GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

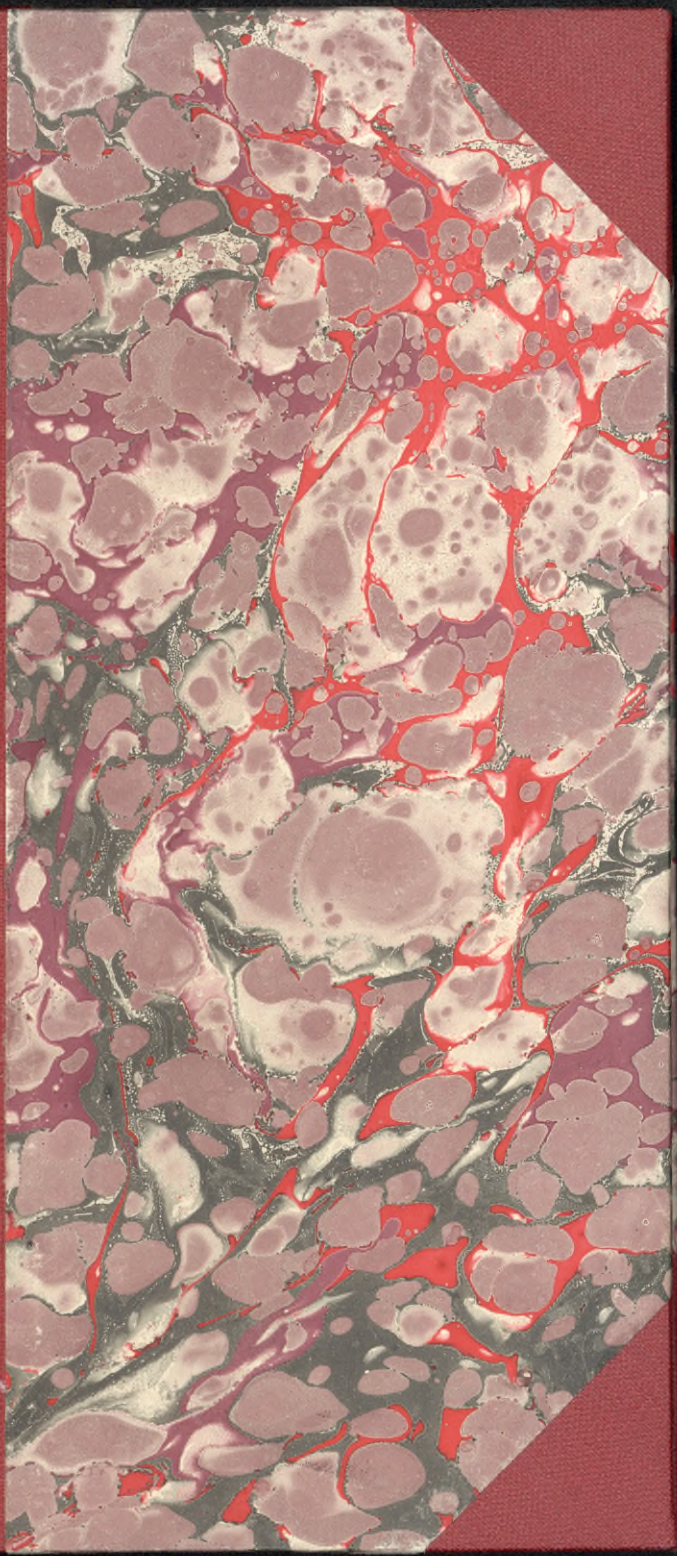

Uppsala Universitets Bibliotek
Sv. avd.
Sv. litt.
Rom.

139

Skönlitteratur
utgifven från G. W. EDLUNDS Förlagsexpedition.
XI.

UNIVERSITETETS-BIBLIOTEK
13. VIII. 1880.
UPPSALA

SEX SMÅ

BERÄTTELSER

AF

AINA OCH EVA.

HELSINGFORS, 1880.
G. W. EDLUND,
FÖRLÄGGARE.

Pris:

Fmk: 3: — Kronor 2: —

Sex
små berättelser
af
"Aina" och "Eva"
HELSINGFORS
G. W. EDLUND.

SEX SMÅ

BERÄTTELSER

AF

AINA OCH EVA.

[=Edith och Fanny Forssman]

HELSINGFORS, 1880.
G. W. EDLUND,
FÖRLÄGGARE.

HELSINGFORS,
J. C. Frenckell & Sons tryckeri,
1880.

Innehåll:

1. Ett Köpmanshus . . . . . Sid. 1.
2. Arftagerskan . . . . . „ 38.
3. Margarethe . . . . . „ 70.
4. En qvinna af folket . . . . . „ 110.
5. Clara . . . . . „ 130.
6. Vid sexton år . . . . . „ 180.

Innehåll:

Ett Köpmanshus.

Novell af Aina.

Hvar och en, som besökt den betydliga småstaden på Finlands vestkust, känner också till en af de trefligaste och bäst belägna gårdarne derstädes, med det prydliga ljusgula huset, der handelsfirman Vibert & Comp. har sin välförsedda bodlokal och sin eleganta våning.

Det är en gammal gård, men en ännu äldre handelsfirma, ty Vibertska slägten har från led till led räknats till betydliga personligheter inom den stora handelsverlden. Deras relationer äro vidsträckta och långt utom den egna stadens gränser, äger deras namn en god klang i alla köpmäns öron.

Den gamle Kristofer Vibert var också sannerligen stolt deröfver, och hans enda sorg utgjordes blott af förlusten af en son, som dött i sin spädaste barndom. Nu fanns blott ett barn, en dotter, qvar i det gamla köpmanshuset, men fadren hoppades att en dag kunna förena henne med en man, lämplig och skicklig nog att öfvertaga affärerna under det gamla lyckosamma namnet. Herr Vibert, stadens förnämste köpman, var äfven stolt öfver sitt rika, präktiga hus, ett af dessa äkta gamla köpmanshus, der rikedom och välmåga ständigt haft sitt herresäte; som han också var konstälskare och en ganska fin kännare, prydde äfven otaliga dyrbara och sköna konstskatter rummen i den stora våningen, der öfverallt en utmärkt smak herskade i förening med lyx och beqvämlighet. Mjuka, brokiga mattor täckte golfven, i matsalen stodo de antika skänkskåpen fulla med gammalt silfver

och äkta porsliner, och i salongen blänkte guldfiskarne i sin kupa, medan präktiga tropiska fåglar flaxade i stora burar vid fönstren.

Herr Kristofer Vibert, en högväxt imponerande gestalt med grånadt hår men ovanligt reslig och stolt hållning, var sedan många år tillbaka enkling, och hans hus förestods derföre af en aktningsvärd äldre fru, som tillika under barndomens dagar tagit vård om hans dotter Mathilda. Nu, sedan denna vuxit upp till en vacker ung qvinna, hade fru Streng stilla afträdt åt henne sin plats vid thebordet och sin roll af husets värdinna.

Egentligen var dock Mathilda detta endast till namnet, icke till gagnet; hvarken hennes far eller någon annan skulle heller hafva tillåtit den unga flickan att egna sig åt de prosaiska hushållsgöromålen. Tvertom hade allt, som behagade och förtjuste henne ända från barndomen, blifvit henne skänkt, och hvarje äfven den orimligaste önskan uppfylld. Alla i huset, ända från fadren och den gamle kontoristen till alla tjenarene, afgudade barnet och ansågo ingen uppoffring alltför stor att göras för henne. Saknaden af en moder måste man ju sålunda försöka att ersätta, då herr Vibert aldrig kunde förmås att gifta om sig. Sålunda hade Mathilda uppvuxit till sitt femtonde år, då hennes far sjelf förde henne att i en pension i franska Schweiz fullborda sin uppfostran. Nu var hon återkommen för mer än ett år sedan, i hela blomman af adertonårig ungdom och skönhet.

Högrest var hon, smärt men likväl fyllig; hennes fötter och händer voro utomordentligt välformade, hennes hy hvit och mjuk som sammet, håret deremot nästan blåsvart. Ögonen hade denna sällsamma brytning mellan blått och svart, som är så outsägligen vacker, och läpparne voro korallfärgade, så att de perlhvita tänderna täckt afstucko mot dem. Hon var ingen vek, smäktande skönhet, utan en härlig, skön och stark qvinna, mägtig af djupa känslor och lidelser, icke drömmande och svärmisk, men högsinnad och godhjertad.

Naturligtvis väckte Mathilda Vibert ofantligt uppseende i sin födelsestad; hvarje manlig blick följde henne med beundran, och äfven inom den qvinliga verlden gällde hon för att vara vacker, om än något stolt, men högmodig eller skrytsam kunde

ingen kalla henne. Den unga flickan ägde den sällsynta gåfvan att tjusa och intaga hvem hon ville, dock var det mycket sällan hon brydde sig om att utöfva sin makt, ty hon var ovanligt sluten; men de få, som rätt kände henne, hyste också idel varma och beundrande känslor för det hjerta, som klappade i den unga skönhetens bröst. Inom hemmet hade emellertid denna tjusningskraft blifvit till fullo utöfvad, och såsom de älskat barnet älskade de nu den unga qvinnan, som för dem var idealet af allt skönt och friskt på jorden.

Herr Vibert fick en ny anledning att vara stolt, då folk i förtjusta ordalag talade om hans vackra dotter, och det utgjorde hans fröjd att med hennes arm i sin vandra till kyrkan eller ute på stadens lilla promenadplats; som han var mycket gästfri tycktes det honom nu vara en dubbel anledning att hålla bjudningar och fester, när Mathilda kunde få lysa vid dem såsom en älskvärd värdinna, och det stora huset återljöd muntert af unga röster och glädtiga toner, så att det var en lust och gamman.

I synnerhet under vintrarna lefde man gladt nog i staden; de flesta af de förnämsta husen voro beslägtade, och man umgicks flitigt samt kalasade under alla helgar i oändlighet. Om somrarne deremot lågo gatorna både tysta och tomma, ty då voro stadsboerne dels bortresta, dels utflyttade till sina små sommarboningar på landsbygden. Herr Viberts villa, som den kallades, låg ungefär tre verst utom stadens område och var inredd med den största elegans; det hände tillochmed att resande, som besökte staden gjorde sig mödan att fara ut och bese den vackra trädgården, som var alldeles beundransvärd, och der till fullkomlighet odlades allt, som vid detta läge kunde trifvas. Stället var herr Vibert särdeles kärt, emedan han sjelf uppbyggt huset och till stor del äfven anlagt trädgården, och hvarje stund han kunde lösslita från affärerna tillbragte han derute. Regelbundet kunde man sommar och vinter finna honom vid villan hvarje Lördag för att först om Måndagen återvända, men under den varma årstiden hände det ofta att han qvardröjde längre, anförtroende kontorsgöromålen i sin alltid redobogne och punktlige kontorist Barks händer.

„Gamle Barken“, som han sedan åratal tillbaka benämndes af alla menniskor, var ett inventarium, tillhörande huset Vibert med lif och själ; ett gammalt original i snäfva svarta kläder och urmodig hög hatt, trogen som en gårdvar och punktlig som ett urverk. För honom tycktes lifvet blott ha ett ändamål — arbetet, och det enda föremål, som intresserade honom, var hans gamla silfverrofva, hvilken osviklig såsom mannen sjelf angaf timme och minut för honom. Sittande på sin höga kontorsstol med pennan bakom örat, nedlutad öfver de stora böckerna, var hans ansigte såsom hugget i sten eller gjutet i brons, så orörligt och nästan uttryckslöst föreföll det. Men när Mathildas sköna gestalt korsade hans väg, när hennes röda läppar strödde skämtsamma ord öfver honom, då såg man att äfven detta ansigte kunde få lif, och då strålade gamle Barkens små grå ögon riktigt vackert.

Han höll ju så varmt af den unga flickan allt sedan hon var ett litet jollrande barn, som på sitt eget lallande språk begärde russin och karameller af „gamje Bakken“. Ännu rådde samma goda förhållande emellan de två; Mathilda glömde aldrig att med sin mjuka hvita hand lägga socker i Barkens thekopp liksom i sin fars, en ynnest som gubben förstod att uppskatta till sitt fulla värde, och när hon under sommaren någon gång kom in till staden, förde hon alltid med sig en härligt doftande blomsterskatt att ställas på gamle Barkens pulpet.

Ty trots sitt sträfva yttre var han en varm dyrkare af Floras älskliga barn, och höll ett litet vackert orangeri framför det enda fönstret i sitt lilla, öfver gården belägna rum, som han bebott ända från den tid han såsom ung bodpojke först inträdde i huset Viberts tjenst. Mathilda visste att gubben satte ett ofantligt värde på blombuketten och derför blef den heller aldrig glömd; det var hon sjelf som band ihop den och ordnade blommorna, och alltid valdes de vackraste och mest sällsynta för att fägna den gamle blomstervännens öga.

Der stodo de sedan, dessa ljufva doftande vittnen om naturens härlighet, i det mörka kontorsrummet, der allting annat såg så stelt och dött ut, ända från det dyrkfria kassaskåpet till läderstolarne och de bruna kontoböckerna; det var en riktig

vederqvickelse att från allt detta låta blicken dröja vid blommorna.

Så tänkte suckande den unge kontoristen, som hade sin plats midt emot herr Bark, och som var en så fullkomlig motsats till honom. Lockigt mörkt hår nedföll på en panna, manligt fri och öppen, näsan var fint bugtad och ögonen stora och svärmiska; det var ett hufvud sådant de italienske målarene älska att framställa på duken, — glödande färger och något underbart vekt och varmt utbredt öfver det hela.

Sådan var Bruno Werner, en ung man, som i anledning af sin fars död råkat i stort betryck; i den första häftiga känslan af att alla medel till hans studiers fortsättande nu voro slut, beslöt han att inslå en ny, praktisk bana och sökte så plats på herr Viberts kontor. Kanske skulle han ej hafva gjort det, om han kännt sin principals hemliga ogillande af hans aflidne fader. Herr Vibert hyste nemligen en afgjord antipathi mot hvad han kallade „dåliga affärskarlar“; han påstod att de skämde bort hela köpmannaståndet, och olyckligtvis tillhörde Brunos far just denna klass. Alltid olycklig i sina företag, voro hans affärer just i anledning deraf vid hans frånfälle i ett sorgligt tillstånd.

Herr Vibert hade emellertid ingen orsak att afvisa unge Werners anhållan om den lediga platsen på hans kontor, och tyst och tillbakadragen som Bruno var, märkte han aldrig att i herr Viberts förhållande till honom ständigt låg en sträfhet och köld, som han aldrig bevisade mot de öfriga biträdena.

Den unge mannen hade en ovanligt känslig, nästan vek karakter, och den stora brytningen i hans lif hade lagt en tryckande tyngd på hans ungdomliga energi och lefnadsmod, han hatade att sitta nedlutad öfver de torra räkenskaperna dag efter dag och timme efter timme, men tänkte icke på att bryta sina bojor och se sig om efter något som bättre skulle anstått honom. Han hade tidigare drömt så många sköna framtidsdrömmar om ära och ett ryktbart namn, men nu tyckte han att de alla bleknat bort och att han satt ensam i den tomma kalla verlden — en obetydlig fattig bokhållare, som blott med ansträngd flit kunde förmå den rike principalen att bemärka sin ringhet; en person,

som inne i de präktiga rummen ingen frågade efter och ingen saknade.

Huru det stundom brände och svindlade i hans hjerna och huru våldsamt hans hjerta slog, det anade ingen, ty endast de blå ögonen uttryckte någon gång dämpadt de svallande känslorna inom honom. Han hade endast en vän, åt hvilken han anförtrodde alla sina sorger, denne vän var — violinen, och så fort stråken vidrörde strängarne sprang der fram en hel verld af toner, så sköna och rika, som om hvar och en af dem haft en härlig men bunden själ, hvilken längtade efter frihet. Men det var icke ofta Bruno vågade spela, blott på sitt rum, som låg vägg om vägg med gamle Barkens, och då denne lagt sig till ro på sitt hörande öra, då kunde han spela, ända tills dagen grydde, utan att tröttna. Sålunda lefde han ett dubbellif, om dagarna bunden och endast i mörkret fri, till den dagen, en mulen höstdag, då det rika husets enda dotter för första gången såsom fullvuxen qvinna satte sin fot på dess tröskel.

Nu fann den unge mannen aldrig mer lifvet tungt eller tillvaron bedröflig, nej, blott hans ögon kunde uppfånga en skymt af den smärta flickgestalten var han lycklig.

Mathildas uppmärksamhet fästades till en början alls icke vid honom, ehuru han var den ende nykomlingen under hennes bortavaro, men då hon första gången händelsevis observerade hans beundrande blick, rynkade hon lätt sina vackra ögonbryn och höjde litet stolt sitt hufvud, ty hon fann hans uppmärksamhet en smula närgången. Men då dag efter dag dessa blickar alltid förblefvo desamma, utan att läpparne någonsin klädde denna beundran i ord, såg hon öfverraskad rakt in i de djupblå ögonen midt emot henne; det var blott för ett ögonblick, sedan sänkte sig genast det höjda hufvudet, och öfver de friska kinderna strömmade en varm purpurflod ända ned på den hvita halsen, som skimrade fram genom kragens fina spetsväfnad. Ifrån den tiden satt hon vanligen med nedslagna ögon vid middagsbordet, med en hemlig tjusning kännande att hennes granne midtöfver det oaktadt betraktade henne. Stundom stal hon sig dock att i smyg betrakta honom, och långsamt, halft motvilligt smög sig Bruno Werners bild in i hennes hjerta; omärkligt för

alla andra skedde det, ingen anade det minsta derom, ingen utom den det gällde.

Kärleken har sina osedda budbärare, och derför visste Bruno att, huru sällan Mathilda än talte direkte till honom, der dock fanns ett lif, en friskhet i hennes samspråk med andra, som endast han förstod. Hans skarpa blick såg att hon spratt till, då han inträdde i ett rum der hon befann sig; han ensam visste hvad rodnaden på hennes kind och handens lätta darrning hade att betyda, och denna visshet var och förblef hans egen ljufva hemlighet, som lyckliggjorde hans dag, förskönade nattens drömmar och göt en underbar trollmakt i violinens toner. Huru bitter hade han icke mången gång förr känt sig, då den mäktige herr Kristofer i vagnen, förspänd med de eldiga svarta hästarne, for ut till villan för att fira någon väl arrangerad fest, i hvilken han sjelf aldrig blef bjuden att deltaga, — nu deremot dröjde han alltid vid fönstret för att få betrakta afresan, viss om att få en förstulen afskedsblick ur Mathildas strålande ögon. På denna enda blick kunde man ju lefva i dagatal, tyckte han, och när qvällen kom spelade han melodier, som talade blott om henne.

Det var egentligen ingen mer än gamle Barken, som kände till Brunos musik; han hade få bekanta och af dessa få brukade knappt någon göra honom ett besök på hans eget rum, hvarför också violinen tryggt kunde hänga på väggen, utan att väcka minsta uppmärksamhet. Emellertid hände sig en Lördags-afton, kort efter herr Viberts och Mathildas bortresa till villan, att en af den unge mannens kamrater i någon affärsangelägenhet steg in i rummet och fick sigte på violinen.

„Ah Werner, du spelar, tänk så hemlighetsfull du kunnat vara dermed“, utbrast den främmande genast.

Då Bruno afböjande skakade sitt hufvud, tog han, med förklaringen att äfven han spelte, violinen, och började att med kraftig hand föra stråken. Knappt hade dock Bruno hört några toner, innan han sprang fram och ryckte det misshandlade instrumentet ur sin gästs händer.

„För all del Lund, du förderfvar ju hela violinen på det der sättet!“ utropade han häftigt, „du är alls icke musikalisk,

om du kallar musik dessa toner jag nyss hörde". Med varsamhet undersökte han derpå de illa behandlade strängarne och lät sedan stråken helt lätt löpa öfver dem.

Det var ett ljufligt adagio som nu tonade i den låga kammaren, en af dessa den store Mozarts skönaste tonskapelser, utförd af en hans beundrares skickliga hand och se — plötsligt var det tarfliga rummet förvandladt till koncertsalong. Det ena stycket aflöste det andra, till slut spelade Bruno denna Mozarts intagande „Violblomma", som ännu efter tiotal af år står qvar, doftande och ungdomsfrisk inom tonernas verld.

Ännu några bortdöende harmonier, och musiken var ändad, men då sprang också den ende åhöraren hänryckt fram, och fattande om Brunos axlar, ropade han i full förtjusning:

„Du är en konstnär, Werner, och spelar som Necken sjelf, hela verlden borde få höra dina toner, och till att börja med skall du i morgon spela på vår sångförening".

Så blef det äfven. Bruno måste trots all sin motvilja spela denna dag, och sedan var det slut med alla försök att vägra, ty öfverallt inom kamratlagen, der musik kom i fråga, måste hans violin vara med, dock kom denna nyhet icke fram till köpmanshusets dörrar; ingen der visste någonting derom.

Just vid denna tidpunkt skulle man i staden föranstalta en koncert af amatörer för välgörande ändamål; en qvartett af ungherrar skulle sjunga, en musiklärarinna åtog sig att på piano utföra några numror, och slutligen förmåddes äfven Bruno, efter tusen böner, att lofva sin medverkan, men blott på det vilkor att hans namn icke finge utsättas i programmet. Detta var nu icke rätt i herrar tillställares smak, men som man ej ville undvara den unge musikern, måste man rätta sig efter hans nycker. Koncerten var anordnad i en salong, som för dylika publika nöjen plägade hyras, man hade dekorerat den med flaggor och guirlander, och som stadsboerna väntade sig mycket nöje, voro alla biljetter redan i god tid försålda.

Herr Vibert, konstvännen och alla konstnärers gynnare, skulle naturligtvis vara med på den förnämsta platsen, hans dotter äfvenså, men i förväntan på den utsatta koncerttimmen sutto de i sin vackra beqväma matsal vid thebordet. Det pryd-

liga, af gediget silfver arbetade theköket ångade så trefligt, och utsände från den blänkande lilla kannan öfverst uppå, en fin aromatisk doft. Den strålande taklampan upplyste hela det smakfullt ordnade bordet, och dess ljus återstudsade i otaliga brytningar från den blommiga theservicen, från silfret och kristallerna. Man kunde icke se ett mera inbjudande thebord än herr Viberts, och med ett belåtet leende tog också den gamle herrn en liten öfverblick deraf, innan han satte sig ned i den stol hans dotter skjutit fram åt honom. Strykande med ena handen öfver sin glatta panna, lät han den andra balancera med theskeden öfver det slipade glaset, som innehöll den ljusbruna älsklingsdrycken; i detta ögonblick var herr Kristofer sjelfva belåtenheten och välviljan personifierad.

Fru Streng satt midt emot honom i splitter ny mössa, och bakom theköket, lätt omhvärfd af dess hvita imma, stod Mathilda strålande vacker, i en mjölkfärgad yllekläding med vida halföppna ärmar, så att man kunde se de välformade fylliga armarne och de fina handlofvarne; en sky af bländhvitt tyll omslöt hennes hals och i de rika svarta hårmassorna satt der en skimrande lilja. Det fanns icke ett brokigt band eller smycke i denna drägt, den var enkel, men dock smakfull och passade förträffligt till denna i sanning imponerande qvinnogestalt med de regelbundna anletsdragen.

Den svandunskantade kappan, solfjädern och handskarne lågo till reds på soffan, man kunde verkligen trott att den unga damen ämnade begifva sig på stor bal i le beau monde, i stället för att besöka en småstads amatörkoncert, men Mathilda var van att öfverallt vara elegant och välklädd. Nu stod hon emellertid här och utförde qvinligt älskvärd sin värdinneroll; då hördes plötsligen en mans raska steg öfver salongen bakom henne, och ovilkorligen spred sig en skär rodnad öfver de fina kinderna.

Den unge bokhållaren Bruno Werner trädde i högtidsskrud öfver tröskeln och fram till bordet.

„Herr Bark har entledigat mig från min tjenst i afton“, sade han, och bugade sig artigt för den gamle herrn.

„Godt, jag ser det“, nickade denne, „ni ämnar er upp på koncerten, men sitt nu ned så länge och drick en kopp the med oss“.

„Jag tackar“. Han drog fram en stol och satte sig vid fru Strengs sida, och Mathilda beredde sig att servera en kopp åt honom, men det gick mycket långsamt, hon brände sina hvita fingrar på thekannslocket och hällde vatten öfver bordsduken. Ändtligen var drycken dock färdig att öfverräckas åt herr Werner, som med en förbindlig bugning reste sig för att emottaga den ur en kär darrande liten hand.

Ack inför dessa svärmiska ögon var hon icke mer sig lik, den stolta litet högdragna Mathilda; nu var hon icke den rike principalens enda dotter, utan blott en blyg älskande ung flicka, med högt klappande hjerta och glödande kinder. Dessutom tyckte hon att Bruno aldrig sett så bra ut som just i denna stund, hans ögon hade en så sällsam glans och hans höga panna reste sig käckt, liksom utmanande. Den eljest så blyge mannen var som förvandlad, och deltog mot vanligheten ledigt i konversationen.

Herr Vibert såg på sitt ur, visaren nalkades den utsatta timmen, och fattande sin hatt utropade han hastigt: „Nu skola vi fara!“

„Jaså lilla pappa“, och Mathilda ilade bort från theköket för att brådskande draga på sig sina handskar.

Herr Werner reste sig äfven, och gående fram till soffan tog han den hvita sidenkappan och svepte den ikring henne, i detsamma han böjde sig ned och hviskade: „Önska mig lycka i dag, fröken Mathilda, jag ber er derom“.

Hon såg förvånad upp, men mötande hans bedjande blick sade hon sakta nästan omedvetet: „Jag önskar er lycka och framgång“.

„Tusen tack“, — och innan hon kunde hindra det hade han tryckt hennes hand mot sina läppar, derpå ilade han hastigt bort.

* * *

Koncerten var till hälften förbi, det inträdde en paus, och derunder hviskade och undrade man hvem den unge musikvännen kunde vara som nu skulle låta höra sig. Mathilda ensam tänkte icke derpå, kyssen brände ännu genom handsken hennes

hand, och hela aftonen hade ju Bruno Werner setat i hennes närhet, det hade hon känt mera än hon sett det. Just nu var han emellertid försvunnen, hon såg upp på den lilla platformen der virtuoserna i qväll haft sin plats, och se der stod han, hennes hjertas tysta tanke, litet upprörd men dock säker, med violinen i sin hand.

Han drog med stråken några tag öfver strängarne, så att det såg nästan vårdslöst ut, men i stum förvåning lyssnade alla till de underbara tonerna, som nu brusade fram öfver salongen.

Var han en sannskyldig trollkarl denne unge man, som ännu i går få af de många åhörarene knappt kännt, ännu mindre bemärkt, och — nu stod han deruppe med stolt hållning och flammande blickar, förande stråken som en konung sin spira.

Man var utom sig, hela salongen kom i rörelse, och applåder skallade så att väggarne skakade, men Mathilda gömde sitt anlete bakom den hvita solfjädern, ty på henne ensam riktades den unge mästarens blick, alldeles som hade han velat säga: „Ert bifall allena gör mig lycklig“.

Åtskilliga sångnumror följde nu, sedan spelte Bruno åter; på nytt blef han mottagen med högljudt jubel, och för att återgälda publikens ynnest, spelade han såsom extra stycke „Das Veilchen“, så ljuft, så älskligt, att hvar och en kände som om han vandrat derute på de svala skuggrika ängarna, der violblommorna dofta så blyga i sin drömmande enslighet.

Hans spel lockade tårar i mången blick, och äfven Mathilda, mån om att icke kallas pjunkig, kände att en klar varm perla långsamt gled ned öfver hennes kind. Ändtligen tystnade bifallsstormarne, den njutningsrika qvällen var förbi och alla skyndade hem till sig. Herr Vibert och Mathilda sutto tysta i vagnen, ensamt fru Streng utbredde sig i varma loftal öfver det vackra violinspelet.

Slutligen sade herr Kristofer kort: „Låt det nu vara nog med beröm, fru Streng, pojken kan blifva inbilsk med mindre skakande applåder, än dem de der menniskorna bestodo honom i dag. Visst spelade han rätt bra, men icke brydde jag mig om att slita ut handskarne för hans skull. Hade jag haft en aning om den der musikvurmen, så skulle jag strängt afrådt honom

från detta uppträdande, ty märk hvad jag säger, publikens oförnuftiga bifall skall snart göra honom till en dålig arbetare".

„Men pappa", invände Mathilda saktmodigt, „du är ju en gynnare af alla konstnärliga sträfvanden, och utan motsägelse spelade herr Werner såsom en verklig konstnär".

„Bah", brummade herr Vibert harmfullt, „inbilla dig bara ej att jag ämnar uppmuntra mina egna bokhållare att begå dumheter; en dilettant är icke mästare, och för resten" — tillade han i retad ton, „skall du få se hvad mitt arbete kommer att lida på hans musikaliska krims-krams". Den gamle köpmannen skakade högdraget sitt hufvud, och öfver hans tunna läppar gled det ett fult, hårdt drag, men Mathilda såg missnöjd ut i den skumma aftonen.

När hon kom hem, gick hon, efter att hastigt hafva aftagit ytterplaggen, genom den upplysta matsalen, der qvällsvarden stod väntande, in i den mörka salongen, för att få vara ostörd med alla de tusen tankar som hvirflade om i hennes hufvud. Der ute hörde hon sin far skramla med knif och gaffel, under det han högljudt försäkrade att en välstekt biff skulle smaka förträffligt på den myckna musiken; gamle Barken skrattade sitt sträfva entoniga skratt, som minst af allt kunde gälla för en glädjeyttring, och nu hörde hon huru herr Vibert med skarp röst frågade efter herr Werner.

„Inte hemma", brummade han till svar på Barkens enstafviga „nej". „Kan väl tro att junkern kalasar med de öfriga lätta fåglarne på stadskällaren, det är följden. Gå emellertid Mari och se åt om han kommit medan vi ätit, och bed honom genast komma hit".

Mathildas vackra öfverläpp krökte sig trotsigt; var då den unge mannen ett barn eller en slaf, att han så skulle behandlas; aldrig hade hon sett sin far så orättvist uppretad mot någon.

Just i detta ögonblick öppnades dörren till salongen och Bruno Werner gick med fasta steg derigenom, för att på tröskeln till matsalen stanna med lugn upprätthållning.

„Herr Vibert har låtit kalla mig, hvarmed kan jag stå till tjenst", frågade han artigt.

„Jag vill att ni skall äta qvällsvard med oss“, sade den gamle herrn nästan befallande, — „mat styrker kroppskrafterna och ni måste tänka på morgondagens arbete, utan att låta hänföra er af denna qvälls flyktiga triumf“.

Från sin mörka vrå såg Mathilda huru en bred purpurstrimma blixtsnabbt drog fram öfver den unge mannens panna. „Jag tackar er, herr Vibert“, sade han dock fullkomligt lugnt, — „jag är icke hungrig och kan dessutom tryggt försäkra att min violin ännu aldrig hittills trädt, och icke heller härefter skall träda i vägen för det arbete min principal ålägger mig“.

Han tömde hastigt ett glas isvatten, och vände efter en djup bugning om, samma väg han kommit. Då såg han i det bleka månljuset att en smärt hvit gestalt trädde honom till mötes, och i nästa ögonblick smög sig en varm hand i hans.

„Herr Werner“, hviskade Mathilda, „jag tackar er af allt mitt hjerta för de härliga toner ni skänkte oss! O ni skall engång glänsa såsom en klar stjerna på den musikaliska verldens himmel“.

„Åhnej fröken Mathilda“ svarade han långsamt och tryckte hårdt hennes hand, „endast i dag var det mig tillåtet att fritt lösa min andes bojor, i morgon skall jag åter sitta fängslad vid pulpeten på kontoret“.

Det låg en hopplös, bitter klang i hans röst, och låtande hennes hand falla tog han hastigt godnatt och gick.

Mathilda låg länge vaken denna natt och kastade sitt heta hufvud fram och åter på de mjuka spetskantade kuddarne, hon led nu med och för en annan själ, och grubblade fåfängt på något medel att kunna hjelpa honom.

Emellertid inträdde efter denna dag en märkbar förändring i den unge bokhållarens förhållande till familjen, sålunda att herr Kristofer numera ständigt bemötte honom med köld, medan deremot Mathilda aldrig varit så vänlig som nu.

Det var på senhösten, några veckor efter koncerten; man hade kommit in i de gamla höstvanorna efter sommarens ombytliga lif, och de sedvanliga besöken och bjudningarna hos grannar och vänner hade tagit sin början. Just vid denna tidpunkt passerade en ryktbar magnat, en konsternas vän och beskyddare

staden, på väg till sin nordliga fädernebygd. Han var sedan långt tillbaka en bekant till herr Vibert, och plägade under sina årliga resor aldrig underlåta att taga dennes gästfrihet i anspråk. Vanligen föranledde då hans besök en större festlighet i det gamla köpmanshuset, och hvar och en som blef inviterad ansåg sig särdeles hedrad af denna bjudning. Äfven detta år blef kalaset icke inhiberadt.

Gardinerna för de höga fönstren voro icke nedfällda; man måste ju unna äfven sina fattiga grannar en inblick i härligheten. Ljus strålade från kronor, kandelabrar och lampor på alla de präktiga möblerna och sköna konstskatterna, på taflornas breda guldramar och speglarnes glänsande skifvor; det var i sanning en praktfull anblick som herr Kristofers salonger erbjödo denna afton.

Äfven gästerna i sina högtidsdrägter ökade glansen af det hela, och bland dem alla gick Mathilda såsom en skön uppenbarelse i hvitt musslin med snöklockor i håret, och stora rimfrost liknande perlor kring den fina halsen. Hon var som en klar vinterdag, litet kall men strålande, full af friskt lif och med vinterhimlens purpurskimmer utbredt öfver kinderna. Hon hade ett förbindligt ord för alla i sällskapet, och herr Viberts hjerta slog högt af stolthet, då hedersgästen kallade hans dotter „en fulländad ung skönhet, som skulle utgöra en prydnad för stora verldens mest lysande kretsar“. Fadren var också mån om att Mathilda skulle visa sina talanger, hon måste tala franska med den främmande gamle herrn och äfven musicera vid den präktiga flygeln.

Hon gjorde det gerna och utförde ledigt och behagfullt ett salongsstycke; man belönade henne naturligtvis med lifligt bifall, men sedan gick det plötsligt en hviskning från man till man: „Hvar är herr Werner? I afton borde han låta höra sin violin för den ärade gästen“.

Javäl, den gamle herrn blef mycket intresserad för saken, han var ofantligt förtjust i violinspel, och bad enträget att få höra den unge mannen.

Mathilda såg att hennes fars panna lade sig i djupa veck, men tvungen af omständigheterna sade han stelt: „Werner skrif-

ver bref i mitt rum; du Mathilda kan gå och säga att herr baron önskar höra honom spela, hvarför han genast bör infinna sig här".

En flyktig rodnad jagade öfver den unga flickans kinder, men utan att säga ett ord gick hon hastigt in i herr Viberts skrifrum. Det upplystes blott matt af en med grön skärm försedd lampa, och invid den satt Bruno Werner lutande sitt mörka hufvud öfver ett halfskrifvet bref. Det låg ett bittert uttryck öfver hans anlete, kanske föranledt af jemförelsen mellan det muntra glammet, som från salongen trängde in till honom, och hans eget trägna arbetsåliggande. Att det var en uppenbar orättvisa, ja nästan en personlig förolämpning, att herr Vibert just i dag gifvit honom så mycket att göra, det kände Bruno; detta tvångslif började bli outhärdligt, och inom honom mognade dag för dag beslutet att i en icke aflägsen framtid afkasta dessa bojor. Han ville blott ännu en tid vara lugn och se sig om, men sedan, — just i detta ögonblick kom han händelsevis att blicka upp, och se — der stod Mathilda i sin snöhvita drägt, och såg liksom bedjande in i hans ögon. Han ryckte häftigt till och reste sig upp.

„Herr Werner", sade hon med sin låga, behagliga röst. „min far önskade, frågade, om ni skulle vilja, om det icke gjorde er ledsen att stiga in till oss i salongen?"

Hennes tveksamma ord, utsagda med den milda rösten och på ett så intagande blygt sätt, föreföllo nästan rörande för den, som anade att en ganska kall och bestämd tillsägelse egentligen låg till grund för dem.

Genast frågade Bruno: „Känner fröken kanske orsaken, hvarför herr Vibert önskar se mig?"

„Han trodde, han önskade — skulle ni icke vilja spela för oss en smula", hviskade den unga flickan.

Hon hade knäppt ihop sina händer och stod der så blid och saktmodig, att ingen af gästerna derute skulle hafva anat, att husets stolta värdiga unga värdinna engång kunde bära detta uttryck öfver sitt väsen.

Bruno betraktade henne några sekunder full af varm beundran; derpå svarade han gladt: „Jag skall hafva den äran att komma genast".

„Tack, det är så vänligt, och huru skönt blir det ej att åter få höra edra toner“, jublade hon. „Vill ni åter förtjusa oss med „Das Veilchen?“

„Ja för er skull“, sade han betydelsefullt, just då hon ilade bort.

Några minuter sednare smög sig Bruno obemärkt in; bakom de röda portièrerna stod han en stund stilla betraktande sällskapet, derpå började han spela, och såsom fattade af en förtrollning tystnade alla rundtomkring honom, för att med odelad uppmärksamhet kunna lyssna till musiken, som just genom denna djupa tystnad tonade ännu skönare.

Äfven långt efter det den förklingat, dröjde man att störa den högtidliga stillheten, slutligen reste sig dock den gamle baronen och skyndade till Bruno, som nu framträdde, för att med osökt hjertlighet tacka honom. Detta var en signal till allmän rörelse, man skockade sig ikring de båda männen, men obekymrade derom fortsatte desse det samtal de påbörjat. Ja den främmande sysselsatte sig tillochmed så länge med Bruno, att herr Vibert blef helt otälig, medan deremot Mathildas ögon skimrade af glad tillfredsställelse, ju mera hon såg att den unge kontoristens drag lifvades.

Denna qväll stod länge qvar i hennes minne, och för Bruno skulle den, ehuru han icke nu kunde ana det, blifva afgörande för hela hans framtid.

* * *

Vintern var förgången och när Maj kom, förvånade Bruno sin principal genom en anhållan om afsked från sin befattning.

„Herr baron *** har“, sade han, „välvilligt antagit sig mig, han har nu inbjudit mig att besöka honom i hufvudstaden för att der studera musikens första grunder.

Herr Vibert föll vid dessa ord bokstafligen till rygga, rakt mot karmen i sin beqväma skrifstol. Baronen, den förnäme och mäktige mannen hade åtagit sig den fattige Werners sak, det var något som han alls icke kunde begripa. Tro det måste han dock till slut, och den unge kontoristens önskan blef beviljad.

Han var redan borta då Mathilda återkom från en liten resa till en aflägsen slägting, men fru Streng hade att framföra hans vördnadsfulla afskedshelsning, jemte hans uttryckta förhoppning att få se henne åter under hösten, då han på kort tid ämnade återvända till hemorten. Fru Streng berättade vidare om, att den gamle baronen fattat ett varmt intresse för Bruno, och att ett bref från honom påskyndat den unge mannens afresa.

Mathilda begrundade allt detta i sitt stilla sinne och var litet sorgsen öfver att hon icke fått säga honom farväl, men när hon något sednare fann instucken uti en bok, som hon lånat honom, en hvit pappersremsa, på hvilken var skrifvet likasom tillfälligtvis: „Auf Wiedersehen! B. W.“ lefde hoppet åter ljust i hennes unga hjerta. Snart skulle ju också sommarens sköna dagar vara förlidna, och ett kärt återseende vinkade i en icke långt aflägsen framtid.

Hösten var kommen, träden ute på villan stodo klädda i brokig färgprakt, georginerna glödde i den kyliga, dock ännu skimrande höstsolen, men ännu dröjde Mathilda ute på landet, njutande af de sista Septemberdagarnes obeskrifliga skönhet.

En varm och solfull dag var middagen redan förbi, då herr Viberts lätta droschka körde upp till trappan; Mathilda stod på verandan och nickade farväl åt sin far, som nu begaf sig in till staden. Piskan smällde i luften, den vackra nötbruna hästen spetsade öronen och ilade i nästa minut med vindens snabbhet bort genom alléen. Den unga flickan följde länge med drömmande blickar det bortskyndande åkdonet, der hon stod lutad mot verandans prydliga gallerverk, kring hvilket slingerväxter yfvigt virade sina rankor. Resedorna sände ännu till henne sin ljufva doft från gårdsplanen, och långt öfver de fjerran höjderna drog sig den lätta hvitaktiga solröken, som, i det den poetiskt och mjukt omsluter hvarje del af landskapet, just utgör behaget af en höstdag.

Mathilda såg tankfullt bort till det vida fjerran, allt var så vänligt och ljust, och vändande sig mot ett af fönstren, som vette ut åt verandan, ropade hon glädtigt åt den dervid sittande fru Streng att hon ämnade sig ut på en skogspromenad.

Den gamla frun smålog och nickade, och svepande en mjuk hvit duk ikring sig gled den unga flickan ljudlöst bort öfver de med gulnande löf täckta trädgårdsgångarna. Hon öppnade en liten grind, som förde ut till stora alléen, derifrån man sedan kunde vika af mot skogen, och skyndade med lätta steg framåt, då hon plötsligt såg en smärt manlig gestalt träda henne till möte.

Äfven på långt afstånd och bland hundrade andra skulle hon hafva igenkännt honom — mannen var Bruno Werner.

Huru käckt han nu bar sitt hufvud och huru gladt han helsade henne. Aldrig hade hon sett honom sådan.

„Jag kom egentligen i dag för att framföra baron *** helsning till herr Vibert“, sade han sedan helsningarne voro förbi, „detta var ett godt möte, fröken Mathilda“.

„Min far reste nyss till staden“, svarade hon förvirrad, „kanske vill ni ändå stiga upp till villan“.

„Icke om fröken önskar promenera, och det var säkert er mening?“

„Ja“, hon böjde litet sitt vackra hufvud såsom bifall.

De gingo således framåt och veko af på den lilla fotstigen, som innan kort förde dem in under skuggan af de gröna furorna. Mathilda var mycket tyst, hon hade ej ens haft ett enda ord till välkomst för sin följeslagare, men hennes ögon logo så vackert emot honom, att orden icke kunnat säga honom bättre huru välkommen han var. Bruno deremot förde i dag ett ovanligt gladt och öppet språk, berättade om sina studier och om den gamle baronens vänlighet och rika frikostighet, som från hösten beredde honom tillfälle att i utlandet fortsätta de studier han hemma påbegynnt.

„Minns ni ännu, fröken Mathilda“ frågade han, „den aftonen, då jag första gången uppträdde; ni lyckönskade mig då och er goda önskan har gått i fullbordan. Deraf skulle jag, ifall jag ej vetat det förut, sett huru väl ni menade mig. Ni tackade mig äfven för mina toner och spådde mig en ljus framtid, ehuru jag just då kände mig föga böjd att tro på denna goda spådom. Nu, Gud ske lof, hafva alla tryckande bojor bru-

stit, min ande har kämpat sig till klarhet och på musikens vingar ilar den fri mot ljuset".

„Jag vet icke om jag har förmåga att vinna lysande triumfer och menniskors bifall, men det jublar högt inom mig, ty jag får ju resa, får höra stora konstnärer och af dem inhemta den musikaliska bildning, till hvilken jag sträfvat hela mitt lif. O Mathilda är det icke härligt!"

„Ja visst", — hon såg hänryckt in i hans lycksaliga ansigte, och utan att hon märkte det, hade han fattat båda hennes händer. De stodo på en öppen plats, under en hög guldskimrande lönn, solstrålarne lekte på deras ungdomliga hufvuden, och bland furornas grenar kilade svartögda ekorrar fram och åter, uppmärksamt betraktande de två.

„Mathilda", sade han, „jag vet att du känner varmt med mig i denna glädje, dyra älskade Mathilda, du, den enda som alltid förstått mig, anar du också huru kär du är för mitt hjerta. Älskar du mig?"

Han hade böjt sig ned till den unga flickan och drog henne nu sakta intill sig, medan hans blick mötte hennes. Det var så tyst der de stodo; rundt omkring dem hvilade skogen i begrundande stillhet, och endast den, samt de små bruna ekorrarne lyssnade till den ungdomligt friska stämman, som på den unge mannens fråga svarade: „Ja, Bruno, jag älskar dig af hela mitt hjerta".

Nu var ordet utsagdt och nu kunde skogen gerna susa om det för den vida verlden, ty hon skulle ändå aldrig ändra sig; solstrålarne logo och dansade på nytt, lönnens guldfärgade blad glimmade i deras sken, och i närmsta fura sjöng en liten fågel jublande lyckosånger öfver de två hjertan, som här i skogens tysta famn funnit hvarandra för evigt.

* * *

„Hösten har visserligen sitt solljus, men också sina mulna dagar", tänkte Mathilda då hon två dagar sednare satt i sitt eget rum inne i staden. En stormig dag hade brutit alla blommor och skakat ned de sista löfven; fru Streng hade klagat öfver kyla och fukt, och följden var att de flyttade in till staden,

lemnande den täcka villan öfvergifven och med stängda fönsterluckor.

Mathilda hade också verkligen skäl att nu se lifvet i grått, ty just denna dag skulle Bruno hafva det fruktade samtalet med hennes far; kanske hade han tillochmed redan haft det. Hon bidade orolig och i spänd väntan att få veta utgången deraf, men Bruno hördes alls icke af. Timme efter timme ilade bort, dagen öfvergick till skymning och skymningen till afton, men allt ännu erhöll hon intet svar på sitt hjertas bäfvande och tysta frågor.

Vid aftonmåltiden sökte hon förgäfves att på sin fars ansigte läsa om något ovanligt förefallit, men han var sig fullkomligt lik. Slutligen, just då hon skulle gå till sängs, stack trotjenarinnan Mari ett bref i hennes hand. Hon bröt hastigt upp sigillet och ögnade igenom de få raderna, sedan blef hon sittande liksom bedöfvad på sängkanten, medan fingrarne krampaktigt slöto sig kring det lilla papperet.

Brefvet var naturligtvis från Bruno och innehöll blott dessa ord: „Allt är slut oss emellan, äfven för den aflägsnaste framtid, det är din fars uttryckliga befallning, och han har på ett fruktansvärdt tydligt sätt visat, att jag är dåraktig och förmäten. Jag vet att detta är sannt, men min kärlek frestade mig så hårdt. Försök att glömma mig, Mathilda, din far tror att du kan det, och jag ber dig derom. Bruno“.

Småningom återkom den unga flickan från sin domning; hon strök tillbaka det rika håret, som brände hennes tinningar, och läste sedan ännu engång långsamt igenom Brunos bref. Derpå gick hon till skrifbordet, tog en penna och tecknade raskt på ett rosenfärgadt papper.

„Allt är visst icke slut oss emellan, jag kan icke glömma, såsom min far tror, och i morgon, då han kommer för att fira skymningsbrasan i förmaket, skall jag försöka hvad en dotters bön förmår, — eljest blir det stål mot stål, du känner ännu icke din Mathilda“.

Hon förseglade brefvet omsorgsfullt, släckte sedan lampan och gick till sängs, för att sofva en lugn natt. Hon kunde ännu sofva, och denna sömn gjorde henne godt.

Nästa morgon blef Mari anförtrodd att föra det lilla rosenröda kuvertet till dess rätta emottagare, och nu återstod för Mathilda blott att med otålighet invänta skymningen. Hon tyckte att timmarne aldrig gått så långsamt som denna dag, och då hon minst ett dussin gånger framtagit och åter bortlagt sitt arbete, blef hon trött och lät händerna sysslolösa hvila i famnen, medan hon sjelf försjönk i drömmar. Engång kom dock den efterlängtade stunden, elden flammade redan i den antika, med rosiga ornamenter prydda kakelugnen, och lampan på divanbordet upplyste det vackra, komfortabla rummet med dess mörka mahognymöbel, dess körsbärsbruna gardiner och ovala, med guldram försedda spegel. Det såg så fridfullt och hemtrefligt ut, och ändå bäfvade derinne ett stackars hjerta; Mathilda nästan darrade när hon hörde sin fars steg. Han försummade visst aldrig att steka sitt äpple framför brasan i förmaket precist kl. 6 hvarje höst- och vinterqväll, det var en af hans oföränderliga vanor, och just nu slog pendylen i salongen långsamt sex.

Mathilda kunde höra sitt hjerta slå, der hon satt till det yttre lugn på den låga pallen vid sin fars gungstol.

Seså, nu trädde den gamle herrn äpplet på stekgaffeln, nu stack han den försigtigt helt litet in på glöden, och — nu sjönk han med ett belåtet leende ned i sin stol. Ögonblicket var inne, nu måste hon tala.

„Pappa, älskade pappa“, började Mathilda sakta — „hvad har du emot Bruno Werner?“

Herr Kristofers ansigte blef purpurrödt, och med vredgade blickar svarade han skarpt: „Jag kan aldrig fördraga förmätne slynglar, som vilja flyga högre än vingarne bära; också vill jag se hvem som icke skulle kalla det oförskämdt att han, min yngste bokhållare, vågade höja sina ögon till Kristofer Viberts enda dotter. Bah! man kan bli rasande vid blotta tanken derpå“.

„Ja, men pappa, Bruno är icke mer din underlydande, utan en ung man med en stor framtid framför sig, och jag är säker derpå, att han sagt sig vara villig att vänta på mig, tills de lysande utsigterna realiseras. „Dumheter“, brummade den gamle.

„Nej visst icke! Pappa hör mig“, bad den unga flickan och fattade hans hand, „Bruno är en ädel, högsinnad själ, hans karakter är god och redbar, och han skall, var viss derom, en dag blifva din heder och stolthet; men om ej dessa skäl beveka dig, så vet, älskade pappa, att jag, ditt enda barn, din lilla Mathilda, älskar den der mannen högre än mitt lif. Du vet att jag har fått i arf något af din egen fasta vilja, och när jag engång älskar, så är det för alltid“.

„Än sen då?“ sade herr Vibert kallt.

„Än sen då“, upprepade den unga flickan som började blifva varm, „när jag säger att jag älskar Bruno Werner, så menar jag dermed, att hela mitt lifs lycka hänger derpå att jag får tillhöra honom, blifva hans hustru. Förstår du mig fader?“

„Mycket bra, du talar ju tydligt nog“.

„Nåväl, hvad är då ditt svar, får jag kanske redan i denna qväll säga Bruno, att dina faderliga känslor bevekt dig att skänka honom min hand?“

„Jag gaf honom mitt svar redan i går“, svarade herr Kristofer kallt, och vände med yttersta omsorg sin stekgaffel.

„O pappa, du kan icke vilja göra mig olycklig“, hviskade Mathilda med tårfyllda ögon, „du min gode älskade fader, som hittills icke vägrat mig en enda önskan; skänk nu äfven ditt bifall till denna?“

„Mathilda, du vet att jag hatar scener och tårar mer än något annat“ sade herr Kristofer strängt, „min vilja och tanke i denna sak känner du! de förändra sig icke, och efter någon tid har äfven du förlikt dig med dem, samt tackar din kloke far, som hindrade dig från att begå en dårskap“.

„Nej pappa, det kommer jag aldrig att göra, o vill du ej för all din stora kärleks skull, för min döda moders skull lofva, att helst i en aflägsen framtid låta mig blifva Brunos hustru. Jag skall icke tröttna att vänta, och skall derunder alltid vara din lydiga dotter; dyre älskade fader, bevilja nu blott min innerliga bön?“ Hon hade hastigt sjunkit ned och omfattat hans knän, medan hennes stora uttrycksfulla ögon bönfallande blickade upp till honom. Men den gamle herrn betraktade envist äpplet,

som redan halfstekt spred en behaglig doft i rummet, och tycktes icke alls fästa något afseende vid sin dotter.

Slutligen sade han: „Låtom oss lemna det der ämnet; som du ser äro vi af olika mening, men jag tror dock säkert att du engång öfvergår till min åsigt och glömmer den der —“.

„Är detta ditt sista ord, pappa?“ afbröt Mathilda.

Han nickade. Men i nästa ögonblick reste sig den unga flickan från sin knäböjande ställning, hennes kinder voro dödsbleka, men blicken stolt och beslutsam.

„Nåväl“, sade hon lugnt, „eftersom du, min far, är obeveklig, så skall jag utan ditt bifall räcka Bruno min hand. Jag har bedit ödmjukt såsom en dotter, nu tänker jag icke mer göra det, men minns det fader, att din egen hårdhet har drifvit mig till det yttersta“.

„Vill du trotsa mig?“ skrek den gamle herrn.

„Nej fader jag trotsar ej;“ sade hon lika lugnt, „jag endast handlar, dessutom, om du kunnat binda min vilja, så skulle jag nödgats hata dig. Nu blott beklagar jag din hårdhet, men kan dock ännu älska dig, emedan jag blir lycklig“.

„Genträfviga, otacksamma barn“, sade herr Vibert hårdt, „jag vägrar dig icke mer att gå ditt förderf till mötes, men — kom icke heller mer för mina ögon, gå! gå!

„Ja jag skall gå, ännu i qväll skall Bruno veta allt, som nu passerat mellan oss två, och sedan —“ sade hon sakta, „sedan skall jag följa med honom till verldens ända“.

Fadren hade stigit upp och de stodo nu der midtemot hvarandra, tvenne höga imponerande gestalter, hvars beslutsamma blickar möttes med köld.

„Du har då ingenting mer att säga mig, min far?“ frågade Mathilda.

„Nej“, svarade han kort, och den unga flickan vände sig tyst bort och gick.

Ännu samma afton afsändes ett nytt bref till Bruno med följande innehåll:

„Älskade Bruno!„

„Min far har icke velat lyssna till mina upprepade böner, och då jag det oaktadt vidhöll mitt beslut att tillhöra dig, be-

fallde han mig att gå. Bruno, jag har icke mera något hem, jag måste bort och till hvem skall jag väl gå, om ej till dig. Dyre Bruno låt mig följa dig som din hustru ut i den vida verlden! Du skall icke få mycket omak af mig och jag skall vara så nöjd med allt; min mors betydliga arf tillfaller mig, och dessutom kan jag ge lektioner, du skall icke behöfva kosta det minsta på mig; låt mig blott tillhöra dig, liksom jag är och alltid skall förblifva din Mathilda".

Följande dag kom Bruno Werner blek och allvarlig till sin fordne principals hus; herr Kristofer var utgången, men Mathilda kom emot honom med förgråtna ögon och darrande läppar.

„Älskade Bruno", sade hon och smög sig intill honom, „jag är så glad att se dig, ty kan du tänka att under den sista ångestfulla natten tviflade jag tillochmed på dig, på om du ansåg det för en lycka, och icke snarare för en börda att taga mig till din hustru?"

„Hvarmed skall jag kunna öfvertyga dig om motsatsen?" frågade han allvarligt, „men min älskade, detta offer är för stort, försona dig med din far och lemna mig åt mitt öde.

„Jag kan icke göra det, som skett, ogjordt, Bruno. Min far låter icke beveka sig, förr än år hafva mildrat gårdagens bitterhet, och innan dess kan det icke blifva godt oss emellan. Låtom oss hoppas på denna kommande tid; nu har jag gjort mitt val, och om jag än i denna dag bönföll hos min far om förlåtelse, så tror jag ej det skulle förmå honom att blifva mildare stämd emot oss".

„Mitt lefnadsmål skall då blifva att med Guds hjelp söka göra dig lycklig" sade den unge mannen djupt upprörd, „en underbar skickelse har snarare, än jag vågat drömma, förenat oss. Måtte Försynen styra allt till det bästa".

* * *

Nästa söndag förkunnades det nya äkta förbundet alla tre gångerna från predikstolen, och hela staden talade snart sagdt om intet annat än detta giftermål, som alla naturligtvis kände i dess minsta detaljer. Man delade sig i partier för far och dot-

ter, och äfven för Bruno, som genom sin musik var och förblef publikens gunstling.

Öfver det gamla köpmanshuset låg det dessa dagar såsom en dyster förtrollning; herr Vibert och Mathilda sågo ej hvarandra, och alla tjenarene samt fru Streng gräto. Mathilda var mycket blek, men försökte dock att säga tröstande ord åt alla, ehuru det ej ville hjelpa. Slutligen kom den sista aftonen, — den sista aftonen hon såsom dotter skulle tillbringa i det rika fädernehemmet; sedan den unga flickan länge suttit hos den gråtande fru Streng, tog hon ett kärleksfullt godnatt och begaf sig in i det rum, som under alla dessa år varit hennes eget. Alla hennes kläder voro redan inpackade, men hvarken böcker eller prydnader ämnade hon föra med sig, då de troligen för flere år framåt skulle komma att lefva på resande fot.

I det vackra rummet stod således allting ännu qvar på sin plats, och långsamt och dröjande gled Mathildas blick från det ena föremålet till det andra. Från den dyrbara toiletten med alla dess eleganta småsaker af silfver och kristall, till det vackra bokskåpet som innehöll så många kära favoritböcker, alla skänkta af hennes fars hand. Denne fader, som nu behandlat henne med en sådan oblidkelig stränghet, då han deremot förr brukat läsa hvarje önskan i hennes ögon. O, det var svårt och smärtsamt, och tunga tårar föllo i nattens tystnad, osedda af mennisko-blickar.

Skulle hon väl någonsin återvända till sitt barndomshem, undrade hon, till detta rum, som hennes fars kärlek omhuldat och förskönat?

Der stod den hvita bädden så inbjudande och mjuk, det finaste dun ansågs knappt godt nog för henne att hvila på, och gamla Mari tillät aldrig någon annan att bädda sin unga frökens hviloplats. Huru högt de dock alla älskade henne.

Sist stannade hennes ögon på modrens porträtt, som satt öfver soffan i en oval ram. Det var måladt på glas i vackra klara färger, en frisk lefvande bild af en ung qvinna med vackra mörkblå ögon och svart hår, prydt af en bukett hvitsippor; hvitt hade också varit modrens älsklingsfärg.

„Dyra moder!“ hviskade den unga flickan, „att lemna din bild är mig svårare än allt annat, den har varit mig till så mycken glädje under hela mitt flydda lif“.

Så tänkte och drömde hon ända tills dagen grydde, morgonen af hennes bröllopsdag. Ingen lysande bruddrägt skulle dock komma att omsluta hennes sköna gestalt, och inga jublande hurrarop eller glada gäster i festdrägter förhöja glansen af en bröllopsfest. Nej intet af allt detta skulle ske i dag, det såg öfverallt ut alldeles som vanligt, och i det gamla huset gick allting sin lugna slentrianmessiga gång. Barken satt rak såsom alltid vid pulpeten midt emot den nye kontoristen, och herr Kristofer gick fram och åter mellan sitt skrifrum och kontoret, såsom han brukade.

Straxt på eftermiddagen kom Mathilda med vacklande steg och snöhvitt ansigte för att bjuda sin far farväl, innan hon gick till vigseln.

„Farväl fader“, hviskade hon, „gif mig helst ett enda godt ord till afsked“.

„Måtte du ej alltför hårdt få plikta för dina dåraktiga handlingar“, svarade han stelt och räckte henne kallt handen.

Hon förde den ömt till sina läppar och stod sedan några ögonblick och betraktade hans anlete, som icke mer kunde skänka henne en enda vänlig blick.

„O fader“, utbrast hon häftigt gripen, „det var du som dref mig till detta steg, till att gå så brådstörtadt till väga, jag skulle hafva väntat på Bruno, tills jag blifvit gammal och grå, och derunder sökt att göra ditt lif så solljust som möjligt; blott du gifvit oss ett svagt hopp“.

„Jag trodde vi redan talat ut i detta ämne“, afbröt han kort, „farväl“.

Han vände sig om till sin skrifning och Mathilda gick bort öfver salongen med tunga sorgsna steg, steg som skulle genljuda för hennes far, åratal derefter. Herr Kristofers panna låg i djupa veck, och mellan hans hårdt slutna läppar ljöd det gång efter annan: „Jag har icke mer någon dotter“.

Få timmar sednare hade stadens värdige kyrkoherde hemma hos sig förenat Bruno Werner och Mathilda Vibert med vig-

selns högtidliga ord, och ännu sednare samma afton skulle de gå ombord på ångbåten, som skulle föra dem bort från hemlandet.

Det var en ovanligt mörk qväll, men i herr Viberts salong strålade det af ljus, ty den gamle herrn hade sin vanliga Onsdagsemottagning. Han ville bevisa, att hans dotters olydnad kom honom att söka glömma henne så fort som möjligt, och att han icke ämnade låta störa sig i sina vanor, derför att hon just i dag ernådde målet för sin dåraktiga sträfvan. Så kunde endast en karakter, sådan som herr Kristofers, handla; Mathilda hade bedragit honom på hans dyrbaraste förhoppning; det skulle efter hans död icke mera finnas någon firma med det gamla namnet, och denna tanke skulle kommit honom att krossa äfven andra hinder än hans dotters hjerta.

Minnet af henne, som utgjort den skönaste prydnaden vid dessa sammankomster, ville emellertid denna dag fördrifva all glädje, men då värden höll så god min, måste de inbjudna gästerna söka att följa hans exempel, och man skulle vid en flyktig blick knappt kunnat ana, att detta hem i dag träffats af en stor sorg — så präktigt, så leende och ljust såg allting ut. Endast tjenarenes bleka, förgråtna ansigten talade ett annat språk, och fru Streng låg sjuk af idel sorg.

Midt under festligheten derinne stannade plötsligt en vagn utanför på den mörka gatan och en qvinlig gestalt hoppade derur; det var Mathilda som kom att för sista gången taga farväl af allt husfolket i sitt forna hem. Gamle Barken stod just vid samma tid med händerna på ryggen i salongens bortersta hörn; af en händelse, kanske instinktmessigt kom gubben då att blicka framåt den långa filen af upplysta rum, och se, i det aflägsnaste mötte hans öga en sällsam syn. Inom de gröna portièrerna stod — Mathilda med de svarta flätorna kring sitt bleka ansigte; långsamt, liksom drömmande betraktade hennes stora sällsamma ögon det lysande sällskapet, som så gladt rörde sig i kronornas glans, detta sällskap, der hon nu skulle varit en objuden gäst, sedan höjde hon sin smala hvita hand och drog omsorgsfullt gardinerna igen om sig, men gamle Barken sprang som i yrsel genom salen och ropade gång på gång:

„Mathildas vålnad! Mathildas vålnad!“

Detta hördes af alla i sällskapet, och man såg kinder blekna och leendet dö bort från skälfvande läppar; detta ord bröt stafven öfver den skenbara fröjden som icke mer kunde återställas af värdens något osäkra ursägt öfver sin gamle bokhållares beteende.

Denne var emellertid försvunnen och när man följande dagen frågade honom hvar han varit, svarade gubben på sitt sträfva sätt: „Jag följde min husbondes dotter ned på ångbåten, följde henne då hon gick ensam i mörkret från sin fars hus, der jag tog henne för en vålnad, emedan jag icke mera trodde mig få se henne personligen. Hon är nu borta och gamle Barken får kanske aldrig mera se henne åter; må Gud välsigna och bevara henne“. Och den gamle kontoristen såg stinnt ned på sin ordentligt skrifna konto-bok; hans drag voro styfva som alltid, men på pappersbladen föll der långsamt ned en klar tår ur hans små grå ögon.

* * *

Sex år hade glidit bort i tidens ström, men den gamla staden var densamma som förr, och det gamla huset var sig äfven likt. Åtminstone skulle en mindre skarpsynt betraktare funnit det så. Ännu satt gamle Barken outtröttlig på kontoret, rummen voro lika eleganta som förr, och guldfiskarne simmade lika muntert omkring i sitt trånga fängelse.

Äfven herr Kristofers gestalt var hög och ståtlig ännu, men hans hår hade blifvit snöhvitt, och sällan såg han mer gäster och glada fester i sin granna våning. Tyst och sluten hade han äfven år för år blifvit, och aldrig gled der öfver hans läppar ett ord om Mathilda.

Fru Streng hade äfven blifvit gammal och fått snö i sitt hår, men för henne likasom för de gamla tjenarene lindrades saknaden efter den unga flickan genom hennes bref. Om dem hade ej heller den gamle herrn någon aning, ty han frågade ju aldrig efter dottren som för honom tycktes vara såsom död.

Fru Streng och Mari vårdade det oaktadt troget sin älsklings rum; hvart enda föremål derinne betraktade de nästan så-

som dyrbara reliker, och deras innerligaste hopp var att hon engång skulle återkomma och taga sina tillhörigheter i besittning. „Hon må komma natt eller dag“, tänkte de goda gamla menniskorna, „så skall hon återfinna allt på sin gamla plats“. Och derför stod lampan alltid påfylld och bädden alltid obegagnad.

Det unga äkta parets lif under de flydda åren ses närmast af följande öfversigt som Mathilda gaf fru Streng i sitt sednaste bref.

„Vi bo“, skref hon, „för närvarande i det tjusande Florenz, vid Arnos strand och under Italiens sköna himmel; Bruno utarbetar här sina nyaste kompositioner och biträder äfven ibland vid offentliga musikaliska sammankomster. Du frågar, min gamla vän, om jag är lycklig, om vi ha det bra, och på den första frågan svarar jag, att endast min fars förlåtelse fattas för att göra mig till den lyckligaste bland qvinnor. Ändå har jag icke en dag ångrat att jag följde Bruno, ty ser du, utan honom är lifvet för mig intet lif; dessutom har min kärlek och ständiga närhet varit honom högst behöfliga. Då han misströstat har jag ingifvit honom hopp, och då han tröttnat har min omvårdnad återställt hans krafter. Den andra frågan åter måste jag besvara med att vi genomgått många ganska tunga tider under dessa sex år, vi hafva icke lidit egentlig brist, men svårigheter af tusen slag hafva mött oss. Gud ske lof, de hafva dock alla med gladt mod blifvit genomkämpade, och endast engång höll förtviflan på att gripa mig; det var för två år sedan, när Bruno låg sjuk i nervfeber. Då var det mycket mörkt rundt omkring oss, och jag tänkte ofta på hvad alla derhemma skulle sagt, om ni sett mig utföra de olika pligter som åligga både en matmoder och en tjenarinna. Gamla Mari skulle bäfvat för mina hvita händer, som hon alltid förr brukade vara så stolt öfver. — Min svåraste sorg var dock tanken på att Bruno kunde gå bort från mig, det var förfärligt, men Gud i sin godhet lade icke ett så tungt kors på mig och sedan har allt varit så ljust och lyckligt. Brunos första opera emottogs med enthusiasm i Florenz, man gaf den der för fulla hus och första gången fick han af den jublande publiken mottaga en lagerkrans. Nu är vår framtid

betryggad just genom dessa hans arbeten. Bruno är icke en mästare inom tonernas verld, men hans namn har en god klang bland musikens vänner öfverallt, och jag har hört kännare försäkra att få musiker spela den store Mozart såsom han. Ryktet skall kanske icke bära hans namn ända fram till er, men ni kunnen tro mig, då jag opartiskt säger att han spelar hänförande väl. „Das Veilchen“ gör allestädes hans lycka, jag vet icke huru ofta han redan spelat den på sina koncerter, men alltid begär man den dacapo. Tidens största kompositörer kalla honom sin vän, och i deras sällskap utvecklar sig Brunos rika själ, såsom blomman öppnar sin kalk för solstrålarne. Hvarje fiber hos honom, hvarje andedrag är egnadt åt musiken. — Jag är så innerligt glad och inom mig bryter hoppet fram allt ljusare; jag tror på min fars förlåtelse och ber Gud dagligen derom, på samma gång som jag bittert ångrar hvarje hårdt ord jag för sex år sedan fällde emot honom. Min lilla flicka, kristnad till Florence, eftersom hon blef född här, utvecklar sig mera dag för dag, jag innesluter här hennes bild och känner mig viss om att ni skulle blifva förtjusta i originalet“.

Detta var nog en sanning, tyckte fru Streng och de öfriga äfven, ty redan porträttet betraktades som en dyrbar skatt, och beundrades i smyg. Ensamt herr Kristofer visste intet derom, der han vandrade så styf och rak i sina stora, tomma rum, hvilka aldrig mera lifvades af den friska ungdomliga stämman eller af de lätta elastiska stegen. O hvad är dock lifvet bland prakt och glans, utan ungdom och kärlek.

* * *

„Hon är här, Mathilda är återkommen“, hviskade man, från den ena till den andra, i det gamla köpmanshuset och äfven ute i staden. Borgmästaren berättade det för sin fru, hon för sin väninna, och denna åter för ett kaffesällskap och så vidare i oändlighet.

Gamle Barken hviskade derom med fru Streng och husfolket talade om det i köket, i källare och magasiner, ja i hvarenda vrå berättade man att Mathilda var återkommen, och att hon nu med man och barn bodde på stadens enda hotell.

Professor Bruno Werner skulle hålla koncert, detta var stadens andra intressanta samtalsämne, och hvarje barn tillochmed hade kunnat berätta derom. Endast herr Kristofer Vibert låtsade ingenting höra eller veta. Han hade gikt och stängde sina dörrar för alla, samt satt hela dagen vid kakelugnen i förmaket med fötterna inlindade i flanell, tyst och sluten som en stenbild.

Derute i fru Strengs område var det jubel och fröjd, ty alla hade de återsett Mathilda och omfamnat den lilla, men in till den ensamme gubben vågade detta glada jubel icke tränga. Allena satt han vid den tända lampan och försökte att läsa i de nyaste tidningarne, men hans tankar följde icke med de tryckta orden. Det låg ett sorgset drag kring hans eljest så stolta läppar, och inom honom knotade hjertat, att hvarje solstråle med Mathilda flyktat från hans lif. Omedvetet ilade tankarne långt, långt bort till flydda tider, och dröjde med innerlig förkänsla kring en leende rosenkindad barnagestalt, hans egen lilla Mathilda. Äfven såsom ung flicka såg han henne för sin inre syn, såg hennes underbara blåbruna ögon och hela den härliga kraftfulla qvinnobilden, men barnet syntes honom dock närmare, han visste ej hvarför, kanske derför att han just i dag händelsevis på fru Strengs bord sett en sådan der glad liten flickunges porträtt.

Han tog af sig sina glasögon, sköt undan tidningarne och stirrade tankfullt bort öfver den röda golfmattan, då — hvilket under, såg han huru en liten sirlig varelse långsamt nalkades honom. Lugnt och graciöst trampade hennes små skor på den mjuka mattan, hennes svarta lockar fladdrade långt ned på den hvita broderade klädningen och hennes körsbärsläppar logo, så att små täcka gropar bildades i de barnsligt runda kinderna.

Tre steg ifrån den gamle herrns länstol stannade hon och betraktade honom noga med sina stora mörka ögon: „Morfar“, sade hon derpå sakta, „jag är här nu, är du glad deröfver? Men ack hvad ditt hår är hvitt“.

Herr Kristofers hufvud böjde sig djupt ned mot barnet, och darrande våldsamt frågade han: „Hvad heter du min lilla flicka?“

„Florence Kristiana Mathilda Werner; det är efter dig och min döda mormor, säger mamma“.

Barnet hade nu kommit ända fram till honom och, lutande sina små runda armar mot hans knä, sade hon: „Det är så trefligt tycker jag att se dig, derför att du är mammas pappa. Håller du också lika mycket af henne, som min pappa håller af mig?“

„Ja ja, mitt lilla barn“, hviskade den gamle mannen upprörd.

„Mamma håller också grufligt mycket af dig“, fortfor den lilla, „hvarje afton har hon bedt med mig för dig, men jag brukade dessutom alla dagar, utan att hon visste af det, bedja den gode Guden att han måtte låta mig få se dig engång, eftersom du ju är min egen, kära, lilla morfar“.

Det rörliga lockhufvudet höjde sig något litet, den röda munnen spetsades till en kyss, och i nästa sekund låg barnet slutet i herr Kristofers armar så trofast, som kunde intet i verlden rycka henne derifrån. Den barnsliga oskulden hade brutit hans stolthet och smält isen kring hans hjerta; den gamle mannen grät. Men smärt och högrest som fordom gled Mathilda med lätta steg fram mot de två, hennes mjuka armar famnade dem med outsäglig innerlighet, och från hennes öfverfulla hjerta ljöd det: „Fader, älskade fader, förlåt mig och tag mig åter till din dotter“.

O ja, det ville han nog, ty i den gamle Kristofer Viberts hjerta fanns det i denna stund icke mer en enda hård eller bitter känsla.

Äfven Bruno fick omsider sin rika del af den faderliga välviljan; äfven han var snart med i den lilla gruppen, som så plötsligt och oväntadt församlat sig i det gamla förmaket, men bland folket derute stod glädjen högt i tak öfver att den oskyldiga listen, att sända barnet till sin morfader på egen hand, hade fört till denna lyckliga och efterlängtade försoning, i hvilken hvar och en af dem tog så liflig del.

Herr Kristofer kände icke mer någon gikt hvarken i hufvud eller fötter, och med största liflighet förklarade han att han

skulle följa sina barn på koncerten, som just denna afton skulle försiggå.

„Godnatt då söta morfar“, sade den väluppfostrade lilla flickan, „efter du går bort, måste jag visst gå till sängs?“

„Ja, det måste du“, smålog Mathilda, och tagande barnet lade hon det ömt i fru Strengs öppna armar; den goda gumman skulle icke för allt i verlden velat neka sig rättigheten att nu taga vård om henne, en omsorg som gamla Mari hade svårt att icke göra henne stridig.

Och sedan nu detta var ombesörjdt, nalkades koncerttimmen; de präktiga svarta hästarne stodo otåliga framför trappan, och snart satt Mathilda på sin fordna plats i vagnen, vid sin fars sida och med sin makes hand i sin, såsom den lyckligaste qvinna på jorden.

Hvarenda menniska kunde nu se, att herr Vibert försonat sig med sin dotter och måg, och allesammans hade de tusen saker att säga derom. Men Mathilda nickade så gladt åt dem alla, och ingen af dem, som spått henne olycka, kunde se annat än att hon såg lycklig ut, var klädd med smakfull elegans och hade sin skönhet i godt behåll.

Hon var ännu en härligt vacker qvinna i sin skära sidenklädning, med hvita spetsar kring den välformade halsen och präktiga camelior i det svarta håret; man kunde icke se sig mätt på henne tyckte de, och herr Kristofers blick hvilade full af stolt förtjusning på hans dotter, likasom han velat säga till alla: „Ser ni, är hon icke en krona bland qvinnor“!

Men nu började koncerten, och hvarje blick riktades nyfiket bort till den man, som för mer än sex år sedan första gången stod der på samma plats, såsom en okänd, obetydlig yngling. Nu var han en berest musikalisk person, en mognad man och professor, dock var hans gestalt ännu lika smärt och spenslig som då; hans ansigte var ännu idealiskt vackert, men dess uttryck af själfull energi framträdde nu mera utprägladt, och det lugna uppträdandet talade om enkel sjelfmedvetenhet.

En andlös tystnad rådde i den stora salen, då dallrade der sakta, liksom drömmande, en tonvåg förbi; den blef starkare och mäktigare, blef till en hel skummande, brusande ström, som

svindlande ilar ned öfver klippornas branter, för att slutligen efter tusen strider ljudlöst sjunka i hafvets famn.

Herr Kristofer tryckte Mathildas hand och hviskade: „Med denna härliga musik har Bruno för alla tider intagit en obestridlig plats i mitt hjerta“.

„Dyre fader!“ Den unga qvinnans ögon skimrade i fuktig glans, men ännu hade Bruno icke utvecklat hela makten af sin förmåga, ännu skulle han spela den odödlige Mozarts skapelser så, att man kände det han spelade dem lika mycket med själen som med sin stråke.

Man jublade och applåderade ursinnigt, och slutligen fick den allmänna förtjusningen luft i ett namn, som, först uttaladt af en röst, sedan ljöd från allas läppar. „Violblomman!“ Mozarts „Violblomma“! ropade man öfverljudt.

Professor Werner smålog åt tumultet dernere och fattade sin stråke; genast herskade åter den andlösa tystnaden, och enkelt, flärdlöst som fordom spelade han den lilla sången, så att hvarje hjerta bäfvade af sällhet dervid. Glömda minnen döko fram igen, ungdomsdrömmar och kärleksfröjder fingo nytt lif vid dessa gripande och dock så okonstlade toner, man kände ovilkorligt en sällsam dragningskraft till mannen, hvars stråke kunde framlocka dem, och det var som om han i dem skänkt hvar och en af de lyssnande någonting högre, en flägt af öfverjordiskt lif, en genklang af englachörernas harmonier.

Bruno Werner hade icke blifvit en verldsberyktad konstnär, men det var som Mathilda sade, — han spelade hänförande väl, och ägde den dyrbara gåfvan att göra sin musik förstådd äfven af hvardagsmenniskorna och de olärda, öfver hvars prosaiska stig hans toner strödde poesins evigt doftande blommor.

Då koncerten var slut trängdes alla omkring den unge professorn och hans fru, för att skaka hand med och välkomna dem; gamle herr Kristofer lyckönskade man enthusiastiskt till att hafva en sådan måg, och detta fägnade honom obeskrifligt.

När de åter voro hemma, förde fru Streng Mathilda genast in i det rum, som alltid burit hennes namn, och se, i den mjuka bädden, öfverhöljd med ett rosenfärgadt täcke, låg lilla Florence

lutande sin friska kind tätt till den snöhvita kudden, och med den knubbiga handen kastad deröfver.

„Gud ske lof!“ hviskade Mathilda och kysste ömt barnets panna, medan hennes hand hårdt tryckte fru Strengs, „min dotter hvilar i frid under det gamla hemmets tak, vi äro försonade, och nu kan min älskade moder deruppe i sin ljusa himmel fröjdas öfver oss“.

* * *

Mathilda tyckte att hennes man några dagar sett nedstämd ut; han var mycket tyst och herr Kristofer hade flere gånger oroligt frågat, om hon visste hvad som fattades honom, om möjligen hans tankar lågo åt en ny utflykt i den vida verlden, till musikens gamla ryktbara härdar. Den gamle herrns största oro var nemligen att hans barn och barnabarn skulle vilja lemna honom.

Mathilda lugnade honom så godt hon kunde, men sjelf visste hon ej heller orsaken till Brunos melankoli. En förmiddag var han borta, och som hennes far denna dag företagit en utfärd till villan, tänkte hon att han kanske mött sin svärson ute i staden och öfvertalat honom att följa med.

Hon ville emellertid fråga om gamle Barken kände någonting härom och begaf sig derför till kontoret, men kommen dit stannade hon likasom förstenad i dörren, ty midt emot den gamle kontoristen, på sin gamla plats, satt — Bruno med pennan i handen. Han log gladt emot henne och sade muntert: „Stig på, var så god min fru, och gör bekantskap med herr Kristofer Viberts nye kompanjon, Bruno Emanuelo Werner“.

„Ja ja“, tillade han, då hon ännu stod qvar stum af förvåning, „jag talar sanning, det kan du lita på“.

„Bruno“, sade hon hastigt, „du skulle då verkligen —“

„Beslutit att stanna här för alltid“, afbröt han henne, „ja min älskade, det har jag, violinen hänger stum på väggen bakom mig, och stråken är bruten i stycken, som du ser; från denna dag har jag stoppat min professors titel i fickan, och är nu rätt och slätt Bruno Werner, som går och gäller under det gamla hederliga namnet Vibert & Comp.“

„Ack, men Bruno, är icke detta offer för stort“, frågade den unga qvinnan och lade sina smala händer lätt på hans skuldror, medan hon blickade honom djupt in i de sköna svärmiska ögonen?

„Du öfvergaf engång din far och ditt rika präktiga hem, för att följa med mig till en oviss framtid“, sade han långsamt, „du ansåg icke detta offer för stort att göras för min skull, och jag har aldrig, förr än i denna stund, varit i tillfälle att återgälda dig, men nu kan jag det. Enligt min förmåga sökte jag att rättfärdiga de förhoppningar baron * * *, min vän och beskyddare, satte till mig, han var tillfredsställd och nu hvilar han längesedan i det tysta; det kan derför icke vara ett brott ens mot hans minne, att jag nu bryter en bana, som hans godhet skaffade mig medel att begynna, för att återgå till den jag då lemnade“.

„Vet pappa redan detta ditt beslut?“ frågade Mathilda.

„Nej, det skall blifva en öfverraskning för honom, när han återvänder från villan“.

„Älskade Bruno“, den vackra qvinnan hade lagt sina armar kring hans hals och lutade nu ömt sin kind mot hans bröst, „älskade Bruno, huru skall jag rätt kunna tacka dig! Du visste att detta var min fars käraste önskan, och derför uppoffrade du din kära musik. Skall du kunna försaka den? Jag vet att du har kämpat hårdt derom dessa dagar“.

„Det har jag“, sade han, „men nu är jag segrare och ser du, den slagne har gått ur striden lemlästad och tillintetgjord“. Han visade vemodigt på den sönderbrutna stråken, som låg framför honom på pulpeten; „det är nog som svärfar säger“, fortfor han, „att tankarne icke hinna till för två saker på en gång, någondera måste alltid stå tillbaka, och för mig blefve det alltid affärsverksamheten som finge lida, derför min älskade — spelar jag aldrig mer, violblomman var min svanesång“.

Hans röst darrade lindrigt, och ur hans bröst arbetade sig fram en djup, lång suck. Mathildas tårar runno ymnigt. „Dyre Bruno“, sade hon, „allt detta gör du för min skull, o jag är icke värd det“.

„Tvärt om“, sade hennes man mildt, „för den rena, sanna kärleken är intet offer för stort, och en försakelse utan alla förbehåll bereder vår verkliga lycka“.

„Tro mig Mathilda, jag skall icke sörja min musik; jag stod på höjdpunkten af mitt musikaliska lif, och kanske skulle jag härefter blott gått tillbaka; nu trädde jag bort, just då jag var lyckligast. Det var nog bäst så, och en gång bortom tiden skall kanske min violin också få tona med i spherernas melodier“. Han tystnade och slöt innerligt den sköna qvinnogestalten till sitt hjerta.

Men gamle Barken satt och lyssnade till allt detta utan att säga ett enda ord; dock, öfver hans styfva drag smög der plötsligen såsom ett leende fullt af solljus och värme, och för andra gången i hans lif föll det på konto-bokens blad en klar, glänsande tår.

Arftagerskan.

Novell af Aina.

„Rikedom är lycka“ upprepade Gertrud Hjelm sakta för sig sjelf, der hon stod och såg ut i den mörknande qvällen. „O nej!“ utbrast hon — „denna sats är icke sann, jag tror det icke och skall aldrig tro det, om också tusende vänner säga mig det. Lyckan måste bestå i något annat, något högre och bättre, något som rör vårt hjerta“.

Vid denna tanke drog det såsom en sky af varm purpur öfver hennes friska kinder och den späda handen trycktes konvulsiviskt mot bröstet.

Gertrud var tjugu år, och hvem har då icke redan känt sig hafva ett hjerta? Mer än mången annan flicka vid Gertruds ålder hade det också erbjudits henne att pröfva sina känslor gentemot männen, ty hon hade oaktadt sin ungdom redan haft åtskilliga anbud i giftermålsväg. Ingen, som kände henne, förundrade sig deröfver.

Gertrud Hjelm var nemligen ungdomsfrisk, behaglig och rik. Enda barnet till en kapitalist, var hon vid hans död arftagerska till en ansenlig förmögenhet, den hon icke delade med någon närmare anförvandt. Hon hade redan vid sin födelse förlorat sin moder, och sålänge fadren lefde, denne fader som hon aldrig hvarken känt eller förstått, hade hon tillbragt största delen af året i en pension, hvilken förestods af en aktningsvärd fransyska.

Nu var den unga flickan ensam i verlden, ensam, med sitt rena oförderfvade hjerta och sitt för allt godt mottagliga sinne, blickade hon in i ett lif, som kunde blifva antingen rikt och lyckligt eller tomt och förhärjadt.

„Stackars Gertrud!“ sade de varmhjertade bland hennes umgängesvänner, „lyckliga Gertrud“ sade andra; hvem af dem till slut skulle få rätt kunde endast tiden utvisa.

Gertrud ägde ett stort och i alla hänseenden präktigt hem på landet, några mil från hufvudstaden, och detta hem var hennes glädje och stolthet. Thorsbys angelägenheter lågo henne närmast om hjertat och ingen artighet kunde mera behaga henne än ett loford öfver detta ställe. Den gamla gården förtjenade också i sanning allt godt, som man sade derom, ty i sin lugna, flärdfria enkelhet var den verkligen förtjusande. — Det något breda, ljusgula huset utsträckte sina öppna verandor så inbjudande mot den besökande, gräsmattorna voro ständigt så friska och mjuka, och blommorna så doftande och många. Om vintern åter hände det att, ju närmare man nalkades detta ställe, desto mer längtade man efter att öppna dess dörrar och plötsligt från vind och kyla derute känna sig försatt i en atmospher af angenäm värme, hyacinthdoft och allmänt välbefinnande.

Gertrud bodde der hela året om, utom de tillfälliga korta tider hon tillbragte i staden, hon bodde der, säga vi, under beskyddet af sin f. d. lärarinna fru Lambert, som afslutat sin befattning såsom skolföreståndarinna enkom för att följa sin favoritelev till hennes hem. Den gamla frun och den unga flickan höllo varmt af hvarandra, men Gertruds sinne var så lifligt och hennes karakter så sjelfständig, att fru Lambert utöfvade ett ganska ringa inflytande öfver henne. Hon följde den gamla damens råd, då hon sjelf insåg att de voro goda, och hennes önskningar, derför att hon älskade henne, och sålunda lefde de lyckligt tillsamman.

Om någon skarpt iakttagit Gertrud, skulle han funnit, att den makt, för hvilken hon böjde sig var — kärleken. Ensam som hon stod, längtade hon derefter såsom fången längtar efter ljus och frihet; — och såsom blomman behöfver luft och vatten för att kunna lefva, syntes det Gertrud att kärlek just var

hennes lifsvilkor. Hon behöfde endast ett passande föremål, på hvilket hon kunde öfverflytta all denna inneboende känsla, och nu, vid fyllda tjugu år, trodde hon sig hafva funnit det, ehuru vissheten derom ännu låg halft omedvetet slumrande i hennes hjerta.

* * *

Det var ett friskt strålande klart vinterväder, frosten glittrade på hvarje gren af Thorsbys åldriga träd såsom tusende och åter tusende diamanter, och drifvornas glans var nästan förbländande. Luften var kylig men underbart ren och frisk, så tyckte Gertrud, der hon stod på verandans öfversta trappsteg och inandades den i djupa drag. Hon var klädd i en varm, något originell vinterdrägt af mörkblått kläde och dyrbart pelsverk, och på händerna bar hon höga, tätt åtsittande handskar.

Det var en nyck, menade man, att hon oftast var klädd något eget, och man skrattade öppet deråt, dock i smyg beundrande smaken och dyrbarheten af drägten.

Med en lätt anstrykning af otålighet slog Gertrud i luften med den fina pisken och blickade bort mot stallet, derifrån man kunde höra en hästs hofslag mot den frusna marken. Ändtligen klingade bjellror, och nu framilade en mörkbrun fullblodshäst, spänd för en lätt släde, till trappan. Den väntande unga flickan skyndade att sätta sig till rätta bland de mjuka slädfiltarne, fattade derpå tyglarne och afskedade kusken med en vänlig nick.

Nu bar det af. Sjelfva Zefir kunde icke lättare vidröra marken, än detta ädla djur som bar hans namn, och med ett uttryck af stolt tillfredsställelse höll Gertrud tömmarne på engång fast men likväl så lätt, att hästens mun alls icke skadades af betslet. Småningom saktade sig dock farten, och slutligen gick Zefir helt stilla framåt vägen, låtande sin unga matmor lyssna till furornas evigt unga sus, hvilket hon älskade, emedan dess melankoli fann ett gensvar i hennes eget hjerta. Så gick det vidare under en hel lycklig halftimme, men sedan vaknade den unga drömmerskan från sina tankar, vände om vid första öppna plats och lät hästen återtaga sitt snabba lopp. Likt vinden jagade de genom den gamla alléen upp till hufvudbyggnaden, och Gertruds blick

var så troget fästad vid hästen, att hon alls icke märkte den manliga gestalt, som stödd emot dörrposten stod och betraktade henne. Hon såg honom icke, förr än kusken hade tagit betslet och hästen stannat, men då skyndade han också fram och erbjöd henne sin hjelp vid urstigningen. Hon hade intet behof deraf, men likväl tog hon emot den gladt, och med en rodnad, varmare än den vintrens vind skänkt hennes kinder.

„När kom ni hit, baron Ahnefelt?“ frågade hon. Han smålog, visande två rader bländhvita, något breda tänder: „Jag kom hit just detta ögonblick, min fröken, och tänkte med er tillåtelse taga mig en liten rast på Thorsby sedan min jagt var slutad“.

„Välkommen!“ sade hon blott, och sedan gingo de uppför trappan, båda så unga, vackra och högväxta, att de i sanning utgjorde ett passande par. Gertrud bad den gamle betjenten visa baronen till ett af gästrummen, derpå helsade hon lätt med handen och försvann i uppgången till öfre våningen, der hennes rum var beläget. — Till middagen kom hon åter ned, klädd i svart, med ett band af slipade hvita perlor kring den mjuka halsen, och det rika blonda håret fästadt i nacken till en enkel knut. Ingen drägt kunde bättre lämpa sig för den fina hyn och det i matt guld skiftande håret; kanske visste hon det och hade valt den derför, men egentligen såg det ej ut, som skulle hon tänkt derpå, hennes blick var lätt beslöjad och hennes kind bar ännu likasom återskenet af en rodnad.

Nu kom också baronen, kysste med en gentlemans artighet och förtroligheten hos en vän i huset fru Lamberts hand och helsade sedan på Gertrud än en gång vördnadsfullt, men likväl med en viss lugn tillförsigt — och så satte man sig till bords. Baronen var en angenäm sällskapsmenniska och ledde med sällsynt ledighet och verldsvana konversationen. Betjenten var tillsagd att alltid för hans räkning ställa fram en butelj „old sherry“, men han sköt den alltid lugnt åt sidan och drack i stället af det alltid klara och friska källvatten, som Thorsby hade att framvisa. — Det var således en annan god sida hos honom i damernas tycke. Gertrud hade många gånger yttrat sin motvilja för

personer som gerna drucko vin, och hon fröjdade sig rätt mycket öfver att baronen icke tillhörde deras antal.

Efter middagen sutto de vanligen i salongen, fru Lambert nickande bakom en bok, Gertrud med sitt arbete i en mjuk länstol och baronen på en låg soffa vi hennes sida.

Huru nära han var henne; hon kunde se rakt in i hans stora mörkblå ögon, kunde beundra ögonbrynens vackra hvälfning och den härliga fria pannan, på hvilken håret nedföll i naturliga bucklor. O hvad han var vacker! En riktig Apollo, så manlig, så värdig och allvarlig. Ständigt förde han samtalet just på de ämnen hon tyckte om, eller också berättade han sjelf små förtjusande skizzer från sina resor och sitt studentlif; rösten, blicken, tonfallet voro blott ämnade för henne, det kände hon och var derför kanske än mer tjusad af dessa små samtalsstunder efter middagen. Hon hade redan en hel mängd sådana att minnas, ty alltid kom han just då de voro ensamma, och städse efter ett så långt uppehåll, att Gertrud längtade efter hans besök. Dessutom, då han icke var der, studerade hon alla de böcker han lånade henne; idel favoritförfattare med många obs. i marginalerna, eller också var det en sång att inöfva, en sång hvilken han hade omtalat med beundran, så att hon ständigt likasom omgafs af det, som intresserade honom.

Nära honom eller fjerran ifrån, kände Gertrud sig insvept i trollmakten af hans leende, hans åsigter och tankar. Hon liknade flugan i spindelns nät, blott med den skilnad att hon icke sträfvade att lösgöra sig. Hon hade sett otaliga män, men ingen sådan som Max Ahnefelt; han var den ende i hvars sällskap hon aldrig kände sig trött, och hvars samtal alltid föreföllo henne nya och underhållande.

Likväl hade hon ännu aldrig sagt till sig sjelf: „jag älskar denne man“. Ty detta erkännande skulle försatt henne i ett nytt förhållande, och hon ville blott lefva i det närvarande, utan tanke på framtiden och bäfvande för hvarje förändring. Hon var så lycklig och lefde i en så underbar känslostämning, att hvarje dag föreföll henne såsom en ny fröjd. Då hon om morgonen stod vid sitt fönster och blickade ut i den vaknande naturen, var det som om allting der helsat henne med ett leende;

hela dagen gick hon omkring i huset, gnolande under det hon fullgjorde de pligter, som ingenting i verlden kunde förmå henne att försumma, och när qvällen kom, kunde hon med korslagda händer försjunka i drömmar, så ljufva som endast ett ungt hjerta kan måla sig dem. Det låg såsom ett solljus öfver den unga flickans ansigte denna tid, ett drag af blid qvinlighet, som småningom alldeles utplånade hennes forna sjelfständiga stolthet och den litet trotsiga krökningen på de friska röda läpparne. Aldrig hade hon haft älskligare leenden och vänligare ord för sina många underhafvande, och aldrig hade man sett den unga matmodren oftare än nu i de låga hyddorna. Det fanns hos henne likasom ett öfvermått af lycka, som hon nödvändigt måste dela med åt andra.

* * *

Gertrud reste ofta in till hufvudstaden, isynnerhet då hon visste, att der nu fanns någon som väntade henne, någon som hvarje dag skulle följa henne såsom den trognaste af riddare. Med ett gladt leende steg hon uppför den breda trappan till sin tants, fru statsrådinnan Willmers vackra våning, ty hon visste ju att hon gick en serie af glada nöjen till mötes. Om någon i detta ögonblick sagt henne: „Baron Ahnefelt är icke i staden, honom kommer du icke att råka“, — då skulle visst leendet flyktat från hennes mun och öfver hennes sinne lägrat sig denna beklämning, som man stundom känner, utan att kunna för sig förklara dess orsak; som det nu var kände Gertrud sig blott lugn och belåten.

Ovilkorligen måste hon inom sin tants sällskapskrets göra ett visst uppseende, såväl genom sina dyrbara toiletter, som genom sitt utseende; man kallade henne „den vackra fröken Hjelm“ och hon hörde det med kanske en liten anstrykning af stolthet. Ja, Gertrud visste med sig sjelf, att hon bar sitt hufvud högre, då hennes drägt var mer än vanligt smakfull och dyrbar, men framför allt var det hennes triumf, om i baronens öga lästes en gillande blick, eller om från hans läppar någongång hördes ett ord af beröm.

Ack detta enda ord, huru mycket högre hon satte det än allt det smicker andre män brukade strö öfver henne. Det var just honom likt, att icke vilja på något sätt uppväcka hennes qvinliga fåfänga och behagsjuka, och derför måste hon ännu mer högakta honom. — Om han icke befann sig i ett sällskap, var hon oftast tyst och fåordig, men så fort han kom log hon tusende leenden.

Gertrud hade förr ofta känt sig ensam och öfvergifven i verlden, föräldralös som hon var, men numera var allt förändradt, ty Max Ahnefelt var hennes vän. Huru tydligt påminte hon sig icke en solig dag i Mars, när de voro ute att åka, — hon skulle minnas den ännu långt in i kommande dagar. Max Ahnefelt körde för henne med de vackra grå hästarne, först fram och åter på stadens förnämsta gator, men sedan äfven ut på landsbygden. Der var det redan helt vårlikt, drifvorna smälte allt hvad de hunno, man kunde höra småfåglarnes glada qvitter och himlen var så underbart lätt och högblå. Den unga flickan kände sig så väl till mods, och hvarför skulle hon icke det, när allting var så vackert omkring henne och han satt vid hennes sida.

„Tror fröken Gertrud på vänskap?“ frågade han då. „Det gör jag“, svarade hon, „men dock har jag aldrig haft någon vän“.

„Någon flickvän, menar ni“, sade han litet ironiskt, „just derför högaktar jag er, fröken Gertrud, ty förlåt mig, på qvinnovänskap tror jag ej. Den är idel svärmeri och pjunk, mannen allena kan uppfatta och äfven förverkliga den rätta vänskapen, tror ni det?“

Ja, hon försökte att tro det, ehuru der var något inom henne, som uppreste sig mot hans ord.

„Mannen ensam“, fortfor han, „kan fullt uppriktigt säga sin vän sanningen, säga honom hans fel och svagheter och rätta dem; mannen skall också mot tusen fiender kunna försvara sin vän, ty han är innehafvare af styrkan både i öfvertygelse och handling. Hans vän kan stödja sig vid honom, — stödja sig, säger jag, ty denna hans vän kan också vara en qvinna“.

Ack, i denna stund glömde Gertrud att protestera emot den ringaktning för qvinnans styrka och trofasthet, som talade ur hans ord, hon tänkte endast på hvilken lycka det vore, att få

kallas denne mans vän och att få stödja sig vid hans styrka. Hon hoppades att han ville säga något derom, men då han allt fortfarande teg, sade hon slutligen blygt: „Skulle ni, baron Max, bry er om att en svag obetydlig qvinna, såsom jag är, anhöll om att få komma i åtnjutande af er vänskap; jag är ju så allena, ofta oviss och vacklande i mitt sinne, samt mer än väl i behof af en stark väns råd".

„Och ni skulle låta mig blifva denne vän?" frågade han hastigt och såg på henne med en sällsamt brännande blick, som tvang henne att sänka ögonlocken. „Om ni vill", svarade hon sakta, „så skulle jag vara er mycket tacksam".

„Mitt lifs sträfvan skall blifva att göra mig värdig er vänskap", sade han något pathetiskt, och så vände de om till staden igen. Gertrud kunde dock icke neka för sig sjelf, att från denna dag förhållandet mellan henne och baronen var en smula förändradt. Dagligen gaf han henne några vänskapliga råd och rättelser, som det visserligen var henne en ljuf lag att följa, men ändå kunde hon aldrig utan en liten bäfvan meddela honom sina egna intryck och tankar, ty det föreföll henne, såsom måste Max alltid anse dem ringa och betydelselösa. Det var nästan behagligast, tyckte Gertrud, att stilla lyssna till hans alltid lugna, säkra omdöme, som sedan halft omedvetet blef hennes eget; småningom såg hon allting endast från baronens synpunkt, och genom hans ögon blef verlden något annorlunda, än den synts henne i fordna dagar.

Mycket, som Gertrud då kallat älskligt, föreföll henne nu småaktigt och pjunkigt, hon var outsägligt rädd för att vara sentimental och försökte att med Max kalla harmonier dissonancerna i några af de nyaste kompositörernas arbeten.

Det var mycket längesedan hon läst något ur sina förra älsklingsförfattare, ty de voro ju nu så gammalmodiga och fadda, man måste hafva lif, eld i allt, ja tillochmed hellre ett förtviflans lif, än en lugn fredlig fortvaro af det gamla. Nu såg hon allt detta helt klart, det var blott förr hon varit kortsynt och blind, men det blef nog bättre för hvarje dag. Max Ahnefelt öppnade allt vidare och mera svindlande utsigter för henne.

* * *

Sommaren var kommen, — och hvilken sommar; så varm, så vänlig och lifgifvande, att hvarje sorgsen blick blef klar och hvarje surmulen panna ljusnade.

Aldrig hade Thorsby varit härligare än i år, tyckte Gertrud; fader Lars, den gamle trädgårdsmästaren, hade blommor i öfverflöd, så frodiga man någonsin kunde önska dem, och på sädesfälten utbredde sig en välsignad gröda så lång ögat nådde. Det var Gertruds fröjd, att från sitt fönster blicka ut öfver allt detta, och dervid kände hon sig så lycklig att hon sjöng i kapp med fåglarne, hvilka byggt sina bon uppe under takåsen.

Svalorna, herrn och frun, qvittrade mot hvarandra så sälla och förnöjsamma; skulle också hon en dag få i eget bo qvittra sin lefnads saga vid en makes bröst. Hvem visste det, kanske just lilla svalemor, som så betydelsefullt nickade med sitt hufvud och blickade med sina klara ögon rakt ned till den unga flickan. Hon såg så morgonfrisk ut, alldeles lik en daggstänkt ros, det blonda håret glänste i solskenet och den enkla ljusröda sommarklädningen slöt sig så ledigt kring hennes smidiga gestalt. Det återstod henne blott ännu att ila ned i trädgården efter en blomma att fästas i de rika flätorna, och så var toiletten färdig samt Gertrud redo för dagens arbete.

Hon hade långa rådplägningar med den pålitlige förvaltaren, om alla gårdens yttre angelägenheter, och efter frukosten behöll hon alltid en timme ledig för sina hushållsböcker. Tillochmed när baron Max gästade Thorsby, försummade hon aldrig dessa husliga pligter, och det fordrade han ju icke heller, alldenstund äfven han behöfde sina lediga stunder i och för studier till en framtida läkareverksamhet.

Baronen var mycket ofta ute på Thorsby. Man blef slutligen der så van vid honom, att ingen fäste någon uppmärksamhet vid när han kom och for. Han brukade rida och promenera med Gertrud, rodde henne ut på sjön och läste högt då hon arbetade. Men huru ofta Max än var der, hade han ännu aldrig gifvit henne ett enda råd angående Thorsby och hvad som tillhörde det. Ty här var det just Gertruds svagaste sida, hennes Achilleshäl, och hon fann ännu ett nytt skäl att högakta och beundra honom för denna hans grannlagenhets skull.

Den unga flickan älskade ju så högt sitt hem och alla dess underlydande, att hon tillochmed fann deras brister och små svagheter värda att hållas af, eller åtminstone öfverses med, och hon tyckte om att få råda fritt öfver detta territorium, vid hvilket hon kände sig fästad med tusende band.

Hon älskade att se glada och lyckliga ansigten omkring sig, och ehuru mången gång i alltför ungdomlig hänförelse och utan att rådfråga verldsklokheten, var hon dock öfverhufvudtaget en rätt förnuftig liten matmoder. Känslan styrde visserligen oftast hennes handlingssätt, men när viljan alltid var god och allvarlig, blef utgången vanligen ock i de flesta fall god.

Fru Lambert satt ute på verandan stickande eller syende och derifrån njutande af sommarens fägring, medan Gertrud genomströfvade skog och mark, besökte hvarje äfven den fattigaste stuga och studerade lifvet från en ny sida, en ny synpunkt, underbart olik den hon fått lära af Max Ahnefelt. Lyckligtvis eller olyckligtvis jemförde hon dem aldrig; det var icke af föresats, men det föll sig blott icke så.

De härliga långa sommardagarne! Då baronen var der, brukade Gertrud med sitt arbete sitta ute under de gamla lindarne på gårdsplanen, medan Max låg i gräset vid hennes fötter, stundom läsande en bit poesi eller filosoferande, såsom han sjelf sade. Gertrud fann detta förtjusande och ville under sådana stunder ogerna blifva störd, men om det hände, skulle hon aldrig ens hafva tänkt på att blifva otålig deröfver. Baronen icke så; Gertrud kunde ej undgå att märka missnöjets moln på hans panna, men hon tröstade sig med att det icke var hennes skuld.

Engång kom det en liten torpflicka med bär, som hon nödvändigt ville lemna i frökens egen hand. Man sade till derom åt den unga matmodren, och hon reste sig genast för att gå och söka upp barnet; händelsevis föll hennes blick då på baronen. Han hade till hälften bortvändt sitt ansigte, och öfver hans mun låg ett leende, fullt af gäckande ironi. Hon såg de breda, hvita tänderna lysa fram, och såsom en blixt flög den tanken genom hennes själ: „Är det åt dig och din beredvillighet att så villigt uppfylla ett fattigt bondbarns begäran, som han skrattar; gäckas han månne deröfver? Nej, nej! det kunde icke vara så, det var blott

någonting i boken, som han läste, hvilket tvang honom att så le". Så tänkte Gertrud, men öfver hennes hjerta smög det en känsla af smärta, och ofrivilligt satt der ett törne qvar hela dagen.

* * *

Baron Ahnefelt hade länge föreslagit Gertrud och fru Lambert en utländsk resa, samt lofvat att blifva deras ciceron, och under denna sommar talade han åter derom, talade så eldigt och hänförande om allt det sköna de skulle få se och höra, att Gertruds hela intresse derför vaknade till fullt lif. Det skulle ju vara härligt att resa just med honom, tyckte den unga flickan; hon gjorde med lätt hjerta alla förberedelser till färden och i slutet af Augusti begåfvo de sig så på väg till Sverige, derifrån resan vidare skulle utsträckas efter deras eget tycke och behag.

De första dagarne voro mycket trefliga, öfverresan var god och baronen underhöll dem på bästa sätt; anlände till Stockholm förde han dem också att bese åtskilligt, men denna fröjd tog ett snart och bedröfligt slut, derigenom att fru Lambert redan andra dagens afton insjuknade. Hvad stod nu att göra? Den gamla damen yrkade med all en sjuklings envishet på att blifva flyttad ned till ångbåten och få resa hem igen, och den tillkallade läkaren förklarade att han verkligen trodde, det en sjöresa vore det enda, som kunde bota den nervösa hufvudvärken.

Å andra sidan öfvertalade baronen dem på det ifrigaste att stadna, och Gertrud ville ingenting hellre, men pligtens röst talade högre än hjertats, och så fattade hon sitt beslut — de vände om hem igen.

Max var otröstlig; Gertrud hade aldrig sett honom så upprörd och gjorde allt för att lugna honom, försäkrande, att de nog skulle komma bra fram, ehuru det naturligtvis icke skulle bli fråga om någon trefnad. Men en gång på väg ensam med den sjuka gamla frun, grät hon bittra tårar öfver ödet, som sålunda förstört all fröjd för henne.

Första natten var slutligen förbi, fru Lambert hade fått en lugn sömn på morgonen, och som det var mycket qvaft dernere, smög Gertrud sig tyst upp på däcket. Huru härligt det var; hafvet låg der så spegelblankt och blått i den blida Augustisolen,

och den stora ångbåten ilade snabbt framåt, lemnande blott en bred fåra efter sig i vattnet. Den unga flickan lutade hufvudet i handen, och blickande ned i djupet försjönk hon i tankar. Hon jemförde sitt lif med detta lugna haf; just så stilla och utan växlingar hade ju hennes lefnad förflutit, ända till fadrens död, och äfven den hade icke medfört några större förändringar, än att hon då blef herskarinna på den gamla gården. Sedan tänkte hon på Max Ahnefelt, huru omärkligt hans gestalt inväft sig i hennes lif; detta var visserligen en växling, men äfven den hade icke blixtlikt upprört hennes lefnads ocean, den hade kommit så småningom och tid efter annan; men å andra sidan, såsom detta haf, ehuru lugnt till sitt yttre, dock gömde i sitt djup en hel underbar, liffull verld, så syntes äfven hennes lif så stilla på ytan, och likväl kämpade hon i sitt inre tusen tysta strider och grubblade öfver otaliga dunkla gåtor.

Slutligen tänkte hon också på denna resa, denna i alla afseenden så ledsamma färd, om hvilken hon gjort sig så stora förväntningar, och som hon så tänkte, blef hon så sorgsen till mods, der hon satt, ensam på det stora fartyget bland de många främmande menniskorna, att en förstulen tår utan tillåtelse började glida ned för kinden.

Då ljöd der plötsligt tätt invid henne en harmoniskt vacker röst: „Tillåter ni mig, min unga dame, att bjuda er en kopp kaffe, det är icke nyttigt för helsan att uppehålla sig här så tidigt på morgonen utan att förtära något. Ni ser frusen ut, kaffe skall säkert göra er godt“.

Gertrud blickade förvånad upp och såg framför sig en medelålders man, ganska högväxt men något lutad och lätt stödd mot en käpp med krycka af elfenben. Hans mörka hår var vid tinningarne lätt grånadt, och äfven skägget skiftade något i denna färg, men ansigtet var icke gammalt, ehuru det bar spår af lidande. Hyn stötte i brons och ögonen voro mycket mörka, med ett vackert mildt uttryck, särdeles nu, der han stod vid Gertruds sida. Hans vänlighet mot henne just i denna stund gjorde henne mycket godt och hon tackade honom så förbindligt hon kunde, innan han aflägsnade sig, lemnande henne att i ro dricka sitt kaffe.

Gertrud kände sig verkligen helt uppfriskad af den lifvande drycken, och när hon slutat hade ångbåten redan kommit något inomskärs, ty här och der varseblef man åtskilliga klippor och hala ref. Åter närmade sig främlingen och erbjöd henne sin goda marinkikare, med en så vänlig och tillika fin artighet, att Gertrud kände sig uppriktigt tacksam. Då hon sedan lemnade den tillbaka, såg hon händelsevis ägarens namn, inristadt på en liten metallskifva å fodralet.

„Emile von Weymarn“ stod der. Namnet föreföll henne icke obekant, och medan hon gick ned för att se efter fru Lambert, grubblade hon alltjemt hvar hon hört det förut; slutligen blef detta henne klart. Herr von Weymarn var en kusin till hennes tant statsrådinnan Willmer, och han hade sin egen sällsamma historia.

En ung, firad, af alla beundrad gardeslöjtnant, hade han engång, under en permission tillbragt hos en vän på landet, råkat ut för ett sorgligt olycksfall. En eldsvåda hade nemligen under de unge officerarenes dervaro uppstått uti en af gårdsfolket bebodd byggnad; alla lefvande varelser lyckades man dock få ut ur huset, innan lågorna alltför häftigt grepo omkring sig; alla, utom ett litet barn, som blifvit glömdt sofvande i ett vindsrum. Modrens förtviflan vid upptäckten deraf var naturligtvis förfärlig, och utan vidare betänkande begaf sig löjtnant von Weymarn genast upp på en stege för att rädda barnet. Detta lyckades honom äfven, och han hade just nedkastat den lilla i de täcken och mattor man nedanför utbredde, då stegen, på hvilken han stod, började svigta. Den hade ofvanifrån blifvit antänd och våldsamt slungades den unge mannen i nästa ögonblick till marken.

Hans ena ben blef då svårt krossadt, så svårt att en amputation sednare måste företagas för att rädda lifvet. Under långa månader låg han ett rof för olidliga smärtor, och när han uppsteg från sjukbädden var han, den fordom så ståtlige och vackre officeren, förvandlad till en krympling, som mödosamt framsläpade sitt lif på ett träben.

Detta var herr von Weymarns historia; nu kom Gertrud mycket väl ihog, att statsrådinnan berättat alltsamman, och när hon nästa gång återsåg honom, var det med ökadt intresse.

Under fortgången af resan blef hon också i tillfälle att ytterligare komma i beröring med honom, ty han presenterade sig sjelf såsom en aflägsen slägting, och det gjorde Gertrud obeskrifligt godt att tänka, det hon hade en vänlig bekantskap bland alla de främlingar, som här omgåfvo henne.

Fru Lambert var ännu ganska svag, så att Gertruds oro för henne icke kunde kallas lugnad; hon var äfven sjelf trött och nervös, och derunder föreföll det henne såsom en verklig hvila att tala med herr von Weymarn. Den behagliga rösten ljöd nästan likt musik i hennes öron, och i hans sätt låg något så tillitsfullt och faderligt beskyddande, att hon äfven, om fara förefallit, skulle varit trygg i hans närhet. Aldrig hade hon talat så mycket med Max Ahnefelt, men herr von Weymarn hade också en sällsam förmåga att med deltagande intresse lyssna till andras ord; och en hel mängd saker rörande hennes barndom och hemmet, som det icke ens fallit henne in att berätta om för Max, gledo nu helt lätt fram öfver hennes läppar, der hon satt vid herr von Weymarns sida under den soliga stilla Augusti eftermiddagen, än blickande ut öfver hafvet, än upp till det deltagande ansigtet med de vänliga, mörka ögonen.

* * *

„Åter i hemmet!“ tänkte Gertrud med en suck af vemod och lättnad på samma gång. Det var lugnande att åter hafva fru Lambert välbehållen i hennes eget beqväma rum, men å andra sidan — hvar var nu Max? Ack, de hade ju tillsamman tänkt besöka så många härliga platser, och nu måste han se dem alla ensam. Dessa tankar gjorde henne melankolisk, och för första gången hade hon ledsamt derhemma, ledsamt emedan Max Ahnefelt var borta och hon icke mera kunde höra hans elastiska steg öfver verandan, eller hans röst derute under lindarne.

Hon saknade honom dagligen; aldrig förr, sedan de lärt känna hvarandra, hade han varit så länge borta, och för första gången fann Gertrud lifvet på landsbygden nästan för enformigt och tyst. Hon försökte visserligen att genom läsning och noggrannt indelande af tiden fördrifva alla vemodiga drömmar, men

när baronen sent på hösten återkom, fann han det mycket smickrande för sig att Gertrud var blek och hade haft en ledsam höst.

Max kom hem stoltare, manligare och vackrare än någonsin, tyckte Gertrud, och nu log lifvet åter för henne, nu först hade hvarje nöje sin rätta smak, och oftare än förr förde henne de grå hästarne till staden.

Herr von Weymarn hade för vintern bosatt sig i sin kusins hus, och der återsåg han sin unga reskamrat, som dock hade föga tid öfrig för honom. Baron Ahnefelt uttänkte och ordnade för henne hela dagens sysselsättningar och nöjen, och mer än någonsin var han nu själen och intresset i hennes lif.

Ute i verlden tog man för gifvet att de voro förlofvade, statsrådinnan deremot, som väl kände till huru saken förhöll sig, smålog helt belåten, viss som hon var, att Max endera af dagarne skulle förklara sig.

Tillfälle dertill hade han ju nog, men ändå väntade han; Max Ahnefelt bidade i lugn, ty han var viss om utgången af det företag, som han tänkte utföra, när den rätta stunden derför var inne.

En dag, det var just i skymningen, hade Gertrud krupit upp i soffhörnet inne hos sig; hon hade ett eget rum till sitt förfogande, det gränsade intill salongen, och dess dörr stod för tillfället öppen ditut. Då hörde hon plötsligt, huru hennes tant från tamburen införde en främmande. De talade lifligt och högljudt och Gertrud hade gerna obemärkt velat tillsluta dörren; då hörde hon sitt eget namn uttalas, hennes namn och dertill i förening med baron Ahnefelts. Man talade om deras förlofning såsom om något, hvilket kunde väntas redan i morgon dag, något som hela verlden visste om.

Mera hörde Gertrud ej, hon stängde sakta dörren och gömde derpå sitt glödande ansigte i soffkudden. Max, hennes trolofvade, — hon hans brud! Skulle det då verkligen blifva så, nu först tänkte hon klart denna tanke, som redan så länge uttalats af verlden rundt omkring henne. Hon var en besynnerlig flicka, oåtkomlig, sade man, och huru mycket än talats i hennes frånvaro, så hade dock ingen haft mod, att inför dessa

rena, klara ögon komma fram med anspelningar och häntydningar. Men i denna stund visste Gertrud allt, och visste äfven i och med detsamma, att hon älskade denne man med all den första kärlekens varma glöd. — Denna visshet gjorde henne dock ganska olycklig, ty huru skulle hon nu kunna förblifva fullt oförändrad mot honom, sedan hon tillåtit sig att för sig sjelf erkänna denna hjertats så troget bevarade hemlighet? Dessutom, huru kunde hon veta, om hennes kärlek var besvarad? Vid denna tanke rodnade den unga flickan ännu djupare, ty detta visste hon ju långt, långt förrän hon ransakat sitt eget hjerta, hon visste det af hans blick och af tonen i hans röst — för denna enda sak var hon fullkomligt lugn.

Men efter alla dessa tankar var Gertrud föga beredd att möta baronen, föga väpnad för hans genomträngande blick, som tycktes kunna läsa i djupet af hennes hjerta. Hon kämpade en hopplös kamp mot sig sjelf och började småningom längta efter en förklaring, som hon visste en dag skulle komma, och som skulle göra henne lugn och tvångfri åter.

Så nalkades julen. Statsrådinnan hade bjudit sig med hela sin familj ut till Thorsby under helgen; Gertrud var ju rik, och man kunde ändtligen göra sig några glada dagar derborta, innan Ahnefelt blef herre i huset. Gertrud hade naturligtvis bedt dem alla vara hjertligt välkomna och ställt flere rum till deras begagnande; nu återstod det blott att söka roa gästerna så godt sig göra lät. Man hade slädpartier, skrinnfärder etc., i oändlighet, och baronen var ovärderlig såsom arrangör af dem alla. Slutligen beslöt man enhälligt, att Gertrud borde ställa till en bal för grannar och vänner vida omkring; Max åtog sig att skrifva bjudningsbrefven, statsrådinnan gaf råd till höger och venster, och Gertrud sjelf var barnsligt glad öfver att engång få spela värdinna riktigt storståtligt. Midt under alla dessa ifriga tillredelser kom emellertid inbjudning till en annan bal i trakten, några dagar tidigare än den på Thorsby. Man skulle naturligtvis fara, och alla voro intresserade derför, alla utom Gertrud, som var litet tveksam; emedan hennes gamla sköterska, nu förvaltarens hustru, låg sjuk. Hon ville dock ej genom sin vägran att deltaga i nöjet störa de andras glädje, utan be-

slöt att först invänta den bestämda dagen, förr än hon gaf dem del af sitt beslut. Slutligen kom denna dag. Gertrud, som tyckte att den sjukas tillstånd förvärrats, hade eftersändt läkaren samt meddelat sin tant sin afsigt att stanna hemma; nu återstod det blott att tala om saken för baronen, och sedan man ätit middag, dröjde den unga flickan ensam qvar i salongen, viss på att der få råka honom.

Han kom också, men såg henne i första ögonblicket ej, utan tänkte gå vidare då hon sakta uttalade hans namn.

„Ah, fröken Gertrud är här och icke vid toiletten, såsom de öfriga damerna“, utropade han skämtsamt.

„Jag tänker icke fara på balen“, sade hon.

„Icke fara! Hvad säger ni, min fröken, är ni sjuk?“

„Nej icke jag, men min barndoms trogna vårdarinna“, svarade hon sakta; „jag kan icke förmå mig till att dansa, då hon kanske håller på att dö“. Den unga flickans långa ögonfransar voro djupt sänkta mot den svagt röda kinden, och öfver hela hennes ansigte låg det ett uttryck af rent, stilla allvar, men baronens ögon öfverforo henne dock med skarpa, misstänksamma blickar.

„Det är mycket vackert handladt af er“, sade han slutligen med illa dold harm i sin röst, „mycket vackert, men förlåt mig, obeskrifligt sentimentalt“.

Öfver hans läppar låg åter det kalla gäckande leendet, och hans vackra ögonbryn voro fult hopdragna.

„Jag tror att ni ogillar mig“, hviskade Gertrud nästan skyggt, men han hade redan beherrskat sig och svarade hastigt: „Nej, för all del min fröken, i samvetssaker gör hvar och en rättast att följa sin egen åsigt“. Han tog hennes hand och förde den vördnadsfullt till sina läppar, men när han var borta satt det der törnet åter qvar i hennes hjerta.

Något sednare kom doktorn, förklarade den sjukas tillstånd icke farligt och lofvade en snar förbättring. Detta var naturligtvis mycket fägnande nyheter för den unga matmodren, och sedan hon superat tillsammans med den jovialiske läkaren, satte hon sig att läsa högt ur en fransysk bok för fru Lambert, hvilken ansåg detta för en af sina största jordiska njutningar. Så

förgick qvällen, utan att Gertrud hade tid att tänka, men när hon blef ensam i sitt eget rum, satt hon i det klara månskenet länge grubblande vid fönstret.

Detta leende på baronens läppar, hvad kunde väl det betyda, och hvarför kallade han henne sentimental, då han så många gånger försäkrat att hon icke var det. Kanske kom sig alltsamman blott af att han kände sig så djupt bedröfvad öfver att hon icke skulle komma med. „Ja så var det visst“, tänkte Gertrud, då hon somnade in, just som klingande bjellror och glada röster nedifrån förkunnade de resandes hemkomst.

* * *

Alla rummen voro upplysta och iordningställda, det såg riktigt ståtligt ut i den gamla praktvåningen med de åldriga möblerna, beklädda med dyrbara brokad- och damasttyger, och de präktiga antika ljuskronorna.

Gertrud sjelf, klädd i en blå sidenklädning med hvita rosor i håret, gick ännu för sista gången och såg efter, att allt var anordnadt till gästernas emottagande. I ett af de mindre rummen hade man arrangerat bord med förfriskningar, samt soffor och hvilstolar emellan praktfulla orangeriväxter, der man kunde hvila ut efter dansen. Detta rum var det sista, som undergick värdinnans mönstring, hon ordnade ett dörrdraperi något ledigare och lyfte en blomsterkruka åt sidan; när hon såg upp, stod Max i dörren och betraktade henne med en varm, beundrande blick.

„Fröken Gertrud“, sade han och närmade sig med en skön blombukett i handen, „dessa blommor hafva trädgårdsmästaren och jag tillsamman uppdragit för er; vill ni bära dem i afton såsom ett minne af mig?“

„Ja“, svarade hon och mottog buketten djupt rodnande; hon kände att han ämnade säga något mer, och han hade redan fattat hennes hand, men just då öppnade betjenten salongens dörrar för de första gästerna.

Balen var mycket animerad, det sade alla, men Gertrud fann snart att värdinnan är den minst lyckliga af alla, ty hon hade icke en minuts lugn. Än ville man rådfråga henne ute i serveringsrummen, än kom fru statsrådinnan med tusen frågor

om „det icke borde vara så, och så, och så?“ och den unga matmodren ville så gerna göra alla till viljes. Sedan var det så många presentationer att göra, så många små artigheter att bevisa, och dessutom måste hon ju dansa med alla. Baronen fick knappt en vals, emedan han icke förut förbehållit sig någon dans, viss som han var, att Gertrud nog skulle behålla åt honom de vanliga, men då nu uppbjudningar nästan haglade öfver henne, tog hon med lika vänlighet emot den första som kom.

Så gick det hela qvällen, och det fastän hon visste, att Max just i dag ämnat förklara sig, nu kom redan supéen och hvarje tillfälle dertill skulle snart vara slut. Allt var mycket lyckadt, buljongen klar och steken mör, hvarje rätt blef till fullo uppskattad af finkänsliga gommar, och sedan man tömt afskedsskålen, kunde balen anses såsom slutad.

Åtskilliga af gästerna stannade qvar öfver natten och blefvo förda till sina rum, men efter det Gertrud sålunda slutfört sina pligter såsom värdinna, gjorde hon i hast toilett och utbytte sin sidenklädning mot en mjuk flanellsmorgonrock; sedan gick hon ned för att se om alla ljus blifvit släckta, samt för att ännu tala några ord med hushållerskan. Tyst som en ande smög hon utför trappan, rädd som hon var att störa de många nattgästerna. Öfverallt fann hon tystnad och mörker i de stora rummen, endast i det sista, der förfriskningarne serverats, skimrade ännu ljus genom den på glänt stående dörren. Gertrud såg det, när hon passerade den lilla genomgången, som derifrån förde till matsalen, hon kastade en flyktig blick ditin, men stannade sedan stel af förvåning vid det hon såg.

Derinne brunno alla lampor och ljus helt klart, och kring ett af borden sutto fem eller sex unge män flitigt serverande sig ur åtskilliga kristall-tillbringare. Högljudda skrattsalvor ljödo ut till henne, de voro tydligen alla något upprymde, äfven baron Ahnefelt, som tycktes föreställa värd.

„Se på honom“, ropade en af de andre, „se huru segerstolt han sitter der, ja, ja, han är säker om sitt byte han! När tänker du bli herre här i huset, broder Max?“

„När tider blir“, smålog baronen triumferande.

„Ja“, fortfor den andre åter, „du kan nog vara viss om din prinsessa, så slugt har du ledt henne dit du velat, och nu kan ju hvar menniska se, att hon är pin kär i dig“.

„Hvarför skulle hon då icke vara det?“ frågade baronen sarkastiskt; „Tror du, att hon är den första flicka, som förälskat sig i mig?“

„Ha, ha, ha, gamle gosse! nej, det betviflar jag ej, men det vet jag blott, att Gertrud Hjelm är den första flicka du värdigats på fullt allvar utse till din gemål. Hvilken hög ära för henne att få bli baronessan Max, men det har hon också sitt guld att tacka för, icke sannt?“

„Förstås, min vän, att jag tycker flickan är bra, men oss emellan sagdt, hedersbror, tror du att man i våra dagar gifter sig utan tanke på hemgiften? Kärlek är ett stoft, ett blomsterdoft, — puh! en enda vindpust, och så är den förbi, ingen kan få mig att tro derpå. Dessutom äro penningar goda att hafva“.

„Ja, i synnerhet för sådana som du; det går allt guld åt vid de gröna borden“.

„Men guld flyter också in der“, sade Ahnefelt likgiltigt. „Behagar någon af herrarne ett glas till?“

Han fyllde utan vidare glasen, och en af kamraterne höjde sitt glas och klingade med honom: „Lycka till brudens kassakista!“ sade han.

Ahnefelt skrattade: „Jag önskar dig samma lycka, broder Polle, du är lika förtjent deraf som jag“.

Det blef allt mera lifvadt, och baronen reste sig för att skaffa in än mera dryckesvaror. Gertrud visste, att han måste gå genom dörren der hon stod, men hon hade icke krafter nog för att springa sin väg, utan tryckande sig tätt till väggen drog hon dörrgardinen öfver sig.

Hon hörde honom komma, hon såg honom helt tydligt, såg hans af vinet starkt upphettade ansigte och ögonens stirrande osäkra blick, då han gick öfver till matsalen och med befallande röst begärde „två flaskor champagne“, af den gamle betjenten.

Sedan han fått dem, återvände han genast; det var icke en handsbredd mellan honom och henne, hans heta andedrägt nästan vidrörde hennes kind och hennes hjerta slog hörbart. Ännu en

sekund och han hade tillslutit dörren efter sig. Gertrud kunde höra huru champagnekorkarna flögo i taket och huru man derinne drack hennes och Ahnefelts förlofningsskål, derpå stapplade hon lik en drömmande derifrån upp till sitt sofrum.

Med händerna korslagda öfver knäet satte hon sig ned, så blek, så skälfvande, som om vintervinden derutifrån fläktat på henne. O! detta var tusende gånger värre, den vind, som isat hennes hjerta, var kärlekslöshetens och den kalla, hånfulla beräkningens.

Arma Gertrud, hon satt der och stirrade framför sig med de heta, torra ögonen, hon tänkte icke mer, hon kände blott huru hela den förfärliga verkligheten med all sin gränslösa tyngd föll ned öfver henne.

Var då detta slutet på alla hennes sköna drömmar och ljusa framtidsplaner. Slutet, — ja, allt var slut; illusioner, sällhet och lycka, alltsamman hade fallit till stoft och aska, och det föreföll henne, som om äfven lifvet måste sluta, så tillintetgjord kände hon sig. Det blef småningom tyst i hela huset, men derute jagade vinterstormen i vildaste fart; de gamla äppleträden dernere i trädgården knakade och brakade, och lönnarnes höga kronor slogo suckande mot fönsterrutorna till rummet, der hon satt ensam i mörkret, den unga flickan, hvars lycka så sorgligt blifvit sköflad just denna natt. Intet ljud af klagan bröt fram öfver de fast slutna läpparne och händerna voro hårdt sammanknäppta, striden inom henne var så mäktig, att hvarje yttre rörelse likasom stelnade bort.

Så satt hon ända till dess den sena vinterdagen grydde och en blekröd strimma af morgonrodnad trängde in till henne; väckt deraf ur sin bedöfning, steg Gertrud upp och gick fram till spegeln, men med fasa ryggade hon tillbaka, så spöklikt och förhärjadt var det anlete, som spegelglaset visade henne.

Hyn var nästan askfärgad, läpparne hvita och skälfvande och ögonen omgifna af breda blå ringar; sedan såg hon dock länge och uppmärksamt på sin egen bild. Bilden af denna Gertrud, som under en oändlig sträcka af dagar och veckor lefvat endast för att behaga den man, som i natt så kallt förklarat att han ämnade gifta sig med henne endast för hennes rikedoms skull. Denne man, som kamraterna kallade en spelare, men som hon

trots allt detta ändå älskade. Detta var just det förfärligaste, — hon älskade honom, hon sade det till sig sjelf, men tillika kände hon, att från denna dag all hennes kraft skulle vara egnad att fördrifva denna kärlek ur hennes hjerta.

Gertrud hade varit svag, men nu rörde sig plötsligt den qvinliga stoltheten inom henne och med ett lugn, som var nästan onaturligt, började hon kläda sig för dagen. En drägt i glada friska färger skulle något upphjelpa hennes förstörda utseende, och öppnande fönstret lät hon den kalla vinden sprida rosor på de bleka kinderna.

Ingen kunde, då man några timmar derefter samlades till den sena frukosten, ana huru förvandladt detta ansigte förefallit för några korta stunder sedan, eller huru mycken sjelfbeherskning det fordrades af Gertrud denna dag. Man hade beslutat att åka ut efter maten, för att uppfriska sig efter nattvaket, och baronen antog, att han såsom vanligt skulle få köra för den unga flickan; i stället blef han öfverraskad af att se hennes egen lilla släde och den bruna Zefir köra fram i spetsen för tåget och Gertrud sätta sig ned i åkdonet. Han skyndade genast fram och frågade hvad detta skulle betyda, men hon hann ej svara, ty hästen stegrade sig och ilade sedan framåt.

Max var mycket förvånad deröfver och fann för första gången Gertrud ombytlig och nyckfull; dessutom var nu åter ett tillfälle förloradt för honom, och ehuru han fast beslutat att den unga flickan innan qvällen skulle vara hans, fann han snart det vara nästan omöjligt att nu få råka henne ensam; hon likasom gled undan honom utan att på minsta vis vara oartig eller förändrad.

Max lugnade sig med att allt skulle blifva sig likt igen, när alla de myckna gästerna voro resta, men det såg ej ut att blifva så snart, och Gertrud var mycket upptagen af dem. Han började till slut blifva otålig samt for bort på några dagar allt emellanåt, men då han återvände, var det ständigt på samma sätt.

Ack om han blifvit alldeles borta, huru godt det varit för Gertrud under denna tunga och bedröfliga tid, då hon hvarje morgon steg upp med tungt hufvud efter en sömnlös natt, för att börja en dag full af strid och kamp mot det egna hjertat.

Det var en eftermiddag på nyåret, när hon för första gången på länge åter befann sig ensam; hon satt i den stora trefliga salongen och försökte att arbeta, men det gick helt mekaniskt, ty hennes tankar voro långt borta i den gamla riktningen.

Då hände sig, just som i fordna dagar, att hon hörde huru Max öppnade dörren och öfver den mjuka mattan kom rakt fram till henne, och nu skulle denna förklaring komma, som hon engång så högt efterlängtat, det visste Gertrud; nu motsåg hon den med fruktan. Hvad skulle hon väl säga, hvad uppgifva såsom skäl för ett afslag; ack om hon ändock kunde upphöra att älska honom!

Alla dessa tankar genomflögo henne under de få sekunderna, innan han stod helsande vid hennes sida. Såsom förr satte han sig på den låga soffan och började enligt sin vana ett underhållande samtal. Gertrud arbetade rastlöst utan att se upp, ty hon visste ju huru svag hon var, endast tyst iakttagande huru skickligt han ledde deras samspråk till den punkt han ville.

Stunden var särdeles lämplig för honom; vintersolen sände sina sista strålar in genom de röda fönstergardinerna och öfvergöt hela rummet med ett rosenskimmer. Omkring dem rådde en oafbruten tystnad, och just i denna stillhet kunde hvarje tonfall i hans röst framstå i sin rätta betydelse. Han talade om hvad hon, Gertrud, varit för honom under hela den långa förflutna tiden, huru just hon var uppfyllelsen af det qvinliga ideal, som han drömt sig ända från gossåren; man kunde icke hafva funnit ett ord i denna kärleksförklaring, som icke var rent, välsagdt och i harmoni till de öfriga. Den var ett riktigt mönster för alla kärleksförklaringar.

Men genom allt detta hörde Gertrud dock endast och allenast dessa ord: „Tror du att någon i våra dagar gifter sig af bara kärlek, utan tanke på hemgiften?“ och såg hans ansigte sådant det varit den qvällen, rödt och upphettadt af vinet, med de osäkra, förvirrade ögonen; allt som han talade blef det småningom lugnare och klarare inom henne.

Ändtligen slutade han, naturligtvis med den vigtiga frågan: „Vill du blifva min, älskar du mig?“

Hon tackade Gud derför, men i detta ögonblick behöfde hon icke besudla sina läppar med en lögn, hon kunde frimodigt lyfta sitt hufvud och öppet se honom in i ögonen då hon svarade: „Nej, baron Ahnefelt, det gör jag ej och er hustru kan jag aldrig blifva“.

Om blixten slagit ned vid hans fötter kunde Max icke blifvit mera öfverraskad än nu, när han hörde och förstod dessa ord! Han rusade upp och en halfqväfd svordom banade sig väg öfver hans blåbleka läppar, derpå utbrast han förbittrad: „Någon har förtalat mig för er, fröken Gertrud, någon som vill mig ondt; jag har känt det länge, känt att det hvilat såsom en skugga mellan oss, men säg mig allt, jag besvär er derom, och jag är viss om att kunna frisäga mig“.

Gertrud hade rest sig upp, hon såg på honom lugnt och genomträngande och för denna qvinligt värdiga blick nedslog han sin. Kände Max kanske i denna stund, att inom henne doldes dunkla aningar om de fula sjelfviska motiven till hvarje hans handling? Ja, han kände det djupt i sitt hjerta, — så dålig var han ändå icke.

„Ert sista ord är då ett afslag?“ frågade han blott.

„Ja“, svarade hon. Han bugade sig djupt till afsked, men hon räckte honom sin hand och sade med all en fint uppfostrad qvinnas behag: „Låtom oss hädanefter såsom hittills förblifva vänner, jag skall alltid betrakta er som en gammal bekant“. Han bugade sig åter och gick, och Gertrud stod och såg efter hans manligt sköna och ståtliga gestalt, med det stolt burna hufvudet, stod och såg såsom man under en resa ser på en vacker utsigt, hvilken man tror sig aldrig mera få återse och derför vill inprägla uti sitt minne. Man är litet vemodig vid tanken på detta aldrig, men har ändå ej den aflägsnaste önskan att stanna qvar der för alltid.

* * *

De första dagarne derefter kände Gertrud sig underbart lätt till sinnes, ty allt det, som tryckt henne under de sistförflutna veckorna, var ju nu likasom aflyftadt, men sedan försjönk hon åter i en sällsam melankoli. Hon sof icke om nätterna

och hade ingen matlust, samt kände sig trött och håglös för allt arbete.

Den muntre doktorns piller och mixturer förblefvo utan verkan, ty orsaken till sjukdomen låg mera i hennes själ än i de yttre lemmarne. Gertrud hade blifvit för djupt skakad i sitt hjertas innersta fibrer för att så snart, om någonsin, utan bistånd kunna återvända till hopp och tro på lifvet. Max hade fört henne bort från hennes barndoms enkelhet och frid ut på den nya tidens oroligt brusande ström, och nu hade han lemnat henne der ensam och hjelplös, misstroende sig sjelf och sina medmenniskor, knotande öfver sitt öde och utan tro på lifvets ideella makter.

Gertrud var lefnadstrött, bitter och olycklig, hon kände det djupare för hvarje dag och denna känsla tärde äfven på hennes helsa, så att doktorn slutligen mot hennes vilja skickade henne in till staden att roa sig.

Verlden visste, (hvad vet icke den?), att Max Ahnefelt friat och fått korgen, men skälet till Gertruds afslag kunde ingen få reda på, och alla förundrade sig högeligen öfver hennes visserligen förändrade, men dock lugna och obesvärade sätt emot honom, då sällskapslifvet förde dem tillsamman.

Gertrud var stolt, hon ville ej visa verlden och honom ett sorgset ansigte och komma dem att tro, att hon sörjde öfver denna skilsmessa; det var blott hemma och i de ensamma stunderna hon tillät sig att vara misanthrop. Hon längtade obeskrifligt efter ett deltagandets ord, men der var ju ingen, som hon kunde vända sig till — ingen. Hon satt och tänkte derpå en dag i sin tants vackra förmak, och hur det var, gled den ena tåren efter den andra ned i hennes knä, tills hon, lutande hufvudet i handen, gaf dem alla fritt lopp.

Då öppnades sakta dörren och herr von Weymarn trädde in, men ville genast draga sig tillbaka, då han varseblef att Gertrud icke märkt honom; derpå besinnade han sig likväl och gick sedan långsamt fram till bordet der hon satt, samt sade med sin låga, behagliga röst: „Stackars barn hvarför gråter ni?“

Den unga flickan blef naturligtvis mycket öfverraskad att finna honom der, men antingen hon nu kände sig alltför olycklig

eller hon verkligen hyste förtroende för herr von Weymarn, alltnog Gertrud fortfor att gråta, och han satte sig ned på andra sidan om bordet, bläddrande i några framlagda diktverk. Slutligen började han att halft för sig sjelf uppläsa det ena vackra stycket efter det andra, och ehuru han ingen enda gång såg bort till sin granne, visste han dock att hon längesedan slutat gråta, och nu satt upprätt i soffhörnet. — Till sist läste han ett litet poem „om sorgen“, och bortläggande boken sade han långsamt: „Det är bra godt att få gråta ut ibland, icke sannt, men vi få icke onödigtvis nära vår sorg, ingen annan än den, som är „efter Guds sinne“. Vi hafva ju egentligen icke rätt att sörja öfver något annat än våra fel, men denna sorg blir då till sist grundvalen för den sanna glädjen. Vill ni lofva mig att tänka litet härpå?“ frågade han vänligt. Det låg någonting på engång öfvertalande och oemotståndligt i hans röst och hon svarade genast: „Ja“.

När hon sedan om qvällen blef ensam, drog hon sig till minnes allt hvad han sagt, och tog också sin bibel för att läsa om „sorgen efter Guds sinne“. Det var mycket längesedan hon öppnat den heliga boken, ty hon hade så småningom kommit från sin gamla vana att dagligen läsa ett kapitel derur, ja hon hade icke ens känt något behof af att läsa, och äfven nu erfor hon ingen lifligare rörelse deraf, men det var dock såsom om ett underbart lugn halft omedvetet lägrat sig öfver henne.

„Gud gifve att jag vore bättre“, tänkte hon. Det var blott en suck, men äfven den minsta och svagaste har makt att genomtränga himlarne.

Gertrud tyckte om att tala med herr von Weymarn, han var alltid så välvillig och lyssnade så deltagande på hvad hon hade att säga. Utan att hon sjelf anade det, hade den unga flickan redan sagt honom en hel mängd af sina tvifvel och oroliga tankar, och han hade skakat sitt hufvud helt sorgset, men sedan så trofast antagit sig den unga varelsen, som höll på att gå under i strömhvirfveln af oklara, oordnade idéer.

Det var ett långsamt tålamodspröfvande arbete att småningom steg för steg föra henne tillbaka i de rätta vägspåren och att återväcka hennes intresse för allt det hon så länge kallat

ringa och obetydligt. Det är alltid mycket lättare att sjunka nedåt än att draga uppåt emot fullkomligheten, men i djupet af Gertruds hjerta hade en stilla sträfvan derefter blifvit väckt, och understödd af herr von Weymarn gick hon sina första svaga fjät på denna väg. Hvad hon fordom från baron Ahnefelts synpunkt kallat ljus, såg hon nu såsom idel mörker; hon började ana huru mycket hennes kärlek då förblindat henne, och huru litet hon egentligen granskat de åsigter, som hon antagit endast derför att de voro hans.

Det var en underbar tid för Gertrud. Ute i verlden — nöjen och förströelser med tanten och hennes döttrar, men ensam eller tillsammans med herr von Weymarn — eftertanke och sjelfpröfning. Mången gång kände hon sig misströstande och modlös, men alltid var det då den pröfvade mannen, som uppmuntrade henne till ny sträfvan. „Jag har sjelf gått igenom allt detsamma“, brukade han säga, „lifvet har haft många bittra lexor för mig, men ingen som jag icke känt mig behöfva“.

„Jag minnes ännu alla de bedröfliga veckorna sedan jag förlorat mitt ben, huru jag först inom mig rasade och sörjde öfver „min förspillda framtid“, såsom jag då sade. Sedan åter föll jag i en slö apathi, som ingenting förmådde skingra; jag ville icke lyssna till något tröstens ord. Då föll der engång ur den bok jag läste ett af dessa små blad, som numera af vänliga händer strös ut öfverallt i verlden. Det innehöll en liten andlig sång, och likgiltigt genomläste jag den; likgiltigt lade jag också bort bladet, men under dagens lopp föll det mig åter och åter i minnet, — jag kunde icke mer blifva det qvitt. Huru jag än stred deremot och tusen gånger försäkrade mig sjelf, att det var rent af enfaldigt af en gardeslöjtnant, som jag, att bry sig om en sådan barnslig sångstump, så tjente det till intet.

„Det är längesedan jag slutade att strida deremot, fröken Gertrud“, tillade han långsamt, „längesedan har jag böjt mig i stoftet för en högre makt och blifvit en om än svag tjenare i det stora brödraskapet. „Excelsior!“ heter det för oss alla; det är vårt stridsrop och valspråket på vårt banér“. Det låg ett högtidligt allvar öfver hans höga panna när han uttalade dessa ord;

sedan sade han nästan gladt: „Ser ni, då andra tala om förlusten af mitt ben såsom min olycka, småler jag, ty för mig var det ju en lycka; först så att jag från den tiden räknar ett nytt lyckligt tidskifte i mitt lif, och sedan, att då jag icke längre dugde till att stå i fronten, fick jag egna hela min håg åt studiet af naturvetenskap, som sedan gossåren legat mig varmt om hjertat. Så sker allt till vårt bästa, huru underbart det än kan se ut; trots mitt träben har jag nu genomvandrat halfva verlden och hemfört åtskilligt af värde i vetenskapligt hänseende; sålunda kan jag ännu sägas göra någon nytta i verlden“.

Gertrud smålog, hon visste ju nog, hvilket värde man inom den lärda verlden satte på herr von Weymarn, och sedan påminte hon sig med rörelse allt hvad hon hört om hans otaliga tysta kärleksverk; ja, hvad hade han icke redan gjort ensamt för henne! „Det måste dock vara skönt att så lefva för andra“, tänkte hon, „jag skulle vilja försöka det“.

* * *

Tiden ilade framåt med snabba steg, våren närmade sig, och herr von Weymarn beredde sig till en af sina vanliga studieresor utomlands. Gertrud sörjde i tysthet deröfver, ty hvem skulle nu understödja hennes svaga bemödanden och tåligt hjelpa henne till rätta; men han hade ju sagt henne, att man aldrig bör sätta sin lit till någon menniska, och så begynte hon, om än i mycken svaghet, blicka efter „de berg, hvarifrån hjelp kommer“.

Det var i Maj, vårsolen hade för längesedan bortsmält hvarje tillstymmelse till snö, skogsbäckarne brusade så yra och unga, och ute i skogarne doftade det friskt af barr och knoppande björkar. Äfven Gertrud tänkte på att resa, att återvända till hemmet der man så längtade efter henne; resdagen var utsatt till onsdagen, och tisdagen såg redan sin aftonsol.

Statsrådinnan bodde för sommaren ute i brunnsparken i en af de prydligaste och bäst belägna villorna, och när nu Gertrud stod vid ett af fönstren i öfre våningen, kunde hon se långt ut

öfver det blå hafvet och djupt in bland de gröna träden i parken. Hennes kusiner hade gått ut att promenera i den vackra vårqvällen, men hon föredrog att stanna hemma i stillhet; fönstret stod öppet och långt bort ifrån förde vinden till henne behagliga toner från ett musikkapell. Det var obeskrifligt skönt, tyckte Gertrud, qvällsolen kastade en sista glimmande stråle öfver hennes blonda hår och hela den blida gestalten, som stod der så stilla och drömmande, medan allt var så tyst rundtomkring henne.

Då kom det öfver henne en underbar vårlängtan, en längtan efter landet med alla dess svala skogar och dess unga björkar, hon tyckte sig nästan känna doften af gullvifvor och sippor, och vändande sig om — såg hon just bakom sig herr von Weymarn med en hel mängd af vårblommor i handen.

„De äro för er, mitt barn“, sade han med sitt godmodiga leende, „jag plockade dem under min aftonpromenad och de dofta så ljufligt“.

„Ack, tack tusende gånger“, sade Gertrud och tryckte i barnslig hänförelse blommorna till sitt bröst.

„Hvad stod ni och drömde om, då jag kom, lilla svärmerska?“ frågade herr von Weymarn sättande sig ned tätt invid henne.

Hon smålog litet när hon svarade: „Jag längtade just efter en smula af vårens poesi, men förut tänkte jag endast på att det var sista aftonen jag skulle se er, och huru bedröfvad jag skall känna mig, då ni är långt, långt borta. Lifvet är endast ett långt farväl“.

„Men ett farväl med en morgonrodnad i fjerran, jag menar hoppet om återseende“, sade han uppmuntrande.

Gertrud teg, hon såg blott upp till honom, men hans blick sökte de lätta hvita skyarne på aftonhimlen derute. Ovilkorligt tänkte hon på hans valspråk: „Excelsior!“ Var han icke den personifierade förklaringen deraf? Ja helt visst, åtminstone tyckte hon så.

„Vet ni, herr von Weymarn“, sade hon, „i ert sällskap finner jag det dubbelt så lätt att försöka vara god.

„Då jag är borta“, svarade han allvarligt, „skall ni, min unga vän, ännu mera trofast sluta er till Honom, som är allas vår Herre och Mästare; endast „stödda vid hans trogna hand“ vandra vi fram till lifvets land“.

„Ja, jag vet det“, hon böjde ödmjukt sitt hufvud, „jag vet att det är så, men likväl är äfven det en härlig Guds gåfva, att också här nere hafva en jordisk vän. O, jag önskar att jag aldrig behöfde skiljas från er!“

En blixt af fröjd bröt fram i herr von Weymarns öga vid dessa ord, derpå såg han på Gertrud med sin klara, allvarliga blick och sade med den låga, harmoniska rösten: „Det finnes blott ett enda medel, Gertrud, hvarigenom detta skulle kunna låta sig göra, men detta medel har ni ännu aldrig drömt er, det vore att ni blefve — min hustru“.

Den unga flickan såg i djup öfverraskning upp till honom, men när allt blef henne klart, gömde hon rodnande sitt hufvud i händerna.

„Tro icke att jag föreslår er det“, fortfor han, „ni är ju ännu nästan ett barn och jag en gammal man, dessutom skall jag berätta er något angående mig sjelf, som mycket få af mina vänner känna till. — Då jag ännu var en ung löjtnant, förlofvade jag mig med en flicka, den vackraste och rikast begåfvade jag dittills mött på min stig; vår förlofning var emellertid ännu icke bekant för verlden före min sjukdom, och sedan jag då blifvit en krympling och icke mer dugde till krigare, skref jag och återgaf henne sin frihet“.

„Och hon?“ frågade Gertrud sakta. „Hon tackade mig för min grannlagenhet“, sade han hastigt: „det var nog bäst så, och hvad det kostade mig var äfven en nyttig lexa, men det är nu mycket länge sedan. Af detta ser du, mitt barn, att jag sålunda icke ens bjuder dig den första kärlekens glöd, men hvad jag känner för dig kan snarare liknas vid den värme och längtan efter att beskydda, som man erfar vid anblicken af en liten värnlös fogel eller en af stormen bruten blomma. Jag ville vid mitt bröst söka att värna dig så mycket som möjligt för alla lifvets stormar och pröfningar, och kanske är just denna kärlek dock till slut den rätta, ty jag känner, att om förlusten

af mitt lif fordrades för din själs räddning, jag ingen minut skulle tveka att gifva det".

Det uppstod några ögonblicks djup tystnad, derpå smög Gertrud sig fram till herr von Weymarn och hviskade: „Jag är just den lilla värnlösa fogeln, som så gerna ville hafva sitt hem hos dig, men skall du väl någonsin kunna sätta fullt förtroende till mig, då jag sjelf så länge varit misstrogen och tviflande på allt".

Med sitt ljusa smålöje svarade han: „Min tro på det ädlaste och skönaste i lifvet är stark och brinnande, den skall vara nog för oss båda, och Gud är kärleken. Han skall helt visst en dag låta äfven din lösen blifva: „Mot himlen! Excelsior!" Den dagens morgongryning är också redan kommen!"

Och han slöt den unga flickan till sitt bröst, och Gertrud kände sig nu först hafva funnit det jordiska fäste, der hennes hjerta med trygghet kunde hvila.

Var det kärlek hon hyste för denne man med det grånade håret, som var henne så i allt öfverlägsen? Hon visste det ej, ty hennes känsla för Max hade varit så helt olika; ett kände hon nu, och det var att hon ville följa Emile von Weymarn, om han också förde henne till verldens ända.

* * *

Hela verlden och främst af alla statsrådinnan undrade och undrade öfver denna förlofning, tills man slutade med att förklara „det ingenting är nog otroligt för att ej kunna hända".

Gertrud återvände hem på några korta veckor; sedan följde hon såsom herr von Weymarns hustru sin man ut på resor. Än engång gungade hon framåt på de flyktiga böljorna till Svealand, och nu kände hon, att alla hennes sköna drömmar om det nya hon skulle få se skulle gå i uppfyllelse. De skulle fara utför Rhen, besöka Paris, Venedig och slutligen det gamla Roma, allt hvad hon önskat se sedan hon var en liten flicka, men denna gång visste Gertrud att hennes ciceron icke i nödens stund skulle lemna henne åt sitt öde. Han var visserligen icke skön,

icke ung och stolt såsom Max Ahnefelt, en konung bland män, men Gertrud tänkte i sitt sinne, att han helt visst en dag (hvilken hon önskade måtte vara mycket aflägsen) skulle komma att bära en krona. Han hade väl grått hår och ett trädben, men för henne gällde det mest, att han hade gift sig med qvinnan och icke med — arftagerskan.

Margarethe.

Berättelse af Aina.

1. Kap.

Aftonsolen strödde sitt guld öfver ett af dessa minnen från forntiden, dem man i vissa trakter af landet kallar „jättekast“. Det reste sig på en höjd nära stranden och omgafs af dystra genuint finska furor; en särdeles lämplig plats för en sådan gigantisk graf. Stället var dystert nog, men just nu, när de klara, i rödt skimrande solstrålarne bröta sig väg genom tallarnes glesa kronor för att lysa på de mossbelupna stenarne, såg det helt vänligt ut på den ensliga platsen, som dock icke var obesökt af menskliga varelser, ty i detta ögonblick närmade sig tvenne unge män på den smala fotstigen ögat först nu upptäckte, der den slingrade sig fram emellan ljungen och den gröna mossan. „Här är stället, Arthur“, sade den ene af de två vandrarene till sin följeslagare, en lång och smärt man af vidpass trettio år, klädd i en enkel men elegant sommarresdrägt och med en kikare i sitt fodral hängande öfver axeln; „här är det äldsta och vackraste fornminnet i denna trakt, och du kan skatta dig lycklig öfver att vara den förste forskare det förunnas att taga reda på dess innehåll“.

Den tilltalade smålog ett behagligt leende, som gjorde hans eljest bleka och allvarliga ansigte intagande vänligt: „Vänta med din lyckönskan tills företaget är slutfördt, bäste Löffält“, svarade han, „men låtom oss nu bese stället närmare“.

De gingo ut på den öfversta kammen af berget och togo stenkumlet i ögnasigte derifrån, sedan gjorde de en omväg för att skärskåda det från landssidan, och slogo sig slutligen ned på en omkullfallen trädstam, medan den unge fornforskaren gjorde ett lätt utkast i sin medhafda skizzbok. Kamraten, herr Georg Löffält, var något yngre till åren, men betydligt mera bredaxlad och grofbyggd, med en af sol och vind brynt hy och ett öppet, ljust ansigte. Man kunde godt taga honom för hvad han var, en lefnadsfrisk ung landtbrukare. Fornforskaren, doktor Arthur Skogsborg, var hans gamle vän ända sedan skolåren. Ehuru kontraster såväl till lefnadsyrke som utseende, voro de dock till karakteren hvarandra i många fall lika, och vid hvarje sammanträffande på deras olika banor i lifvet, kände man att de alltid skulle komma att mötas med känslor af sympati och vänskap.

Sommardagen öfvergick snart till en lätt skymning, som hindrade artisten att fortsätta sitt arbete, och läggande bort album och pennor, steg han nu upp för att jemte sin vän lemna stället. De återvände dock icke fullt samma väg de kommit, utan togo af åt venster, för att på en starkt sluttande väg närma sig det herr Löffält tillhörande godset. Vägen förde dem öfver en skogklädd ås, nedanför hvilken utbredde sig såsom i ett panorama ett vidsträckt slättland, långt bort i fjerran begränsadt af blånande höjder. På detta fält var den unge landtbrukarens gård belägen; man kunde se det låga gula huset omgifvet af en liten trädgård och böljande rågåkrar; landsvägen löpte lätt förbi, och på andra sidan vidtog den åldriga parken till ett annat gods. Detta låg vida närmare skogen, och der de unge männen nu stodo kunde de se rakt ned på den jemna gröna gräsplanen framför den hvita byggnaden, som låg mycket täckt inbäddad i parkens rika löfmassor.

Doktorn stannade och blickade öfverraskad ned till det välbelägna stället, hvarpå han vände sig till sin vän och frågade: „Hvem tillhör detta förtjusande gods, och hvad namn bär det?“

„Dess namn är Eksjögård, och ägaren en utländing, en tysk baron, vid namn von Mohrenheim; han bebor egendomen tillika med sin fru och dotter sedan många år tillbaka, ty då de flyttade hit, var den sistnämnda ännu ett barn, nu är hon en adertonårig

förtjusande ung dam. Det hvilar likväl någonting mystiskt öfver hela familjen, och ehuru vi äro grannar känner jag dem högst litet och har aldrig ens sett fru baronessan, som lär vara sjuklig. Broder Arthur," afbröt han sig sjelf, „just nu faller det mig in att du troligen borde göra din uppvaktning på Eksjögård, ty det är på baronens område du egentligen kommer att arbeta".

„Om så fordras skall jag icke underlåta detta besök", svarade den unge fornforskaren, „men se, Löffält, jag inbillar mig upptäcka en qvinlig gestalt dernere?"

„Rätt sedt, det är fröken Margarethe; så sällan jag än haft tillfälle att råka henne skulle jag dock alltid igenkänna denna väluppburna, smärta gestalt; öfver ansigtet, likasom öfver hela hennes väsende, hvilar detta sköna allvarliga lugn jag föreställer mig det gamla Romas qvinnor ägde. Kan du se, nu böjer hon sig ned öfver en rosenbuske och bryter af flere qvistar fulla med blommor; hon har en ljus, klädning som tar sig särdeles väl ut mot den gröna fonden, — i denna dager ser man allting såsom vore det tätt invid en".

„Ett godt skäl för oss att icke längre qvardröja här uppe och spionera ut hederligt folks hemlif; låtom oss gå, broder Georg".

„Samvetsskrupler Skogsborg! Se då ändtligen med en artists öga på taflan der nere innan du går".

Men hans vän hade redan vändt honom ryggen och vandrade nu framåt med snabba steg, så att den unge landtbrukaren genast måste sätta sig i rörelse för att upphinna honom innan de kommo ut ur skogen. Snart hade de lemnat de sista träden bakom sig och voro nu inne på den breda landsvägen, som genom frodiga åkrar inom kort förde dem fram till det gula huset, karaktersbyggnaden på den Löffältska gården Fredsby. Namnet borde snarare tillhört granngodset, som låg der så lugnt och tyst bland sina urgamla ekar vid den stilla skogssjön, då deremot på sjelfva Fredsby ständigt rådde ett munter lif, i följd af husbondens och hans flere år äldre systers glada lynne och böjelse för sällskap. Ungdomsfriska röster tonade genom hus och trädgård, och ännu oftare hördes hundarnes skall och valdthornens muntra klang genljuda öfver fälten, när en grupp jägare drogo ut till skogs.

Arthur Skogsborg, van vid stillheten i sin studerkammare, fann detta lif föga i öfverensstämmelse med sina vanor, men då han ju, såsom hvarje gäst i detta hus, ägde sin fulla frihet, drog han sig på sitt rum eller begaf sig ut i naturen, då han längtade efter tystnad och ensamhet. Denna afton hade Fredsby dock inga gäster, endast värdinnan, syster Finette, så som Georg brukade kalla henne, stod på trappan och välkomnade dem med sitt vanliga godmodiga leende. Hon var en fryntlig, välvillig qvinna, kanske fyratio år, i en enkel bomullsklädning med den tunga nyckelknippan vid förklädsbandet; en hvardagsmenniska utan krus och flärd med ett orubbligt godt lynne, som man utan att tvista kunde lefvat tillsammans med ett helt lif.

„Hvilka drömmare ni äro“, ropade hon ut emot dem; „klockan blir snart tio och äggröran är kall som is!“

„Inbegriper du också mig i benämningen „drömmare?“ log brodren och lade sin bruna kraftfulla hand på hennes skuldra.

„Ja jag förmodar att din vän förhexat dig“, försvarade hon sig skrattande, „i alla fall, stigen nu på mina herrar till den olyckliga qvällsvarden“. Syster Finette öppnade sjelf dörren till matsalen, der ett rågadt bord och ett ångande thekök motsade alla hennes sorgliga förutsägelser; och sedan man satt sig ned och rätterna bjudits omkring sade hon: „Nåväl bäste doktor, huru fann ni fornminnet deruppe? Rättfärdigade dess yttre alla edra förhoppningar derom?“

„Ja fullkomligt, det ser mycket intressant ut, och äfven er gamla kyrka, som vi besökte på förmiddagen, erbjuder mycket af intresse för fornforskningen, hvarför jag fruktar att jag längre än ämnadt var nödgas falla er besvärlig, fröken Josefine“.

„Tala aldrig derom“, inföll hon, och Georg förenade sig om att bedja honom betrakta Fredsby huru länge som helst såsom sitt hem.

„Tusen tack“, sade deras gäst med sitt ljusa leende; „jag skall då till en början arbeta i den mörka kyrkan före middagen, och derefter ute i skogen med undersökningen af den gamla grafven, hvilken måste ritas af både utan och innan, jag menar äfven sjelfva planläggningen dertill“.

„Men först skall du ju besöka Eksjögård“, förmanade Georg; „ser du, Finette, jättekastet ligger på baronens ägor och derför så —“.

„Ja ja, det kan nog hafva sin riktighet att doktorn gör sin uppvaktning der. Ja gratulerar er dessutom till att få se en vacker flicka, nemligen dottren i huset“.

„Han har redan sett henne“, skämtade brodren. „Vi sågo fröken von Mohrenheim på gräsplanen framför karaktershuset då vi kommo hem, det var en vacker tafla må du tro, men Arthur hade skrupler öfver att vi så der i smyg tittade öfver till våra grannar. Han är ju en af de der idealmenniskorna, så som du vet“.

„Ja visst, rätt hade han dock i alla fall, och jag spår att han blir belönad med att få se henne så mycket han vill på nära håll. Begynner ni edra arbeten i morgon, bäste doktor?“

„Ja i morgon, och nu godnatt“. Han gick långsamt uppför trappan till vindsrummet på gafveln, som nu var hans; från dess runda fönster kunde man se parken kring Eksjögård på andra sidan om ett rågfält samt äfven en skymt af den hvita byggnaden mellan träden. Den unge mannen stod länge vid detta fönster och inandades den svala aftonluften, under det han njöt af den frid, som hvilar öfver naturen en sommarqväll. Asparne på gården rörde sakta sina oroliga blad, kreaturens klockor klingade, när de rörde på sig inne i fållorna, och långt borta från fälten hördes åkerskärans egendomliga, gnisslande ljud, som så ovilkorligt påminner oss om fuktiga dimmor och elfdanser.

2. Kap.

Morgonen derpå var vacker och solig. Doktorn gjorde sig i ordning att begifva sig till kyrkan, men beslöt dock att, till vinnande af tid, göra sitt besök hos baronen denna samma förmiddag. Georg följde honom ett stycke för att taga ett dikningsarbete i ögnasigte; sedan hade han blott tio minuters väg

till de stora till parken införande jerngrindarne. Utom dem var det flakt, idel åker och äng i regelbunden omväxling på ömse sidor om en grumlig å, som trögt framslingrade mellan låga videbuskar. Här deremot var allting svalt och skuggrikt under de gamla rikt gröna ekarne, af hvilka stället förmodligen fått sitt namn. Trädens grenar hängde ända ut öfver det mörka, lugna vattnet i den lilla sjön, och gräsmattorna hade denna dunkelgröna färg som alstras af skugga. Genom dem gingo här och der små fotstigar, hvilka fortare än den stora hufvudvägen ledde fram till huset, och följande en af dem befann sig doktorn snart vid ingångsdörren, på hvars breda tröskel en stor newfoundländare låg och betraktade honom med misstrogna blickar. En gammal betjent med ett äkta trotjenareansigte kom honom genast till mötes. Var baron von Mohrenheim hemma? Nej, han hade ridit ut, men skulle icke dröja länge borta; hade den främmande icke tid att invänta honom?

Doktorn betänkte sig en smula, men steg sedan uppför trappan och trädde in i tamburen.

„Hvem får jag äran anmäla för herr baron när han återvänder?“ frågade åter den sirlige betjenten. Arthur sade sitt namn, derpå öppnades en dörr för honom och han befann sig inne i ett stort, vackert rum med röda väggar och antika mahogny möbler. Efter en flygtig blick på allt detta slog han sig ned i en länstol och fattade från ett af borden en tidskrift, samt ämnade just fördjupa sig i läsningen deraf, då lätta steg i rummet bredvid kommo honom att spritta till. Dörren gled ljudlöst upp, och på den mjuka mattan kom nu fram till honom en ung flicka, klädd i en tät hvit klädning, med en fin rodnad på kinderna och ett förbindligt leende på läpparne.

„Min far borde icke mera dröja länge borta“, sade hon och räckte gästen sin hand, „men skulle herr doktorns tid vara alltför upptagen, kunde möjligen jag få framföra till honom det ni önskade säga“.

„Jag tackar“, svarade han med en djup bugning, „min mening var endast att få göra baronen min uppvaktning, och anhålla det han icke måtte anse det indiskret att jag står i beråd att undersöka det stenkummel, som är beläget på hans område.

Jag är fornforskare och af mine förmän i denna vetenskap utsänd för att —"

„Ack, var då så vänlig och stanna för all del tills min far kommer", afbröt hon honom lifligt.

„Det skulle intressera honom så mycket att få höra talas derom". Hennes stora, nästan svarta ögon strålade af glad ifver, och genom några frågor hade hon snart inledt doktorn i det ämne, som mer än något annat intresserade honom, så att han snart glömt allt annat. Under tiden satt den unga flickan alldeles stilla midt emot honom, med händerna korslagda i famnen och de uttrycksfulla ögonen fästade vid gästens ansigte, just så lugn såsom Georg beskrifvit henne, men icke lugn som marmorstoderna äro det, utan såsom en tänkande ande alltid måste vara, hvilken står i frid med sig sjelf. Minuterna flöga bort och mer än en half timme var redan förliden då baronen inträdde. Han var en lång, fintbyggd man med gråsprängdt hår och skägg, hans drag voro vackra och nobla, pannan likväl något för smal, och händerna mycket smala och hvita. Kring hans mun låg ett drag af nervös oro; eljest föreföll han såsom en fulländad verldsman och helsade doktorn med älskvärd ledighet. Den unge forskaren skyndade att förklara anledningen till sitt besök, och såsom fröken von Mohrenheim förutsagt, blef baronen mycket intresserad för arbetet vid jättegrafven; de båda herrarne fördjupade sig i ett långt samtal och under tiden bar den gamle betjenten in en bricka med förfriskningar. Baronen var synbarligen nervös; han förde ofta den smala handen brådskande öfver pannan, och stundom föreföll han så frånvarande, att luckor i samtalet uppstodo. Nu fick doktorn för första gången tillfälle att rätt betrakta den unga flickan, och omedvetet beundrade han hvarje rörelse af hennes smidiga gestalt och vackra händer, då hon serverade limonaden och skalade en apelsin åt sin far, som hon bit efter bit räckte honom på spetsen af en silfverknif. Sådana fina fingrar hon hade! Icke så hvita, ty hennes hy hade snarare en liten skriftning i bronzfärg ehuru den var sammetslik och frisk. Hon såg alldeles ut såsom en sydländska, med sitt rika blåsvarta hår och de mörka ögonen, hvilka kunde stråla så varmt och gladt, och nästa ögonblick åter blicka så lugna och djupa som sjelfva skogssjön derute.

Det var ett qvinligt ansigte af ovanligt behag, med ett rent, kyskt uttryck öfver den allvarliga munnen. Då fadren talade, såg hon upp till honom med barnslig ömhet, och han å sin sida tog ofta hennes hand och smekte den på sitt oroliga sätt. Slutligen reste sig doktorn för att gå; baronen bjöd honom då vänligt att komma igen. „Jag har egentligen intet umgänge här, ty min hustru än sjuk“, sade han och tillade efter en lång paus: „Ett besök bereder emellertid både mig och min dotter mycket nöje, så att om herr doktorn kan öfvervinna det intryck man måste mottaga af ett så dystert hem, är ni alltid välkommen“. Kanske skulle det icke heller vara honom emot om de gjorde en vandring upp till berget för att se på arbetet deruppe, frågade baronen. Och sedan doktorn lifligt försäkrat motsatsen samt tackat för inbjudningen att förnya besöket, tog han afsked af sina nya bekanta.

Från Eksjögård till kyrkan var vägen icke lång, den löpte till stor del genom en skogsdunge; och engång inne i det åldriga templet fann Arthur här ett så rikt arbetsfält, att hvarje tanke på något annat bort vika bort. Likväl återvände han i minnet gång på gång till den svala gröna parken, der solen sökte sig väg genom de täta grenarne och vågorna sakta susade mot kiselstenarne vid stranden. Härinne i den gamla kyrkan var det så mörkt och fuktigt, der så varmt och vänligt, och i stället för ornamentet på den gamla dopfunten, ertappade han sig sjelf med att på papperet söka fästa en bild af Margarethe von Mohrenheim.

---

3. Kap.

Ättehögen hade upplåtit sina skatter och skänkt fornforskaren en ovanligt rikhaltig skörd, bland andra mindre värderika föremål en vacker och välbibehållen mejsel af bronz. Mer än man vågat hoppas!

Georg och hans syster samt baronen med dotter hade öfvervarat grafvens högtidliga öppnande, och den sistnämnda

isynnerhet tycktes med lifligt intresse följa detta företag. Hon åsåg uppmärksamt huru doktorn förde sin penna, och nästa dag, då skuggorna började förlängas, smög hon sig ensam dit upp med papper och ritstift, för att försöka göra ett utkast af det gamla fornminnet. Den omkullfallna trädstammen fick åter tjena såsom soffa, och, sedan den unga flickan kastat sin bredbrättade halmhatt i ljungen, grep hon verket an. Det var just nu den behagligaste stunden på en sommardag, icke middagens qvalm eller aftonens fukt, utan denna ljufva svalka som skänker menniskan, likasom allting annat i naturen, förnyad styrka. Hela stället var öfvergjutet af ett drömmande behag, furorna susade sakta och den svaga vinden förde doftet af kådan vida omkring.

Handen, som så flitigt fört pennan, stannade plötsligt, och gripen af ögonblickets behag satt Margarethe helt stilla och lät sina ögon hvila på en flik af sommarhimlen, som framskimrade genom trädens kronor. I denna tystnad förnams till och med surret af en fluga, huru mycket mer då bullret af en kommandes steg. Snabbt såsom det skygga rådjuret hade den unga flickan vändt sig om, men i samma sekund befann hon sig ansigde mot ansigte med doktor Skogsborg.

„Ni här, min fröken!“ utropade han öfverraskad, under det han helsade henne med en vördnadsfull bugning. Hon rodnade: „Jag tänkte — jag har försökt att rita af grafven“, sade hon blygt.

Han kastade en blick på papperet hon höll i handen, berömde den snabba, korrekta teckningen och tillade, att han sjelf kommit hit i och för samma arbete; skulle hon kanske tillåta, att han gaf henne några små råd och anvisningar för dess fortsättande?

Nästa minut satt han på trädstammen vid hennes sida, kritiserande, undervisande alldeles såsom en gammal vän. Hans egen teckning fick visserligen i dag icke många streck, men så var också Margarethes så mycket längre framskriden. De voro så ifriga, att tidens gång säkert förblifvit dem ännu länge obekant, om icke klangen af en klocka långt borta kommit doktorn att frågande se sig omkring.

„Ack, det är qvällsklockan på Fredsby“, utropade den unga flickan; „kan det verkligen vara så sent? och jag som så länge upptagit er tid, förlåt mig herr doktor“. Med ett ångrande barns ödmjukhet räckte hon honom sin hand, och han å sin sida skyndade att försäkra, det hans tid visst icke var så kringskuren, att han behöfde räkna på hvarje stund.

Margarethe sökte nu upp sin hatt, lade in sin ritning och var så i ordning att gå, just som doktorn med en bugning anhöll, att få ledsaga henne hem, då de ju hade alldeles samma väg; och i den leende sommarqvällen gingo de vid hvarandras sida på den bruna, af barr täckta skogsstigen, språkande om naturens skönhet och denna aftons isynnerhet, tills de åtskildes vid parkgrindarne till den unga flickans hem.

Arthur Skogsborg såg länge efter henne, derpå upp till den klara himlen och till furorna, dem qvällsolen skänkte sin sista kyss, samt fann — att han aldrig upplefvat en härligare qväll, och aldrig känt sig på engång så lycklig och så upphöjd öfver allt det som eljest trycker och betungar de jordiske pilgrimerna. Lycklige dödlige! För honom hade ett ögonblick portarne öppnats till den verld af lycka, som midt i jordlifvets dunkel står såsom en Armidas förtrollade trädgård, osynlig för de oinvigdes blickar, men plötsligt uppenbarad för att låta någon mensklig varelse se återskenet af en himmelsk stjerna ett evighetens blomster, hvars fulla skönhet först i ett annat lif skall blifva uppenbarad. Allt hvad vi här nere kalla rent, ädelt och skönt är ju blott en gnista af den gudomliga klarheten, som efter syndafallet af skaparens godhet blef oss qvarlemnad för att upplysa vårt mörker. Det finnes frid, tålamod, försakelse, hopp, än mer, men störst bland dem alla är dock kärleken!

Följande dagen träffade doktorn åter Margarethe vid jättekastet, helt och hållet af en lycklig slump, och dagen derpå gjorde han ett andra besök på Eksjögård, för att fullborda sin elevs ritning. Baronen var mycket belåten deröfver och bjöd den unge främlingen att äta middag med dem. Frun i huset var icke heller då synlig; man tycktes van dervid, — hon var således alltid sjuk! Doktorn gjorde en deltagande antydan derom, när de efter middagen sutto under en väldig ek ute på gården.

Baronen hade gått in efter cigarrer, men Margarethe besvarade den vänliga frågan med ett lågt ja och en sorglig skakning på hufvudet. Hennes moder led alltid; sommar och vinter, vår och höst växlade för henne endast genom nya lidanden. Den unga flickan hade vändt sitt ansigte ifrån honom, men han kunde dock se, huru under det hon talade en dyster skugga drog öfver hennes nyss så leende drag.

„Äfven den härligaste dag går det stundom ett moln öfver solen“, tänkte Arthur. „Det förlänar blott ett ännu högre behag åt det ånyo frambrytande ljuset“. När hon åter log tycktes honom hennes leende var ljufvare än någonsin.

Baronen återvände snart, men som han alltid föreföll antingen frånvarande eller orolig, fann doktorn det vara klokast att icke inleda honom i alltför långa samtal. Den gamle herrn hade full frihet att komma och gå som han sjelf ville, ty Margarethe hade nu framtagit sitt arbete och Arthur, sittande i gräset vid hennes fötter, underhöll henne med en liflig beskrifning om sin egen och Georg Löffälts studenttid.

„Hvad ungdomen dock har för en välsignad lätthet att blifva bekant och förtrolig med hvarandra!“ suckade baronen, när han för ett ögonblick stannade sin oroliga promenad på den breda sandgången och betraktade sin dotter och deras gäst. „För ungdomen är hela lifvet en lek, en lycklig dröm; gifve Gud, att de aldrig behöfde vakna“. Han skakade på sig med en rysning och begaf sig åter in i parken, — men under eken sutto de två unga, glada, lefnadsfriska — och glömska af att tiden har vingar, hvilkas flygt förvandlar dagar till veckor, veckor till månader och månader till år! Solen sken så vänligt ned på dem. Lyckliga ungdom!

---

4. Kap.

Tre veckor hade redan förflutit sedan doktorns ankomst till Fredsby. Ritningarne voro längesedan färdiga, men allt ännu dröjde han qvar. Syster Finette log i smyg; hon hade

sina hemliga aningar, hon likasom brodren, men båda voro för godmodiga att annorlunda än genom några skämtsamma antydningar tala om de band, som fängslade deras vän vid dessa trakter.

Javäl, älskaren af forntiden och det gamla hade plötsligt stadnat midt inne i den nya tiden, ifrigare än någonsin sysselsatt med att studera en runoskrift, men denna gång låg den tecknad i en ungmös mörka ögon och på hennes friska läppar, och aldrig hade han sökt tyda en svårlösligare gåta. Han var nu en daglig gäst på Eksjögård, och alltid fann han Margarethe lika älsklig och förtrollande för hans stackars sårade hjerta, och detta var just svårigheten. Om hon dock varit det allra minsta kokett eller ombytlig, så skulle han lättare kunnat få reda på hvilka känslor hon möjligen hyste för honom; men detta ljufva ansigte förblef sig ständigt likt, hennes blick hade alltid samma uttryck af oskuldsfull godhet, och hennes väsende detta oförbara lugn, som så obeskrifligt tjusade alla, med hvilka hon kom i beröring.

Det föreföll honom stundom, som om han längtat efter att drömma bort hela sitt lif vid denna flickas fötter, i den skuggrika parken vid skogssjöns stränder; tusen gånger tänkte han slita sig lös derifrån och resa, — men dröjde dock alltid qvar.

Huru ofta låg ej ett känslofullt ord på hans läppar, och dock dog det outtaladt bort för just detta drag af fullkomligt passionsfritt lugn i Margarethes ansigte; kanske ägde hon ock i hög grad den qvinliga gåfvan att skickligt undvika hvad hon icke ville höra. Äfven ett annat ämne tycktes plågsamt beröra henne, nemligen modrens sjukdom; hvarje gång någon tillfällighet påminte derom, blef hon genast tyst och sorgsen.

Doktorn tyckte sig äfven stundom märka, att det hvilade någonting hemlighetsfullt öfver hela gården. Der var alltid så tyst, och han iakttog, att såväl baronen och hans dotter, som den gamle betjenten ständigt rörde sig med en viss sorgfällig varsamhet; golfven voro mattbelagde, alla dörrar försedda med klädeslister, så att de ljudlöst kunde öppnas och tillslutas, och hela ena sidan af huset var tillstängd och med fällda rullgardiner, — allt för den sjuka fru von Mohrenheims skull. Det

låg en sorgens tyngd öfver detta hus, en sorg, som tryckt djupa spår i baronens anlete, och doktorn fann, att den gamle herrn haft rätt uti att kalla detta ett sorgligt hem; men å andra sidan — kunde väl det ställe vara dystert, som ägde Margarethes ständiga närvaro? Den unga flickan, i all sin ljufva fägring, stod der såsom en god engel, en klar solstråle; och när hon var i rummet, ljusnade allt omkring henne, till och med baronens melankoliska drag.

Doktorn stod just och tänkte derpå en dag, när han befann sig ensam i den stora salongen på Eksjögård. Margarethe hade bedt honom komma för att se hennes mor, som just nu kände sig något bättre, och i förväntan på den unga flickan stod han och betraktade en tafla, som i prydlig guldram hängde öfver soffan. Den föreställde ett fruntimmer i maskeraddrägt. Hon bar en ljusröd domino med tillbakakastad kapuschong, så att det lilla, fint formade hufvudet framträdde, omgifvet af blonda lockar. Den äfvenledes röda halfmasken höll hon i handen, men ansigtet var för åskådaren likväl doldt af en hvit spetsslöja, som blott lät den utmärkt fina profilen afteckna sig mot taflans mörka bakgrund. Hvem kunde denna qvinna vara, frågan gled halft omedvetet öfver hans läppar.

„Det är min mors porträtt“, svarade Margarethe, som obemärkt inträdt, „hon är nu i ordning att mottaga er; vill ni följa mig?“ Sägande detta med mycket låg röst gick hon före honom genom flere rum, och öppnade slutligen längst bort en dörr, behängd med tunga draperier af grön damast. De befunno sig inne i ett nästan fullkomligt mörkt rum, der Arthurs vid skymningen ovana ögon till en början upptäckte föga mer än konturerna af sin följeslagerskas gestalt; nästa ögonblick hade hon tändt en liten lampa, och vid dess sken såg han, att rummet var stort och möbleradt med gammaldags möbler; tätt invid honom stod ett bord med en blommande lilja, och från en hvilstol i dess närhet reste sig långsamt en qvinna, så späd och etherisk, att hon föreföll såsom en fullkomlig personifikation af en ande. Det blonda håret låg i mjuka krusor under en hvit musslinsmössa, och en vid klädning af samma tyg omslöt hennes bräckliga gestalt. Ansigtet, likasom händerna, var hvitt som

snö, och öfver hela denna varelse låg det någonting på en gång så hjelplöst och så rörande, att den unge mannen kände en ovan tår fukta sin ögonvrå.

„Min mor“, sade Margarethe, „här är doktor Skogsborg, som beredt både pappa och mig så många angenäma stunder; du ville ju se honom för att få tacka derför“.

„Ja, mitt barn“, svarade den sjuka, och räckande den unge doktorn sin genomskinligt späda hand, sade hon: „Jag tackar er, min herre, för den godhet ni visat Margarethe; tro mig, hon är den värd“. Han bugade sig utan att svara, och ovilkorligt anmärkte han den skarpa kontrasten mellan dottrens högväxta och fylliga figur och denna andelika qvinna, som hon kallade moder. Det fanns ej den aflägsnaste likhet mellan den liffulla, mörka flickan och den blonda, döende fru von Mohrenheim, för hvilken hvarje rörelse syntes utgöra en ansträngning, och när hon nu stod der stödd mot Margarethes starka arm, skulle man kunnat kalla tvenne främlingar mor och dotter med samma skäl som dessa båda qvinnor. Ännu en gång fäste den sjuka sin blick på gästen, en blick som talade om ett lidande utan hopp för detta lifvet, sedan sjönk hon åter ned i hvilstolen och tillslöt sina ögon med ett outsägligt uttryck af trötthet. — Besöket var slutadt.

Margarethe följde doktorn efter en kort stund till salongen, der hon fann honom djupt försänkt i det outplånliga intryck besöket i sjukrummet gjort på honom. Det tycktes honom, som om han derinne sett en syn eller en drömbild, men den prägel af lidande, som omgifvit denna bild, talade alltför tydligt verklighetens språk; med varmt deltagande fattade han Margarethes hand och tryckte den.

„Min mor sände er sin afskedshelsning“, hviskade den unga flickan; „nu sofver hon“.

„Lider hon mycket?“ frågade han upprörd. „Jag tyckte mig höra att hon i dag skulle vara raskare, och mig föreföll hon så svag“.

„Ja, i sjelfva verket är hon visst icke bättre, annat än för några timmar; jag fruktar att —“ hennes röst qväfdes af en snyftning, „jag fruktar att det lider till aftonen, till lifvets afton,

men vi få ju icke sörja öfver att de vi älska befrias från alla lidanden, icke sannt? Från Gud kommer både fröjd och smärta".

---

5 Kap.

Ur Margarethes dagbok.

Sedan min tolfte födelsedag, då min far hemtade mig hem från pensionen, har jag oafbrutet fört dagbok. Från denna minnesvärda dag känner jag äfven hemligheten af den sorg, som hvilar öfver vårt hem — min mors vansinne. Då jag ännu var ett litet barn, visste jag intet derom, ty för mig var mamma alltid det skönaste och käraste jorden bar; icke heller kände jag hurudant andra barns förhållande till sina mödrar plägar vara; men vid min återkomst till hemmet gaf mig min far del af vår olycka, jemte sin bestämda önskan, att jag aldrig för någon skulle omtala den. Detta har icke blifvit mig svårt, isynnerhet då min mor äfven är så kroppsligt svag, att hon numera icke lemnar sitt rum. Hon blir magrare, mera etherisk för hvarje år, ja också hjelplösare och mera i behof af vård, så att jag nu oftare än förr måste vara henne nära. Detta är dock blott ett kärlekstvång, ty med mitt hjertas innersta fibrer är jag fästad vid denna dyra, bräckliga gestalt. Hon är min sorg, men på samma gång min glädje, och i detta hem, der sorgen alltid gästar, har jag lefvat — ett lyckligt lif. Mitt lynne är sådant; jag behöfver inga stormande nöjen eller förströelser, men fröjdas af den minsta småsak. En daggfrisk morgonstund kan komma mig att jubla af förtjusning, en vacker blomma skänker mig ständigt ny glädje, och läsningen af ett högstämdt poem låter mitt hjerta klappa af tusen underbara och mäktiga känslor.

Om den yttre verlden känner jag föga, ty de år jag tillbragte i pensionen voro egnade åt flitiga studier; jag var långt äldre till sinnet än till åren, och då kallelsen att återvända till hemmet anlände, hade jag vid tolf år gått igenom en ganska

fullständig lärokurs. Sedan dess har min far försökt utvidga mina kunskaper i åtskilliga ämnen, och det är i sanning en fröjd att lära af honom, ty han är så sant bildad, så snillrik och så klok. Studier hafva ju också varit hans enda tröst under alla dessa år. Stackars pappa, han går så oförstådd och sluten genom lifvet, att han ej ens tillåter mig att visa honom deltagande, ehuru jag känner, att det behagar honom då jag försöker ställa till litet hemtrefnad.

Hittills hafva mina dagar förflutit så stilla och enformigt, att den ena liknat den andra såsom vågorna i hafvet, men under denna sommar har en stor förändring inträdt genom doktor Skogsborgs dagliga besök. Då jag första gången såg honom här, kunde jag aldrig ana, huru stor trefnad han skulle bereda mig och huru många både glada och vemodiga tankar vi skulle komma att utbyta tillsammans. Likväl föreföll han mig från första stunden icke såsom en främling, snarare som en vän, hvilken varit bortrest och efterlängtad under många år, ty jag har aldrig förr kunnat tala så otvunget med någon ung man. Denna tid har varit glad; det har nästan förefallit mig som om hela naturen varit skönare än förr, solskenet klarare, blommorna mera doftande och fågelsången glädtigare, — kan väl en enda mensklig varelses närvaro låta oss känna det så? Den frågan tror jag mig ej kunna besvara, men innerst i mitt hjerta hviskar en röst, att det varit bättre om denne man aldrig satt sin fot inom Eksjögårds gränsor. Hvarför? Det vill jag icke ännu nedskrifva, och kanske behöfver jag aldrig göra det.

Skuggan, som hvilar öfver oss, faller djupast ned på mig, ty det olyckliga arf, som kan finnas nedlagdt hos mig, har tvingat mig till ett oåterkalleligt beslut att aldrig gifta mig. Jag har ingen rättighet att binda en man vid en vansinnig hustru, och derför skall jag alltid förblifva Margarethe von Mohrenheim.

I mitt hjertas otålighet skall jag säkert någon gång bedja: „Gud, förskona mig från att någonsin älska!“ Men med innerligaste ödmjukhet bör jag lära mig att säga: „Min Gud, hjelp mig att kunna gladt försaka“.

6 Kap.

„I dag skall jag tala, om jag någonsin tänker göra det“, mumlade Arthur Skogsborg, der han stod uppe på sin vindskammare under den härliga Augusti morgonen, och såg bort till den gamla parken, som omslöt Margarethes hem. „Nu eller aldrig!“ upprepade han under förmiddagens lopp, men dock förgick timme efter timme, utan att han begaf sig på väg för att fullborda sitt beslut. Ändtligen när middagen längesedan var förbi, tog han sin hatt och skyndade ned i trädgården, der syster Finette satt under rönnen och spritade ärter.

„Fröken Josefine“, började han häftigt, „jag har verkligen med min vanliga tanklöshet alltför länge fallit er besvärlig, kan ni förlåta mig?“

„Kommer aldrig annat i fråga, bäste vän, men hvarför har ni nu inbillat er detta?“

„Jag har engång blifvit förnuftig, det är saken; i morgon ämnar jag resa och tänker derför nu göra ett afskedsbesök hos baronens. Farväl så länge“. Och borta var han, innan den goda damen ännu återhemtat sig från den förvåning hans besynnerliga uppträdande väckt hos henne.

„Han har friat och fått en korg, stackars gosse“, sade hon för sig sjelf med ett litet leende, „nånå, det har händt andra före honom, men hvad skulle han då mer ha att skaffa på Eksjögård? Hvem kan förstå sig på de männen, icke jag åtminstone;“ och syster Finette återtog med förnyad ifver sitt afbrutna arbete.

Doktorn vandrade långsamt framåt på vägen genom fälten, der skörden just pågick, men hans tankfulla blick uppfattade icke de pittoreska grupper, som bildades af skördefolket; karlarne i hvita skjortärmar och halmhattar, och qvinnorna med lysande röda hufvudkläden bland de gula sädeskärfvarne. Hans sinne var helt och hållet uppfyldt af Margarethes bild, och hans manliga hjerta slog häftigt, när han öppnade parkgrindarne och på den vanliga fotstigen närmade sig huset. Dit anländ fick han emellertid höra, att baronen ridit bort och att fröken Margarethe gått ut att promenera.

Hvad stod nu att göra? Halft omedvetet styrde han sina steg upp till berget med jättegrafven. Himlen hade öfverdragits med blyfärgade molnmassor och det var icke troligt, att solen mer skulle kunna genombryta dem denna afton; på en hel mängd af vackra dagar skulle nu kanske följa en regnig tid; man tyckte sig kunna sluta dertill af den fuktighet, som plötsligt uppfylde luften och som likt en hvitgrå dimma långsamt smög sig utefter marken. Den ensamme vandrarens steg hade blifvit allt tyngre och hans gång allt långsammare, ju närmare han kom det första målet för sina arbeten i denna trakt; visste han, att han här uppe skulle träffa henne, som han förgäfves sökt der nere, och fruktade han nu det afgörande ögonblicket? Allt detta var icke ens klart för honom sjelf, men när den öppna platsen kring ättehögen blef synlig, öfverraskades han icke af att finna en välkänd ljus gestalt sittande på den gamla trädstubben.

Hon reste sig upp så fort hon varseblef honom, likasom hade hon ämnat gå, men hans bönfallande blick tvang henne att stanna.

„Fröken Margarethe“, sade han hastigt, „jag reser i morgon och gick derför i dag för att göra ett afskedsbesök i ert hem, men då såväl er far, som ni sjelf voro frånvarande, vet jag ej hvilken lycklig slump förde mig hit, för att gifva mig tillfälle att ännu säga er några ord, innan jag reser. Skulle ni icke vilja sitta ned helst en kort stund och tillåta mig att tala?“

Hon nickade ett jakande svar och satte sig åter, men hennes ögon sökte icke hans, och öfver hennes ansigte hvilade ett drömmande vemod.

„Jag ber att få tacka er, min fröken“, började doktorn, som stod ett stycke ifrån henne, stödd mot en reslig fura, — „jag ber att få tacka er för alla de stunder af angenäm njutning ert sällskap skänkt mig, för alla de samtal, som uppfriskat min i bokdam inhöljda själ och fört mig in i det sköna, friska, lefvande lifvet!“ Hans röst blef allt mera upprörd, och ovilkorligt kände han, att han icke mera kunde tala i en ton af lugn sjelfbeherskning.

„Fröken Margarethe“, fortfor han, „ni måste hafva anat de känslor ni uppväckt hos mig, ni måste veta, att ni är den första, enda qvinna, som lärt mig hemligheten af den trollmakt ingen af oss dödlige kan undfly! O ni måste ju veta att — jag — älskar er!“ Hans blick hvilade spändt på den unga flickan, som satt der så orörlig, nästan lik en skön staty; men redan nästa ögonblick hade hon rest sig, hennes kinder voro dödsbleka och öfver pannan lägrade sig ett stelt, strängt allvar, som gjorde henne fullkomligt förvandlad, medan läpparne skälfde såsom af undertryckt ångest.

Förskräckt böjde sig doktorn fram emot henne och hviskade: „Jag besvär er, säg om ni har förstått mig“.

„Ja, herr doktor“, svarade hon tonlöst. „Och hvad har ni i så fall att säga mig?“ frågade han lågt.

Det hade herskat en djup tystnad rundt omkring dem, men just i detta betydelsefulla ögonblick drog det såsom en dof, tung suck genom skogen, och långt borta i fjerran hördes en roffågels ensliga skri genom den grå dimman, som ljudlöst närmade sig. Den unga flickan hade korslagt händerna öfver bröstet, hennes mörka ögon stirrade uttryckslöst bort bland träden, och med en röst utan klang, som lät sträf i jemförelse mot hennes vanligen så melodiska stämma, sade hon: „Herr doktor, hvarför talar ni så till mig, jag hade aldrig bordt afhöra er, men som det nu är, låtom oss söka att glömma allt detta för alltid“.

„Min djerfhet kan endast ursäktas af min kärlek“, svarade han med vördnad, „men skall jag af edra ord sluta till att det finnes intet hopp för mig?“

„Så var min mening; tänk aldrig mer på mig, jag ber er derom, det finnes tusen andra qvinnor, som —“

„Tusen andra qvinnor, men endast en Margarethe“, sade han nästan bittert; „o detta var grymt; lek icke med min kärlek, det är den bästa, skönaste känsla mitt hjerta någonsin hyst. O Margarethe, haf åtminstone medlidande med mig!“

En ryckning af smärta genomfor hennes höga gestalt, de hvita tänderna beto djupa märken i den fylliga, röda läppen, derpå svarade hon med ansträngning: „Jag leker visst icke med er kärlek, herr doktor, jag ber blott: glöm mig, då först skall

ni blifva lycklig, farväl — då vi härnäst träffas, hoppas jag, att ni — är — det".

„Är detta ert afsked? Nej, gå icke, förrän ni sagt, att ni hatar och afskyr mig, sagt att det är derför ni icke vill blifva min hustru".

„Jag har intet mer att säga er, blott farväl".

Hon drog sin schal tätare omkring sig och skyndade bort på den dimhöljda stigen, tills hela hennes smärta figur likasom inneslöts och försvann i den kalla, ogenomträngliga slöja, som snart skulle sluta hela skogen i sin famn.

Ensam, blek och förstelnad stod doktorn qvar och stirrade efter henne med namnlös ångest i blicken, men intet ljud kom öfver hans läppar, ehuru han velat ropa henne tillbaka med tusen ömma namn. Stormen och skogens vilda fåglar sjöngo sin melankoliska gripande sång omkring honom, och så slutades den dag, som han trott skulle blifva den lyckligaste i hans lif. Älska blott, och du skall äfven lida; kärleken är på en gång det bittraste och det ljufvaste i lifvet.

---

7 Kap.

Doktor Arthur Skogsborg brusade af på bantåget till hufvudstaden, sedan han vid den station, som låg Fredsby närmast, tagit farväl af sin gamle vän och kamrat Georg Löffält.

Dagen var höstlikt grå och regnig, och när hans sorgsna blick genom kupéfönstren varsnade den melankoliska och dystra drägt naturen iklädt sig, sjönk hans mod ännu mer. Ännu i går hade lifvet synts honom så rikt och ljust: hvar voro nu alla dessa sköna framtidsplaner? Grusade till stoft i ett enda ögonblick! Såsom i en dröm såg han ännu för sin inre syn den unga flickan med den stränga pannan derborta i skogen, och hörde den tonlösa rösten afkunna hans lyckas dödsdom, utan att anföra ett enda skäl hvarför hon så gjorde. Var hon en hård, en grym och känslolös qvinna? frågade han sig sjelf på samma

gång tusen stämmor inom honom svarade: „Nej, och tusen gånger nej!“ Han hade ju ingen rättighet att tro sig kunna få ett gynsamt svar, ty Margarethe hade visserligen alltid varit vänlig och förtroendefull i sitt sätt emot honom, men också intet mera; han kunde icke påminna sig ett ord eller en blick, som skull häntydt på någonting annat. Tvärt om hade, vid minsta hänsyftning till något varmare å hans sida, hennes blick antagit detta outgrundliga uttryck, som tydde på ett själsdjup, svårt nog att loda för den som icke kände henne. Hon föreföll så öppenhjertig, så barnsligt uppriktig, och likväl måste han erkänna, att ingen kunde få reda på det hon ville dölja. Hvad han nu trodde sig veta om hennes afslag bestod i att Margarethe icke hatade honom, men att hon också icke älskade honom. Det var en förskräcklig visshet.

Mil efter mil lade sig emellan honom och de ställen han nyss lemnat, och dock dröjde hans tankar der, likasom fängslade af en osynlig makt; men denna makt låg dock i sjelfva verket hos Margarethe, i hennes rena blick och ljufva leende.

Den unge doktorn var fader- och moderlös och hade ständigt stått ensam, utan närmare anförvandter i lifvet; en affärsvän till hans fader, som tillika var hans förmyndare, hade under ferierna låtit honom bo hos sig i sin lilla ungkarlsvåning; detta var allt hvad gossen visste om ett hem.

Sedan han efter väl genomgångna förstudier blifvit student, fick han taga vård om sig sjelf så godt han kunde, och det är väl i allmänhet ett bland de farligaste lägen en ung man kan försättas i, när han så blir lemnad helt och hållet utan ett menskligt stöd, blott väpnad med sin egen karaktersstyrka mot en verlds alla frestelser. Till Arthurs lycka låg det ett särskildt värn för honom i hans slutna, inåt vända lynne och böjelse för trägna studier under de första ungdomsåren; sedan blef den fullt utvecklade fasta karakteren den borg, inom hvilken han slöt sig, oberörd af hvarje för en ung man så leende lockelse, och osårbar för hvarje satirens och gycklets pil. Lugnt och orubbligt gick han sin väg framåt och innehade numera en oberoende ställning med en rik framtid öppen för sig.

Öfver hufvud taget kan man icke säga, att hans studietid varit törnbeströdd, åtminstone icke i pekuniärt afseende, ty det lilla kapital han ärft efter sina föräldrar hade med klok sparsamhet gifvit honom nog till de årliga utgifterna, men öfver hela hans lif hvilade alltid skuggan af en ensam och hemlös barndom och ungdom. Der fanns icke solljuset af en moders leende, en faders blick, och derför låg det äfven i glada stunder ett drag af vemod kring mannens läppar, en aldrig flygtande skymt af melankoli.

Hans natur var i grunden mild och finkänslig som en qvinnas, utan att sakna mannens fasthet, och derför måste han mer än mången annan, sakna det ljufva behaget af ett hem; på sin ensamma studerkammare drömde han ofta derom, drömde att framtiden möjligen skulle skänka honom hvad det förflutna vägrat.

Så hade tiden gått. Han var fyllda trettio år, då omständigheterna förde honom till den trakt, der hans ungdomsvän hade sitt hem; en tillfällighet lät honom der se Margarethe, och dermed hade ett nytt skifte i hans lif ingått. Hans ungdoms dunkla aningar om qvinnan i all sin skönhet och tjusning tycktes här gå i fullbordan, och denna flicka föreföll honom såsom idealet af allt godt, ädelt och rent här på jorden. Han älskade henne, såsom den mogne mannen älskar, djupt, varmt och trofast, och derför dröjde han ständigt qvar i hennes närhet, fruktande skilsmessans smärta och likväl bäfvande för att uttala det ord, som skulle kunna försäkra honom om den största lycka, emedan det äfven i motsatt fall skulle störta honom i ett djup af sorg. Slutligen, fattande ett djerft beslut, vågade han det yttersta, och nu — var allting slut.

Kanske skulle han, i fall Margarethes svar ljudit annorlunda, ännu länge dröjt qvar i hennes närhet; som det nu var, hade han otåligt afvaktat tågets afgång, för att så fort som möjligt aflägsna sig från dessa trakter. Men nu, när detta verkligen skett och han visste, att hvarje minut förlängde afståndet, längtade han dock nästan lika otåligt att återvända, om ock blott för att se en skymt af det hvita huset eller af parkens gröna träd, ty här bodde ju Margarethe, här tänkte, lefde och

andades hon. Han suckade djupt. Hvad båtade det att drömma om allt detta! Hösten var nu inne och det gamla, fordom så intressanta arbetet väntade ju på honom; han skulle åter begynna lefva sitt ensliga lif i staden tills — tills — hans ansigte ljusnade och ögonen logo plötsligt med ny glans — tills han finge återse henne, som han älskade, sina drömmars föremål, Margarethe!

Ja, han skulle återse henne, hon hade sjelf häntydt derpå; det var ett skönt hopp, om det också ännu låg långt borta i det blå fjerran. I denna stund kände han sig icke mera nedstämd och modlös, detta hopp lyste upp hans väg, och detta hopp skulle blifva den kraft, som under kommande dagar dref honom framåt, till arbete, strid och seger!

„Framåt med Guds hjelp, för dig Margarethe, vi se hvarandra åter!“ hviskade han medan tåget fortfor att brusa framåt till sitt mål. Så drifver kärleken, den ädla och rena, oss oafbrutet framåt mot fullkomlighetens mål. Början och fortgången här nere, fullbordandet der uppe!

---

8 Kap.

Ur Margarethes dagbok.

Nu måste jag nedskrifva, hvad jag nyss blott anade, orsaken hvarför det varit bättre för mig, om jag aldrig sett Arthur Skogsborg. Främlingen, som kom och blef vår vän, denne man älskar mig! — Han har sagt mig det med ord, som genomborrat mitt hjerta hvassare än svärdshugg. O, äfven jag älskar ju honom och måste likväl försaka!

Ögonblicket var svårt, men nu är det förbi och jag andas, jag lefver; mina pulsar slå och mitt hjerta klappar, som hade jag aldrig, för några korta, nej, långa dagar sedan, visat bort min lefnadslycka.

I vår ungdoms vår drömma vi ofta om kärleken, den höga, himlaborna, och vi tro, att om dess sällhet undandrages oss, skola vi genast blekna och dö.

Sådant händer sällan; tusentals menskliga varelser gå genom lifvet åratal, sedan hjertats roman längesedan är slutad. En del bära en skugga af sorg öfver anletsdragen, andra kläda den i satirens, bitterhetens eller det tomma löjets drägt, andra åter slutligen behålla af sin lefnadssaga ett minne, ljuft, såsom den vissnade rosens doft; och detta minne sprider öfver deras hela väsen en stilla glans, som gör dem älskvärda, milda och sjelfuppoffrande. O, min Gud, lär mig att likna dem, styrk min svaghet med din kraft!

Mitt lif är ju icke bortkastadt och förfeladt, så länge jag ännu har kära varelser att omhulda, och sedan vill jag älska och i kärlek omfatta hela den vida verlden; sluta jublande till mitt hjerta allt som lider, hvarje tröttad ande, hvarje smärtfull själ, och i andras sorger skall min egen försvinna, såsom droppen i hafvets sköte, såsom morgondaggen för solstrålarne.

---

9 Kap.

Den långa och ovanligt kalla vinter, som följt på den sommar, då den unge fornforskaren gästade Fredsby, hade ändtligen vikit för en mild, om än sen vår. Drifvorna voro försvunna och under de knoppande träden i parken logo blåsippornas blida ögon mot Margarethe, när hon en solig majdag tog sig en promenad. Vid första anblicken föreföll den unga flickan sig fullkomligt lik, men sedan skulle man säkert anmärka, att vintern blekt hennes kinder och gjort hennes gestalt betydligt mindre fyllig, hon såg icke frisk ut, men de sista månadernas ständiga vaka vid sjukbädden skulle också kunnat undergräfva en starkare helsa än hennes. Det led tydligt nog till slutet för fru von Mohrenheim, och den svaga kroppshyddan skakades af slag på slag, innan anden fick tillåtelse att flygta. Man kunde förvåna

sig öfver den lifskraft, som ännu qvardröjde i denna skugglika gestalt och ännu gjorde den mottaglig för plågorna.

Mer än den sjuka pröfvades dock baronen och hans dotter af ett lidande, som de med all sin omsorg så föga kunde lindra; dag och natt vårdade de den kära patienten, utan att någonsin ifrågasätta egen helsa och beqvämlighet. Det var således icke underligt om Margarethe såg blek och trött ut, äfven om ingen kände det tysta hjerteqval, som hon i hemlighet med all sin styrka sökte att bekämpa.

Stundom tycktes det henne verkligen, som om det varit den ljufvaste lott att sluta sina ögon och slumra bort från alla denna jords bekymmer, men sådana tankar drefvos genast på flykten, och på nytt började hon vandra pligtens smala, ibland törnbeströdda stig. Hon hade till och med under de sednaste dagarne knappt haft tid att andas en smula frisk luft; just denna eftermiddag syntes modren emellertid lugnare än vanligt, hon slumrade ofta, och den unga sjuksköterskan vågade derför göra en kort utflygt i skog och mark. På den välbekanta gångstigen hade hon vandrat genom skogen till berget med jättekastet, som alltid skulle förblifva henne så minnesrikt, dröjde sedan länge deruppe, halft glad halft vemodig, och nu på återvägen ville hon i parken plocka några sippor, för att med dem sprida en flägt af vår i sjukrummets vinter.

Med handen full af dessa Floras förstlingar satte hon sig slutligen under en ännu helt och hållet naken och skroflig ek. Rundt omkring henne andades våren i all sin vaknande friskhet, de bruna bladen, som qvarlågo sedan fjolåret, prasslade likasom för att låta de ljusgröna grässtråen spira upp, trädens knoppar svällde, och högt mot den klara blå himlen flög en lärka jublande på snabba vingar. Flickan under eken stämde väl tillsammans med denna omgifning; hennes mörka, fint formade hufvud var tillbakalutadt mot trädets bruna bark, vårvinden hade lätt purprat de nyss så bleka kinderna och hennes dunkelblå ögon blickade vemodigt bort mot horizonten.

Just så hvilar öfver vårens solfulla dag en doft af melankoli, som hvar och en känner, men blott den sanne naturskalden kan fullt förstå.

Margarethe andades med njutning sippornas blyga vällukt, och i den naturens frid, som omgaf henne, kände hon sitt hjertas så länge hysta oro söfvas till ro. — Kanhända låg dödens skugga redan öfver huset der borta; ännu var dock himlen klar — ännu sken solen och hon fröjdade sig deråt, såsom blommorna före frostnatten. Minnet af en stunds ren och ostörd njutning stärker oss till kampen mot ett kommande lidande, och Margarethe anade, att hon snart nog skulle behöfva all sin kraft.

Med en djup suck reste hon sig för att gå, men ännu när hon hunnit långt på vägen, vände hon sig flere gånger om för att kasta en afskedsblick bort till den lilla soliga fläck, der hon känt sig så lugn och fridfull.

Sakta gick hon uppför trappan och in i huset, och ljudlöst slöto sig dörrarne efter henne, ty för den döende qvinnan utgjorde minsta buller en plåga.

Vid sitt inträde i sjukrummet märkte den unga flickan att fadren, som intagit hennes plats vid bädden, slumrat bort, med hufvudet stödt i handen; äfven modren tycktes sofva, men då Margarethe närmade sig, öppnade hon de barnsligt klara ögonen, samt tecknade att blåsipporna skulle läggas på hufvudkudden bredvid henne.

„Ännu en gång ser jag vårens första blommor“, hviskade hon, „ser dem för sista gången, men i min graf skola de dröja qvar hos mig. Det är således sol och vår derute; mitt barn, drag upp gardinerna och öppna fönstren, att också jag må känna det, ty numera plågar mig icke ljuset här nere, det är natt i jemförelse med den himmelska klarheten“.

Margarethe skyndade att uppfylla sin mors önskan, men det skedde med darrande händer, ty i detta rum hade ingen dager från den yttre verlden fått intränga, så långt hon kunde minnas tillbaka.

„Din far sofver“, fortfor fru von Mohrenheim, „stackars trötte man! Snart får han hvila riktigt ut och du med, Margarethe, du som vårdat mig som den trognaste dotter. Vet du, äfven jag har sofvit en lång, bedröflig sömn, sofvit bort många härliga vårar och ljufva somrar, ända sedan min ungdomstid; nu först har jag vaknat, men blott för en mycket kort stund,

sedan skall jag åter slumra — nu godt och fridfullt för evigt. Nyss var jag så dödstrött, nu strömmar bloden så frisk och varm genom ådrorna; det är själens sista lifsryckning, höstens sista soldag, innan den långa vintern kommer. Lägg ditt hufvud vid mitt bröst, mitt barn, och låt mig smeka din panna; då jag är borta skall du blifva din fars tröst, och af ditt rika hjertas fullhet skänka honom den lycka, han så länge fått sakna".

Så fortfor hon att tala med allt klangfullare röst, tills baronen vaknade, kanske väckt af ett genljud från fordna lyckliga dagar, ty så hade hans hustru icke talat på många långa år. Den strålande qvällens glans strömmade in genom fönstren och öfvergöt hennes gestalt med ett underbart skimmer af ungdom; det blonda håret glimmade som guld och ögat log förklaradt.

„Förlåtelse Genia, min älskade!" hviskade baronen och böjde sig djupt ned öfver den döende, men läpparne förmådde icke mer svara, endast blicken talade skönt och uttrycksfullt.

Långt borta i skogarne sjöng talltrasten, nordens näktergal, sina smältande toner, och på sångens vingar ilade från jorden den trötta anden till hvila i det land, der ljuset aldrig släckes i natt, och ingen själ någonsin fängslas af bojor.

---

10 Kap.

Genom sorg och glädje går tiden fram sin alla hinder nedbrytande väg. Mer än fyra år hade redan förflutit, sedan fru von Mohrenheims stoft bäddats ned i den landtliga kyrkogården, ej långt från Eksjögård. Ett kors af hvit marmor, med en enkel inskription, utmärkte hennes hvilorum, och hvita rosor, omslingrade af vintergrön, prydde den stilla platsen.

Mången gång under dessa år ilade Margarethes tankar dit bort, medan hon och hennes fader i fjerran trakter tillbragte sitt lif, än i „das grosse Vaterland", som var baronens egentliga hemland, än under Italiens blå himmel, der „wo die Citronen

glühen", eller i den stora Seine-stadens brusande menniskohvimmel.

Sorgen öfver hans hustrus död hade drifvit baron von Mohrenheim att lemna det land, som han under många år nästan lärt sig att betrakta såsom ett nytt fosterland, och hemmet der, för att tillbringa någon tid på resor, men denna tid hade nu blifvit uttänjd till fyra långa år, utan att han ännu tycktes tänka på att slå sig till ro. Hans alltid nervösa och oroliga lynne dref honom att ständigt se nya menniskor och nya ställen, och Margarethe följde honom alltid vid godt humör, lugn och förtröstansfull, samt försökande med nytt tålamod att bereda hemtrefnad åt hvarje ny plats de för en tid valde till sin vistelseort.

Hennes ögon voro längesedan trötta vid dessa ständigt växlande föremål och vyer; midt i verldsstadens prakt och all söderns härlighet kunde hon längtansfullt tråna efter landtlig enslighet i den kalla norden, efter dess korta sommar och långa vinter med dess rimfrost och de hvita drifvornas skimrande glans. Söderns värme gjorde henne matt till kropp och själ, och vaken eller sofvande drömde hon om det aflägsna hemmet, den gamla gården med det hvita huset i den lummiga parken, så sval i sommarhettan och så vacker, då vinterfrosten klädde de gamla ekarne med glindrande rim. Hon tyckte sig i tankarne genomvandra hvarje rum, stanna vid hvarje fönster, för att blicka ut på den välbekanta nejden, och slutligen dröja vid modrens porträtt, denna bild, hvilken målaren med hemlighetsfullt förutseende tecknat beslöjad, likasom den själ var, hvars jordiska omhölje denna tafla föreställde.

Den fjerde vintern tillbragte de i en liten fransk stad på sydkusten, helt nära hafvet; klimatet var beryktadt såsom särdeles mildt och helsogifvande, hvarför baronen, som icke kände sig stark, beslöt att för de kallaste månaderna uppehålla sig der. Platsen var treflig nog, tyckte Margarethe, luften ständigt mild och frisk; dessutom behagade henne hafvets närhet, emedan dess växlande skönhet, dess evigt brusande vågor på en icke nervsvag person ovilkorligen göra ett behagligt intryck.

Såsom vanligt ordnade hon det trefligt och beqvämt för sin far, försökte indela sin dag med bestämda sysselsättningar

för hvarje timme, och sökte sedan att trifvas så godt hon kunde, utan att ana, det i framtiden minnet af denna lilla obetydliga franska stad skulle stå outplånligt inristadt i hennes själ, i förening med den största och för hela hennes lif mest genomgripande upptäckt hon någonsin gjort.

Här, på detta ställe, som under somrarne besöktes af otaliga sjuklingar från olika delar af verlden, qvardröjde nu blott några få sjuklingar, hvilkas särdeles ömtåliga helsa tvang dem att under vintrarne uppehålla sig i ett mildare klimat; Margarethe hade snart gjort bekantskap med de fleste af dem. Der var en ung fru, maka och moder, som tärdes af ett svårt bröstlidande, ett barn, sina föräldrars enda älskling, som höll på att vissna lik en ros i sin knoppning, och slutligen var der, bland många andra, en sjuk gammal dam, vårdad af sin son, en ung officer, båda från Östersjöprovinserna.

Utan att vara beslägtade med baron von Mohrenheim, buro de samma namn, och kanske var det just denna sällsamma slump, som först förde de två familjerna tillsamman. Den gamla baronessan visade Margarethe mycken välvilja, och som hon var ett ovanligt bildadt och berest fruntimmer, tillbragte äfven baronen mången angenäm stund i hennes sällskap, glad öfver att då kunna skicka sin dotter på en lång promenad med löjtnanten.

Den unga flickan, fullkomligt omedveten om att ännu kunna tjusa ett manligt hjerta, hängaf sig utan betänkande åt nöjet att sällskapa med en klok och intelligent person, och snart var det en vana att se dem tillsamman. Kanske hyste baronessan några framtidsplaner, som hade afseende på dem, kanske tänkte baronen en tanke ditåt, Margarethe anade intet, förr än en bekännelse af hans kärlek kom i form af ett bref från den unge mannen till hennes far.

De sutto i det lilla hvardagsrummet på hotellet, efter att hafva betraktat den vackra och praktfulla solnedgången, och när brefvet inbars höll redan den tidiga sydländska qvällen på att inbryta. Baronen ögnade hastigt igenom det skrifna, räckte derpå brefvet åt sin dotter, och när äfven hon hade genomläst det, fattade han hennes hand och frågade ömt: „Nåväl, mitt barn, hvad ämnar du svara härpå; jag ger dig full frihet att handla, men

vill blott säga, att du har mitt samtycke till en förening med denne man".

Margarethe teg, sedan, lutande hufvudet mot sin fars skuldra, hviskade hon: „Jag älskar honom ej, säg honom det, och att jag tackar för den ära han visade mig med ett anbud, som jag icke kan antaga".

„Således är icke heller han den rätte", utbrast baronen, med en skymt af otålighet i sin röst, „det är icke första gången under dessa år du stött ifrån dig en redlig mans hand — min dotter, skall jag tvingas att tro, det du likt andra dåraktiga, behagsjuka qvinnor låter leda dig af dina nycker? Förlåt, men jag hade väntat mig ett annat uppförande, åtminstone denna gång".

Margarethe tryckte handen hårdt mot sitt hjerta: „Jag har behandlat löjtnant von Mohrenheim endast som en vän", svarade hon mildt. „Jag trodde aldrig, att han hyste andra känslor för mig, och — dessutom tänker jag alltid förblifva ogift, om blott min far vill behålla mig".

„Derom är ju icke en fråga, kära barn, men hvilka besynnerliga griller i en ung flickas hjerna! Vet du då icke, att äktenskapet är en qvinnas första bestämmelse, är lifvets högsta sällhet?"

En skälfning genomilade Margarethes gestalt, hon kände att hon nu måste gifva sin far del af orsaken till det beslut hon fattat för så länge sedan, eljest skulle hon alltid framstå i en falsk dager för honom, och derför, läggande sin hand lätt på hans arm, lutade hon sig framåt och hviskade: „Du talar om äktenskapet såsom lifvets högsta sällhet, pappa, men det kan ju äfven vara dess största qval; jag behöfver endast tänka på dig och din oupplösliga förening med — en vansinnig hustru".

„Margarethe, Margarethe, det der hör ju icke hit!" utropade baronen och sprang häftigt upp.

„Ack, mer än du tror, pappa; hvad min mor varit, kan jag en gång bli". Hennes röst ljöd dof och bruten, och kanske för första gången drog det en rysning genom hennes själ, då hon med ord uttalade möjligheten af en så fasansfull framtid.

„Detta är således orsaken till din vägran?" frågade baronen med darrande läppar, „och du har kanske redan afvisat den

man, som vunnit ditt hjerta. Ve då mig arme, ve mig, då har fadrens missgerningar fallit ned på barnets oskyldiga skuldror. Hvarför har jag icke förr varit öppen mot dig, Margarethe!“ klagade han. „Men kanske är ännu icke allt förloradt, kanske båtar det ännu att tala; åtminstone skall det lätta mitt så länge tryckta samvete, och du, mitt goda barn, skall dock kanske med medlidandets tårar begråta en faders skuld. Lägg ditt hufvud här mot min axel; så, mörkret faller öfver oss — det skall göra det lättare för mig att berätta dig min historia“.

„Jag var mina föräldrars ende son och uppfostrad med frihet att i allt följa min egen vilja. Knappt tjugu år, hade jag redan sett mer än halfva Europa och kastat en blick i verlden, om hvilka mången äldre icke ens hade en aning. Med studiernas bedrifvande gick det trögt, men jag tröstade mig med att min rikedom ändock gjorde mig oberoende, och roade mig i stället med att studera lifvet i dess tusende skiftningar. Utan tvekan lät jag mig indragas i de stora städernas verldshvirfvel, der jag njöt hvarje nöje, som stod mig till buds, och brann för hvarje vacker flicka jag såg. Så fortgick det under flere år, och blott min i grunden starka och fasta kroppskonstitution har jag att tacka för att min helsa icke gick förlorad, att jag ännu var en lefnadsfrisk och glad ung man vid tjugufem år. Jag tänker tillbaka på denna ålder af mitt lif med en sällsam känsla, ty just då inträffade en vändpunkt i mitt öde. Slumpen förde mig på besök till en gammal onkel i Pommern. Gubben var ägare till ett präktigt gods och en förtjusande dotter, och för första gången kände jag mitt hjerta tändas af den sanna kärlekens rena låga. Äfven min kusin tycktes hysa för mig samma varma känslor, och så vida var allt godt och väl, men när jag hos onkel anhöll om hennes hand, möttes jag af ett motstånd, som så när blifvit mig oöfvervinneligt.

Den gamle vördnadsvärde mannen berättade, att i hans hustrus slägt låg ärftligt vansinne, hans maka och tvenne tidigare än hon bortgångna barn hade lidit af denna djupt beklagansvärda sjukdom, endast denna dotter, min vackra Genia, hade fått behålla sin själs ljus, ehuru hennes helsa i öfrigt var klen. Nu hade en framstående läkare förklarat, att om hon kunde

bevaras för starka sinnesrörelser, framför allt hjertesorger, kunde man våga hoppas, att intet men af det olyckliga arfvet komme att vederfaras henne.

„Hela mitt lif“, sade min onkel med tårar i ögonen, „har jag egnat åt att beskydda detta barn, med alla de medel, som den ömmaste faderskärlek kunnat uppfinna. Undra då ej, om jag, tvekar, att till en annan öfverlemna denna dyrbara omsorg“.

Så lydde den gamles ord, men med tusen försäkringar sökte jag öfvertyga honom om allvaret i mitt uppsåt att lyckliggöra henne, och vid Gud, jag talade uppriktigt; ändtligen gaf han med sig och vårt bröllop firades icke långt derefter; sedan begåfvo vi oss ut på resor.

Det var en härlig tid, den lyckligaste i mitt lif, då jag med henne, som jag älskade, såg och njöt af allt det sköna, som natur och konst i förening framtedde, och i närheten af en ren, oskuldsfull qvinna såg jag lifvet från en annan och högre ståndpunkt, samt kände att min bana från denna tid för alltid skulle få en allvarligare riktning. Så flydde några oförgätliga veckor, tills vi anlände till Neapel. Jag gick genast efter vår ankomst dit, ut för att ombesörja några affärer, qvarlemnande Genia på hotellet der vi tagit in; då jag återvände, fann jag hela huset i förvirring och min hustru i de fasansfullaste konvulsioner. Orsaken dertill blef mig snart klar.

En neapolitansk fiskarflicka med ett barn på armen hade infunnit sig i hotellet och bedt att få tala med den främmande signoran; hon hade länge uppehållit sig hos Genia, och, Margarethe — denna qvinna var din mor, du var det mörklockiga barnet. Denna qvinna var således ett icke skuldlöst offer för en af mina ungdomsförvillelser, dock nej — jag vill icke urskulda mig må hennes minne hvila i frid likasom hon sjelf längesedan gjort det.

Slutet är fort omtaladt. Genia föll i en svår hjernfeber, som slutade med sinnesrubbning, och i detta tillstånd trodde hon sig vara den främmande qvinnan, trodde, att jag förskjutit min egen hustru för hennes skull, och sökte nu blidka mig med en så rörande ödmjukhet, att den sönderslet mitt skuldbelastade hjerta. Om dig talade hon oafbrutet såsom om sitt barn, tills jag

beslöt att uppsöka din mor, som jag emellertid redan försäkrat mot nöd och brist genom en summa penningar, för att bedja henne öfverlemna dig åt oss. Hon gjorde det gerna, låtom oss tänka, att det var för din skull, mitt barn, för de fördelar du komme att åtnjuta i ett förmöget hem; hon gaf mig till och med del af, att det varit hennes fasta beslut att anropa oss om att upptaga dig, då hon så oförmodadt råkade se oss vid vår ankomst till hotellet, hvars fiskförsäljerska hon var, men om hon hunnit meddela det till Genia, vet jag ej. Hvad hon sagt var nog, för att låta Genia se, hvilken man hon skänkt sitt hjerta. Ack, mitt barn, din far var skulden till allt detta, han var också den olyckligaste af de tre. Tänk gerna på din mor, hon var en stor, stark, mörk qvinna, tänk det bästa om henne, ty hon var — din mor.

Du blef hos oss, vår bästa skatt, vår käraste tröst under alla de kommande dystra åren. Jag rådfrågade för Genia de skickligaste läkare, men hennes tillstånd var hopplöst, och år efter år har jag burit förbannelsen af detta förödda lif med mig, under dagens arbeten och nattens vakor. Lyckligtvis träffades min gamle onkel af döden, innan han ännu fick del af sin dotters olycka, och som äfven mina föräldrar aflidit, förde jag Genia bort från de trakter, der jag var känd, emedan jag ryste för att man skulle tala om den sorg, till hvilken jag var orsaken. Det var feghet, men mitt lidande var så stort. Slutligen hamnade jag, på en affärsväns råd, uppe i norden; du var då blott fem år, men minnes kanske ännu vår ankomst till Eksjögård, som allt sedan har varit vårt hem.

Det är ganska visst, att få menniskor få sin graf bäddad der deras vagga stått, och för mig är min käraste önskan den, att få slumra en gång vid Genias sida, många hundrade mil från det ställe, der jag såg dagen. — Mitt lif har sedan mitt giftermål ständigt varit egnadt endast åt min hustru, för att sålunda med all min kraft söka godtgöra, hvad jag mot henne brutit. Arma Genia, det var en usel ersättning; — Hennes sköna dödsstund och hoppet om förbarmande der ofvan kan ännu gifva min trötta själ något lugn, men om jag har förspillt äfven din lycka, Margarethe — då börja min strider ånyo".

„Min dyre fader“, svarade hon, och hennes stämma ljöd så frisk och ljuf, att den tände nytt lif i baronens betungade själ, „min dyre fader, jag är icke olycklig, jag får ju lefva för dig och söka att utplåna hvarje smärtsamt minne ur ditt lif“.

„Älskade barn, du fördömmer mig då icke, sedan du vet allt?“

Hon svarade blott med en af dessa stumma kärleksbetygelser, som tala till hjertat tydligare än ord.

11 Kap.

„Gud ske lof, åter i hemmet!“ tänkte Margarethe, när de en stilla, ljum afton den följande våren åkte genom Eksjögårds gamla park fram till det hvita huset, och samma tanke genomilade henne åter, då hon vandrade genom de välbekanta rummen eller ute i trädgården. Slutligen, när hon i den stilla natten stod vid fönstret i sitt eget rum, der hon bott så många flydda år af sitt lif, uppsteg denna tanke i form af en innerlig bön till alla verldars Gud. Der borta hade väl varit bra, men här var det dock bättre, ty detta ställe var ju hemmet, det kära, gamla hemmet med alla sina rika minnen! Först och främst minnet af denna moder, som hon kallat sin egen, hvilken hon så högt älskat, och som äfven nu bibehöll samma plats i hennes hjerta, om också der inrymdes bilden af en annan qvinna, hvilken hade närmare rättighet till detta namn. På den närbelägna kyrkogården låg fru von Mohrenheims graf, en plats som Margarethe längtade att få besöka, och för det andra hade ju den unga flickan här genomlefvat sin korta saga; det var ljufva minnen! Det tycktes henne, som skulle hon här velat lefva och dö; hon såg upp till den ljusa himlen och åter djupt ned i parkens dunkel, der vågorna i den lugna sjön återspeglade qvällens stjernor, och ovilkorligen bredde hon ut sina armar, likasom hade hon velat sluta allt detta till sitt hjerta.

Baronen hade, allt sedan det förtroendefulla samtalet med Margarethe, blifvit såsom förvandlad; hans helsa hade förbättrats,

och lynnet var gladt. Det var som skulle en tung börda fallit från hans skuldror, och hans dotter gladdes innerligt deråt.

För henne sjelf tycktes vid återkomsten till hemmet en ny period af hennes lif begynnas; hon var icke numera en drömmande ung flicka, utan en mogen, tänkande qvinna, som med samlad lifserfarenhet kunde skåda ut emot framtiden. Hemmet kunde också nu, i anseende till fru von Mohrenheims frånfälle, anordnas annorlunda mot fordom; der fanns icke mer några stängda dörrar och nedfällda gardiner, och endast den gamle betjenten vandrade ännu af gammal vana omkring i huset, tyst som en ande.

Margarethe, hvars tid icke mer upptogs af sjukvård, fann för sig ett vidsträckt arbetsfält i vården af de husliga angelägenheterna och godsets underhafvande, åt hvilka hon dock redan förut egnat sina välvilliga omsorger. Som sockenskolan var temligen aflägsen, samlade hon barnen från den närmaste trakten uppe vid gården och undervisade dem sjelf vissa timmar i veckan. Dessutom låg hennes fars trefnad och beqvämlighet henne framför allt om hjertat, så att när qvällen kom, kunde Margarethe mången gång erfara denna behagliga trötthet, som följer på en dag, uppfylld af nyttiga sysselsättningar.

Porten till den gamla gården öppnades äfven nu för besökande, och snart hade baronen inledt umgänge med alla sina grannar. Herr Georg Löffält, numera en välbeställd äkta man, och hans unga fru voro gerna sedda gäster på Eksjögård, äfvensåfröken Finette, hvilken allt ännu fortfor att vara samma muntra, praktiska person som fordom. Margarethe drog mycken nytta af hennes hurtiga, välmenta råd, och den goda damens glada lynne skänkte henne mången uppfriskande stund; dessutom stodo de två syskonen i samband med minnet af den man, hvars bild allt ännu så troget gömdes i Margarethes hjerta, och stundom kunde det inträffa, att de händelsevis omnämnde honom i sina samtal. Sålunda fick hon höra, att han ännu var ogift och kanske skulle blifva så för alltid, till stor förlust för den qvinna han i annat fall kunnat lyckliggöra såsom den bäste bland männer; vidare att han numera ansågs såsom en af landets utmärktaste unge vetenskapsmän och hade utgifvit flere högst förtjenstfulla lärda skrifter.

„Min förr så blyge och tillbakadragne vän“, sade herr Löffält, „har nu blifvit riktigt på modet; man täflar om att se honom hos sig, och damerna rent af hylla honom såsom en furste; men allt detta har icke det minsta förändrat honom, hvilket utgör ett bevis på hans bildning och menniskovärde“.

Allt detta och ännu mycket mer hörde Margarethe, och under ensamma stunder tänkte hon derpå med en känsla af vemodsfull ljufhet. Hvarje berömmande ord om honom var för henne obeskrifligt kärt; han var så lärd, så ädel och så god, hans framtid skulle helt säkert blifva ljus, — ja hon bad derom mången stilla natt, bad att den store Gifvaren af alla goda gåfvor måtte skänka denne man lyckans fullhet, sådan den kan tänkas på jorden. Hon ville aldrig tro, att han för hennes skull förblifvit ogift, och när han ju så säkert visste, att hon var förlorad för honom, så önskade Margarethe tusen gånger, att hon måtte vara glömd, hellre än att Arthur Skogsborg skulle blifva olycklig; ja hon till och med längtade efter att han skulle möta en annan qvinna, ädlare och bättre än hon, som kunde lyckliggöra hans lif. Det var visserligen icke utan strid hon arbetade sig fram till dessa allt försakande känslor, men sedan erfor hon i sitt sinne en ostörbar frid, som lät henne af varmt hjerta bedja Gud äfven för denna andra qvinna, och sålunda löste Margarethe kärlekens kanske svåraste problem.

---

12 och sista Kap.

„Och du säger, att hon är sig lik, alldeles densamma som förr?“

„Fullkomligt; endast älskvärdare och mera qvinlig, om sådant är möjligt“, svarade Georg Löffält, och blickade i smyg bort till sin vän professor Skogsborg, som med oroliga steg vandrade fram och åter i salongen på Fredsby. Han hade anländt dit nu, lika oförmodadt såsom för sju år sedan, men nu resligare och manligare än då.

„Broder Georg“, sade professorn och stannade plötsligt midt framför sin gamle vän, „har du ännu din vindskammare ledig, så låt mig stanna några dagar här ute; det skall fägna mig att få göra bekantskap med din hustru och dina barn, samt att få återse de ställen, der jag en gång tillbragte de fridsällaste dagar i mitt lif“.

„I mitt hem, likasom i mitt hjerta, står din plats alltid tillreds, gamle kamrat, dröj så länge du önskar, och jag skall anse hvarje dag som en ny glädje!“

De båda vännernas händer förenades i ett trofast handslag, och qvällen fann Arthur Skogsborg åter i den gamla vindskammaren, med blicken sökande i sommaraftonens skuggor strimman af Eksjögårds hvita boningshus mellan de gröna träden. Samma frid hvilade åter öfver nejden, som då han för sju år sedan första gången stod vid detta samma fönster, äfven nu hördes i fjerran ängskärans knarrande, och nere på gården susade asparne sakta för qvällvinden. Allt, allt var sig likt, utom känslorna inom den ensamme mannens bröst; hvad han då hade tänkt låg längesedan i glömskans haf, men icke var det samma tankar, hvilka nu helt och hållet upptogo hans sinne; ty då kände han ännu icke Margarethe von Mohrenheim.

Den följande dagen var en lördag; Margarethe hade ovanligt mycket arbete för händer, såsom fallet stundom är på veckans sista dag, och det var redan sent lidet på eftermiddagen, när hon tog sin hatt för att begynna den vanliga lördagspromenaden till kyrkogården. Hon såg sin far med förnöjdt ansigte fördjupad i en tidskrift för landtbruk och ekonomi, och sedan hon fyllt en liten korg med blommor, begaf hon sig på väg, för att smycka fru von Mohrenheims graf till den stundande helgdagen. Detta arbete hade redan blifvit henne en kär vana, och medan hon omsorgsfullt prydde den vackra vården med tusenskön och röda nejlikor, tänkte hon på en annan okänd graf långt, långt borta i främmande land, och strödde i tankarna mången blomma derpå. När Margarethe slutat sitt kärleksverk närmade solen sig sin nedgång; det var således ännu tid för henne att taga en liten omväg upp till jättegrafven, hvilken just i aftonbelysning tog sig så väl ut. Hon hade aftagit sin hatt

såsom hon gerna brukade, och fritt föll nu den nedgående solens guld kring det leende, sköna anletet och hela den höga qvinnogestalten, när hon stannade uppe på höjden — likasom omgjutande den med en gloria af purpur och eld. Så föreföll det åtminstone mannen, som stod der ensam under den mörka furan. „Just på samma ställe försvann hon en gång i mörker och dimma; nu kommer hon åter i ljus och solglans, är detta icke ett lyckligt förebud?“ mumlade Arthur Skogsborg för sig sjelf.

Med några raska steg stod han vid hennes sida: „God afton, fröken Margarethe!“ helsade han.

Hon vände sig häftigt om, och rikare än af aftonsolen färgades hennes kinder nu vid hans blick; hon räckte honom sin hand och sade sakte: „Välkommen åter“, men sedan talade ingendera af dem, och långt i fjerran tonade tempelklockorna till helgemål i den stilla qvällen.

„Fröken Margarethe“, sade professorn slutligen med låg röst, „ni sade mig en gång här på detta ensamma ställe, att jag först genom förgätenhet af er skulle kunna blifva lycklig, men er profetia har icke gått i uppfyllelse; först nu, då jag återser er, njuter jag den första verkligt lyckliga stund på sju långa år. Jag har återvändt efter denna långa tålamodspröfvande tid för att, — hvarför längre dölja det, — fråga om det skäl, som en gång hindrade er från att lyssna till mina böner, kanske under dessa år blifvit undanröjdt? Hoppas jag för mycket, Margarethe?“

„Nej“, svarade hon, „hindret finnes numera till blott i ett enda afseende“.

„Ni vill dermed säga att — ni icke älskar mig“, afbröt han.

„Jag tänkte säga“, fortfor hon med ett nästan onaturligt lugn, „att detta hinder, som aldrig förefanns hos mig sjelf, tillhör en förfluten tid, och att den man jag en gång räcker min hand måste nöja sig med att ingenting veta derom. Andras hemligheter får man icke förråda, äfven på bekostnad af sin egen lycka. Farväl — min herre, jag tror att vi hafva talat nog i detta ämne“.

„O nej, nu först hafva vi rätt begynnt“, utropade han, och qvarhöll fast hennes hand, „hvad bekymrar sig väl den man, som älskar er, om en familjehemlighet, som kanske längesedan är graflagd hos de döda? Frågan gäller nu blott er sjelf, Margarethe! Har ert hjerta ingen talan för den, som i sju år så troget älskat er, vill ni då aldrig låta mig försöka lära er att älska mig, Margarethe?“

Såsom en dallrande suck smög detta bevekande utrop öfver hans läppar, och ändock svarade hon ej — lät sig blott sakta dragas till hans bröst.

„Margarethe, ljufva Margarethe, du vill då försöka älska mig?“ frågade han och såg in i dessa djupa blå ögon som skyggt blickade upp emot honom?

„Ack, jag behöfver icke försöka göra det, jag har ju lidit och kämpat, men alltid, alltid älskat dig“, hviskade hon.

„Äfven då, när jag första gången bönföll om din hand?“

„Ja äfven då, äfven långt förut“.

„Gud vare då tack och pris!“ jublade han, „mig är en lycka beskärd, som jag aldrig blir värd! Omsider faller öfver mitt ensliga lif en flod af ljus, och äfven för mig slås portarne upp till jordens paradis“.

„Och du har aldrig under dessa år funnit en annan qvinna, som“ — stammade Margarethe rodnande.

„För mig finnes endast en Margarethe, minns du icke att jag sade det den der gången“, log han, „men se, min älskade, solen sjunker och daggen faller, tag min arm och låtom oss gå till din far!“

Och de gingo, genom den sakta susande skogen, genom den blommande ljungen, på den välkända stigen; arm i arm, han troget stödjande henne. Är det icke en bild af deras framtida lif, skall icke han vara hennes stöd och hon hans ljufva tröstarinna?

Här är ju åter den verkliga förebilden till den gamla sagan om eken och skogsblomman. Utbred du starke ek öfver hemmet din skyddande krona, och du, ljufva blomma, dofta sällhet och frid derinne.

Låtom oss lemna dem här, icke öfvertygade att ingen storm skall skaka dem, ingen sorg kasta sin skugga öfver deras lif, men vissa att de genom moln och solljus skola vandra förenade i trofast kärlek och styrkta af en högre makt till målet der ofvan.

En qvinna af folket.

Pennteckning af Eva.

I.

Det är angenämt att vistas på lifvets ljusa höjder, i dess leende dalar; det är godt att vara bland de lyckliga, de skuldlösa, det är som en hvila för själen. Ännu bättre är att följa dem, som på mödosamma stigar vandra mot ädla mål, dem, som strida „med tanke, svärd och plog“, eller i ödmjuk sjelfförsakelse „fullborda loppet och behålla tron“. Det är stärkande att se en ånger, som renar likt sjufaldt renadt guld.

När man blickar upp mot lifvets branter, känner man, att solen der bränner och vinden blåser kall, så att blommorna vissna eller förfrysa, och att der fordras ett säkert fäste, för att icke svigta i stormen. Likasom på lifvets branter är det äfven på mödans tunga arbetsfält, sparsamt med blommor och sorglös lycka; solen bränner och kölden isar, törnen stinga och hvassa stenar såra vandrarens fot; dimmorna lägga sig stundom tungt och tryckande deröfver, och hagelskurar bryta ofta unga telningar, eller gifva dem en annan riktning än den rätta mot ljuset och höjden.

Betraktaren möter der ofta bilder, som framkalla medkänsla, ovilja eller sorg, taflor från hvilka han vänder sig med en tår i ögat, men äfven någon gång med ett leende på läpparne.

För att utan skada tränga ned till lifvets djupa schakter, dess kärr och sumpmarker, behöfves ett rent sinne, en fast tro

och en kärlek, „som icke förargas“ eller förtröttas — äfven der kan en skattgräfvare finna en och annan äkta perla eller guldsand bland gruset, om han framgår med det höga målet för sig att vinna själar för Guds rike! Att komma vid det orena, är dock farligt, och dertill behöfver man sannerligen till ledsagare en engel, hvilken med sin vinge bortflägtar stoftet, som vill fläcka själens renhet.

Följande enkla berättelse framställer en liten tafla med mörk skugga, men bestrålad af himlens ljus.

* * *

Maris historie är så enkel och allvarlig, att det egentligen är ingen historie alls. Hon förlorade tidigt far och mor och uppväxte hos sin gamla mormor, visserligen i fattigdom, men som hon aldrig vetat af annat, var hon rik och lycklig i mormodrens kärlek, glad öfver sipporna i hagen, öfver fåglarne som qvittrade i alarne invid mormors gamla stuga, öfver mormodrens enda får med dess lamm, och öfver den hvita mjuka snön, när vintren kom. Hon var lycklig då hon stickat sin första strumpa, lycklig då prosten vid läsförhöret klappade henne på hufvudet och sade, „att mormor hade heder af hennes läsning, och att hon var en snäll flicka“, hon såg då med sina mörkblå oskyldiga barnaögon upp till honom och sade trohjertadt: „Tuppen har också varit så vild att värpa;“ hvilket svar framkallade ett hjertligt leende hos prosten, den hedersmannen, och frågan „hvarmed den då brukade belöna hennes flit“. „Åh, små sockerbitar, vet jag, och ostbitar och hvetekaka, då mormor fått någon från prestgården“.

Mari var ett lyckligt barn då hon hemtade vatten ur källan för att hjelpa mormor, „som var så gammal“, då hon bar hem den sparsamma mjölktåren, med sin lilla fot trampade blårrocken eller kardade ull då mormor spann strumpgarn. Roligt var det att mata fåret och lammet med friskt vårgräs, då deraf ännu fanns så litet, att hon plockade det stråtals i sin lilla vante, och att af sin brödbit spara en smula åt dessa kära lekkamrater. Roligt var det äfven att hjelpa mormor att vattna plantorna på den lilla kålrotstegen och att rensa ogräset ur mormodrens

lilla potatesland, samt att sedan, när „Larsmess“ kom, plocka upp de nya hvita potäterna under ståndén, som mormodren med hackan varsamt underminerade för att framdeles kunna vidare beskatta.

Allt detta var gladt och roligt, och sorger hade hon inga, ty hon hade inga otillfredsställda önskningar. Då hon bedit sin barnabön slumrade hon oskuldens lugna sömn vid mormodrens sida, för att sedan glad vakna till en ny dag.

Så fortgick det ända tills Mari, nu en lång rosenkindad flicka, blef tretton år. Då sjuknade mormodren och hvarken slagvatten eller Hoffmans droppar hjelpte — det blef döden, som hon sjelf förutsåg. Hon sände Mari till grannen i närmaste torp, för att bedja denne gå efter hennes ende ännu lefvande son, som var skomakare och bosatt på ett par mils afstånd från modren. Mari gjorde emellertid allt hvad hon kunde för den sjuka, som lugn och tålig väntade på befrielsen från de jordiska banden och blott hade ett enda bekymmer mera, och det var för barnet, som hon skulle lemna. Men i denna sin nöd vände hon sig som i all annan föregående till den rätte hjelparen, och bad ofta högt.

Denna fasta tro och tillit grep Mari på ett förunderligt sätt, och mången gång i hennes senare lif var minnet af mormodrens bön hennes tröst, mången gång då hon kände sig för usel och eländig att sjelf våga bedja, kommo för henne orden: „En rättfärdig mans bön förmår mycket der den allvare är“, och om någonsin en bön var allvarlig så var det mormodrens, då hon stod i begrepp att träda in i evigheten, och „rättfärdighetens skinande silke“ var mormodren nu visserligen klädd uti, det kände Mari.

Då sonen kom var gumman redan mållös, och om hon velat säga honom något om sin dotterdotter, så blef detta osagdt.

Qvällens skuggor sänkte sig och gamla mormors bröst, som arbetat så tungt, blef alldeles stilla. Mari, som satt på en pall vid sängen tänkte med glädje: „Mormor har somnat“ — och somnat hade hon verkligen, men i den sömn, hvarur ingen på jorden vaknar. Att mormor var död kunde flickan alls icke fatta; att hon aldrig mera skulle tala eller röra sig och snart bäddas ned i mörka grafven, förstod hon icke. Hon satt blott orörlig

med hufvudet lutadt mot bädden och väntade att den gamla skulle vakna.

Så satt hon slumrande natten lång, tills solens första strålar tittade in genom det lilla fönstret och föllo på den sofvande mormodren. Hon låg så stilla och var så vacker; skrynklorna i det åldriga ansigtet hade nästan försvunnit och det rosiga skenet spred ett slags förklaring deröfver — „så vacker som nu har mormor aldrig varit!“ tänkte Mari. Men hon var så stilla; Mari rörde vid hennes hand, som låg på ylletäcket — den var kall, så underligt kall och stel. Nu förstod Mari plötsligt hvad döden var och gret bitterligen, gret otröstligt som barnen gråta, tills de grátit sig mätta.

Morbrodren, som trött af den långa vandringen slumrat in på natten, hade gått att kalla en snickare, som med honom skulle arbeta på kistan. Grannqvinnorna kommo och buro liket i bodan. Snart hördes i den lilla stugan bullret af såg, hyfvel och spånornas frasande. Mari uthärdade icke att stanna inne; hon gick ut i hagen och kastade sig framstupa på marken. Der låg hon tills grannas mor ropade henne in att få sig en tår kaffe.

„Gå nu hem till vårt, Mari“, sade torparhustrun, „här kan du ingenting göra, men i vårt kan du se efter lill' Anders och göra sysslorna, så att Mina moster får sitta i väfstolen“. Med en blick på den förgråtna flickan tillade hon sedan i en ton af hjertligare deltagande än orden läto förstå: „Det tjenar ingenting till att gråta, barn vi måste alla den vägen vandra och mormor, salig menniskan, var så gudfruktig att hon nu för visso är i himlen. Tacka Gud, Mari, att hon fick lefva, tills du blef så stor, att du kan förtjena födan och inte behöfver komma på fattigvården“.

Mari gick och gjorde som man bad henne, men sorgen blef oförminskad.

Då likkistan var färdig kommo grannqvinnorna och svepte mormor; dermed var inte mycket besvär; svepningen låg sedan många år färdig, hvit och slät i mormors gamla brunmålade väggskåp; den hade tvättats en gång hvar sommar, ty mormor var en ordningsmenniska, och Mari hade flere gånger sköljt den vid källan utan en tanke på död och förgängelse. Då mormor

låg färdig i sin sista bädd, samlades alla de närmaste grannarne, kaffe kringbjöds som sedvanligt är vid den så kallade „kistläggningen“, hvarefter äfven enligt gammalt bruk en psalm afsjöngs. Man hade valt n:o 411, den vackra sången, som en okänd dansk qvinna skänkt vår gamla svenska psalmbok, och som tröstat så månget bedröfvadt sinne.

Underligt greps Mari, då de sjöngo versen: „Evig ro, evinnerlig fröjd der blifver, Som fridfursten i himmelshöjd der gifver. Med palm i händer, då skola Guds vänner, Lofsjunga Lammet förutan ända, ja evigt“. Hon längtade att få lofsjunga vid mormors sida, i hvita kläder, med palmer i händerna, som hon så mången gång vid hennes sida sjungit i kyrkan i skenet af Julmorgonens ljus, ty ljus och klarhet måste det ju vara i himmelen!

Följande dagen, som var en söndag, följdes mormodren till hennes hvilorum på den närbelägna kyrkogården; Mari, åt hvilken man ändrat mormors gamla svarta klädning, och tvenne af morbrodrens barn, gingo i första ledet efter kistan. Snart var allt öfver och på grafven ställdes ett trädkors, som snickaren af gammal vänskap för mormodren gratis förfärdigat och medfört — snickaren är nemligen alltid sjelfskrifven gäst på allmogens begrafningar — och målaren, som tacksamhetsgärd för mången handräckning af henne under hans hustrus sjukdom, målat och prentat med namn, födelse- och dödsår samt en vacker psalmvers. Att mormor fick sin graf under linden, der hon så ofta om söndagsmorgonen eller lördagsqvällen brukat sitta, och det vackra korset, var en tröst för stackars Mari, som icke kunde öfvervinna sin sorg och kände sig så ensam och öfvergifven.

Ifrån kyrkan gingo de få gästerna till mormors stuga, der en liten traktering af kaffe, ost, bröd och brännvin bjöds, som det brukas på fattigt folks begrafningar, ty „hederligt“ skall det vara, om än hvar enda smula af qvarlåtenskapen åtgår till begrafningskostnaden.

Sedan gästerna bortgått och blott grannas mor stannat qvar med skomakaren och hans hustru, väcktes fråga om Maris framtid. Stugan hade mormodren endast för sin lifstid, och det obetydliga bohaget, som blifvit upptecknadt föregående qväll,

räckte jemnt till begrafningen; de få klädesplaggen skulle delas mellan Mari och morbrodrens hustru och döttrar — det blef ej mycket på någons lott, och Mari hade ju dessutom redan fått den svarta klädningen. Det bestyret upptog ej lång tid. Men flickan! Hvar skulle man göra af henne? Hon fyllde vid Valborgs-messan fjorton år och var derför alls inte för ung att „läsa sig fram“, tyckte man, ehuru mormor visst önskat uppskjuta dermed, tills hon blef äldre och förståndigare. Hon skulle följa hem med morbrodren till grannsocknen och få vara hos honom, som bodde nära kyrkan, under den snart stundande skriftskolstiden samt till dess man kunde skaffa henne tjenst, ty ut i tjenst måste hon naturligtvis.

Om måndagen efter auktionen, då Mari hade smärtan att se alla gamla för henne kärvordna saker släpas åt alla fyra väderstreck under det sedvanliga pratet och gycklet, följde hon med sina anhöriga till deras hem.

II.

Mormor brukade aldrig tala illa om någon menniska, och då hon ej haft något godt att säga om svärdottren, hade hon tegat; derför hade Mari ingen aning om hvad slags menniska mostren var. Det blef för henne ett smärtsamt ombyte, att från mormodrens fredliga stuga komma till det elände af otrefnad, kif, trätor och oordning, som denna skapade omkring sig. Morbrodren sjelf var en beskedlig karl, men drefs af sitt husliga elände att dränka sorgen i brännvin, hvilket icke gjorde saken bättre, och var dessutom nästan alltid „ute på socknen“ och arbetade i sitt handtverk. Barnen voro ytterst illa uppfostrade. Stundom rådde nära nog brist i huset, ehuru mannen förtjenade bra med sitt arbete, ty så snart penningarna kommo in, användes de till kaffe, brännvin eller grannlåt.

Maris enda hopp var skriftskolan och att snart få komma bort derifrån, lika godt hvart, blott hon slapp att höra sig kallas

en börda för sin slägt, ehuru det småningom blef hon, som fick uträtta allt, som gjordes i morbrodrens hus. Huru gerna skulle hon ej „gått och läst“ för den gode prosten, som alltid haft ett vänligt ord för mormodren och henne då de träffades, men hon hade intet val. Hon läste således och kunde sin kristendom rätt snällt, som det hette, men till hennes hjerta talade lärdomen icke. Med sorgen och minnet af mormodrens förmaningar blandade sig likväl många goda föresatser att lefva så, att hon en gång skulle få komma till himmelen.

Strax efter konfirmationen skulle hon få tjenst hos en torpare, hvars tjenstepiga insjuknat och som behöfde henne för dagsverkena på herrgården och hemarbetet, emedan hans hustru var sjuklig och ej orkade med utarbete. Den fjortonåriga Mari måste orka dermed och var glad att åtminstone någon behöfde henne.

Torparfolket var fattigt och lönen ringa, men de voro stillsamma beskedliga menniskor och Mari tyckte om barn, hvarför de kommo väl öfverens; på herrgården deremot var folk af många slag, och Mari måste se och höra mycket, som föreföll henne förskräckligt, ovan som hon var vid verldens väsende, hon som hittills lefvat likasom i en egen liten verld af renhet och oskuld.

Hon fick arbeta tungt, ja mera än hennes ovana krafter medgåfvo, och ofta var hon då qvällen kom, så trött att hon somnade från aftonbönen, och så sömnig då hon underst bittida måste upp igen, att hon glömde sin morgonpsalm. I mormors psalmbok och nya testamentet, som hon vid sin konfirmation erhållit till belöning för det hon läste bra, brukade hon ännu ibland om söndagseftermiddagarne — hennes enda lediga tid — läsa, men allt oftare kom någon grannflicka och bad henne med sig på dans eller rolighet, och hon gick då, om hon erhöll tillåtelse dertill. Mari var en vacker och gladlynt flicka och sjöng så klart som en lärka; hon blef också gerna sedd öfverallt, och „pojkarne“ täflade om att dansa med henne.

Sålunda förgingo ett par år och Mari uppblomstrade oaktadt sitt tunga arbete till sällsynt skönhet. Hon var öfver medellängden och hade långt hår af en vacker brun, i guld skiftande färg, ovalt ansigte, skär hy, som nästan fullkomligt mot-

stod solens försök att förstöra den, och under dagens tunga och hetta blott fick en högre purpur, liten rak näsa, välbildad mun med friska perllika tänder, hvilka ofta framlyste vid hennes glada skratt. Men det förnämsta partiet i detta helgjutet vackra ansigte var de tindrande blå ögonen, som beskuggades af mörka ögonfransar. Hon var en skönhet, och detta märkvärdigt nog äfven i allmogens smak, oaktadt sina mörka ögon — något hvarför denna samhällsklass tyckes hysa en viss motvilja, så att uttryck sådana som dessa: „Han eller hon är så vacker och ljuslätt“, eller tvärt om: „Han är så svart och ful i ögonen“, ofta förekomma — hon var också snart den mest firade på alla danser, ehuru hon icke kunde „bjuda igen“, som det heter. Flickorna voro visserligen litet afundsjuka på henne, men hon var så glad och vänlig, att alla ändå tyckte väl om henne.

Nu blef en plats på herrgården ledig och Mari antog den med glädje; hon skulle ju nu få mera att kläda sig med. Mari hade ett medfödt skönhetssinne, något som hos den obildade — och tyvärr äfven ofta hos den bildade — qvinnan lätt urartar till fåfänga, och hon ville vara nätt klädd. Tanken på mormodren var henne ännu mycket kär, och tvenne gånger hade hon om somrarne gått till kyrkogården, der de så ofta suttit tillsammans, och der mormodren nu hvilade under linden; hon hade äfven besökt den lilla stugan, der fremmande menniskor nu bodde, och hagen der hon plockat de första sipporna, källan der hon brukat hämta vatten. Lifvet log dock nu blidt emot henne och sorgen var försvunnen.

III.

På herrgården kontrollerades tjenstefolkets lif föga; de utförde sitt arbete och detta var nog; om deras sedlighet och gudsfruktan bekymrade sig ingen. Mari hörde och såg mycket, som kommit mormodren att gjuta tårar öfver sin älskling, om hon från sin himmel kunnat se ned till henne. Ingen kan gå ren i

en ond verld, så att något af sinnets skära oskuld ej går förloradt, minst ett ungt barn, obekant med denna verld och dess förförelser.

Mari var nu sjutton år och vacker som en dag! Många tyckte så och sade henne det äfven. Mari log blott deråt, men smickrets gift är aldrig oskadligt, och hon fick håg att göra sig ännu vackrare. Ännu hade ingen gjort intryck på flickans hjerta. Hennes medfödda finkänsla och sinne för det vackra samt motvilja för det råa och fula, gjorde att hon var svår att behaga. Till hennes olycka vistades under sommaren på herrgården en slägting till familjen, en ung man, vacker, sedeslös, med ett fängslande och tilldragande väsen, men en vällusting som, icke nöjd att fröjdas åt blommans fägring och oskuld, ville plocka och förstöra den, leka med den så länge den behagade och sedan bortkasta den som en sönderbruten leksak, en man utan samvete och heder.

Han älskade henne på sitt sätt, och obekant med verlden och förförelsen i dess finare skepnad föll hon ett rof derför. Mormor i sin himmel hade visst orsak att gråta!

Mari började nu få uppbära stickord öfver att hon gjorde sig förnäm och dylikt, ty hon fann ej mera nöje i kamraternas ystra lek och dans. Ej ett enda kärleksfullt varnande ord hejdade henne vid fallets brant. Snart kom skiljsmessan från den trolöse älskaren, som lofvade innan kort återkomma, ofta skrifva, aldrig förgäta henne — löften dem han aldrig tänkte uppfylla.

Hela lifvet hade nu för Mari förlorat sitt solsken, hon uträttade sina sysslor som vanligt, men den täcka munnen öppnades aldrig till ett leende och från sina medtjenares muntra samqväm skiljde hon sig alldeles. Den trolöse älskaren lät icke höra af sig. Stickorden började snart förbytas i groft hån och smädelser, som voro så mycket skoningslösare för det hon förut varit så uppburen af alla.

Arma Mari! Nu var det synd om henne; bittert gret hon öfver sin skuld och öfver den onda verlden med dess trolöshet, dess falska fröjd, men mest, ju mer hon tänkte på mormor, öfver sig sjelf och sin synd att hafva gjort en menniska till sin afgud. Stundom var hon nära förtviflan, ensam och öfvergifven af den hon gifvit sitt förtroendefulla unga hjerta.

En afton, man var i november och månan sken klart, hade hon ingen ro inne; hon smög sig tyst ut och ned till ett litet berg vid sjöstranden; der fick hon åtminstone vara allena med sin sorg. Hon kastade sig ned på den hårda stenen, som föreföll henne mjukare än menniskornas hjertan, och gret förtviflans bittra tårar. Ack, hvart skulle hon taga vägen!

Månan lyste så klart på vattnet, det låg der likasom försilfradt. Hon upplyfte sitt hufvud och såg såsom gripen af en förtrollning derpå — der — der fanns bot för alla sorger — der fanns skydd för onda tungors hån, för samvetets förebråelser — der fanns läkedom för ett sjukt hjerta! Blott ett hopp dit ned — det var bottenlöst djupt invid berget, påstod man — och allt skulle vara öfver! — Å andra sidan hån och förakt, ett tungt och kanske långt lif i en hård och skoningslös verld! —

Det var en förfärlig frestelse, och visserligen bad mormodren i himmelen och en Vän öfver alla vänner för henne i denna stund, att hon icke skulle duka under. Hon hade redan till hälften rest sig upp, då hejdades hon plötsligt likasom af en osynlig hand, och mormodrens bön, då hon låg på sin dödsbädd, att hennes barn „måtte bevaras från ondo“, ljödo för hennes öron, som om hon verkligen hört dem uttalas. Var det en engel, som hviskade dem? — — — Frestelsens makt var bruten, hon nedsjönk och gret, men icke längre förtviflans utan ångerns tårar, och icke längre ensam och öfvergifven, utan vid korsets fot, som Magdalena. När hon nu erkände, att hon förskyllat allt hvad hon i verlden ännu skulle lida, redan genom att i tankarna ha gifvit efter för frestelsen att förkorta det lif Gud förlänat henne, betogs hon af en stor ödmjukhet. Hon gret länge, hon kämpade i bönen och kände slutligen bönhörelsens frid.

Då Mari med sänkt hufvud, undergifven och stilla återvände in, var hon fullkomligt olik den förtviflade varelse, som för några timmar sedan i sitt djupa elände gått ut i qvällen. Hon hade tagit på sig det kors hon förskyllat och ville nu göra, lida och fördraga allt. Hon fick styrka att framhärda på den väg hon valt, och man tröttnade äfven att smäda den, som aldrig gaf annat än goda ord igen.

Godhjertade varelser funnos äfven, som ville trösta henne, men deras tröst var värre än ingen. „Det är ej värre med dig än med många andra“, sade de. Detta var ingen tröst för henne, som just genom sin djupa ånger och känsla af skuld fått den undergifvenhet hon kände. „Kanske vår Herre tar barnungen“, menade andra, „och hvad är det då att sörja öfver?“ Arma hugsvalare, som verldens tröstare alltid förblifva!

Men hvart skulle den stackars Mari, som nära nog var utan huld och skyld, taga vägen för att finna tak öfver hufvudet och skydd? Till sin morbror? Nej, aldrig dit! Till sitt första husbondefolk? — nej, de hade icke rum för henne.

Hon bad och gret i sin rådlöshet och tog en tanke, som plötsligt vaknade hos henne, för en ingifvelse ofvanifrån, och hvem kan säga, att den ej var det?

IV.

Mormodren hade haft en gammal bekant, som bodde vid gränsen af Maris hemsocken; hos denna hade hon en gång varit med sin mormor. Det var en mycket gammal, fattig och döf gumma, som hade en liten egen stuga och försörjde sig genom spånad. Man sade, att hon hade en skarp tunga och icke skonade nästan, men mormor hade sagt, att det var en ärans människa. Till henne skulle hon gå, hos henne skulle hon söka skydd!

Då hon sade sina kamrater farväl, frågade de hvart hon skulle begifva sig.

„Till Wikskan vid Björknäs“, sade hon.

„Jo, du går just till den rätta“, gaf man till svar. „Tror du, att hon tar dig? Jo visst! Hon kör dig på dörren, lita på det!“

„Hon är hvass som etternässlan“, sade en annan.

„Du får inte för glada dagar, om hon tar dig“, menade en tredje.

Mari gick med tungt och bäfvande hjerta. Hon längtade icke mera efter goda dagar, hon ville blott icke komma bland menniskor, som skulle hindra henne på vandringen på den goda vägen, som skulle bereda henne att en gång möta mormodren i himmelen.

Wikskan var en gammal trädgårdsmästareenka, redbar och rättskaffens; det var hennes oskyldiga stolthet, att ännu på sin höga ålderdom icke „ligga någon till last“, och om hon var något bitter, så var det derför, att en på dryckenskap begifven man och otacksamma barn gjort henne lifvet tungt. Hon hatade synden, men glömde, att hon likväl borde älska syndaren. Till henne kom den ödmjuka bleka Mari.

„God afton, mor Wik“, sade hon.

„Hvem är det?“ sporde gumman, som såg illa.

„Mari, Sjögrenskans dotterdotter“, svarade den olyckliga flickan.

„Är det hon? Hvad kan en sådan som hon, ha för ärende till mig? Sjögrenskan skulle vända sig i sin graf, om hon visste hvad det blifvit af barnet, som hon stretade och slarfvade för, från det att det var halftårsgammalt. Sådan är verlden! — Hvad vill ni mig?“ frågade hon sedan tvärt.

„Att ni för Guds barmhertighet ger mig tak öfver hufvudet“, sade Mari så tydligt hon med sin osäkra stämma förmådde.

„Skall jag hysa en sådan som ni?“ frågade gumman fariseiskt.

„Jesus Christus undfår syndare, bland hvilka jag är den förnämsta“, sade Mari, ehuru det var som om någon annan lagt henne orden i munnen.

Den åldriga, genom sitt ärbara och oförvitliga lif fariseisk blefna qvinnan såg på den unga synderskan, som så ödmjuk och förkrossad stod vid dörren, och medan hon gjorde detta, smälte det bepansrade hjertat och ögonen, som på många år ej gjutit tårar, flödade nu öfver. Slutligen utbrast hon:

„Hvem är jag, att jag skulle förhäfva mig? Herren förbarme sig öfver mig, gamla förhärdade synderska, som på grafvens brädd, nära domen och evigheten, dömmer en annan syndare! Sjögrenskans barnabarn skall ej från min dörr gå ut i

elände. Så länge jag har tak öfver hufvudet, skall du Mari ha det också!“

Den egenrättfärdiga synderskan och den ångerfulla togo hvarandra i hand i ett fast och trohjertadt handslag, och från den stunden hade Mari en moderlig vän i sin nöd. Mari hade ej förgäfves vädjat till det bästa hos den redliga qvinnan, det menniskovänliga hjertat, som klappade under den sträfva ytan. De voro snart som mor och dotter, och Mari återgäldade med den ömmaste kärlek och ödmjukhet den henne bevisade barmhertigheten.

V.

Nu började för Mari ett lif af oupphörligt arbete, oupphörlig försakelse. Tjenstfärdiga vänner sade: „Ackordera bort barnet och tag tjenst, så kan du betala för det“.

Modershjertat svarade: „Mitt barn är ett syndens och sorgens barn, men det skall icke sakna en mors vård och kärlek, och Gud skall hjelpa mig att försörja det“.

Hennes utvägar voro inga, och de få dugliga klädespersedlar hon egt hade hon föryttrat, för att ha en smula att börja med. Spinna, sticka och sy simpel slätsöm var allt hvad hon kunde, men hon hade ett godt handlag och en medlidsam själ lät henne försöka sy en klädning — och se den lyckades! Mari tackade Gud för denna nya utsigt till arbetsförtjenst och gjorde sitt bästa, ty hennes högsta önskan var att ej behöfva skiljas från sitt barn.

Af de långa ljusa vårdagarne använde hon hvar minut, som hon ej behöfde egna barnet, till sömnad eller stickning, och då utarbetstiden kom, var hon nog lycklig, att på gumman Wiks rekommendation få arbete på Björknäs, ett stort och präktigt rusthåll, på hvars egor Wikskans lilla stuga var belägen. En bättre arbeterska fanns der ej heller, ty om hennes af sorg och knapp kost medtagna krafter ville svika, så fick hon nytt mod

vid tanken på sitt barn, för hvars skull hon sträfvade. Hon såg sin pligt klart för sig, och den var, att för sitt barn vara allt hvad en mor kunde vara, och att på allt sätt visa sin erkänsla mot den gamla, som varit så god emot henne och som, då hon var på arbete, vårdade den lille.

Hon var alltid villig och outtröttlig, teg vid smädelserna af tanklösa och dåliga kamrater vid arbetet, hvilka hånade synderskan för att hennes väg nu ej var verldens lik, och tyckte i sin ödmjukhet, att hon ej förtjenat bättre.

Sorg och möda hade blekt rosorna på Maris kinder, men hennes utseende hade blifvit själfullare och fått ett slags högre skönhet, som inifrån afspeglade sig i det yttre. En älskligare syn kunde man ej se än Mari, då hon om söndags-eftermiddagarne med sin lille gosse i sina armar satt på tröskeln till den lilla stugan, men få sågo detta, ty mor Bergströms koja låg enstaka och aflägset.

Sålunda förgingo tvenne år; Maris lille Wilhelm, som hon kallat honom efter mormodren, som hetat Wilhelmina, kunde både gå och tala och var ett älskligt barn, med modrens stora, blåa, själfulla ögon. Bittert sved det i Maris hjerta, att han ej skulle ha någon far på jorden, och att menniskorna kanske skulle tillräkna barnet föräldrarnas skuld — detta var hennes tyngsta sorg, men hon beslöt att tidigt lära honom vända sig till Fadren i himmelen.

Björknäs egdes af en omkring trettioårig man, rusthållar Bergström, som var ogift, och värdinneskapet på den stora gården sköttes nitiskt af hans mor, en sträng och manhaftig gumma, som icke gerna velat lemna hushållstyglarne ifrån sig, hvilket kanske var orsaken att sonen vid yngre år icke gift sig, som bland allmogen annars är öfligt.

Bergström var en stillsam man, en duglig jordbrukare och god husbonde för sina många underhafvande på det stora rusthållet. Han hade länge med välbehag betraktat den vackra flickan, den stilla ödmjuka arbeterskan, som alltid gick klädd i de gröfsta kläder och aldrig försummade sitt arbete. Han ställde ibland till henne några ord och kände sig underbart tilltalad af hennes stilla tillbakadragna väsen. Det hände ibland, då hans

väg bar åt den sidan af egorna, att han tittade in hos gumman Wik och språkade en stund med den aktningsvärda gamla. Sedan Mari vistades hos henne kommo äfven oftare än förr sändningar af mjölk, varmbröd eller dylikt till Wikskan. Af verklig och medfödd grannlagenhet undvek han att någonsin gifva något direkte åt Mari. Sin arbetslön erhöll hon vanligen af mor Bergström sjelf.

Småningom passade det så, att rusthållar Bergström ofta om söndagsaftnarne gjorde en påhelsning hos Wikskan. Var det vinter, så träffade han då ofta Mari, som vid skenet af spiselelden läste för sin gamla vän, och hon läste utmärkt bra, eller sjöngo de båda qvinnorna, Mari med sin klara ungdomliga, den gamla med sin darrande stämma tillsammans någon psalm eller andlig sång. Bergström satte sig då ned och språkade med dem. Stundom medförde han någon bok eller evangelisk tidning, dem till stor glädje, emedan deras bokförråd, ehuru det innehöll den bästa boken, ej var stort. Böckerna gåfvo anledning till utbyte af tankar och besöken blefvo allt längre. Bergström var en för sitt stånd bildad man och road af läsning; han fann snart stort nöje i att samtala med Mari — som likväl städse förblef blyg och tillbakadragen — och fann, att hon hade ett klart förstånd och ett sinne, lika älskligt som hennes yttre. Den rike och ansedde rusthållaren lärde sig derunder att älska synderskan, den af verlden förkastade, så högt att han kände, det endast hon kunde göra honom lycklig.

Barnet fäste sig vid den saktmodige vänlige mannen, som alltid medförde något åt honom — ett rosigt äpple, en leksak eller dylikt, och modren? — Hvad under om den stackars Mari af innersta hjerta höll af en man, som var den ädlaste och bäste hon lärt känna — hon, som en gång gifvit sitt hjertas rena guld för oädel metall! — — Hvad under, om söndagsaftnarne blefvo hennes lyckligaste tid?

Gumman Wiks stuga låg aflägset i skogen och man var ej van att spionera på den aktade mannens företag, derför voro hans besök der en hemlighet för alla. Det blef derför som ett åskslag för den stolta modren, då han meddelade henne sitt beslut att taga Mari till hustru, om hon ville ha honom till man.

„Och det behöfver man fråga?“ utbrast den förgrymmade rusthållerskan. „Har du ditt vett i behåll, då du tänker föra in en sådan som hon under din fars tak! Att jag skulle upplefva detta!“ Och gumman, som icke lätt brukade taga till tårarna, gret nu hejdlöst.

Förgäfves försökte sonen förmå henne att med något blidare ögon se den stackars flickan, som aldrig gjort någon menniska något ondt. Modren blef blott allt skoningslösare i sina omdömen, sonens lycka vägde för henne intet; det vägde intet, att hon i Mari skulle få den ödmjukaste, undergifnaste svärdotter — hennes högmod tillät ingen eftergift.

Slutligen blef äfven den vanligen så undfallande sonen vred och fällde hårda ord — något som aldrig förr i hans lif händt honom — mot modren.

Ehuru högmodig och hård, hade mor Bergström dock ett varmt hjerta för sonen, hennes käraste i lifvet, derför hände det nu, likaledes för första gången, att modren gaf efter.

„Du må göra det“, sade hon; „jag går ur lifvet och du är mitt enda barn. Jag skall försöka minnas, att du alltid varit en god son och icke mera säga något emot henne. Du är gammal nog att följa din egen vilja och bära följderna“.

„Förlåt ni mig, mor! Jag talade som jag ej bordt, men ni retade mitt sinne och Mari är mig kärare än sjelfva lifvet. Hvad bryr jag mig om onda tungors etter! Hon är bättre än de egenrättfärdiga, som smäda det stackars barnet. Gud gifve, att hon ville låta mig vårda och skydda henne!“

VI.

Det var en härlig sabbatsqväll! Mari satt på sin älsklingsplats, och rosenbönorna, som gumman Wik i många år allt sedan mannens tid brukat odla, slingrade sig upp omkring ingången, så att de bildade den täckaste ram kring den på tröskeln sittande flickan. Då han närmade sig, uppsteg hon och en fin rodnad

färgade hennes fordom så rosenröda, nu ofta så bleka kinder. På sitt vanliga blyga, tillbakadragna sätt helsade hon honom och fattade gossens hand för att efter gästen inträda i stugan. Wikskan hade icke ännu hemkommit från kyrkan, dit hon fått åka med en af gårdens torpare, och Mari var allena.

Bergström hade kommit i friareärender och framförde snart sitt andragande värdigt och redligt, som det anstod honom.

Hvad kände väl den arma Mari dervid? Nu gick sannerligen ett svärd igenom hennes hjerta, men modigt stod hon emot frestelsen, tackade med rörande ödmjukhet derför, men afslog bestämdt hans hedrande anbud. „Hon var det icke värdig".

Han sade allt hvad hans innerliga kärlek bjöd honom, han lofvade att vara en far för hennes barn, som var henne så kärt, men ingenting kunde förändra hennes beslut.

Bedröfvad gick den redlige mannen slutligen derifrån.

Det hade varit en outsägligt smärtsam stund för Mari, och det onda, hvilket snart kallade henne från jordens sorger och qval, tog då sin början. Hon älskade Carl Bergström så högt, att hon heldre ville lägga sig ned och dö, än draga en skymt af vanära öfver honom, och hon var ej mera ett barn, hon kände verlden och dess domar, hon visste, att Gud förlåter ångerfulla syndare, men att menniskorna, ehuru syndare sjelfva, aldrig förlåta eller glömma fel som hennes. Men det var förfärligt att den ena gången efter den andra tillbakavisa det, som skulle utgjort hennes största lycka, om hon kunnat mottaga det. Det var förfärligt att afsäga sig det, som skulle gjort hennes barn så lyckligt, och svårast af allt att bedröfva honom, som hon älskade; likväl hade hon icke svigtat, hon hade segrat, men segern var dyrköpt och hon kände det i sitt hjerta!

Det finnes martyrer, hvilkas kronor en gång skola stråla klart, och smärtor som rena likt sjufaldt renadt guld! —

* * *

En ny orsak till bekymmer fick den stackars Mari, då hon tänkte, att hennes utsigt att genom arbete försörja Wikskan, som blifvit mycket klen och sjuklig, och barnet kunde stängas genom

det som nu händt, men Gud skulle väl då utse något annat sätt, derom var hon öfvertygad, ty vanan att likasom för hvar dag taga allt ur Guds händer hade gjort hennes förtröstan varm och lefvande.

Hvem undrar väl, om det föreföll Mari bittert, att gå som daglönerska på den gård, der hon kunnat var värdinna? Men den fattiga får icke rådfråga sitt tycke. Mari beslöt att förtro sig till sin gamla vän och rådgöra med henne.

När Mari nu helt okonstladt omtalade hvad som händt, blef den gamla nästan förfärad. Hon öfverväldigades af storheten i det offer den fattiga flickan, som knappt hade bröd för dagen, gjort. Den åldriga qvinnan, som sjelf förtjenat sin bergning under ett långt lif, förstod väl värdet af allt det flickan af jordiskt godt afsagt sig.

„Gud välsigne dig, min dotter", sade hon; „detta skall ej bli dig olönt här eller härefter!"

Slutet på öfverläggningen blef, att Wikskan på måndagsmorgonen vandrade till gården och bad att få tala vid husbonden och värdinnan. Saken uppgjordes nu emellan dem och henne så, att Mari skulle arbeta som härtills — ingen utom dessa fyra kände ju hvad som tilldragit sig — och att allt skulle vara som förr. Men innan Wikskan gick, tog mor Bergström henne i hand och sade, att Mari i Bergströms mor egde en vän, som aldrig skulle svika henne.

Att Carl Bergström sjelf alltid skulle förblifva hennes vän, då han ej fick bli något mera, det såg gumman tydligt.

Och till det yttre blef allt oförändradt; men hvad husbonden kände, då han såg henne, som han velat sätta öfver allt det han egde, gå som daglönerska i de tyngsta arbeten på hans gård och derunder alltmera blekna och falla af, och hvad Mari tänkte då arbetet med hvar dag af den långa hösten kändes allt tröttsammare och krafterna allt mindre — det visste ingen. Då sista rian var uttröskad kände hon, att hon aldrig mera skulle tröska någon ria. Det lättare syarbetet ansträngde henne mindre, men snart blef äfven det tröttsamt. Den första tiden närmade sig husbonden icke henne, han hade icke hjerta dertill,

men småningom gjorde han det åter och besökte stundom som förr den gamlas stuga.

Snart förstod Mari och hennes omgifning, att hennes tid på jorden ej skulle bli lång; hostan blef allt svårare, skära feberrosor brunno på de aftärda kinderna, och krafterna voro slutligen inga.

En tid kom, då hon ej mera förmådde lemna sängen. Nu skulle nöden stått för dörren, om ej mor Bergström verkligen visat sig som „en vän i nöden“, men nu saknades icke det nödvändiga i den torftiga stugan samt inte heller medicin och tjenlig föda för den sjuka.

En vacker majdag, då solen sken klart, fåglarna sjöngo och löfven började framtitta, kom slutet.

Mari hade nyss i sakramentet mottagit förvissan om nåd och förlåtelse; nu förmådde hon knappt mera tala. Hon strök ibland sakta smekande öfver gossens ljusa hår, der han slumrade på bädden bredvid henne. Man hörde henne helt sakta framhviska orden: „Mitt barn! Gud skall vara din far. Han, som föder fåglarna under himmelen, skall vårda sig om dig“.

Mor Bergström hade varit hos henne och med tårar tackat henne för hvad hon gjort samt anropat henne om förlåtelse för sin hårdhet.

Carl Bergström kom nu dagligen till Mari, som i döden, men icke i lifvet, blef hans brud.

Dörren stod nu öppen, så att solljuset och den milda luften skulle få inströmma. Bergström inträdde och såg genast, att Mari knappt mera var qvar här på jorden, så svagt var bandet, som ännu qvarhöll henne i den verld, der hennes lif varit så rikt på sorger. Ett svagt leende krusade hennes läppar, hon framräckte matt handen åt honom, som hon älskat, och sade med bruten röst.

„Farväl och tack för att du icke föraktat mig!“

Gossen vaknade i detsamma. Bergström tog honom på armen och sade: „Så sannt som Gud är öfver oss, skall jag vara en far för ditt barn, Mari“.

En glädjestråle lyste i Maris bristande ögon, sedan sjönko de ihop, ett lyckligt leende förklarade hennes bleka, sköna an-

sigte — ett par tunga, halfqväfda andetag — och det var slut. Mari hade inträdt i den verld, der nåd och förlåtelse väntar den ångerfulle, som sökt bot vid korsets fot.

* * *

Wikskan, Maris gamla moderliga vän, behöfde aldrig under sitt korta återstående lif sakna hvad hon behöfde, och lille Wilhelm blef sin fosterfader kärare än något annat på jorden. Bergström förblef städse ogift. Äfven den sträfva mor Bergström kunde aldrig få öfver sina läppar ett enda strängt ord till Maris barn. Den enda gång man sett den saktmodige husbonden på Björknäs allvarsamt uppbragt var, då en af tjenarne af tanklöshet hänsyftade på gossens börd.

„Wilhelm är nu min son och arfvinge till gården", sade han, „och den, som vill äta mitt bröd, får aldrig bemöta honom annorlunda än som sådan. Hans mor var bättre än någon af oss och är nu der menniskors dom ej når henne".

En vacker björk växer på Maris graf och beskuggar ett jernkors, der det blott står: „Maria Carlsdotter, död i sitt tjugonde år. Salige äro de, som i Herranom dö".

Maris son håller sin mors minne i vördnad och gör sin fosterfar all heder; han hade icke håg för jordbruket och fick följa sin böjelse att studera, samt är nu en skicklig läkare, likasom en tillgifven son för den åldrige mannen, som lefvat blott för Maris minne och hennes barn.

Clara.

Af Eva.

I.

„Du tror att jag öfverdrifver, käre Alarik, men vänta blott tills du sett henne, och du skall gifva mig rätt, jag är öfvertygad derom“.

Dessa ord yttrades med stor liflighet af en ung, blond och särdeles täck flicka till en ung man, som förde årarne i en liten båt, der utom talarinnan en annan ung flicka äfven hade plats och skötte styret.

„Jag tror allt hvad du vill, och böjer mig för din vishet, bästa Sigrid“, svarade den unge mannen, „men hvar skola vi landa, Agnes?“

Denna fråga ställdes till den andra flickan, som svarade: „Vi skola som vanligt göra det vid Claras favoritplats, den lilla dalen, som omslutes af de båda framskjutande bergen; blott vi komma förbi bergsudden ser du den skymta fram, och troligen träffa vi der Clara sjelf“.

Det var en härlig söndagseftermiddag, eller snarare qväll, på försommaren; sjön låg nästan spegellugn; solstrålarne glittrade i vattnet, skogen på den strand de kommo ifrån kastade sin gröna skugga öfver den lugna ytan, men dit de styrde badades i fullaste solljus.

Då de hunnit ett stycke längre, spejade Sigrid ifrigt efter vännen, och snart upptäckte hon Claras ljusa klädning bredvid

den stora stenen, der Clara under en skuggrik hägg gjort sig en liten torfsoffa. Sigrid viftade lifligt med sin hatt, men utan att af Clara blifva bemärkt. Detta upprepade hon flere gånger och sade slutligen:

„Hon måste vara mycket intresserad af någon bok, efter hon ej rör sig. Vi vilja öfverraska henne".

Sagdt och gjordt. Utan buller lade båten till, och de båda unga flickorna smögo sig sakta, på några stegs afstånd följda af den unge mannen, öfver den fina vårgröna gräsmattan fram till Clara, men stannade nästan häpna på litet afstånd — och den tafla de sågo var i sanning värd att betraktas.

På den låga grässoffan slumrade Clara med hufvudet stödt mot den blommande häggens stam och omgifven af dess unga grönska. I hennes ställning låg denna förtjusande gratie, som blott barndomen eller den första ungdomen eger; de rika flätorna af hennes mörkbruna ovanligt långa hår, hvilka hon vanligen bar enkelt uppfästade på hufvudet, hade fallit ned och förhöjde kindernas rosor på ett sätt, som ej det mest förfinade koketteri kunnat efterhärma; ur handen hade hon fällt en bok — den låg vid hennes ljusa klädningsfåll; på marken vid hennes fötter växte några gullvifvor, och denna tafla af den störste mästaren belystes klart af qvällsolen, som sänkt sig så lågt, att häggen ej mera beskuggade hennes ansigte.

Flickorna vände sig mot Alarik, Sigrid lade sitt täcka pekfinger på sin lilla körsbärsmun till tecken af tystnad, och inseende, att han genom sitt korta dröjsmål redan gjort sig skyldig till en ogrannlagenhet, den blott öfverraskning och beundran kunde ursäkta, drog sig baron Alarik Vernersköld litet dröjande tillbaka till stranden, der han snart undanskymdes af en grupp ungskog och buskar. Hänförd af den förtjusande bilden var han färdig att göra Sigrid, på hvars omdöme han smått tviflat, fullkomlig rättvisa, åtminstone hvad den sköna bondflickans yttre och nästan utan vidare äfven hvad hennes loford om Claras öfriga person beträffade, ty det naturens adelskap, hvaraf hennes yttre bar stämpeln, kunde icke vara en mask, som dolde ett oädelt inre — det var ej möjligt!

De båda flickorna gingo nu fram till den slumrande väninnan, fattade hennes händer och den lifliga Sigrid slog armen om hennes lif, kysste henne och utropade glädtigt:

„Slumrerska! Dagdrömmerska! Hvad skulle Oskar Redwitz säga om han såg huru du behandlat Amaranth?“

De långa ögonfransarne höjdes nu öfver de ännu litet tunga ögonlocken; rodnande och leende besvarade Clara flickornas helsningar och sade, sedan hon hjertligt välkomnat dem:

„Oskar Redwitz skulle förlåta mig, om han visste, att jag icke ens öppnat Amaranth. Det var så varmt i kyrkan i dag och solen brände så het då jag gick hem, och hemma var ej heller svalare, derför gick jag hit och tog med mig den första bok jag fick tag uti, i tanken att här vid stranden skulle vara friskare. Här gick det mig som ni sen, mina vänner; med tillhjelp af vattnets söfvande sorl mot stranden och häggblommornas doft har Nukku Matti lockat mig till Fjäderholmarne. Att jag sof så tungt då ni öfverraskade mig, borde, om gamla Stinas spådom står in, betyda rikedom och lycka för er“.

„Hos Signora Mara på Tistelön var du då inte — det kunna vi intyga — ty du smålog i sömnen. Du drömde säkert något gladt“.

„Men vi glömma ju alldeles kusin Alarik“, sade Sigrid plötsligt. „Jag hoppas du ursäktar, att vi tagit honom med oss hit, men ser du vi visste egentligen inte, hvad vi skulle roa honom med, då pappa så oförmodadt måste resa bort just i dag på eftermiddagen. Alarik är en sådan gentleman, så riktigt fin och förnäm, att ett par landtlollor som vi måste känna sig smått generade för honom, i synnerhet som han är så mycket äldre än vi och vi dessutom ännu äro så obekanta med hvarandra“.

Clara log hjertligt och sade skämtande: „Ni tyckte, att tre landtlollor skulle reda sig bättre med honom än blott tvenne. Men han är hjertligt välkommen, likasom hvar om en som kommer i mina käraste vänners sällskap“. Just som hon uppsteg och skulle påsätta sin stora bruna halmhatt, erinrade hon sig sina hängande flätor.

„Nej, det här är för galet“, sade hon, „huru skall jag, gamla menniskan, kunna presentera mig så här med hängande

hår! Och inte en enda hårnål har jag, således ingen ressurs att fästa upp dem; hettan är skuld till det här, ty jag tyckte att flätorna gjorde mitt hufvud ännu varmare, derför tog jag ned dem".

„Oroa dig inte för flätorna Carissima", sade Sigrid skälmaktigt leende, „Alarik är en stor beundrare af det pittoreska. De och den stora bruna hatten samt dina mörka ögon gifva dig utseende af en italiensk bondflicka, och ingen sådan har, derom är jag öfvertygad, präktigare flätor än dina".

„Jag önskade hellre att se ut hvad jag verkligen är — en finsk", sade Clara leende.

„Intet skämt nu längre, Sigrid lilla", sade Agnes helt värdigt, som äldre syster, „jag skall gå efter Alarik, som redan väntat alltför länge".

Agnes gick, men Sigrid, alltid yr och lekfull, var ingalunda böjd att lyda sin syster, utan fortfor att jollra, tills Agnes återkom med kusinen.

Nu presenterades baron Vernersköld behörigen för deras kära väninna, Clara Rosenberg. Med fin takt besvarades några lätta anmärkningar om traktens skönhet, som baron Alarik framkastade, och snart utspann sig ett lifvadt samtal om fosterlandets utmärkta skönhet, den baron Vernersköld, som mycket vistats i utlandet jemförde med fremmande länders.

„Det är lyckligt för mig", sade Sigrid, „att jag troligen aldrig får tillfälle att se Schweitz, Italien och andra beprisade och besjungna trakter, ty jag är så mottaglig för intryck, att jag kanske kunde bli min första kärlek, mitt fosterland otrogen".

„Du gör dig sjelf orätt", sade Clara, „det skulle kanske tvärt om gå för dig som för den der lappen vi en gång läste om, hvilken, omgifven af all söderns härlighet, blott längtade efter litet snö att lägga på sitt hufvud".

„Nej, aldrig skall jag längta efter något så kallt som snö", sade Sigrid. „Men nu skola vi bese Claras lilla paradis, så skall du sedan säga mig, bäste Alarik, om det i hela vida verlden kan finnas en täckare vrå än denna".

Höga branta berg omslöto den lilla dalen, egentligen blott en smal strandremsa, och sköto skyddande ut i sjön, så att den

låg fredad för alla kalla vindar, hvarför grönskan på träd och mark var lummigare och rikare der än annorstädes, och gräsvallen öfverströdd med vårblommor, hvilkas täckhet dock ställdes i skuggan af de skönt doftande gullvifvorna. Blommande häggar snöade öfver de unga, medan de gingo omkring och besågo den.

„Fröken Rosenbergs lilla paradis liknar en förtrollad park — här finnes ju ingen utgång, utom åt sjösidan“, sade baronen, „likväl ser jag ej till någon båt, hvarmed ni skulle kommit hit“.

„Clara har kommit i en char, dragen af Cendrillons dufvor“, inföll Sigrid.

„Här finnes en utgång emellan tvenne klippor, men den är väl dold och en oinvigd får ganska länge söka, ifall han ej af en slump påträffar den; och detta har mången gång gifvit anledning till skämt“. Dervid såg Clara litet skälmaktigt på Agnes. „Men tillåt mig, baron Vernersköld, att rätta ett misstag; min nära bekantskap med edra kusiner gör det helt naturligt, att ni tilltalar mig som deras öfriga bekanta unga flickor, men jag är en bondes dotter och har intet anspråk på frökentiteln“.

„Ni gör mig brydd“, sade baron Alarik och såg en smula konsternerad ut — hvilket med hans verldsvana var något sällsynt — „men jag ansåg mig ej fela, då jag kallade er så, som hvarje bildadt fruntimmer med rätta kallas“.

„Kanske jag är alltför rättfram“, sadé Clara, „men min ursäkt är den undantagsställning, i hvilken jag genom öfverste Ädelkronas godhet är försatt. Om äfven alla andra genom sin välvilja visa mig, att de glömma det en ståndsskillnad eger rum emellan dem och mig, bör jag inte glömma det. Titeln är mig alldeles likgiltig för min egen skull, men mina närmaste skulle icke taga det väl, om man kallade mig annat än jungfru. Min slägt är en qvarlefva af bondearistokratin“, yttrade hon glädtigt.

Det behag, den finhet, hvarmed Clara sade dessa ord, voro obeskrifliga, och baron Alarik tänkte ovilkorligt på Karin Månsdotter, Blenda, orleanska jungfrun — alla utmärkta sköna qvinnor af folket, men hvilken af dessa kunde väl jemföras med Clara! Blott en krona syntes honom värdig att pryda hennes änne.

Man hade kommit till närheten af uppgången från dalen, då Agnes utropade:

„Det höll på att gå mig nu såsom ofta förut, men den här gången skall ingen få skratta på min bekostnad, ty jag ser nu tydligt vägen".

Hon skyndade lifligt framåt, men gick förbi den rätta klippremnan in i en annan, derifrån hon snart återvände en smula mindre stolt öfver sin lokalkännedom, men nu voro de andra försvunna.

„Sitt öde kan ingen undgå", hörde hon Sigrids muntra röst yttra, och snart var Agnes åter tillsammans med de andra och på väg till — „Alperna", såsom flickorna brukade kalla de brant stupande bergen ofvanom den lilla dälden.

Utsigten öfver den vida fjärden med dess många större och mindre holmar i förgrunden och öppen sjö längre ut, der den nedåtstupande solen färgade vattnet i purpur och guld, var hänförande vacker. Några båtar roddes långsamt öfver viken, som var den närmast, från skogen ljöd på afstånd ett vallbarns sång.

Tysta sutto de en stund och njöto med fulla drag af den fridfulla skönheten omkring dem och grepos af det oförklarliga vemod en skön utsigt, i synnerhet belyst af qvällsolen, framkallar. Hvaraf skall man väl förklara denna stämning? Kanske den verkas af en omedveten längtan till det sköna land, „der solen ej går ned", der ingen natt, intet mörker, ingen köld, ingen död mer finnes!

För baron Alariks minne framkallade denna sommarqväll lifligt en annan, den han förlidet år tillbragt på Rigi, ehuru den anblick han nu hade framför sig icke liknade den utsigt han der haft öfver „Vierwaldstädter See", utom i den stämning af helgdagsfrid, som äfven hvilat öfver densamma. Det var egentligen Clara, som påminte om den själfulla unga engelska flickan, i hvars sällskap han tillbragte den ofvannämda dagen, ehuru denna likhet föreföll mera som en inre än en yttre, och sannt är, att Claras fägring emot den unga Albionsdottrens täcka behag liknade en strålande ros bredvid den blyga sippan, — men de voro älskliga båda; deruti bestod deras likhet och olikhet —

och derpå tänkte han nu. Plötsligt bröts tystnaden af Sigrids muntra röst, som sade:

„Mitt herrskap, nu står jag ej längre ut med att tiga och vara högtidlig, ty det hör icke till mitt temperament, låt oss få en sång, en afskedsblick från Claras Alper, och sedan skola vi ej glömma, att mamma bad oss inte dröja länge!“

Man sjöng trestämmigt ett par verser af „Vårt Land“, och sedan Clara förgäfves öfvertalat sina gäster att komma till hennes hem, som låg helt nära, började nedstigandet från „Alperna“. Man gick till båten, men Clara, biträdd af de båda systrarna, plockade likväl först en stor bukett gullvifvor, den hon önskade sända öfverstinnan Ädelkrona, som mycket älskade dessa blommor, hvilka icke växte på Linnarnäs. Efter ett hjertligt afsked och många uppmaningar från flickorna till Clara att snart komma öfver till dem, lade båten ut.

Clara såg länge efter dem, plockade sedan några gullvifvor för egen räkning, tog sin bok och begaf sig på hemvägen i den ljusa, ljumma sommarqvällen.

II.

Vi vilja före henne begifva oss till hennes föräldrars gård Vreta, en stor af flere hemman bestående lägenhet, som egdes af nämdeman Rosenberg och hade gått i arf inom hans slägt från far till son i flere led. Boningshuset var långt och lågt och hade den grönaktigt röda färg, som gamla rödmålade byggnader vanligen antaga. Det hade ursprungligen varit betydligt mindre, men efter behof för lång tid tillbaka blifvit tillbygdt åt båda sidor, så att det nu intog en ansenlig längd; trenne trappor med på smala pelare hvilande spetsiga tak sköto ut ifrån det, åt den af en aflång fyrkant bestående gröna gårdsplanen, som på tvenne sidor omgafs af allehanda hushållsbyggnader, såsom bodar med loft, slöjdstuga, mangelbod, ved- och redskapslider, allt ordentligt och väl underhållet. Den fjerde sidan, midt emot man-

byggnaden, inhägnades af ett rödmåladt staket, invid hvilket rönnar på regelbundet afstånd från hvarandra för länge sedan blifvit planterade. Stora rönnar växte äfven mellan trapporna och skymde något de mot gården vettande fönstren.

Hvem har väl sett en sådan eller liknande bondgård i vårt land, utan att känna ett egendomligt hemtrefligt behag möta en; det är likasom en flägt från förgångna tider, ty sådana voro ju de gamla herrgårdarna på en tid, då lyx och comfort voro okända, då brasan i den stora salsspiseln utgjorde hela belysningen, utom vid högtidliga tillfällen, då gula hemstöpta ljus i tenn- eller sifverstakar stodo på bastanta omålade ekbord, då husmodren satt i spinnstuga med döttrar och tjenarinnor, och „sagor vid spiseln" förtäljdes, då väfstolarna slamrade och alla gingo klädda i hemväfda kläder, utom i allra högtidligaste lag, då väl siden och kläde kunde framtagas ur de stora kistorna.

Från boningshusets motsatta sida hade man fri utsigt öfver viken och fjärden; en med några äppleträd planterad sluttande gräslinda låg framför byggnaden åt sjösidan.

Invändigt herskade största ordning och renlighet — det var en sägen inom socknen, att man kunnat spisa middag på nämdemanskans stugugolf — och sannt var, att det hölls så hvitt, som vatten, sand och trägen skurning förmådde göra det. Den stora stugan, hvilken äfven i de förmögnaste bondehus, der stora våningar, hvilka för statens och kalasens skull måste finnas, stå tomma, tjenar till sof-, mat- och arbetsrum samt kök och bagarstuga, var en ögonfägnad med sin stora hvitmenade spisel, som i fyrkant utsköt från ett hörn af rummet, och hvars ena sida upptogs af en ofantlig hällplåt — en nyhet som den annars konservative nämdeman Rosenberg infört — sina blänkande klara fönster, med hvita befransade gardinstygs fönsterkappor, sina välskurade bord, stolar, bänkar och pallar. Och hvem kunde väl se sig mätt på de blanka koppar- och tennkärlen, hvaraf väggar och hyllor glänste. Öppnades sedan dörrarna till de båda stora rödmålade skåpen, så kunde man få fägna sina ögon med beskådandet af silfver, glas och porsliner, duktyg och lärfter. Och dröjde man, så kunde man få höra den stora fullmånslika väggklockan vid dörren till husbondfolkets kammare med ett väldigt

surrande tälja tiden, som i detta hus aldrig förflöt fåfäng, ty „fåfäng gå lärer mycket ondt“, och „lättjan är lastens hufvudkudde“, tänkte nämdemanskan.

I den stora byggnaden fanns, såsom vanligt i dylika byggnader, en sal midt emot stugan, skild från den genom en stor förstuga. Stugan låg här till höger och salen, som tjenade till gästrum, till venster. Den hade likasom stugan fönster så väl åt gården, som åt sjön, var tapetserad och snyggt möblerad med tvenne målade med hemväfdt „sars“ beklädda soffor, dito stolar, tvenne stora fällbord och en spegel med bord inunder. Att beskrifva allt hvad den rymliga byggnaden innehöll, alla rum der det var godt om röd- eller blåmålade stolar, dragkistor, sängar med högt uppstaplade sängkläder med både täcken och granna ryor, både „fjäder, dun och toffs“, som nämdemanskan brukade uttrycka sig, då det kom på tal om döttrarnas blifvande utstyre, förstugor, väfkamrar, trappor, vindar o. s. v. vore ej möjligt. Allt vittnade om att man befann sig i ett förmöget hus, der ordning och verksamhet rådde.

Sådant var Claras hem, men hurudana voro då hennes föräldrar? Nämdeman Rosenberg var en ovanligt stillsam menniska, ett mönster för en husbonde, make och far; i yngre år hade han haft mycken håg för att studera, men hans far hade med en myndighet, större än nutidens fäder öfva, satt sig deremot — hans son skulle ärfva gården, han var enda barnet, hvarken far, farfar eller farfarsfar hade befattat sig med böcker — hvartill skulle läsningen tjena en bonde? Sonen teg, arbetade på gården, läste på lediga stunder för egen räkning, och gifte sig slutligen med den flicka föräldrarne utsett, den rika Grankulla dottren — ty „rikt ska' rikt ha!“ heter det bland allmogen. Men nämdeman Rosenbergs vackra intelligenta ansigte åldrades tidigt och hans höga gestalt blef lutande, förr än åren bort böja den. Hvaraf kom det väl? Hade han kanske ej allt hvad en menniska kan önska? Men ett menniskohjerta är ett outgrundligt ting — ingen vet hvad det kan taga sig för att önska! Kanske tärde på den tystlåtne mannen en trängtan efter det, hvarifrån en sträng far afhållit honom? Hvem läser menniskosjälens hemligheter, utom Han som skapat den!

Nämdemanskan var en liflig och duglig qvinna, mellan fyratio och femtiotalen, ljuslätt, qvick i rörelser, tal och tankar, redbar och ordentlig, men något böjd för hersklystnad, högmod och fariseisk egenrättfärdighet. Utom Clara hade föräldrarne en yngre dotter Lotta, som var rödkindad kort och knubbig — sin mors afbild; Clara hade deremot ärft mycket af sin far, såsom hans kunskapsbegär och ljusa förstånd, hans lugna besinning och jemna lynne. Af modren hade hon deremot fått ett glädtigt och lifligt väsen.

„Men", frågar någon med skäl: „huru kom det sig, att bondedottren Clara var förtrogen väninna till öfverste Ädelkronas döttrar?"

Den saken har sin egen lilla historie, som vi skola meddela. Agnes och Sigrid hade en förträfflig guvernant, som handledt dem från deras första bekantskap med böcker; hon blef en gång tvungen att på ett par månader lemna sina elever, som då voro elfva och tolf år gamla. För att de under denna tid ej skulle försumma studierna, tillrådde hon deras föräldrar, att låta dem taga några timmar i veckan för socknens framstående folkskolelärarinna. De deltogo äfven i skolans räknetimmar och lekte då på lediga stunder med de hyggliga skolbarnen.

Bland dessa var Clara i allo den första och förnämsta. Agnes och Sigrid fattade en enthusiastisk vänskap för den vackra bondflickan och kommo snart underfund med att hon ej önskade någonting i verlden så mycket, som att få lära sig något mera, sedan hon nu genomgått skolans kurs.

Hvad förmå ej tvenne barn, som äro sina föräldrars ögonstenar! Med smekningar, böner, ja tårar utverkade de, att Clara skulle få komma till Linnarnäs för att deltaga i deras läsning för mamsell Freder, om hennes föräldrar tilläto det. Utom sig af sällhet kommo flickorna till skolan. Clara tackade dem med en fuktig glans i sina stora mörka ögon, men var ej säker om föräldrarnes — eller egentligen modrens bifall till detta lockande förslag — fadren hade aldrig nekat henne något som stod i hans makt att gifva och skulle heller aldrig göra det; detta stod liksom inristadt i Claras barnahjerta.

De trenne barnen öfverlade om bästa sättet att andraga ärendet hos den stränga nämdemanskan, och resultatet blef att öfverstinnan med Sigrid och Agnes gjorde ett vänskapligt besök hos grannarna på Vreta. Öfversten och nämdeman kände och värderade hvarandra af gammalt, ty de hade i kommunala angelägenheter ofta att skaffa med hvarandra, och man underhöll redan ett slags umgänge, i så måtto att man som goda grannar egnar och anstår bjöd hvarandra på läsförhörs- och fartygsutskjutningskalaser, bröllop och dylikt. Att öfverstinnan med sina små fröknar kom så alldeles apropos var dock något ovanligt, och nämdemanskan blef, oaktadt sin ganska respektabla portion högmod, litet häpen öfver besöket, öfver att hon just råkade ha sin nymanglade tvätt utbredd i salen för att „slå sig“, innan den inlades i skåpet, och att hennes hvetebullar ej voro riktigt färska, ty traktering skulle det vankas, både kaffe, vin och pannkakor åt små fröknarna, ty att de tyckte om sådana, det visste hon af Clara.

Nu blef det ett krusande, nigande och obligerande, från trappan börjande, såsom det hör till god ton, då man får ärade gäster; de trenne flickorna utbytte blickar af hemligt förstånd och gingo ut på trappan, då öfverstinnan efter vänskapligt samspråk om flerehanda saker, hvilket blef ganska vidlyftigt, emedan nämdemansmor hade en synnerligt „talande tunga“ när hon kom „i farten“, bad att äfven få råka nämdeman sjelf, emedan hon hade ett ärende att till dem framföra.

Fadren sade genast ett tacksamt ja till förslaget, att dottren på en tid skulle få komma till Linnarnäs och läsa med små fröknarna, men modren såg fundersam och litet sötsur ut. Hennes dryghet uppreste sig mot att i deras goda omständigheter „ta emot nådegåfvor af det fina herrskapet“, som hon sedan yttrade sig. Å andra sidan var det smickrande för hennes högmod att man visade „hennes“ dotter en dylik uppmärksamhet, och Claras lifliga önskan vägde äfven i vågskålen; allt nog, Clara skulle få komma till Linnarnäs.

Flickorna kallades in och Agnes och den lifliga Sigrid kunde ej nog kringklappa nämdemanskan, medan Clara stod och

höll sin far i handen, utan att säga ett ord. De förstoda hvarandra väl, dessa två.

Snart gjorde Clara sitt inträde i öfverste Ädelkronas hus och de båda flickorna jublade högt, medan Claras glädje var mera stilla.

„Våra flickor må få sin nya leksak", hade öfversten yttrat, „jag ser intet ondt i att en flicka i Clara Rosenbergs ställning får inhämta litet kunskaper; det kan enligt min tanke blott gagna henne i framtiden. Annat vore om vår gosse lefvat", härvid ljöd en tung suck, „då hade jag ej så lätt gifvit mitt bifall till det här arrangementet".

Öfverstinnan såg med tårar i ögonen bort öfver fälten, der socknekyrkans tornspira syntes. På den lummiga kyrkogården hvilade hennes ende son, en lofvande och särdeles älskvärd yngling, som för ett år tillbaka nedbäddats der, och modershjertat skulle aldrig upphöra att sörja sin älskling.

Mamsell Freder — frökentiteln var vid den tiden icke ännu i bruk, utom för adliga fruntimmer — var den som hyste de flesta betänkligheterna, men blott af välvilja för barnet, som skulle så att säga omflyttas i en fremmande jordmån och kanske sedan aldrig fullt slå rot i fädernejorden. Å andra sidan var det henne omöjligt att tillbakavisa en efter kunskap sökande varelse, och hon hade ej heller hjerta att genom något „men" grumla de kära barnens lycka.

Den ställning Clara skulle intaga i huset, såsom „om hon skulle spisa inne vid bordet, då det var gäster hos familjen, hvar hon skulle bo" o. s. v. omnämndes väl, men det ifrågasattes likväl aldrig annat, än att hon skulle behandlas som flickornas gäst och jemnlike. I Ädelkronska huset bevisades aldrig någon godhet till hälften eller så att den på något vis föll tungt på den mottagande. Claras egen medfödda goda takt gjorde, att hon alltid visste sin plats, aldrig var påflugen eller bondblyg. Snart var hon älskad af alla i huset, äfven af tjenarne, och Sigrid och Agnes höllo af henne som en syster. Claras vistelse på Linnarnäs, derifrån dock ofta gjordes påhelsningar i hemmet, förlängdes långt öfver hvad först varit ifrågasatt med allas fulla bifall, äfven

nämdemanskans, som genom präktiga presenter af dräller, stora ostar och dylikt visade sin erkänsla för den gästvänskap Clara åtnjöt och — äfven litet smekte sitt eget högmod.

III.

Men Clara har varit länge nog på hemvägen från sin favoritplats till gården. Då hon trädde in genom gårdsgrinden, såg hon af kärrorna, som stodo vid kärrlidret, och de på åkerkullen tjudrade hästarne, att slägten från Grankulla var på besök. Grankulla rusthållaren, en bror till nämdemanskan, hade under hennes bortavaro anländt med värdinna och dottren Victoria. Efter ömsesidiga helsningar hjelpte Clara med gästernas undfägnande, ty nämdemansmor hade sin lilla skrytsamhet tillika med en riklig portion verklig välmening och frikostighet, och det tillgick alltid „hederligt“ på Vreta.

Man språkade om hvarjehanda, om nye pastorn, som i dag predikat sin inträdespredikan, om „skonaren“, som byggdes på varfvet vid Grankulla, om Victorias långa bomullstygsväf och om Vreta väfvarne, som vackra och hvita lågo på gårdslindan, men först och främst om „Kalle“, Grankulla rusthållarens äldste son och välbeställd kapten, om hans förmånliga frakter, om hans nya byggning nere vid varfvet, om hans unga häst, allt under häntydningar på att han borde gifta sig och huru bra hans hustru skulle få det, ja hon skulle „må som perla i guld“.

Clara förstod mycket väl, hvartill allt detta syftade, ty att hennes egna föräldrar och Grankulla slägtingarne gerna skulle se, att hon sjelf blefve denna „perla i guld“ var ingen hemlighet.

Hon teg nu visligen och tänkte sina egna tankar dervid; hon ansåg klokast att „ej väcka björn som sofver“. Det blef tids nog att tala ut, då det blef allvar af. Hon språkade således gladt och med det behag, som var henne eget, med moster och Victoria, bar vattnet till romtoddyn ut på trappan till nämdeman och Grankulla rusthållaren, hvilka sutto der med sina långa

silfverbeslagna sjöskumspipor — rusthållaren oupphörligt talande, ty han hade en lika flytande talfärdighet som systern, och nämdeman som vanligt för det mesta tigande.

Eget var det dock, och mången uppmärksam iakttagare hade äfven anmärkt detta, att det alltid var nämdeman Rosenbergs idéer, som Grankulla rusthållaren „omtuggade“. De passade förträffligt tillsamman, och med sin lugna godhet, sitt ljusa förstånd stöttes Rosenberg icke af den smula löjlighet och skryt det låg hos den lille hetlefrade men rättrådige svågern.

Gästerna blefvo öfver natten, och efter att hafva ledsagat de gamla till gästrummet, gick Clara in i sin egen fridlysta helgedom.

* * *

Då Clara efter sitt långvariga vistande på Linnarnäs — det hade räckt tills hon fyllde sexton år och jemte vännerna confirmerades — hemkom för att stanna i hemmet, hade föräldrarne, betänkta på hennes trefnad, gifvit henne ett prydligt eget rum. Modren hade väfvit ett vackert öfverdrag till soffan deri och fadren anskaffat flere vackra möbler, ett bokskåp och ett godt piano, som var henne mycket kärt och en källa till stor glädje för fadren sjelf, hvilken aldrig kunde tröttna att höra sin Clara sjunga dertill.

Utom sin gård hade nämdeman Rosenberg en ganska stor förmögenhet, hvilken, såsom vanligt var i den sjöfartsidkande X. socken, till största delen låg i fartyg och fartygsdelar. Tvenne mindre skonertar var han nästan uteslutande egare af; de hade blifvit byggda kort efter hvardera dottrens födelse och hade fått deras namn.

Allt hvad dessa fartyg förtjenade, var döttrarnas enskilda tillhörighet, och efter sin confirmation fingo de till en del disponera deröfver. Clara, äfven deri ett lyckans barn, hade alltid tur med sitt fartyg, och hennes kassa var städse rikt försedd, så att hon kunde tillfredsställa sina oskyldiga önskningar, hvilka oftast gällde någon god bok eller nya noter, aldrig grannlåt, och i tysthet lindra mången nödställds betryck.

Kommen till sin jungfrubur satt Clara en kort stund vid det öppna fönstret, njöt af qvällens svalka och häggdoften, som den lätta vinden bar till henne. Hon såg öfver till Linnarnäs, hvars åldriga ekar och lindar sågo så mörka och lummiga ut i aftonskymningen; hon tänkte på de goda vänner hon i dag råkat, på den obekante unge mannen hon i dag för första gången träffat under omständigheter, som afklädt deras bekantskap hvarje skymt af stelhet. Hade hon väl någonsin sett en man, som kunde jemföras med honom? „Ack nej!“ sade hon och såg åter litet drömmande bort till Linnarnäs, hvars hvita murar framskymtade mellan parkens ekar.

Snart drog likväl Clara igen sitt fönster, ty på Vreta var det en regel, att tidigt gå till sängs för att vara tidigt uppe igen.

IV.

Klockan var fem, då Clara morgonfrisk trädde ur sitt rum för att begifva sig till väfkammaren, som låg bakom stugan. Nämdemansmor satt redan i full verksamhet vid spolrocken, ty det var hennes värf att ständigt hålla döttrarna med spolor till deras väfvar, och hon använde alltid de svala morgonstunderna till detta arbete. På hällen rykte den blankskurade stora kaffepannan och der bredvid sysslade trotjenarinnan Stina, ett inventarium på gården, som tjenat der i all sin tid, och hvars ansigte städse var en återspegling af matmodrens humör. I dag var så väl det ena som det andra solkart.

Clara började genast att väfva och om en stund kom modren sjelf till henne med kaffe och spolor; medan Clara drack kaffe satte modren sig för att en stund språka om sysslorna för dagen. Man har vanligen skyndsamt på landet om våren, men i synnerhet vid sjön, der till jordbruket sällar sig fisket. Det senare bedrefs med stor flit i denna trakt, och det var en ögonfägnad att se strömmingsskötorna, då den silfverglänsande fisken tät hängde

deri; det var ett friskt lif att betrakta de många båtarna, fiskarene, fiskrenserskorna, fiskköparne och de såkallade „finnarne“.

Hvarifrån det sistnämnda uttrycket härleder sig är svårförklarligt, ty dermed menas folk, som emot kaffe, bränvin eller något annat ät- eller drickbart vill tillbyta sig fisk; stundom äfven kreatursfoder, halm eller hö, men äfven fattige, som begära detta för intet. Troligt är det likväl, att det kommer från finna i bemärkelsen af „få“. Man kunde äfven antaga, att folk från finska talande församlingar brukat komma och tillbyta sig fisk och att detta gifvit anledning till denna benämning. En sådan byteshandel idkas ännu i skärgårdsförsamlingar, då man mot strömming tillbyter sig råg. Förr hörde man ofta frågan hvad fisken kostade besvaras helt tvärsäkert med: „Tunna för tunna“. Men i senare tider har troligen priset ofta varierat på spanmål och fisk, hvarför det mest börjat beräknas i penningar.

Vreta hade naturligtvis sin stora „sköthage“ och båthamn. Det hade varit ett stort fiskstimm om natten och man väntade god fångst, hvarför så många händer som möjligt vid arbetet behöfdes. Gamla Stina skulle bära till stranden den stora kaffepannan, ty nämdemanskan hade för sed att vid sådana tillfällen gifva extratraktering, och Clara skulle derför snart lemna sin väf för de husliga göromålen, som voro något ökade emedan man hade gäster i gården.

Ett mycket godt förhållande rådde mellan Clara och hennes mor; att börja med, då Clara kom till det „fina herrskapet“, rörde sig många olikartade känslor inom modrens oroliga själ. Den mest berättigade var en fruktan att barnet genom aflägsnandet från hemmet skulle bli fremmande för de sina; hon befarade äfven att dottren skulle bli oduglig för sitt stånd, men icke heller duglig för något annat; dertill sällade sig ett slags afundsjuka på Lottas, hennes favorits, vägnar öfver Claras öfverlägsna „lärdom“, men tillika en viss ringaktning för denna lärdom, som hon aldrig haft behof af — och hvem förstod väl bättre än nämdemanskan att sköta om sitt hus och allt hvad en qvinna behöfver veta — och hvars nytta hon icke förstod. Det hade också icke alltid varit lätt, äfven med Claras förträffliga lynne, att fullkomligt lugnt taga emot de stickord och ogrannlaga yttranden,

hvilka stundom vankades, men mamsell Freders lärjunge hade lärt många lexor utom dem som stå i böcker, och slutet blef att modren sedan länge var så fästad vid sin goda och kloka dotter, att hon i allt vädjade till hennes omdöme, utan att den stolta värdinnan dock rätt väl sjelf märkte det, ty hon var mån om sitt husliga välde och ville ej anses gifva vika för någon.

Claras ställning i hemmet var således lycklig, och efter några små försök från modrens sida att inskränka hennes umgänge med vännerna på Linnarnäs, hade hon nu frihet att besöka dem när helst hon önskade det.

V.

Slägtingarne hade lemnat Vreta, Clara hade klippt ned sin fina drällväf, som nu väl kokad och „baddad“ låg för att blekas på den gröna lindan, och hon tyckte sig ha god tid att vara ett par dagar hos sina vänner. Hon rodde dit öfver i en liten ekstock i morgonsvalkan och mottogs med ett glädjerop af Sigrid, som just stod bland sina blommor för att afklippa buketter till de stora vaser öfverstinnan alltid ville ha fyllda med de vackraste årstiden erbjöd. Med armen om hennes lif införde Sigrid nu Clara i triumf och under vänskapliga bannor för att hon ej förr kommit till Linnarnäs.

Snart satt man vid frukostbordet, och nu förnyade baron Alarik bekantskapen med henne, som han i sitt sinne i första ögonblicket gifvit namn af „skogsnymfen“, der hon slumrade omgifven af vår och fägring, en skön bild inom en älsklig ram — men hvilken benämning han genast med afsky och vrede mot sig sjelf förkastat, emedan den erinrade om Kronbergs nymf i nationalmuseum i Stockholm, hvilken föreföll honom högst vedervärdig. Nu fann han henne om möjligt ännu skönare än första gången. Rodden hade också framkallat en högre purpur på hennes kinder, och det mörka i guld skiftande håret, som hade en liten fallenhet att krusa sig då hon blef varm, bildade små

förtjusande lockar vid hennes panna och tinningar. Clara brukade alltid släta ut dessa små ostyriga hårbubblor, ty hon tyckte att de ej passade för en bondflicka, men de läto icke afvisa sig utan krusade sig ånyo då hon blott blef en smula varm.

Huru angenäma voro ej de dagar hon tillbragte på Linnarnäs! Att vara tillsammans med kära, likatänkande vänner, af hvilka man blir så varmt uppskattad, som Clara blef af Sigrid och Agnes, hvad kan väl vara angenämare och det dertill på ett ställe så vackert som Linnarnäs? Att en ung älskvärd och bildad mans sällskap gaf lifvet der ett ökadt behag — hvem kän väl undra derpå?

Dagarna blefvo till en vecka, som förgick fort som en dröm och oförgältig för trenne af de fyra unga, ty den gaf hela deras lif sin riktning och färg.

Man samtalade, disputerade ibland, åkte, rodde ut på sjön, klättrade upp på de vackra bergen i grannskapet, sjöng och musicerade. Clara och Sigrid brukade sjunga duetter; Claras röst var en härlig alt, deras lärarinna mamsell Freder hade varit mycket musikalisk och flickorna hade alla tre både fint öra och god uppfattning af musikens sköna konst. Man sjöng än vid pianot, än ute på sjön, än på de höga bergen, man sjöng af hjertans lust och pratade, skrattade — var lycklig.

Besök af gäster saknades ej heller och man gjorde äfven dylika, ehuru de mest inskränkte sig till den närbelägna gästfria prestgården. Prosten Alm var enkling, — hans hushåll, som bestod af trenne söner och en dotter, förestods af en syster till honom. Af sönerna voro för tillfället blott en, den äldste, som nyss blifvit läkare, hemma, de andra, en student och en blifvande affärsman, väntades till midsommaren. Emma Alm, den yngsta af prostens barn, var en söt och okonstlad sjuttonårig flicka, som gerna slöt sig till de tre flickorna på Linnarnäs.

I kyrkotrakten bodde äfven på en egendom den nyss utnämnde kronofogden kamrer Carleson med familj, bestående af trenne fullvuxna döttrar och en mängd uppväxande söner och döttrar dertill. Denna familj var af ett slag, som de verkligt bildade gerna „sätta i litanian“. De gåfvo sig sken af att ega bildning, belefvenhet, kunskaper, omdöme, men hade intet deraf.

Den lifliga Sigrid suckade ljudeligt då Stansvikskareten körde upp till trappan. Fröknarna Emerence, Hildegunda och Esmeralda affekterade stor vänskap för de älskvärda och „förnäma“ flickorna Ädelkrona, och „patroniserade“ ofantligt den söta Clara, med hvilken de proponerade duskap på ett i deras eget tycke oemotståndligen älskvärdt och nedlåtande, men i Claras ögon så ytterst komiskt sätt, att hon behöfde allt sitt verkliga lefnadsvett för att icke brista ut i ett klingande skratt. De funno det „så naturligt, att den charmante baron Vernersköld visade sina kusiners lekkamrat en så stor uppmärksamhet“, detta yttrades till Agnes; men i tysthet voro de innerligen förargade öfver att den mest framstående kavaljer i trakten „gjorde affär af bondlollan“ och visade en så bristande uppfattning af den Carlesonska älskvärdheten.

Claras besök på Linnarnäs förnyades ofta, och var hon ett par dagar derifrån, så kunde man hålla vad om att Linnarnässlupen styrde till Vreta och hennes hem. Clara tyckte stundom med små stygn i samvetet att hon roade sig för mycket och att det ej var rätt att så göra; men det låg denna sommar ett så oemotståndligt behag, en sådan tjusning öfver den unga flickans väsen, att ingen kunde haft hjerta att neka henne något, och till och med den annars stränga och fordrande modren sade vid Claras litet tveksamma fråga „om modren ej dock behöfde henne hemma?“

„Du har väfvit så flitigt, min flicka, och må nu gerna roa dig; din tid att sitta hemma kommer nog“, och dervid tänkte hon alltid på Claras giftermål med Grankulla Kalle. Att Clara sjelf hade någon invändning mot detta föll henne aldrig in. „Kalle var både rikare och förmer än någon af de andra rusthållarsönerna och kaptenerna“, tyckte hon med skäl, och för ingen af dessa hade Clara vid sina fyllda nitton år visat minsta tycke, ehuru de tydligt nog visat att de gerna kommit i friarearender till Vreta, — „och landthandlaren, en ganska behållen ungkarl, sneglade visst också fasligt efter Clara och krusade för henne med både vin och konfekt, då Clara gjorde någon upphandling i hans nära kyrkan belägna bod, men han kunde då inte ställas i bredd med Kalle — nej inte på vida vägnar!“

Nämdemanskan var vid godt humör; vårfisket hade „slagit väl för sig“, årsväxten såg lofvande ut, väfvarne hade "rännt“ obegripligt bra och sådant betyder bröllop i gården. Minst af allt drömde hon om någon opposition mot hennes älsklingsplan. Claras far var glad, då han såg sin flicka lycklig.

VI.

Höbergningen började och slutade; våra unga åkte i hö och räfsade, dock mest på lek, vid den slotterfest, som alltid firades då det ymniga höet i stora parken på Linnarnäs bergades, men Clara äfven på allvar då så behöfdes, ty det var godt höår och då behöfvas alla händer. Skörden gjordes och sådden likaledes.

Under denna för alla de unga oförgätliga tid hade baron Alarik ibland varit på sina föräldrars i trakten af Borgå belägna egendom, men en trollmakt eller tjusning, som han ej kunde emotstå, drog honom alltid åter till Linnarnäs. Hans aristokratiska föräldrar sågo det gerna, ty de önskade att deras son till brud måtte välja den „söta Sigrid Ädelkrona;“ och hvad annat än tycke för henne, den kära flickan, kunde locka honom så oafbrutet till Linnarnäs? Den saken var ju så tydlig något kunde vara. Då det blef fråga om flickorna Ädelkrona var han alltid varm i sitt beröm och gillande, och att han trodde det Agnes ej var likgiltig för den unge doktor Alm, det hade han en gång omnämnt för sin mor. Sigrid gällde hans färder således; det kunde icke vara annorlunda.

Clara var så lycklig som dagen var lång, tyckte att solen aldrig lyst så klart, att ingen sommar någonsin varit så härlig som denna; hon riktigt sörjde hvar flyende dag och tyckte att det omöjligt kunde bli så roligt mera. Det enda molnet på hennes himmel var att Sigrid, hennes käraste vän, ej såg rätt frisk ut. Sigrid hade aldrig haft stark helsa; hennes bror hade dött i lungsot och man hade alltid fruktat att Sigrid hade anlag för

denna lömska sjukdom. Men den som ständigt log och försäkrade att hon var frisk som en nötkärna, det var Sigrid sjelf.

Hostade hon ibland, så hade det inte det ringaste att betyda, „en liten förkylning“, menade hon och var sjelf öfvertygad derom. Ingen kunde heller tänka på sjukdom, då man såg den lifliga glada varelsen med den skära hyn, de klara ögonen, som tycktes med så friskt mod blicka ut i verlden, och kindens friska färg. Att just den klara rodnaden var förrädisk, det kommo blott föräldrarne, som sett en liknande på kära, längesedan förbleknade kinder, att tänka på och de gjorde allt hvad de förmådde för att skydda sin ömtåliga blomma. Clara visste icke rätt hvarför hon oroade sig, ty Sigrid tycktes icke vara sjuk, hon föreföll blott emellanåt nästan feberaktigt glad, stundom åter ovanligt tyst, men alltid lika vänskaplig och älsklig, och Clara höll af henne om möjligt ännu mera än förr.

Och Agnes? Hon var lycklig på sitt stilla vis. Snart var det en genomskinlig hemlighet för alla, att August Alm och Agnes Ädelkrona voro särdeles intresserade af hvarandras sällskap. Den lilla kretsen såg det ganska väl, men med verkligt godt vett yttrade de aldrig någon anmärkning derom, såsom bland annars goda och vänliga menniskor tyvärr ej är sällsynt. Hvad kan väl röja mera brist på verklig finkänsla, ja verklig råhet, än det så kallade „bryderiet“, hvarmed taktlösa menniskor med och utan anledning äflas? Hvad borde väl vara mera fridlyst för omild beröring än en ung varelses första blyga tycke, dess hjertas första uppvaknande, och hvad är afskyvärdare än denna anatomisering deraf, som tanklösa personer tillåta sig „för sitt nöjes skull“ — ett dåligt nöje i sanning!

Men baron Alarik sjelf? Han var lycklig som aldrig tillförene, äfven han. Hans föräldrar hade visligen afhållit sig från att omtala sina planer angående Sigrid. En smärtsam erfarenhet åt samma håll hade lärt dem, att kärleken icke kommer på beställning, derför tego de försigtigt och gladde sig blott i tysthet. Hade de denna gång talat, så skulle baron Alarik bättre förstått sina egna känslor, men som det nu var lefde han i „nuet“ och gjorde sig ej reda för dem. Hans slägtingar Ädelkronas voro oändligt älskvärda menniskor; han visste sig

vara gerna sedd och trifdes förträffligt i deras gästfria hus — hvarför skulle han ej tillbringa sommaren angenämt?

Att bondedottren Clara Rosenberg var den magnet, som drog honom dit, derpå tänkte han länge icke; hon var en skönhet, en ögonfägnad att skåda, älskvärd och förståndig, det angenämaste sällskap, detta medgaf han för sig sjelf, men deras lefnadsförhållanden voro så vidt skilda; han var uppfostrad i aristokratiska begrepp, och att han skulle älska en qvinna af folket huru älskvärd som helst hade förefallit honom nästan som en orimlighet, om han kommit på en dylik tanke.

Baron Alarik Vernersköld var en man af ädla grundsatser, en ädling till börden likasom till tänkesättet — och just det chevalereska i hans karakter väckte sympathi och gillande hos den högsinta Clara. Han egnade aldrig Clara någon mera utmärkande uppmärksamhet än båda sina kusiner, och de tre flickorna, eller åtminstone Clara och Sigrid, voro alltid tillsamman. Detta gaf ett otvunget behag åt deras umgänge; man utbytte tankar och åsigter, man lärde känna och värdera hvarandra allt högre och hade ingen aning om att någon fara låg under allt detta. I detta fall hade man nästan varit färdig att önska, det baron Alarik haft litet större egenkärlek och tro på sin egen oemotståndlighet — om det nämligen varit rätt att önska någon last och lyte — men han var vacker, af gammal adel, rik och begåfvad — men icke egenkär. Det föll honom icke in att någon fara för de båda flickorna kunde ligga i umgänget med honom. Alarik älskade högt sin mor och deri låg kanske ursprunget till hans vördnad för qvinnan.

Det hade heller icke skadat, om de båda flickorna haft en smula mera menniskokännedom, men den vinnes vanligen då det är — för sent.

Clara var denna tid ganska litet tillsammans med sin syster, men ett godt och systerligt förhållande hade alltid rådt dem emellan. Lotta var en snäll flicka, litet hastig till humöret, men snart god och glad igen, och Clara var alltid vänlig och vid jemnt lynne; och de hade alltid kommit väl öfverens.

Emellertid fann Clara, att Lotta denna sommar ofta var vid sitt „hastiga humör"; efter ett ovänligt ord, hvartill Clara ej

gifvit anledning, kunde hon plötsligt bli mycket tjenstaktig, som om hon ångrat sig, sedan åter lika plötsligt butter. Att börja med grubblade Clara förgäfves på anledningen dertill, men snart märkte hon, att Lottas små utbrott kommo efter modrens hänsyftningar på Kalles tycke för Clara; detta hade i alla tider varit så synligt, att hela slägten visste deraf.

Skarpsynt då det gällde andra, fast blind då det var fråga om henne sjelf, lade nu Clara ihop ett och annat och förstod, att Lotta fäst sitt unga hjerta vid kusinen. Nu begrep Clara hvarför Lotta sett så strålande glad ut, då Kalle i vintras, efter att dock alltid först hafva förgäfves bjudit Clara att åka med sin unga fåle, vänligt frågade, om Lotta kanske då ville göra honom sällskap, och huru Lotta alltid så gerna varit på Grankulla i vintras, men mera sällan under sommaren.

Kalle hade för de båda systrarna, som icke hade någon bror, nästan ersatt en sådan; han var en godmodig, hederlig och präktig pojke. „Huru ledsamt, att hans tycke icke fallit på Lotta“, tänkte Clara och såg vänligt på sin unga syster, men gladdes likväl att, om hon än måste vara den som stod i vägen för systerns lycka, hon likväl sjelf ingen skuld hade dertill, ty hon hade alltid låtit Kalle förstå, att han ej hade något att af henne hoppas.

VII.

I X. firades många namnsdagar, och för den i trakten talrikt församlade ungdomen voro dessa en välkommen anledning till förlustelse. Så hade man på prestgården samlats Johannedagen, prosten Alms namnsdag, och trakten var nog lycklig att ega både Johannor, Marior, Kristinor och Katarinor. Agnes hade firat sin namnsdag Helena med ett lyckadt lustparti till en af de vackra Linnarnäs holmarne. Clara höll på Claradagen den tolfte Augusti en liten bjudning för „Linnarnäs kotteriet“, som Linnarnäs och prestgårdsungdomen kallade sig, på sin

favoritplats, den lilla undangömda stranden, der gullvifvorna växte och derifrån baron Alarik hade sitt första minne af Clara. Der blef det fråga om de egendomliga ortsnamn hvarpå trakten var rik.

„Hvarifrån härleder sig till exempel namnet Vreta?“ sade baron Alarik. „Ordet vret, ett litet inhägnadt fält, begagnas ju icke i vår finsk-svenska munart“.

„Jag har äfven funderat derpå“, sade Clara, „och kommit till en slutsats, som har något skäl för sig. Våra lärda herrar fornforskare“, härvid såg hon litet skälmaktigt på studenten Alm, som hörde till fornminnesföreningen, „må utreda det bättre. Jag tror att Vreta, som egentligen är en af fem hemman bestående by, varit klostergods under Vreta kloster i Sverige. Trenne af gårdarnes namn Smiss eller Smeds, Snickars, Teglars — som väl egentligen borde heta Tegelslagares — tyckas vittna för denna åsigt, då ju handtverkerier under klostrens hägn brukade uppblomstra“.

Man fann detta ganska antagligt och unge Alm lofvade inberätta derom till fornminnesföreningen.

„Linnarnäs är också en egendomlig sammansättning“, sade Sigrid; „det borde väl egentligen heta Borgnäs. De stora stenhoparna på vestra åkern äro bestämdt lemningar af en forntida borg; men hvarifrån kan en sådan förfinskning härleda sig på en så svensk ort som X.?“

„Och Dalkarby — i Finland! och Tavastrona? Hvad skall det sistnämnda egentligen vara?“ frågade någon.

Man skämtade och påstod att stället måtte tillhört ätter von Tavast, eller att namnet måste hafva någon slägtskap med „taiva“. Alla hade några egendomliga ortsnamn att framdraga; ett som låter helt stolt „Toras Kärr“ förklarades vara en förvridning af „stora kärret“, och således icke romantiskt alls, ehuru namnet „Tora“ genast väcker tanken på någon forntida mö, som kanske fått ett tragiskt slut i något moras eller kärr.

„Det är för ängsligt att lärdomen så skoningslöst skall förstöra hvar smula romantik“, suckade Sigrid.

Snart glömde man namnfrågan för något nytt, som tog intresset i anspråk.

På återvägen till Linnarnäs tilldrog sig en händelse, som ingen fäste någon vigt vid, men som likväl sedermera medförde skadliga följder. Sigrid, hvars fina hy icke var mottaglig för solbränna, tyckte om att aftaga sin hatt och riktigt „badda sig i solsken“, som hon kallade det. Hon gjorde så på hemfärden och en liten vindpust fick tag i hennes hatt. Den föll blott öfver kanten, men båten hade god fart och Sigrid sträckte sig för långt utom båten, så att hon föll i sjön. Båten var nära land, vattnet blott ett par alnar djupt; det var ingen fara och Alarik drog genast upp henne. Det lilla äfventyret väckte blott skämt och munterhet, och Sigrid skrattade sjelf mest deröfver. Hon skyndade så fort hon förmådde upp till gården för att bli af med de våta kläderna, men förkylningen, huru lindrig den än var, lade grunden till en tråkig hosta. Den var dock icke smärtsam, „nej inte det minsta“, menade Sigrid alltid.

* * *

Öfverstinnan Ädelkrona hette Louise; Lovisadagen hade på Linnarnäs alltid firats och i år skulle detta ske storståteligen. Det skulle bli likasom en afskedsfest, ty de många unga, som tillbragt denna sköna sommar tillsamman, skulle till stor del skingras åt skilda håll, hvar till sitt värf. Baron Alarik skulle företaga en resa till Sverige i arfsangelägenheter, en resa som egentligen bort ske redan i början af sommaren emedan den var af stor vigt, men ende sonens giftermål var en angelägenhet af så stor betydenhet, tyckte gamle baron Vernersköld, att allt annat måste stå tillbaka derför, och han bestämde derför resan till hösten — „ty då måtte väl allt vara på redig fot“, tänkte han.

Högtidligheten fick en ännu festligare karakter, emedan det nu kommit till förklaring emellan doktor Alm och Agnes och deras förlofning nu skulle tillkännagifvas för slägt och vänner.

De unga föresatte sig att riktigt grundligt roa sig; man skulle dansa, leka i det gröna, spela crocket, då en nyhet, som baron Alarik medfört till orten från England, der han en tid vistats, och hvilken vunnit så stor anklang att hvarje egendom

der det fanns ungdom hade sin crocketplan. Man ämnade sjunga och hade inöfvat fyrstämmiga sånger under ledning af studenten Alm, som var „stor sångare“ och varit med i en studenttolfva. Man väntade talrika gäster från nära och fjerran, och bland dem gamle baron Vernersköld med sin friherrinna.

Clara hade i många dagar nästan oafbrutet vistats på Linnarnäs — vännerna kunde icke undvara henne, hon behöfdes ständigt, och en som fann att han ej kunde lefva henne förutan var baron Alarik. Under dessa dagar och med skilsmessan för ögonen hade det blifvit honom klart, att Clara var hans lefnadslycka, ja allt för honom. Utan strid med ideer, som hos honom genom uppfostran inplantats, gaf han icke vika för sin kärlek, och hade han förstått, huru farlig Clara för hans lugn skulle blifva, innan denna kärlek blifvit starkare än hvarje annan känsla, utom vördnaden för hedern och det rätta, så är det troligt, att han försökt öfvervinna den, ty medfödd och inplantad bördsstolthet är mäktig, men mäktigare än kärleken hos en sådan man som baron Alarik Vernersköld för en qvinna sådan som bondedottren Clara, är den icke. Hon eller ingen skulle bli hans maka och för att vinna henne ville han uppbjuda allt!

Han emotsåg mycket motstånd hos sin bördsstolte far men intalade sig att denne, blott han skulle få se Clara, måste intagas och vinnas af hennes skönhet och älskliga väsen. „Hvem kunde väl emotstå Claras tjusning?“ tänkte Alarik och man måste förlåta honom det. Han var visserligen icke så ung att han bort hysa alltför stora illusioner, ty han var tjuguåtta år, men kärleken och hoppet hafva en underbar förmåga att låta en se saker och förhållanden i rosenrödt.

Motstånd från sin mors sida väntade han icke; han kände henne för väl dertill. Han visste att hon visserligen hellre mottagit en svärdotter „af stånd“, men tillika att hon hade ett ömt modershjerta för ende sonen och för hans skull kärleksfullt skulle mottaga Clara till dotter. Och hvem passade väl bättre dertill än Clara! Dessa båda skulle så väl förstå hvarandra, och den milda modren få just hvad hon längtat efter — en dotter, och en dotter fullkomligt efter sitt sinne; i allt utom att hon ej var högboren. Men hvad gör det väl om liljan uppvuxit

på höjden eller i dalen, då dess doft är lika ljuf, dess fägring lika ren?

Och Clara? Hon var säll och lefde i „nuet“. Hon uppblomstrade allt skönare. Hon tänkte hvarken på forntid eller framtid, den närvarande stunden var allt. Icke ett ord om kärlek hade växlats emellan Alarik och Clara; de voro också nästan aldrig allena, men kärlekens instinkt sade henne att hon var honom dyrbar. Sedan han fattat sitt beslut blef hans ridderliga hyllning äfven sådan att flere än hon väl märkt den, om icke alla just i dessa dagar varit upptagna af många skilda intressen.

En märkte den, hade länge anat att Alariks hjerta tillhörde Clara, ja förr än han sjelf visste deraf, och denne var — Sigrid. Äfven Sigrid hade oombedd skänkt sitt unga hjerta åt Alarik, den mest ädelt manlige, den bäste man hon utom sin far lärt känna. Hon hade gjort det utan tanke på genkärlek, utan en aning om föräldrarnes planer och förhoppningar; Alariks föräldrars nemligen, ty hennes egna hyste alltför stor fruktan att genom döden förlora sitt barn för att uppgöra planer för hennes framtid, och de hade ingen hast att bortgifva den ena dottren, då det nu var afgjordt att de skulle mista sin Agnes.

Sigrid såg Alariks, såg äfven Claras kärlek, dolde sin hemlighet väl — det var den enda hemlighet hennes unga lif någonsin egt — och ingen afundsjuka uppsteg i hennes rena hjerta öfver att vännen vunnit det, för hvars vinnande hon sjelf velat gifva sitt lif. Ingen, ingen skulle få veta hvad Sigrid led, det var en börda som hon måste bära ensam, det kände hon, och så framgick hon med leendet på läpparna och sorg i hjertat; hon unnade Clara Alariks kärlek, men det kändes bittert att vara „intet för honom, som var allt för henne“. Och under allt detta förklarades hennes älskliga yttre till en skönhet, som det förr icke egt.

VIII.

Det storståtliga Linnarnäs stod högtidsprydt, verandan var behängd med kransar, de breda sandgångarna så fint krusade, som någonsin den ordentligaste köksregentinna kunnat krusa sanden i sin spisel — detta var gamle trädgårdsmästarens stolthet näst de otaliga varieteter af georginer, hvilka nu prunkade framför verandan i de vackraste eller ovanligaste färger och dem han älskade som sina egna barn. Man väntade blott på gästerna. Snart välkomnades också på det hjertligaste baron Vernersköld och hans friherrinna.

Friherrinnan Vernersköld var ett älskvärdt fruntimmer med starkt tycke af sonen; det var samma regelbundna intelligenta ansigte, blott vekare hos modren. Det låg hos modren likasom hos sonen ett något, som gjorde att den de närmade sig kände detta såsom en heder och utmärkelse. Om friherrinnan såg ut som en född adelsdam, så såg hennes make ut som en både född och af grundsats inbiten aristokrat. Han var stel och rak; och sjelfva hans yttre, hans sätt att bära sitt hufvud tillkännagaf någonting oböjligt. Man såg att man hade för sig en man, som skulle vidhålla hvad han en gång fastställt för sig som princip och icke gå en hårsmån derifrån. Man måste ovilkorligt fråga sig, huru den veka älskvärda friherrinnan Elise blifvit hans hustru; det tycktes icke finnas minsta öfverensstämmelse dem emellan. Huru det kom sig var hennes hemlighet och ingen såg henne någonsin annorlunda än lugn, jemn och älskvärd — om lifvet haft törnen för henne, så hade dessa törnen aldrig fått stinga andra.

* * *

Man kommer tidigt på landtliga bjudningar, så också på Lovisadagsfesten. Snart voro gästerna samlade och solen var ännu högt på himlen, då ett antal af ungdomen spelade crocket på den vackra dertill anordnade gräsplanen, som låg midt emot verandran på andra sidan om de praktfulla blomstergrupperna, och de bildade en intagande lefvande tafla för flere af de äldre

gästerna, som sutto på verandan, deribland baron och friherrinnan Vernersköld.

„Hvem är Alariks motspelerska? Jag ser ej rätt väl; är det inte fröken Rosensvärd?“ frågade gamle baronen sin granne och värdinna öfverstinnan Ädelkrona, som var hans kusin. — Alarik och döttrarna i Ädelkronska huset voro således blott småkusiner.

„O, det är ju Clara!“ svarade öfverstinnan.

„Ursäkta, min kusin, men detta är föga upplysande“, menade baronen.

„Jag glömde, att du och Elise så sällan varit här. Clara är likasom vår tredje dotter, flickornas läskamrat och goda vän — och —“ hon tystnade för ett ögonblick men fortfor sedan: „Jag känner dina åsigter och att du icke skall gilla, att vi behandlat henne som vår jemnlike, då du får veta, att hon är dotter till en bonde, vår närmaste granne åt sjösidan, nämdeman Rosenberg på Vreta“.

„Ma foi!“ sade baronen blott och drog omärkligt ihop ögonbrynen. Det behaga honom icke, att hans son sällskapade med en bondflicka.

Friherrinnan lyssnade deremot med intresse, då öfverstinnan fortfor:

„Clara är icke bondflicka af det alldagliga slaget; hennes skönhet är ovanlig och ädel, likasom hennes karakter och hela väsen. Våra flickor hålla af henne som en syster — och så är hon en dotter af bondearistokratin“, sade hon med ett fint leende. „Hennes fars stora gård har gått i arf från far till son jag vet ej huru länge, och deras namn är det anseddaste på orten; rik blir hon äfven. Hon är med ett ord ett slags bondeprinsessa;“ tillade öfverstinnan med lätt försök till skämt, ty hon såg att baronens min fördystrades, „hennes far är åtminstone en fri man på egen grund om han än icke är „friherre“.

Baronens min ljusnade icke. Den ljusnade ej heller, då han nu såg de spelande efter slutadt parti sprida sig, såg sonen följa den sköna drottninglika bondflickan under lifligt samtal, och dervid se ut som om ståndsskillnad varit ett begrepp, hvilket aldrig existerat.

Äfven friherrinnans vackra ansigte fick ett uttryck, som icke tydde på glädje; hon hade sett sonen i Sigrids sällskap, hon såg honom nu med Clara, och modersblicken är skarpsynt — hvem kände väl sonen så som hon? — Och hon förutsåg storm och strid: det svåraste för hennes milda sinne, i synnerhet som denna strid skulle stå mellan dem som voro henne närmast. „Men jag är ju en toka“, tänkte hon sedan. „Hvarför skall jag måla för mig svårigheter, som kanske i verkligheten icke existera?“ Och hon drog en lätt suck samt deltog sedan på nytt på sitt älskvärda sätt i hvad som föregick omkring henne.

Snart speltes af ett improviseradt musikkapell — piano, violin och klarinett — upp till en lifvande vals. Hvem ville ej hörsamma denna lockande kallelse? Agnes dansade naturligtvis första dansen med sin fästman; vid första vinglaset som kringbjöds hade öfversten med några enkla och hjertliga ord tillkännagifvit förlofningen, och lyckönskningar hade haglat öfver de förlofvade; Agnes hade på sitt stilla vis sett så innerligt lycklig och litet generad ut tillika för den allmänna uppmärksamheten, och valsen som uppspelades hade i hennes tycke aldrig kunnat komma mera apropos.

Alarik började balen med Sigrid och gamle barons ansigte ljusnade. Han beslöt att observera, och framför allt att icke i förtid upptaga ämnet, emedan han visste, att det finnes stormar som blåsa ut, utan att anställa skador, blott intet motstånd möter dem. Hans stolta hjerta erfor nästan ett slags blygsel vid förutsättningen att sonen, hans, baron Vernerskölds son med sexton anor, skulle kunna glömma sig så långt, som att hysa någon allvarsam tanke på en flicka af folket. Och om han verkligen fästat sitt hjerta vid henne, så kunde han ej tänka och mena annat än allvar — d. v. s. giftermål, ty lek med kärlek och qvinnohjertan tillhörde icke en ädling som Alarik, och icke heller ätten Vernerskölds traditioner. Men han beslöt att calmera sig och såg äfven för tillfället ingenting som ingaf oro. Kanske att alltsammans var blott hjernspöken, som hans skuggrädsla frambesvurit. Men att Alarik omisskänneligt visat bondflickan en så öppen hyllning som han aldrig, så vidt hans

far sett, egnat något annat fruntimmer — detta kunde icke bortresonneras.

Clara dansade aldrig. Hennes säkra omdöme sade henne att hon deri handlade rättast. I vännernas krets skulle hon, ung och glad som hon var, visst gerna dansat, men då hade hon äfven varit tvungen att göra det på de bröllop och kalaser dit hon följde med sina föräldrar, och dertill kände hon ingen håg. Genom att en gång för alla aldrig dansa undvek hon ledsamheter och beskyllningar för högmod, eller att vara „storlett“, som det hette.

Med danser omvexlade sång. Clara höll sig gerna i skuggan då det var större sällskap på Linnarnäs; hennes fina takt och den undantagställning hvari hon befann sig bjödo henne det, men många sökte hennes angenäma sällskap och det föll aldrig någon in att förbise en sådan flicka som Clara, huru mycket hon än sjelf höll sig i bakgrunden. Hon hade också nu förbehållit sig att icke behöfva sjunga solo, hvilket hon annars på vännernas begäran ofta brukade göra, emedan hon aldrig afslog att bereda någon ett nöje, som det stod i hennes makt att skänka. „Kapellmästaren“, som studerande Alm på skämt kallades, uppfordrade henne emellertid att med honom utföra den vackra duetten: „O säge jag på nattlig hed, I stormen dig!“ hvilken de ofta sjungit tillsammans, och hon tyckte sig ej böra afslå det.

„Det är ju icke att sjunga solo“, skämtade Agnes och Sigrid, som gerna ville att alla skulle beundra deras vän och visste, att ingen utan att gripas deraf kunde höra hennes röst.

„Detta är advokatyr“, menade Clara ej rätt nöjd, men „kapellmästaren“ och de båda flickorna förde henne likasom i triumf till pianot, der Agnes tog plats för att accompagnera.

Då duetten var slutad uppstod en andlös stillhet; det var som om ingen vågat bryta den tystnad, deri så härliga toner förklingat. Men snart var förtrollningen bruten, Clara bestormades med tacksägelser och böner att sjunga mera. Det var henne på det högsta motbjudande, men då öfverstinnan yttrade sin önskan kom ingen invändning i fråga.

„Hvad skall jag sjunga?“ hviskade hon till Agnes.

Denna afgjorde frågan genom att börja accompagnementet till „Tuoll ou mun kultani“. Clara sjöng den med sitt vanliga behag och derpå: „Otaliga vågor vandra“ o. s. v.

Hvarför hon just kom att välja denna sång visste hon icke, men hon sjöng den så skönt och uttrycksfullt, att många af åhörarne, många som kanske i tysthet tyckt att hon, bondedottren, ej hade något att skaffa bland dem, lockades till tårar och aldrig kunde de förgäta den högväxta smärta flickan, som så skön och allvarlig stod i fonden af salen i sin hvita höghalsade klädning, hvilken var så enkel att icke ett band, en blomma eller spets prydde den. Rummet var klart upplyst och omkring pianot stodo några höga orangeriväxter; en stor utslagen Callablomma vände sin hvita kalk åt Clara och många funno detta nästan symboliskt — så hög och ren och — ensam, som Callan stod hon der i denna stund. Öfver hennes hufvud hängde en bladväxt sina fina nedslokande grenar lik en krona.

Friherrinnan såg sin son stå i dörren till verandan, försjunken i betraktande af den sköna bilden, och modersögat såg hvad modershjertat från första stunden anat. Och ett ädlare val hade hennes son ej kunnat göra — om blott den ädla flickan inte saknat „adel!“

Dansen började åter och fortgick till soupén. En öfverraskning förestod derefter, ty Alarik hade i samråd med herrarne Alm föranstaltat om raketter och bengaliska eldar, som afbrändes på den stora planen framför verandan. De äldre åskådade detta från verandan, de yngre af sällskapet begåfvo sig ut i trädgården i den ljumma augustiqvällen.

Nu kom ett länge efterlängtadt tillfälle för Alarik att obemärkt tala med Clara. Han följde henne och förde henne afsigtligt ett stycke ifrån de promenerande och stillastående grupperna. Han talade om den sköna sommar de tillbragt, om sin förestående resa och att hans vistande i Sverige möjligen måste utsträckas öfver vintern, ehuru han hoppades kunna återkomma på senhösten. Clara fick då veta att Alariks far ärft ett fideikommiss i södra Sverige efter en på våren afliden aflägsen slägting, som varit den siste på svärdssidan af Vernersköldska ätten i detta land, „likasom min far och jag äro det i Finland“,

tillade han. Sedan förde han samtalet på sin mor, och Claras hjertliga ord om den ädla frun gjorde hans hjerta godt.

„Huru väl dessa båda skola passa för hvarandra!“ tänkte han.

Raketter uppstego smattrande och nedföllo som ett regn af stjernor och gnistor. Trädgård och park upplystes af de röda och gröna bengaliska eldarne, det åldriga hvita huset, blommorna och träden sågo dervid ut att tillhöra en förtrollad verld och otaliga utrop af förtjusning ljödo. Härligast af allt var dock det ljus augustimånen spred, och det skönaste den bestrålade var i Alariks ögon den hvitklädda flickan vid hans sida.

Innan han sjelf rätt visste af det hade han fattat hennes hand och i glödande ord förklarat sin kärlek, samt fått Claras svar — ej i ord, men i en blick ur ögon som icke kunde ljuga. Hvad betydde för dem ståndsskillnader och fördomar i en stund som denna! Då man sväfvar i himlen bekymrar man sig föga om jorden och de skiljemurar menniskor uppresa för att åtskilja hvad kärleken förenat.

Alla raketter och konstgjorda eldar hade nu brunnit ut, blott himlaljuset brann klart, likasom kärlekens himlaborna låga i tvenne menniskohjertan.

Equipager körde fram, gästerna gjorde uppbrott och snart hade alla sökt ro efter den njutningsrika dagen.

Clara delade flickornas rum och den unga lyckliga varelsen, som så nyss sväfvat så långt från jorden, som om dess sorger och tårar aldrig mera skulle nå henne, erfor en känsla snarlik den då man väckes ur en lycklig dröm, då Sigrid vid „godnattagandet“ plötsligt slog armarna om hennes hals, tryckte henne hårdt intill sig och kysste henne flere gånger, hvarvid tårar ur hennes ögon fuktade Claras ännu af sällhet rodnande kinder.

„Hvad är det, älskade Sigrid?“ frågade hon med öm oro. „Kan jag göra något för dig? Mår du illa eller är du bedröfvad öfver något?“

„Nej, nej“, sade Sigrid. „Jag är blott dum och trött — så trött. Det blir nog bra då jag får sofva“.

Sömnen kom icke så fort, hvarken till den lyckliga eller till den olyckliga, men den kom slutligen och i drömmen voro båda lyckliga.

IX.

Det är ljufligt att vakna till lycka och fröjd, men äfven den, åt hvilken intet hopp ler, måste vakna, så äfven de båda slumrerskorna.

Clara rörde sig likväl ännu som i en dröm, och hvad hon föregående qväll upplefvat var nu, då solen sken högt på himlen och menniskorna med deras vanliga lif och väsen rörde sig omkring henne, knappt som en verklighet. Med Alarik fick hon att börja med blott växla en blick och en handtryckning, men med detsamma visste hon äfven att allt var sannt och ingen villa. Sällskapet, nu betydligt mindre, roade sig som förut; man företog en promenad i parken och derunder fick Alarik tillfälle att ostörd tala ett par ord med Clara. Denna skulle så som förut bestämdt var fara hem samma qväll; Alarik skulle följande dagen infinna sig för att af nämdeman Rosenberg begära hans dotter, sedan han likväl först talat vid sina egna föräldrar. Utan oro för framtiden njöto de båda unga och lyckliga några stunders kortvarig fröjd, som så snart skulle förbytas i sorg — ja fortare än vårens kortlifvade blomster förvissna.

Man gjorde åter musik och Alarik, som sällan sjöng utom i qvartetter eller trior, lät förmå sig — han visste väl för hvems skull det skedde — att sjunga Schuberts „Der Wanderer“.

Han sjöng denna härliga sång med stor innerlighet och hans utförande gaf åt slutorden en annan betydelse än den egentliga — de tycktes säga att den sökande ändtligen funnit det fåfängt sökta, funnit lyckan. En förstod det, och hvad hon tänkte „vet Freja och skalden“ — hade vi så när sagt, om det ej tyvärr blifvit alltför ofta sagt redan här i verlden och derför utslitet.

Mot qvällen hade de unga spridt sig ute i det gröna; i den grupp dit Clara för tillfället hörde blef det fråga om några utsigter, dem en ung målare, som en tid vistats i trakten, i blyhartstagit af några vackra partier på Linnarnäs. Gästerna önskade se dem och Clara erbjöd sig att hämta dem.

„Jag är rädd att du får söka förgäfves, Clara lilla“, sade Agnes „ty jag kan ej erinra mig hvar de finnas. Vi ha ej på länge haft dem framme“.

I öfre våningen, åt samma sida der gästrummen voro belägna, låg innerst ett litet kabinett, hvaröfver husets döttrar disponerade. Det innehöll det öfvergifna dockskåpet samt många andra skatter och minnen från barndomen; böcker, ritsaker och portföljer förvarades der äfven. I flere af de sistnämnda letade nu Clara, men som Agnes förutsagt förgäfves. Vyerna voro särdeles vackra och Clara ville gerna visa dem för en af de unga qvinliga gästerna, som hon mycket tyckte om, derför beslöt hon att icke vända tillbaka med oförrättadt ärende och sökte oförtrutet. Portföljerna hade hon för mera beqvämlighets skull utbredt omkring sig på golfvet der hon slagit sig ned, ty i det lilla rummet fanns intet bord så stort att det rymt dessa.

I förmaket utanför kabinettet hade emellertid tvenne personer inträdt — det var Alarik och friherrinnan Vernersköld. De samtalade, men helt lågt; plötsligt hörde Clara friherrinnan säga:

„Den dotter du, min son, tillför mig skall vara mig kär. Att du valt henne är en borgen för hennes värde. Jag är beredd att mottaga Clara som min dotter“.

Clara hade velat uppresa sig från golfvet — hon var icke i stånd dertill, hennes hjerta klappade förfärligt, äfven af blygsel att hon mot sin vilja måste begå en så grof ogrannlagenhet som att lyssna.

Friherrinnan fortfor: „Men har du betänkt dig väl? Din far skall aldrig, om ej ett underverk sker, gifva sitt samtycke“.

Hon sade detta med den djupaste smärta. Alarik svarade:

„Tack, min älskade mor, för att jag ej heller denna gång misstagit mig om dig! Jag visste, att du skulle svara så som du gjort. Hvad du och Clara skola älska hvarandra!“

„Ack, min käre, käre gosse, jag förutser storm och strid — jag fruktar att pappa aldrig ger sitt bifall till ditt giftermål med henne — han hade helt andra planer“, suckade den stackars friherrinnan.

Clara hade betagits af en sådan vanmakt, att hon bokstafligen var förstelnad; hon förmådde icke röra sig eller få fram ett ljud, men höra, tänka och fatta kunde hon. Det var förfärligt att lyssna till dödsdomen öfver sin lycka och att sitta der likasom fastsmidd. Hvad skulle Alarik tänka om henne, om han visste att hon begick något så oädelt som att lyssna? Ack, det var förfärligt.

„Han har ju sett Clara“, hörde Clara nu Alarik svara; „hvem kan se henne utan att äfven älska henne?“ Friherrinnan log ett svagt leende och svarade:

„Hon är älsklig, men din fars fördom orubblig. Huru jag önskar att hon vore af samma stånd som du!“

„Om hon inte har den adel konungar och furstar med Guds nåde skapat, så har hon en högre adel, som alla konungars Konung gifvit henne, själens adel, hjertats renhet och ädelhet!“ utbrast Alarik varmt.

„Ja, ja, för lifvets lycka behöfs inte namn och rang“, sade friherrinnan Elise, och ett minne från ungdomen kom en fin rodnad att uppstiga på den ädla qvinnans kind. „Tala icke med pappa i qväll“, bad hon, „han har ej mått rätt väl i dag; det är bättre att först låta honom sofva sin natt i ro“, och åter suckade friherrinnan.

„Det skulle smärta mig, mer än jag kan säga, att umbära min fars samtycke, men jag är ej ett barn längre, jag har rättighet att sjelf välja min maka — och jag har gjort det. En bättre dotter än Clara kan min fader aldrig önska sig. Hvad rår hon för att hennes förfäder odlat jorden då mina stridde på slagfälten och förödde odlarens arbete — är hon derför sämre? Hennes far är en man, som skulle pryda hvilket stånd som helst och behöfver hvarken rang eller adlig sköld för att vara en ärans man, så god som hvilken ädling som helst“. Huru älskade ej Clara i denna stund Alarik för hans varma loford öfver hennes afhållne far, medan det på samma gång stod outplånligt

inristadt i hennes hjerta huru hon borde handla sin far värdigt — han hade aldrig dagtingat med det rätta — hon skulle ej heller göra det! Alarik fortfor:

„Jag älskar Clara, jag har bedt henne bli min hustru; genom tant Anne Charlottes testamente har jag tillräckligt att kunna bjuda min maka en sorgfri lott, och jag ville gerna njuta en smula lycka, då den ler emot mig“, sade han med sänkt röst. „I morgon talar jag med pappa“.

„Det hade varit bäst om du kunnat uppskjuta dermed tills vi kommit hem, ty jag fruktar att din far kommer att bli mycket uppbragt och uppträden — i synnerhet i fremmande hus — äro förfärliga“, sade friherrinnan sorgset, „men det går nu icke an. En hemlig förlofning är hvarken dig eller din brud värdig“, och nu gingo mor och son arm i arm ur rummet.

Nu bröts förtrollningen, som hållit Clara fången; hon kunde båda röra sig och gråta. Hvad hon höll af dessa båda, mor och son! Huru skulle hon ej velat älska och tjena den milda modren som den ömmaste dotter. Men det kunde aldrig så bli. Det var Gud sjelf som fört henne till detta rum och låtit henne lyssna till detta samtal. Hon skulle aldrig träda mellan far och son, nej aldrig! Men tänk om underverket dock skedde — om fadren gaf sitt samtycke? „Ja då!“ och Claras hjerta slog ett hårdt slag, men snart ljöd i hennes öron friherrinnans hopplösa ton. Huru som helst, så måste hon göra sin pligt. Alariks ord om hennes adelskap kommo för hennes minne, hon kände att också för detta adelskap gällde regeln „Noblesse oblige“. I dottrens af folket hjerta uppsprang en gnista stolthet: „Hennes fars dotter skulle ej tränga sig in i en slägt, der hennes börd ansågs alltför ringa“.

Med glädjens rosor på kinderna hade Clara ingått i rummet, snöblek och med ett fast beslut i sitt hjerta gick hon derur.

Hon ville nu begifva sig hem utan att råka någon och detta var lätt, då alla så väl husets egna som gästerna voro på verandan eller i det gröna; i flickornas rum skref hon några rader till Sigrid, deri hon sade, att hon måste skynda hem och ej gaf sig tid att taga afsked annorlunda än genom denna biljett,

som hon gaf åt fröknarnas jungfru, och begaf sig sedan obemärkt ned till sjön, steg i en lätt ekstock och rodde hem.

Biljetten lemnades åt Sigrid och denna, som trodde att Clara fått bud hemifrån, beklagade i Alariks och flere af gästernas närvaro att de så plötsligt förlorat Clara, och intet vidare yttrades i ämnet.

X.

På morgonen hade baron Alarik det af friherrinnan så fruktade samtalet med sin far. Det gick till alla delar som hon befarat, utom att det ej blef något stormande vredesutbrott; men sjelfva gamle baronens lugn visade, att det var intet hopp att han någonsin skulle gifva efter, om icke, som friherrinnan Elise yttrat, „ett underverk skedde".

„Jag hotar dig inte med min förbannelse eller att förskjuta dig och göra dig arflös", sade den gamle baronen nästan hånfullt. „Sådant kan göra effekt på theatern. Du är och förblir min son och egendomarne äro fideikommiss. När jag faller undan, är du den siste och ende Vernersköld, och du blir den förste som satt en fläck på ättens blanka vapensköld. Gör som du vill, men mitt bifall ger jag aldrig — du är myndig och behöfver det icke, du är förmögen, du kan undvara det — och aldrig skall bondedottren som friherrinna Vernersköld träda inom mitt hus".

Och dervid förblef det. De innerligaste böner voro förslösade, alla skäl mottogos med oföränderlig köld.

„Bättre att ätten utslocknar än att en vanbördig moders söner bära dess namn", voro baronens sista ord.

* * *

„Det gick som jag trodde", sade friherrinnan med innerlig ömhet, då sonen kom till henne och hon mötte hans bleka, nästan stränga ansigte.

„Ger du mig din välsignelse, min moder?“ sade han med en ton som gick henne till hjertat. „Min fars välsignelse har jag ej fått, men ej heller hans — förbannelse“, tillade han nästan bittert.

„Gud välsigne dig, min son, och henne som ditt hjerta valt“, sade modren; och efter en omfamning och en hjertlig kyss åtskiljdes de.

* * *

Clara hade tänkt, bedit, kämpat och lidit, men hennes beslut stod orubbligt. När det led mot den tid, då hon kunde vänta Alarik, gick hon ned till sin älsklingsplats vid stranden. Alarik hade först lofvat att tala med henne innan han vände sig till hennes far, och nämdemannen hade dessutom på morgonen begifvit sig bort i något ärende.

Det är underligt huru små helt likgiltiga yttre omständigheter kunna inpregla sig i vårt minne, då hela vår själ likväl upptages af saker, hvarpå lifvets ve eller väl beror. Dessa likgiltiga omständigheter bilda sedan i vår föreställning likasom en ram omkring lifvets vigtiga händelser. Så gick det i dag med baron Alarik.

Solen sken bländande klar då han den tjugusjunde augusti på förmiddagen öppnade den rödmålade gårdsgrinden på Vreta. Tusse, den lurfviga bruna gårdshunden nosade vänskapligt på honom. Vid trappan satt gamla Stina och fjellade abborrar, bredvid henne spisade en stor grå katt fiskres ur en trädskål, och en hvitbrokig kattunge lekte i gräset med en liten blank fisk, som den kastade upp i luften och mottog i sina tassar.

Stina helsade höfvisk och strök ned klädningen, som hon vid fiskrensningen haft uppviken under sitt grofva ylleförkläde. Från väfkammarens öppna fönster hördes bankandet af Lottas väfstol, i hvilken hon klappade, så att det klang i fönsterrutorna, emedan hon ville ha sin väf ned samma dag.

Baron Alarik gick uppför trappan och öppnade dörren till stugan. Nämdemanskan stod i mörkblå bomullsklädning med ljust halskläde och dito ansenligt förkläde vid det stora hvitskurade bordet och klippte med en stor blank sax till skjortor

af groft, men väl blekt blårlärft; genom fönstren, på hvars poster blommande balsaminer, röda och spräckliga, och geranier stodo, sken solen klart in i rummet på nämdemanskans sax, på golfvet, der snygga trasmattor bildade ett snedt kors, och på de blanka koppar- och tennkärlen.

Baron, som nu var gammal bekant i gården, bjöds af värdinnan att stiga in i salen, men frågade genast efter Clara.

Clara var på sin vanliga plats vid klefstranden, som Claras lilla paradis kallades, och hade tagit sin sömnad med sig dit, men nämdemanskan skulle strax skicka Stina efter henne.

Nej, så mycket besvär behöfdes icke, baron Alarik hittade nog vägen till stranden; han kunde gå och uppsöka Clara, om nämdemanskan tillät det — och det gjorde hon naturligtvis. Det var ingenting ovanligt att baron Alarik, då han var ute på sjön för att fiska eller annars, framförde något ärende från herrskapet på Linnarnäs.

* * *

Clara hade sett Alariks båt, hon väntade honom beslutsam men med högt klappande hjerta.

Åter satt hon under häggen, men häggen var för länge sedan utblommad likasom Claras korta lycka.

Så snart hon såg honom, åt hvilken hon skänkt sitt hjerta, förstod Clara att det gått som modren förutsagt, ty i hans ansigte lästes tillika med den innerligaste kärlek ett drag af trötthet, som tydde på en utkämpad storm.

Clara räckte honom handen och sade: „Hvad har din far sagt?“

Det ryckte till i Alariks läppar vid minnet af fadrens grymma ord och han kunde dervid ej få ett ord öfver sina egna. Han omslöt blott hårdt Claras hand.

„Alarik“, sade Clara, „jag måste först säga dig, hvarför jag i går for bort utan afsked“. Hon berättade nu huru hon, som hon ansåg det, genom en Guds skickelse blifvit tvungen att lyssna till hans och modrens samtal och upprepade sin fråga: „Hvad har din far sagt?“

„Min mor hade rätt, men hon ger oss sin ömmaste moderliga välsignelse. „Gud välsigne dig och den ditt hjerta valt“ voro hennes ord. Hennes välsignelse följde mig på min färd hit och hennes kyss ger jag dig nu, min brud“, sade Alarik.

Clara drog sig sakta men beslutsamt tillbaka och sade: „Hon är så god och ädel. Huru gerna hade jag ej velat vara din mors dotter, Alarik — men det kan icke ske. Jag skall aldrig stå emellan dig och din far, min Alarik. Jag älskar dig så högt och har ett så fullt förtroende till din högsinthet, att ej en tanke på att du någonsin skulle komma att ångra det du tagit en dotter af folket till din hustru får insteg i min själ, men utan din fars fulla samtycke blir jag icke din hustru. Min far skulle heller icke gifva sitt samtycke till att hans dotter trädde inom en slägt, der hennes börd vore en skamfläck — han har äfven sin stolthet; hvilkendera är mera berättigad?“

Alarik försökte fåfängt de ömmaste böner; han förebrådde Clara att hon icke älskade honom, att hon var likgiltig för hans smärta.

Tårar runno utför Claras kinder, hela hennes fina gestalt darrade — det var så smärtsamt att sjelf bortvisa sin lycka — men hon förblef fast. Hon kände att hon måste och borde afslå hvarje dagtingan med hvad hon ansåg rätt.

„Vi äro unga“, sade hon, „vi älska hvarandra, vi kunna vänta på lyckan, och vinna vi den icke, så behålla vi åtminstone vår samvetsfrid“.

„Jag vill icke, kan icke taga ditt beslut som oåterkalleligt“, sade Alarik.

„Det är dock så; utan din fars bifall kan jag icke bli din hustru“, sade hon med en sakta suck.

„Älskade Clara, kan ingenting förändra detta?“ frågade han.

„Nej min vän; om underverket, som din mor kallade det, sker, om din far ger sitt fulla samtycke till ditt giftermål med mig, skall jag med glädje bli din hustru och dina föräldrars lydiga dotter — men annars icke. Gud vet hvad det kostar mig att visa ifrån mig min lefnadslycka“, sade den stackars Clara och dolde ansigtet i händerna.

Alarik såg att Claras beslut var orygglig och älskade henne för hennes högsinthet ännu mer, huru bittert det än smärtade honom.

„Så farväl och måtte Gud välsigna dig, min brud! Du eller ingen blir min maka. Du har min tro och jag har din".

„Jag skall lefva för dig och i döden vara din, om också lifvet skiljer oss", sade Clara och undandrog sig ej längre hans afskedskyss — det var ju ett afsked, kanske för hela lifvet.

* * *

Clara satt på stranden och såg hans lilla båt flyta bort; hon viftade ett farväl och såg honom till afsked aftaga sin hvita halmhatt, så att hans ädla sorgsna ansigte blef oskymdt. Hon brast i gråt och gret „som man gråter i ungdomens år".

Skulle hon någonsin återse honom? Ack, kanske först då åren strött silfver i deras hår — hvem kunde säga det? Men hvad förmår väl fullkomligt qväfva hoppet i unga hjerta innan allt hopp är ute!

* * *

Baron Alarik lemnade Linnarnäs med sina föräldrar och Claras uppförande, som friherrinnan Elise meddelat sin man, stämde honom för henne personligen, så att han gerna mottagit henne som dotter, men hennes låga börd var och förblef ett oöfverstigligt hinder.

Snart derefter for Alarik öfver till Sverige.

Alariks och Claras afsked var smärtsamt, men de hade kärleken och hoppet: Sigrid deremot hade kärlek utan hopp, en kärlek den hon måste dölja som en skam, efter den kommit okallad och af dess föremål ej besvarades. Alariks vänskap egde hon och den ville hon bibehålla så länge lifvet räckte, och hon började tänka att det kanske icke skulle räcka så länge.

XI.

Dagarna förgingo. Clara var ofta hos sina vänner på Linnarnäs, ehuru landvägen, som var betydligt längre, sträckte sig omkring viken och förbi kyrkan, nu ofta måste anlitas då höststormarna började.

Nämdemansmor förde nu dagligen talet på Grankulla Kalle och man sammanträffade ofta med slägten. Den stackars Lotta var ej så rask och glad som förr, och modren, som aldrig brukade tycka att någon arbetade för mycket, emedan hon sjelf hade stor vilja och förmåga i den vägen, började dock tro, att flickan „förtagit sig“ på den tunga bolstervarsväfven, som nu „tät som skinn“ låg i skåpet färdig att klippas och sys till „Claras utstyre“, som modren sade.

Man hade kommit till löffällningstiden och Sigrid, som länge bortvisat tanken på att hon skulle vara sjuk, måste erkänna att hon var trött och matt, och minsta ansträngning framkallade en hög rodnad på hennes aftärda kinder. Alla möjliga preservativ, som föräldrarna låtit henne begagna, hade tjenat till intet. Modren såg huru det skulle gå — hon hade sett det en gång förr.

Clara var mycket hos Sigrid denna tid. Allt hvad läkarekonst, kärlek och vänskap kunde göra för henne gjordes, men det blef snart ögonskenligt att ingenting kunde hålla henne qvar på jorden. Alarik uttryckte i sina bref till öfversten det innerligaste deltagande och sände de varmaste helsningar till Sigrid. De gjorde henne stor glädje; ju mer hon beredde sig till flyttning och närmade sig evigheten, dess mera blefvo jordens qval, likasom dess fröjder, blott minnen.

Clara hade haft tvenne bref från Alarik, deri han upprepade sina böner att hon skulle ändra sitt beslut, men hon förblef fast, och han kunde blott älska henne högre emedan han måste högakta henne ännu mera.

En dag då Clara, som dröjt ett par dagar på Linnarnäs, der Sigrid varit sjukare än vanligt, gick hemåt, träffade hon på vägen helt oförmodadt sin kusin Kalle, kapten Granström eller Grankulla kapten, som han kallades.

Om giftermålsförslaget icke varit, så skulle hon med nöje återsett den hederlige Kalle, men nu blef hon ganska betryckt till sinnes, ty hon visste att en storm förestod, likväl icke från Kalles utan från den gemensamma slägtens sida. Dock var det omöjligt att möta Kalles innerligt glada, trohjertade, fula ansigte utan att helsa honom med ett vänligt leende, och så gjorde Clara.

Kalle hoppade genast ned ur sin nya kärra, som glänste af fernissa, så att det stack i ögonen, och skakade hand med Clara.

„Får jag bjuda dig att åka hem?“ frågade han.

„Tack“, sade Clara och Kalle hjelpte henne sedan artigt upp i kärran. Han berättade att han föregående dagen hemkommit för att bli „vinterliggare“, samt att han på vägen till kyrkbyn varit inne och helsat på Vreta farbror och faster. Sedan föll talet på hans unga och vackra häst som de åkte med; Clara berömde den och det gladde den hederlige sjömannen, som, ehuru han mest plöjde vattnet, hade en liten svaghet för granna hästar. Man talade vidare om skonaren, som snart skulle skjutas ut och om det stora kalas rederiet då skulle hålla, om Kalles nya byggnad, som nu var alldeles färdig och invid hvilken han ännu på hösten tänkte anlägga trädgård. Clara ingick helt systerligt på alla dessa ämnen. Slutligen sade Kalle som om han fattat ett raskt beslut:

„Jag är bra glad, att jag fick råka dig så här utan att de andra veta af det. Far och mor gå ihop med mig der hemma, att jag skall fara i friareärender till Vreta. Jag kan inte begripa att de inte förstå att du är tusen gånger för god åt mig. Du har nog alltid sett, att jag hållit dig kärare än allting på jorden — det har jag gjort sedan du var en liten en och lekte med barkbåtarne som jag täljde åt dig — men jag har så mycket vett och skam i mig, att jag kan se huru en simpel sjöman, som jag, inte är man för dig. Det är som att sätta i bredd en smäcker lustjakt och lådjan der“ — de åkte just längs stranden, der en lastpråm låg förtöjd, och Clara måste le åt hans yrkesmessiga liknelse — „men skulle du vilja taga mig, så vet du att ingen, huru förnäm och vacker och lärd han än må vara,

kan hålla dig kärare än din gamle kusin Kalle, som vore färdig att gladeligt lägga sig ned och dö för dig".

Tårarne stego Clara i ögonen. Det låg någonting oändligt rörande i Kalles ödmjuka och stora kärlek och hon hade velat göra mycket för honom, blott icke bli hans hustru.

Hon tackade honom hjertligt, sade att ett anbud af en så god och redlig man som han var en heder för henne, men att hon troligen alltid skulle förbli ogift, af skäl som hon ej nu hade rätt att förklara, och önskade att han måtte glömma henne eller blott tänka på henne som en god vän, en syster, samt att han snart måtte få en så god hustru som han förtjenade.

„Tack för din vänskap Clara", sade Kalle. „Jag hade ju heller aldrig väntat att du skulle taga mig. Jag skall alltid älska dig som man älskar en vacker stjerna, som står så högt, att man aldrig kan nå den, och behöfver du en väns, en brors bistånd här i verlden, så finner du det hos Kalle Granström".

Upptagna af tankar tego de en stund; slutligen sade den alltid praktiske Kalle: „Men nu kommer knuten! Hvad skola vi göra med hela slägten? Det blir ett fasligt väsen". Kalle såg fundersam ut och Clara svarade halft modlöst:

„Det blir visst svårt, men stormen skall gå öfver".

„Men sådana stormar äro ingen laber kultje", sade Kalle betänksamt, ty han visste att stackars Clara skulle få värst af den — sjelf hade han „nog nacke som tålde", menade han — men nu skulle „Claras förnämhet", som varit mången af slägten en nagel i ögat bli „skamfilad", som han i sitt sinne uttryckte sig. Plötsligt utbrast han så häftigt, att Clara hoppade högt i kärran.

„Vill du ha mig till svåger?"

„Ingen ville jag heldre än dig ha dertill", sade Clara och såg storögd på honom.

„Topp, då är det afgjordt! Jag friar till Lotta. I morgon dag kommer jag och frågar om hon vill ha mig!"

Clara såg förfärad på honom; hon förstod huru stort det offer han för henne ville göra var, ty hon kände honom väl och att det sista han nu i verlden velat göra, var att gifta sig med

en annan, om hon än hoppades i framtiden få se honom lyckligt gift.

Clara sade hvad hon kände, men Kalle vidhöll sitt beslut och förklarade att då han ej kunde få Clara till hustru, den största glädje han kunde få, var att få henne till svägerska. Lotta var en bra flicka och han skulle nog komma öfverens med henne om hon ville ha honom.

Clara visste att Lotta nog ville det, men teg med systerns hemlighet.

„Jag kommer i morgon eftermiddag", sade Kalle, då de efter ett trofast handslag skiljdes nära Claras föräldrars gård.

Kalle var så god som sitt ord; tidigt följande eftermiddag kom han åkande i finaste sjömansmundering riktigt på friarestat, åtföljd af Grankulla morbror sjelf, som såg ofantligt vigtig ut, och frågade till Vreta fasters ytterliga häpnad efter — Lotta.

Lotta hade just gått ned till bryggan för att följa ett par bekanta, som varit inne vid hemkomsten från kyrkan, ty det var söndag. Kalle gick äfven ned till stranden och det dröjde ej länge innan de som fästefolk kommo upp till gården, — Lotta blossande röd som en pion af öfverraskning och glädje. Clara uppsände en innerlig bön för deras lycka.

Nämdeman Rosenberg gaf sitt glada bifall och hade sina egna tankar om förlofningen, hvilka kommo sanningen ganska nära, nämdemanskan var idel öfverraskning och glädje, ty att hennes Lotta fick den präktige Kalle till man var ju fullt ut lika fägnesamt som om Clara fått honom, och tankar på utstyre och bröllop började genast att spöka i hennes hjerna. Hela slägten var belåten; och Kalle, som velat gifva sitt lif för Clara, gaf det nu, ehuru icke i döden, och var lugn och nöjd som man är i medvetande af redlig afsigt och ädel handling. Det var visserligen ett ovanligt bevis på sin kärlek han gaf den han älskade, men Clara förstod och uppskattade det till fullo.

XII.

Medan Lotta, nu en lycklig brud, fröjdade sig åt de präktiga fästmanspresenterna samt väfde och sydde till sitt utstyre, Clara med stilla undergifvenhet lemnade sitt öde i Hans händer, som leder menniskornas hjertan dit Han vill, och Agnes med hvar post mottog långa bref från sin fästman, beredde sig Sigrid till flyttning från det jordiska hemmet till det himmelska.

Clara ville hon ständigt hafva hos sig och slutligen fick hon ej alls lemna henne. Ingen kunde så som Clara lägga Sigrids kuddar, då febern brände och den tärda kroppen ej hade någon ro under de långa nätterna, men ingen kunde heller med större ömhet vårdat henne än Clara, ehuru alla täflade om att få visa henne sin kärlek.

„Jag lefver tills första snön faller", sade hon en dag. Då hon såg Claras ögon fyllas af tårar tillade hon:

„Gråt icke, älskade vän, jag vill ej att någon skall gråta öfver mig. Jag är så nöjd att få gå till mitt rätta hem". Och hon såg så nöjd men tillika dervid så trött ut, att det skar Clara i hjertat.

En qväll, det var den sista hon lefde, ty då den sena decembermorgonen grydde, flydde den trötta anden från det jordiska omhöljet, sade Sigrid då Clara en stund var allena med henne:

„Kom hit helt nära mig, jag har så svårt att tala. Jag vill säga dig något, blott åt dig allena. Jag vet att Alarik älskar dig och att du älskar honom. Jag skall bedja för er lycka då jag kommer inför Guds tron. Jag älskade honom en gång med jordisk kärlek, nu får jag älska honom med en himmelsk".

Det var med stor svårighet hon förmått tala så mycket. Clara gret bitterligen öfver vännens lilla afmagrade hand och kysste den.

„Sörj icke, älskade Clara, den smärtan har gjort mig godt och beredt mig till min flyttning. Jag inser nu, att allt som skett är det bästa. Om han älskat mig skulle det varit mig svårt att gå bort och han skulle sörjt. Helsa Alarik från mig som

från en tillgifven vän. Gud välsigne dig och honom". Detta sades under flera afbrott och med svårighet.

Af sina närmaste tog hon ett ömt afsked och tackade dem för deras kärlek; äfven af de gamla trotjenarene, som hon sett hela sitt lif, tog hon ett hjertligt farväl. Sedan talade hon blott några afbrutna ord såsom: „Sörjen icke". — „Jag går hem". — „Jag vet att min Förlossare lefver". — „Det dagas".

Dessa voro hennes sista ord. Den matta decembersolen trängde in genom fönstret, en trött ande hade genomkämpat dödsmörkret och gått till de ljusa landen der „solen ej går ned".

Snön föll i lätta flockar. Snart föll den öfver en ny graf på kyrkogården. Med undergifven sorg buro föräldrarne, systern och Clara förlusten af henne, hvars lif varit som ett solljus för dem alla.

Många vänner deltogo i deras sorg, deribland varmast Alarik.

* * *

Tiden gick, dagarne blefvo veckor, veckorna månader. Alarik var fortfarande qvar i Sverige. Genom öfverste Ädelkrona hörde Clara ofta af honom, men sjelf hade hon haft mod att afsäga sig brefvexling med honom, emedan hennes rättskänsla bjöd henne det.

Lottas bröllop firades storståtligt i påskhelgen. Agnes hade uppskjutit sitt, emedan hon ej hade hjerta att så snart efter Sigrids död lemna sina kära föräldrar.

Det blef tidigt vår, isarne gingo upp, fartygen utrustades, vårfisket och jordbruksarbetet började — allt var lif och idoghet. Det började grönska och Clara gick nu ofta till sin dal, som inneslöt så många minnen; hon satt under häggen, som visade små blad och knoppar; blåsipporna öppnade sina blå ögon, gullvifvorna höjde sig doftande på sina stänglar, bofinkarne drillade och göken hördes — allt var som förr i naturen, men huru mycket hade ej förändrats sedan jorden sist var grön! Gräset grodde på Sigrids graf, Lotta var borta från Vreta, och hennes eget öde tycktes vara afgjordt. Hoppet som förr så ofta lät höra sin röst teg nu, men Clara hade lärt sig undergifvenhet. Hon hade ju

så mycket att vara tacksam för. Hon hade Alariks kärlek. Hon kunde glädja sin fars lif och göra godt. Hennes lif förflöt icke onyttigt och det skulle aldrig förflyta under overksam klagan.

Snart hörde Clara på Linnarnäs att Alarik var hemkommen och det gladde henne att han ej längre var i ett annat land, om hon också icke skulle träffa honom. Häggarne hade blommat ut och naturen klädde sig i midsommarskrud. Då kom ett budskap till Linnarnäs, att Alarik sjuknat i tyfus och lifsfarligt. Det var den bittraste pröfningen att veta honom sjuk och ej få vårda honom — hon visste icke, huru hon förmådde lefva under de dagar, som följde på sorgebudskapet.

En dag satt hon i salen vid det öppna fönstret, arbetet hade sjunkit ur hennes hand, en rönn stod utanför och sände till henne sin doft. Hon bad ej mer för sin älskades lif, hon hade bedit så många böner, hon satt blott likasom i ett slags stum förbidan. Då hördes ett ovanligt ljud, det väckte henne och förvånad såg hon upp. En trespänd vagn körde fram till trappan, en högväxt gråhårsman steg ur den — det var baron Vernersköld, Alariks far.

„Han är död!“ var hennes första tanke och hennes hjerta upphörde nästan att slå, den andra var att baron Vernersköld väl då icke skulle varit der.

Hon uppsteg; hon var ej i stånd att taga ett steg framåt — det skymde för hennes ögon. Dörren öppnades, den gamle herrn närmade sig henne och sade till henne, qvinnan af folket:

„Alarik Vernerskölds far kommer och bönfaller att jungfru Clara Rosenberg ville bli hans svärdotter“.

Underverket hade skett. Blott ett underverk kunde rädda Alarik Vernerskölds lif hade läkaren sagt, och ett underverk skedde. Alariks far reste genom natt och dag för att tigga flickan, som han kallat en skamfläck för den adliga ättens blanka vapensköld, om sin sons lif. Att detta ej skedde förgäfves behöfver väl ej sägas.

Claras föräldrar gåfvo sitt bifall, nämdeman Rosenberg lugnt och värdigt; han var sjelf en hederlig man, mannen som bad om dottrens hand för sin son var det äfven, likasom sonen, hvilken han aktade och värderade, och Clara älskade honom —

detta allt, men icke börd, samhällsställning och rikedom hade vigt i Claras fars ögon.

Nämdemanskan såg ännu mera perplex ut vid detta frieri än då Kalle friat till Lotta. Baron Vernersköld förde genast Clara med sig; kärleken och lyckan åstadkommo det underverk man väntat och Alarik tillfrisknade.

Så snart Alarik fick krafter att företaga färden till Claras fädernehem firades bröllopet der i stillhet, och blott de närmaste af slägt och vänner voro närvarande dervid. Att de voro lyckliga behöfver ej sägas. Vid den tiden hade Alariks föräldrar lärt att älska sonens räddarinna, så att en egen dotter ej kunde varit dem kärare.

„En engel bad för oss i himlen, derför skedde underverket", sade Clara med tårar i ögonen, då hon med sin man tog det sista afskedet af Sigrids, den kära barndomsvännens graf.

Aldrig ångrade gamle baron Vernersköld sin färd till Vreta, ty hans svärdotter Clara var om än icke högvälboren dock „ädelboren", och ingen friherrinna Vernersköld har värdigare uppburit det stolta namnet än bondedottren Clara.

Vid sexton år.

Af Eva.

Första kapitlet.

Finns det något härligare än att vara sexton år och ett omhuldadt barn i ett godt hem; ej veta af en enda sorg — ej ens den „att mustaschen växer trögt“ — och le mot hela verlden, så att verlden ej kan annat än le igen!

Jag var äldsta dottren i en talrik familj; utom en äldre bror Axel som var student, hade jag tvenne systrar om tolf och tio år, Hulda och Ebba, tre yngre bröder och „lilla syster“, den tvååriga Anna, allas vår älskling. Min rara, präktiga pappa hade en domsaga och bodde på sin vackra egendom Moisio; mamma — ja huru skall jag beskrifva henne? För mig var hon begreppet af allt godt och förträffligt, och jag tror att de flesta måste hålla af henne, om än en och annan ville påstå att hon „skämde bort barnen“, „var för slapp med dem“, och så vidare. Jag tror att de som sade så misstogo sig, ty när så behöfdes hade hon ett sätt, som gjorde att ingen någonsin satte sig emot hennes vilja; hon hyste blott den förnuftiga åsigten, att ej genom onödig stränghet likasom utmana till uppstudsighet.

Utom de egna åtta barnen räknades till familjen en slägting på långt håll, Gustchen Grundell, som pappa var förmyndare för; hon var ett år äldre än jag, fader- och moderlös, och hade vistats hos oss i flere år. Hon och jag hade läst tillsammans för „Bonne-Amie“ och voro goda vänner; nu hade vi

sluppit ur skolrummet, der Hulda och Ebba nu allena profiterade af Bonne-Amies visdom. Att de gjorde det „nu“, var dock icke att taga efter bokstafven, ty den tid hvarom jag ämnar tala inföll vid sommarferierna, Bonne-Amie hade rest för att besöka sina slägtingar och en allmän frihetstid rådde. Gossarne skulle visserligen läsa litet latin för stora bror Axel och flickorna spela för Gustchen och mig, men sanningen att säga förtjenade hvarken lärare- eller elever beröm för flit.

Men hvem kan också vara flitig, då juni infaller så härlig, så varm och så grön som då? Dertill fordras en stoicism större än vi alla, som ännu blott räknade „ton—åren“, sammanlagdt egde. Hvem kunde motstå, då bofinken qvittrade så lockande, då göken tycktes ropa: „kukku, kukku, kom ut, kom ut!“ då sjön inbjöd till bad eller utfärder till de gröna öarna i dess blåa famn, eller då abborrarna nappade så präktigt vid vassen? Nej det var rakt omöjligt att spela skalor och sonater, declinera mensa eller peta med synålen inomhus, och det gjorde vi då heller icke, utom på regndagar. I trädgården arbetade vi deremot så, att mamma riktigt berömde oss, men det var också sannerligen ett nöje att så och plantera, gräfva, rensa och kratta då körsbärsträden snögade hvitt på en och siskorna qvittrade öfver ens hufvud!

En dag sutto vi efter väl förrättadt arbete vid det långa middagsbordet då pappa yttrade något, som kom oss att spetsa öronen.

„Jag har i dag haft bref från en gammal vän, bror Holm i Borgå“, sade han, „du mins ju Robert Holm, mor?“

„Ja, jag mins lektor Holm rätt väl, min vän; jag mins också att du alltid satt stort värde på honom“, svarade mamma.

„Holmen skrifver nu till mig och frågar, om vi under sommaren vilja mottaga i vårt hus hans son Clas; gossen är hans enda barn, nitton år gammal och nyss blifven student. Bror Holm menar, att hans pojke väl skulle behöfva litet fruntimmersupptuktelse, emedan han så tidigt miste sin mor. Hvad menar du, min vän, skola vi taga honom hit? De grannlåter Holmen säger för din räkning, om din förmåga att handleda ungdom och annat mera, hvari han visserligen har alldeles rätt,

får du sedan sjelf läsa, men jag vet nog att de ej inverka på ditt beslut. Har du plats för gossen och skola vi skrifva att han får komma hit?"

„Ja gör det, min gubbe. Grytan, som kokar för fjorton munnar", — (med pappas renskrifvare och mammas hushållsbiträde voro vi fjorton till bords) — „kan godt göra det äfven för den femtonde, och utrymme ha vi nog. Jag tror visst att Axel ej har något emot att få en kamrat i sin vindskammare, och vi skola göra hvad vi förmå att han måtte trifvas ibland oss".

Mammas moderliga hjerta var redan helt varmt för den moderlöse, och hennes fina hand for smekande öfver lilla Annas ljusa hufvud, der hon satt emellan föräldrarne på sin höga barnstol.

Nu blef ordet fritt och man småpratade om hvarjehanda, men först och sist om den väntade ungherrn. Axel undrade litet på sitt lugna vis hvad slags pojke han kunde vara, och den ömhjertade lille Bruno, som uppmärksamt åhört pappas ord, sade:

„Mamma måste bli hans mamma, efter han ingen mamma har!"

Mamma gaf honom en blick, som sade att hon gerna velat vara en moder för alla moderlösa, och sade att hon och vi alla skulle vara mycket snälla mot den fremmande gossen.

Andra kapitlet.

Pingstaftonen väntades den unge studenten. Gustchen och jag sutta på gungbrädet vid trappan och rensade „patientia" till qvällen och språkade om den väntade.

„Vet du Eva, vi måste riktigt antaga oss pojken att det blir folk af honom", menade Gustchen.

„Jag tänker det är bäst att vi först se „föremålet", som tant Greta säger", svarade jag.

„Åh, jag ser honom tydligt för mig; han är kort, ljuslett och fräknig, rodnar bara man ser på honom och törs knappt svara då man talar till honom — ja just sådan är han, det skall du få se!“ förklarade Gustchen tvärsäkert.

I detsamma började Caro att ursinnigt skälla och skramla med kedjan vid sin koja, och uppför allén körde en skjutskärra, hvarpå satt en student — det kunde man se på lyran, som glänste mot solen.

Gustchen nöp mig i handen och jag nöp igen, och så samlade vi den färdiga patientian i sållet. Gustchen kastade en liten sten mot Axels vindskammarvägg och svarade på hans fråga hvad som stod på:

„Din student kör uppför allén, kom ut och tag emot honom!“

Kärran stannade utanför grinden. „Han har folkvett“, tänkte jag, ty det var oss alltid en förargelse att se sanden på upp körsvägen, som vi höllo så finkrusad, sparkas upp af hästhofvar. Från kärran hoppade nu, icke raskt och lustigt utan något betänksamt, en lång, ja ovanligt lång, mörklagd ung man, som sedan med öfverrocken på armen och resväskan hängande om halsen öppnade grinden och inträdde på gården. När han kom litet närmare, märkte vi att han såg ovanligt bra ut, men äfven något generad — hvilket ju heller icke var att undra öfver, då han så der föll likasom från skyarna ned bland alldeles obekanta menniskor.

Med sin vanliga godlynthet gick Axel emot honom på halfva gården och sade:

„Jag är Axel Berg; var välkommen, bror Clas Holm! Inte sannt — vi lägga ju genast bort titlarne? Här har du min syster Eva“, de hade nu kommit fram till trappan, „och här är Gustchen Grundell. Det var riktigt väl att du kom hit, ty jag har inte stått mig mer än jemnt mot de illmariga flickorna; nu hoppas jag få en bundsförvandt i dig“.

Vi helsade på gästen och bannade sedan Axel för hans oartighet, men jag förstod nog att Axel, som icke hade fallenhet för långa tal, gått ifrån sin vana för det han ville göra det

lättare för Clas Holm, hvilken ju måste känna sig litet besvärad vid detta första uppträdande.

Pappas och mammas välkomnande var allt hvad man kunde önska; Hulda och Ebba nego litet blygt, men Uno och Kuno, som voro raska och frimodiga fjorton och femtonårigar, samt den snälle lille sexårige Bruno „smällde hand“ med stor frimodighet, och lilla Anna räckte sin mun att kyssa. Det var nästan rörande att se den långe ynglingen, som aldrig kysst en mor eller syster, taga den lilla upp i sin famn; hans annars allvarliga ansigte log då så godt, som om ett solsken spridt sig deröfver. Flere än jag märkte detta; det tillvann honom genast mammas hjerta, och den annars nästan öfverdrifvet ystra Gustchen hade en helt allvarlig min och skämtade icke på en lång stund, hvilket var något för henne högst ovanligt.

Studerande Holm framförde nu artigt sin fars helsningar till pappa och mamma och var alls icke tafatt. Föräldrarne föreslogo genast „farbror-, tant- och duskap“ mellan oss alla och den nykomne, efter han ju skulle blifva en medlem af familjen.

Komna upp på vårt rum, en vindskammare på motsatta gafveln mot den, der Axels kammare var belägen, kunde jag icke afhålla mig från att skämta litet med Gustchen öfver att hon så snöpligt gjort fiasco som profetissa. Ingenting kunde vara mera olikt hennes beskrifning på den väntade än just Clas Holm sjelf! Gustchen medgaf det skrattande och jag tyckte att hennes uppfostringsifver ansenligt svalnat, ehuru hon dock menade, att „pojken inte hade någon riktig ruff i sig“.

„Det får han nog, om du får upptukta honom“, sade jag skrattande. „Ingen utom du får vår lugne Axel att vara riktigt uppsluppen och pojkaktig“.

„Ja, det är då ändtligen väl“, svarade Gustchen; „hvad tjenar det också till att vara ung och lycklig, om man går surmulen och inte förstår att vara glad! — sorgen kommer väl en gång för alla — den har ju redan i rikt mått kommit för mig, då jag förlorade far och mor“, — Gustchen slog plötsligt armarne omkring mig med ett af dessa hos den glada ystra flickan sällsynta utbrott af djup känsla, och höll mig hårdt om-

sluten — „men jag har fått ett godt hem hos eder, fått föräldrar och kära syskon — Gud vare tack derför!“

„Vi hålla alla så innerligt af dig, Gustchen lilla, och jag kan aldrig tycka annat än att du verkligen vore min syster“, svarade jag och kysste henne till god natt.

Tredje kapitlet.

„Nå, huru går det med uppfostringsplanerna, Gustchen?“ frågade Axel på pingstdagseftermiddagen, då vi vandrade ned till stranden för att ro ut på sjön. Clas Holm var några steg före oss med Bruno, som drog honom med sig för att visa honom sitt nya skepp.

„Huru skulle det väl gå, då jag så bedröfligt misslyckats med dig!“ sade Gustchen skälmaktigt. „Men det säger jag, att om du yttrar ett ord om detta skämt till Clas Holm, så skall jag grymt hämnas“.

„Så att du ger tappt, miss Gustchen?“ retades Axel.

„Låt det nu vara slut“, sade Gustchen; vi voro nu vid bryggan och snart i båten.

Clas var förtjust i vår vackra sjö med sina många större och mindre holmar; han hade om somrarna med sin far vistats i Borgå skärgård och kände icke till de tavastländska insjöarna med deras intagande älskliga naturskönhet. Vi talade mycket om mångahanda, lifliga och pratsamma som vi voro, och förmådde äfven den tystlåtne Clas Holm att bli litet språksammare; dermed lyckades den lifliga Gustchen bäst, och tacksammare åhörare än oss kunde han aldrig få, då han talade om Runeberg — vi kunde aldrig tröttna att höra och fråga. Slutligen sjöngo vi litet, och det var oss särdeles välkommet att i vår gäst finna en god bassångare; Axel hade icke sångröst och Uno hade hittills varit vår enda ressurs i musikväg. Gustchen var i synnerhet glad deråt, ty sång var hennes lif och hon drillade som en lärka dagen lång, så att gamla Kajsa brukade runka på

hufvudet och säga: „Den fågel, som qvittrar beständigt, tar höken till slut, och den som sjunger på morgon får gråta innan sol går ned“ — men Gustchen skrattade blott och annat var den profetian ej värd, ty ett godt lynne är visserligen en säkrare borgen för ett lyckligt lif än ett surmulet humör.

Snart blefvo vi som gamla vänner, Clas Holm och vi alla. Det tycktes utgöra ett verkligt nöje för honom, som aldrig haft några syskon, att sysselsätta sig med barnen, och de å sin sida voro förtjusta i honom; lilla Anna tog det för en gifven sak, att hon skulle sitta på hans axel eller bäras på hans arm vid våra promenader samt att hon skulle fritt få husera i hans krusiga mörka hår, och han lät det sig med stort tålamod väl behaga.

En dag anlände ett länge förbidadt eller rättare med glädje emotsedt bref till mamma; det innehöll den sedvanliga bjudningen till Ulrikadagen, som brukade firas med dans, lek och gamman på Uotila gård hos enkeprofessorskan Brandelia, tant Ulla, som vi alla kallade den älskvärda och förträffliga frun. Professorskan Brandelia var en gammal ungdomsvän till föräldrarne och det var vanligt att man ett par gånger om året gjorde besök hos hvarandra, ehuru afståndet emellan Moisio och Uotila var nära sju mil, och således som pappa, hvilken var litet „hästgrårare“ kallade det, „en styf dagsresa“. Utom den vanliga hjertliga bjudningen till hela familjen var det denna gång en särskild till Axel och mig att komma ett par dagar före de andra, och Elsa Brandelia, med hvilken jag underhöll en så flitig brefväxling som vårt något primitiva postväsende medgaf, gladde sig mycket att få oss till Uotila litet på förhand för att hjelpa med tillrustningarne till festen.

„Kom om måndagen“, skref hon, „om onsdagen vänta vi de andra. Här äro redan flere gäster: flickorna L. och andra, men dem känner du allesammans; den enda du inte sett är häradshöfding Hjelm, som Ulrik fört med sig. Jag skulle ha lust att beskrifva honom, men här kommer nu Elli med bud att jag skall komma och träda på faster Serafias knytnålar — jag måste derför nu sluta. Rätt så godt kan det också vara, ty jag har föga talent för porträttmålning“.

Den sedvanliga ädla täflan emellan oss flickor att stanna hemma hos pappa, som ej hade tillfälle och kanske, efter hvad jag misstänker, icke heller lust att bivista det besvärliga nöjet, fick ett kort och godt slut genom pappas förklaring att han sjelf just de dagarna måste begifva sig bort på ett urtima ting, hvarför så många som rymdes gerna kunde fara med — „det de nog ändå kunnat göra“, menade pappa, som så gerna unnade barnen det efterlängtade nöjet. Lille Bruno, hvilken just höll på att draga på tråden till en „dansmästare“, som hängde på väggen för att roa lilla Anna, som skrattade och sprattlade med armar och ben nästan lika ledigt, som sjelfva dansmästaren, skulle bli hemma för att „hålla sällskap åt Anna“, och förklarade vigtigt, att ingen behöfde vara orolig för henne; han, Bruno, skulle nog akta henne för tuppen och gåskarlen samt för brömsar, Annas förskräckelse, och för brunnen, dit Anna hade en farlig benägenhet att titta ned.

Mamma framtog nu hvitt linong, som hon i tysthet uppköpt till klädningar åt Gustchen och mig, men ej velat förut omnämna, i händelse ingen Ulrikadagsbal blifvit af, och socknens högt ansedda sömmerska mamsell Frondelia tillkallades. Snart togs mått, syddes och profvades af alla krafter; Gustchen och jag fållade och sydde kjolarna; vi gjorde detta på den luftiga trappan och det gick som en dans. Pappa råkade händelsevis få öfvervara öfverläggningen angående längden på min dansklädning, och inlade äfven sitt votum i frågan. Han sade: „Gör inte Evas klädning lång och slamsig, så att hon trampar i den, om jag får be; jag vill gerna att Eva skall få vara min okonstlade raska flicka och inte en sjåpagås med lång stjert efter sig, och kusin Brandelia har nog andra qvastar på Uotila än florstrasor“.

Mamma skrattade godt och min klädning blef ganska kort, hvilket jag, som aldrig dittills haft riktigt långa klädningar, betraktade som en stor förmån.

Fjerde kapitlet.

På utsatt dag lemnade Axel och jag, efter ett muntert afsked af de hemmablifvande och några förmaningar att väl se om den gamla beskedliga „Bläsen“, Moisio. Efter en ganska varm färd närmade vi oss mot qvällen vår resas mål, och åkte just uppför en af de många backarne på den besvärliga vägen, då vi sågo framför oss på höjden en kärra der tvenne blusklädda ungherrar åkte, och omedelbart derpå svängdes Ulrik Langs halmhatt och Axels studentmössa till munter hälsning och glada tillrop växlades.

„Välkommen Eva, välkommen hedersbror Axel!“ ljöd det från den fryntlige Ulrik. „Här får jag presentera kamraten Bernhard Hjelm“.

Den föreställde personen bugade sig artigt för mig, ty han hade likasom Ulrik hoppat ur kärran.

„Ni äro ifrigt väntade“, fortfor Ulrik, „och tant Angelique påstod att hon blefve nervös, om inte Elsa lät bli att så ständigt se åt vägen. Vi åter äro pligtskyldigast här för att hämta ett lass björnmossa“.

„Hvad i all verlden skall du göra med den?“ frågade jag förvånad.

„Det är vår lilla hemlighet så länge, och lilla Eva får öfva sig att kufva moder Evas svaghetssynd“, gaf Ulrik till svar. „Men far nu blott fram; ju förr vi skiljas dess för råkas vi igen. Jag hade stor lust att ge tusan hela mossan, men då finge jag väl aldrig mera nåd för tant Emelies ögon“.

„Åhå!“ pustade Ulrik och kränglade sig åter upp i kärran, dit hans smärte reskamrat redan ledigt svängt sig upp.

„Det är då bäst att vi fara: hopp Bläsen!“ sade Axel och fattade tömmarne, som jag egentligen dittills skött, dels för det jag var road af att köra, men ännu mera för att bror Axel var litet beqväm af sig och ibland försjönk i funderingar, som icke bådat godt för allas vår välfärd om jag ej hållit ett vaksamt öga på häst och tyglar. Snart sågo vi mellan träden sjön, der qvällsolen och vackra gullglänsande moln speglade sig; snart hörde vi suset af qvarnforsen, och kort derpå åkte vi uppför

den höga backen, der många voro oss till mötes med vänliga välkomsthelsningar.

Nu först började jag känna en liten „hjertebanken“, ty det var första gången jag skulle göra mitt inträde i ett så stort sällskap utan mamma eller Gustchen; jag kände mig blyg och önskade att det första väl vore öfver. Jag hviskade något derom till Axel, samt att jag kände min gamla förskräckelse för de stränga tanterna Serafia och Angelique återvakna.

„Tag saken kallt!“ tröstade Axel med äkta pojkaktig nonchalance, och nu voro vi framme.

Elsa mottog mig med öppna armar så snart jag fick fötterna på marken, tant Ulla, rar som hon är, och alla de unga klasade sig omkring oss och följde oss in.

„Kom nu och helsa på fastrarna“, hviskade Elsa, „så har du det undan, Eva lilla!“ Jag inträdde således i salen, dit jag så ofta i barndomen med bäfvan och fruktan begifvit mig, för att mönstrad af tanternas förstenande blickar utföra min artigaste helsning; de sutto der som alltid med nedfällda rullgardiner och slutna fönster till skydd för flugor och drag, och jag gjorde min djupaste nigning, framförde föräldrarnas helsningar, fick af tant Angelique två fingrar att kyssa och af tant Serafia det huldrika ordet att „lilla Eva vuxit till sig sedan i fjol“, och så var jag behörigen introducerad.

Elsa följde mig upp på gästrummet, der jag skulle tvätta bort resdammet, för att få prata litet, och vårt samtal rörde sig, utom Elsas frågor efter mina hemmavarande, om de gäster, som redan anländt och dem som väntades till Ulrikadagen.

„Du må tro att vi haft ett riktigt hufvudbry att uttänka huru alla skulle placeras“, sade Elsa. „Nog skulle allt gått bra, men fastrarna ha en förmåga att göra det enklaste svårt;“ och lilla Elsa drog en lätt suck. „Hvarje hem har sitt skelett i skåpet“ — hos oss på Moisio hade jag ändå aldrig sett skymten af något sådant — „men Uotila hade tvenne, påstod Ulrik, och de sutto tyvärr inte i skåpet“ — i så fall hade det ej varit så farligt, — „utan lefde och blandade sig i allt“.

Nu fick jag också reda på hvad mossan skulle vara till; den skulle tillika med en stor mängd dylik, som redan

var hemförd, förvandla den stora förstugutrappan till en mossgrotta.

„Ni mötte således Bernhard Hjelm och Ulrik, sade du? Du har inte förr sett Bernhard; nå, hvad tyckte du om honom, Eva lilla?“

„Jag tycker, att han är mycket vacker, och det är allt hvad jag ännu kan säga, efter jag ej hört honom yttra ett enda ord“, svarade jag.

„Han är lika hygglig som vacker“, förklarade Elsa, „och vi ha haft stor trefnad af honom under de veckor han varit här på Uotila. Och så sjunger han så bra! Men apropos, ni ha ju också en ny student hos er; tycker du ännu lika bra om honom som i början?“

„Ja det gör jag och vi alla, och märkvärdigt nog tycks han också ha funnit nåd för Gustchens ögon; och hon är, som du vet, mera sträng af sig“.

Elsa log, så att hennes lilla runda ansigte var idel små gropar, och sade:

„Gustchen är en rar flicka, men du, min lilla Eva, är ändå den raraste flicka i verlden! Hvad jag är glad att ha dig här en gång igen!“ Och åter kysste och omfamnade hon mig af hjertans grund.

Snart var jag helt hemmastadd bland de unga, af hvilka jag kände de flesta sedan gammalt. Med verkligt nöje återsåg jag Malin Granberg, Ellis, Elsas yngre systers guvernant, ty jag likasom vi alla yngre flickor höllo mycket af henne, emedan hon, ehuru flere år äldre än Elsa och jag, aldrig behandlat oss med den öfverlägsenhet, hvarmed fullvuxna så ofta behandla barnungar. Det var så besynnerligt att nu som „stor“ vara på Uotila, der jag otaliga gånger varit som barn och med de andra barnen tiggt jungfru Maja Lena om litet mera smör på de tjocka limpskifvor hon bredde till mellanmålssmörgåsar åt oss. Nu sprungo vi ej längre omkring och rymde det längsta vi kunde från tanterna, hvars stränga bud dock alltid på något vis hunno synderskorna.

Medan dessa tankar framkallade ett litet leende hos mig, der jag sedesamt satt bland annat stort folk på det långa gung-

brädet, körde Ulrik och hans kamrat hem ett väldigt lass grön mossa, och infunno sig efter att hafva aflagt bluserna bland oss andra just lagom till soupén.

Elsa hade rätt; häradshöfding Hjelm var verkligen vacker och hygglig; han hade något så förbindligt och fint i sitt sätt att skicka sig, att jag ovilkorligen kom att tänka på att uttrycket „gentleman“ just vore det rätta att säga om honom. Många andra tycktes vara af samma tanke som jag, ty hos alla, från de stränga tanterna till lilla tioåriga Elli, var han en gunstling, och det utan ringaste bemödande å sin sida, det såg man tydligt.

Sent på qvällen, då jag redan var halft insomnad, väcktes jag af att tvenne unga damer, hvilka bebodde samma gästrum som jag, började en berättelse deri häradshöfding Hjelm var hjelten. Utan min förskyllan fick jag således veta, att han varit olycklig i kärlek; han hade i flere år varit fästad vid en ung och mycket vacker, men fattig flicka i sin hemsocken, „någonstädes åt Viborgstrakten“, men hon hade plötsligt „slagit upp“ och gift sig med en rik och gammal brukspatron, och detta hade kostat så förfärligt på Bernhard Hjelm att han, som öfveransträngt sig för att just för hennes skull fort taga grann examen, sjuknat i hjernfeber och ännu sörjde den trolösa.

„Och huru kunde någon flicka vara så förskräcklig och handla så oförsvarligt mot den söte häradshöfdingen!“ suckade den känslofulla Saida L., och den andra unga damen suckade litet i duett med henne.

Snart sofvo de båda ömhjertade varelserna, men jag låg nu klarvaken och tänkte på hvad jag hört, undrade om den hyggliga menniskan aldrig skulle låta trösta sig, samt huru den trolösa varelsen kunde lefva för samvetsförebråelser, sedan hon begått en så svart handling, och om hon kunde njuta af all sin härlighet med ett så syndigt hjerta; och så somnade jag slutligen under dessa tankar, hvilka småningom öfvergingo i orediga drömmar. Det enda jag deraf erinrar mig är att jag tyckte mig stå vid sjöstranden, just der solen lyste på vattnet, med näckrosor i håret, och vid mina fötter knäböjde en riddare lik Sanct Göran på en tafla, som vi ha hemma på Moisio, der han föreställes

stridande med draken, men när riddaren såg upp till mig var det ej längre Sanct Göran utan Bernhard Hjelm, och i detsamma slog vattnet så hårdt mot stranden att jag vaknade. Men hvad jag hörde var icke vågornas brus utan kaffekopparnas skrammel på brickan, hvarmed en tjensteande nu stod framför mig och bjöd enligt gammal Uotilased kaffe på säng.

Femte kapitlet.

Snart voro alla samlade i stora matsalen till frukost, derefter skingrades man hvar åt sitt håll; jag höll mig troget till Elsa och hjelpte henne med allehanda små husliga göromål och hörde då ytterligare huru man planerat för de följande dagarna. I dag skulle man blott inöfva en sång; „tant Emelie“, en halfgammal mycket etherisk, estetisk och litterär fröken af husets närmaste bekanta, hade skrifvit orden till en bekant melodi, och på qvällen skulle vi plocka näckrosor, som behöfdes till mossgrottan. Morgondagen var bestämd att förverkliga denna grottidé, som hittills fanns blott i tant Emelies uppfinningsrika hjerna, samt åstadkomma kransar och dekorationer. I dag anordnades på gården en stor löfsal af unga björkar, men dermed hade blott ungherrarne, af hvilka trenne utom de redan nämnda funnos, att befatta sig.

Sången befanns behöfva mycken öfning ty, förmågan svarade i allmänhet ej emot den goda viljan; häradshöfding Hjelm hade just intet afundsvärdt värf, ty vid dylika musiktillfällen finnas alltid många som sjunga ut af hjertans grund, obekymrade om de ha blifvit begåfvade med gehör och sångröst eller icke, och det behöfdes stort tålamod och mycken finhet hos honom att få denna välmening något modererad. Det började dock gå behjelpligt och man litade på den goda tant Ullas öfverseende för bristerna. I mitt sinne tänkte jag att min Gustchen med sin klara sopran och Clas Holms stadiga bas skulle göra god

effekt, och de voro dessutom välbekanta med „Upp genom luften“, hvilken melodi tant Emelie valt för sin morgonhelsning på Ulrikadagen. Sångrepetitionen egde rum nere i lusthuset i trädgården, för att det skulle vara en fullkomlig syrpris för tant.

Qvällen kom och vi foro ut i tvenne stora båtar för att plocka näckrosor; enligt de stränga tanternas föreskrift måste ett förkläde följa med i hvardera båten, och i den der Elsa och jag sutto innehades denna otacksamma hederspost af den estetiska tant Emelie, som visade sig vara en rätt snäll och god menniska, så att jag började förlora min öfverdrifna respekt för henne. För min barnsliga inbillning var det ändå någonting extraordinärt att vara skriftställarinna, och det påstods tant Emelie vara, ehuru ingen visste hvad hon skulle skrifvit annat än vackra och omtyckta tillfällighetsverser.

Snart voro vi ifrigt upptagna af att draga upp så många näckrosor vi kunde få tag uti, och deras långa stänglar slingrade sig som ormar omkring oss till stort men för toiletten, ifall man ej, som de flesta dock gjort, klädt om sig för utfärden. Näckrosor funnos i oändlighet vid bäckens utlopp i insjön och vi hade innan kort plockat så mycket att tant Emelie, som stod i spetsen för företaget, förklarade det vara „mer än nog“. En lätt dimma hade emellertid uppstigit från vattnet, en lätt sommarskymning hvilade öfver land och sjö och allt föreföll så besynnerligt och drömlikt. Näckrosorna påminte mig också om min dröm, och jag tyckte det vara besynnerligt att jag så der på förhand skulle drömma om dem, ehuru vi då ännu icke talat derom.

Någon föreslog sång och Bernhard Hjelm, som varit tyst under färden, ehuru det knappt märktes under det glada sorlet, var genast med derom och snart ljöd Geijers härliga: „Stilla skuggor“ i den stilla qvällen; några stjernor tände sig på sommarhimlen, tystnad rådde bland det förut så språksamma sällskapet ännu länge efter det sångens toner förklingat, och raska årtag förde oss hemåt.

När vi gingo upp ifrån båthuset var det första gången Bernhard Hjelm och jag kommo i samtal med hvarandra. Det var blott några anmärkningar angående den Tavastländska na-

turens och skärgårdens olika tycke och skönhet, och särskildt Kangasalas der han tillbragt förledne sommar, och så kom jag att tala om sjön vid mitt hem, en af de tusende i Suomis land, den jag fann så oförlikneligt vacker — „kanske för det mitt hem är mig så kärt“, sade jag.

Han tycktes så väl fatta och förstå mig; han talade i sin tur om den mångbesjungna Saimen, i hvars närhet hans föräldrars hem varit beläget, och det föreföll mig alls icke som om vi varit fremmande för hvarandra. En sådan sammanvaro under Guds fria himmel gör också menniskor mera bekanta med hvarandra, mera okonstlade än åratals umgänge genom ceremonivisiter — det har jag sedermera mången gång erfarit.

Följande dagen regnade det smått på morgonen och jag tänkte litet bekymrad på det otrefliga resväder de mina som i dag väntades skulle få, om än stora resvagnen, „familjeskåpet“, som Axel kallade den, skyddade mamma och flickorna för väta. Snart klarnade det likväl och naturen likasom humören företedde det blidaste solsken.

Efter frukosten började arbetet med att mossbekläda väggarna. Det såg långt svårare ut än det verkligen var och gick så till att stora stycken af björnmossan fästades med segelgarn, som spändes mellan förut inslagna spikar; arbetsdrygt var det likväl och jag såg med verklig förvåning att bror Axel, hvilken allt hade mycken böjelse för beqvämlighet, som en helt sjelffallen sak åtog sig att jemte häradshöfding Hjelm utföra detta värf. Att Elsa af tant Emelie beordades till hans biträde kunde möjligen förklarat saken, men derpå tänkte jag ej då och icke heller sedan, när jag hörde de muntra skrattsalvorna från deras sida af rummet och såg Elsas vackra små perltänder lysa.

Sjelf blef jag af besagda vår försyn utsedd att tillhandagå häradshöfding Hjelm, likasom Elsa hjelpte Axel. De öfriga ungherrarne, utom Ulrik, buro i stora korgar upp mossan och flickorna bundo kransar att sätta omkring dörrar och fönster, öfverallt der de med god effekt kunde anbringas; de ställde äfven ljus i kulörta lyktor, hvarmed grottan på qvällen skulle upplysas, och bröto upp näckrosorna, så att de bildade hvita

stjernor, hvilka stuckos in i den gröna och bruna mossan. Ulrik vandrade omkring och påstod att han var oumbärlig som uppsyningsman öfver arbetet, hvari hans korpulens „och commodité“ — tillade tant Emelie — förbjöd honom att deltaga.

Ändtligen var allt färdigt och utmärkt väl, ja öfver all förväntan väl lyckadt. Tant Emelie gick helt förtjust omkring och beundrade sin utmärkta idé. Lilla Elsa hviskade hastigt till mig:

„Tant Emelie funderar på någonting — får se om det inte blir tablåer! Stackars vi — hvad det då blir för ett bråk!“

En af flickorna hade lekfullt stuckit ett par näckrosor i mitt hår, och se det gaf vår snillrika fröken en ny idé!“

„Undine!“ utbrast hon. „Så skall det bli! Vi måste ha tablåer; här komma de att taga sig oförlikneligt väl ut. Det vore verkligen synd att försumma det ypperliga tillfället! Eva Berg skall bli Undine och så kan man hitta på något annat, såsom „De fyra årstiderna“ eller något dylikt. Ja, årstiderna! det blir också förträffligt! Hvarochen en tablå för sig — i grupp skulle de ej göra samma effekt — Elli blir våren och Elsa sommaren — charmant, charmant!

Tant Emelie såg så lycklig ut, som om hon funnit en skatt, men Malin Granberg och Elsa sågo deremot något motstulna ut och suckade smått, ty det var ej lätt att nu, då allt var undanstökadt för att bereda gästerna så mycket utrymme som möjligt, uppsöka allt hvad tant Emelie kunde behöfva för sina tillrustningar.

Snart samlades i den såkallade mangelkammaren i en sidobyggnad, enligt fröken Emelies reqvisition, gamla hvita gardiner till draperier, mattor, bomullskardningar — som skulle föreställa snö — silfverpapper, vaxfrukter, efter det af årets skörd olyckligtvis ännu blott fanns smultron, och jag vet ej allt hvad. Till och med smink fanns i en gammal spegellåda sedan ett sällskapsspektakel, som tant Emelie för en längre tid tillbaka arrangerat på Uotila. Tant Emelie var riktigt i sitt esse och utdelade sina order som en segerrik general.

Jag var deremot ganska illa till mods, ty jag tyckte att det skulle bli förskräckligt att stå som ett spektakel och bli

begapad och — hade icke sjöjungfrurna fiskstjert? Jag skulle skämmas ögonen ur mig att stå der med en fiskstjert; nej, tant Emelie må säga hvad hon ville, jag kunde ej gå in derpå; jag skulle aldrig der hemma få någon frid för den historien!

Jag sade Elsa att jag bra gerna ville bli förskonad från att vara med i tablåerna. Elsa svarade att hon icke trodde det tant Emelie skulle afstå från sin en gång fattade idé, och Ulrik, som just råkade gå förbi och uppsnappade Elsas ord tillade:

„Tant Emelie är lika envis som tanterna Angelique och Serafia på sitt vis, men mycket beskedligare", menade han ångerfullt, ty alla måste erkänna att fröken Emelie verkligen var en god menniska.

Jag tog dock mod på mig och frågade tant Emelie så bevekande jag kunde om det icke vore möjligt för mig att slippa vara Undine, då de fyra årstiderna ju vore något så vackert och tillräckligt. Till min häpnad fick jag till svar:

„Nej, inte för allt i verlden! Undine är min älsklingsidé, min triumf — du har ingen föreställning om huru förtjusande du är!"

„Men fiskstjerten?" Vågade jag föga uppbygd af hennes ord invända. Nu skrattade den lifliga menniskan så att tårarna runno utför hennes kinder; tårar voro dervid heller icke långt från mina ögon, men det var inga glädjetårar!

„Du enfaldiga barn", utbrast hon, „huru kom du på en så löjlig idé? Var inte ledsen, min älskling, men du måste verkligen göra mig till viljes! Och var inte rädd att jag skall göra dig ful — du blir Undine innan hon återtog sin rätta gestalt och riddaren måste vi äfven ha. Låt se — Axel! — nej inte han, häradshöfding Hjelm! Ingenting kan bli bättre! Kostymen blir svårast — Ah — nu minnes jag! På Kartano ha de en riddardrägt sedan en maskrad — den blir bra med litet guldpapper".

Nu stod mitt hopp till riddar Bernhard att han skulle säga nej, men det kom på skam, ty öfverraskad af tant Emelie böjde han sig för det oundvikliga, således — ingen räddning — om ej mamma skulle neka.

Sången repeterades och sedan började vi att vänta de mina och andra långväga gäster. De kommo äfven och jag blef så glad att jag ej kan säga det, då jag återsåg mamma och dem alla, ty jag hade knappt någonsin varit så länge som nu skild ifrån dem. När jag fått tala litet med mamma om Undine blef jag lugnare, ty mamma föreställde mig att det vore ovänligt af mig att göra den snälla tant Emelie emot, att jag derför borde öfvervinna den motvilja för att uppträda, som hon visst ej ogillade hos mig, och påminte mig att jag ju delade lott med de fyra andra flickorna, hvilka lugnt underkastade sig sitt öde. I allmänhet tyckte mamma visst icke om dylika tillställningar, men den här skedde ju för att visa tant Ulla Brandelia en uppmärksamhet, och endast derpå borde vi nu tänka.

Der många gäster äro samlade blir alltid knappt om utrymme, och nu fanns det en sofplats, för hvilken alla de äldre fruntimren i sällskapet hyste en stor panik, nemligen i samma rum der kamrerskan Parlander skulle logera. Bemälda fru, hvilken en spefågel i tiden gifvit namnet „tant Slammertacka", hade en underbar förmåga att undvara sömn, blott hon fick något olycksoffer till åhörarinna. Mamma, som märkte att tant Ulla såg litet fundersam ut, erbjöd genast att jag och Gustchen skulle ligga hvar sin natt inne hos fru Parlander.

„Ungdomen sofver så godt, den låter inte hålla sig vaken då Nukku Matti kommer", menade mamma vänligt, och nu skulle det till först bli min tur.

„Han ser bra hygglig ut, er student!" hviskade Eva till mig „månne han dansar?"

„Jag vet inte, men Gustchen vet det kanske", svarade jag; och Gustchen visste det, visste till och med att han valsade riktigt bra, ty de hade tagit sig en sväng der hemma „för att fördrifva sin orolighet", som Annas sköterska brukade sjunga i en gammal visa om en „fröken Malena", då Axel och jag så grymt lemnat dem åt sitt öde.

Och nu skildes man åt för natten och „mitt elände", som flickorna beklagande kallade det, skulle börja. Jag var likväl så sömnig och trött efter dagens mödor, att jag i mitt sinne

trotsade sjelfva tant Slammertacka att länge hålla mig vaken, när hon nu slog upp sin språklåda på följande vis:

„Hvem har jag fått till sängkamrat? Eva Berg ser jag; nå, kära barn, det var riktigt roligt, så kan jag få veta huru din mamma färgar den der vackra silfvergråa färgen; jaså, så att hon lägger blå alun, jag färgar alltid grått med vinsten, men det blir mörkt. Jag har ännu en klädning, för det håller färgen, som jag väfde samma år Agathon blef född, nej, då Mina hade kikhostan var det, men kanske ändå att det var, ja nu minns jag precis att det var då prostens firade sitt silfverbröllop, ty jag fick samma år moirée till klädning af Agapetus; se Agapetus vill att allt skall vara durabelt och durabelt är allt hvad han köper åt mig och barnen, och han rådde inte för att Minas blåa merinoklädning bleknade i solen och att prostinnans slamsiga piga spillde hela såsskålen öfver moiréeklädningen, som de slarfvorna alltid göra, slå sönder och fara fram, som turkar och hedningar och förderfva allting. Min Kallista stal här om sist två långa ljusstumpar, men så lärde jag henne också hvar David köpte ölet — hon skulle „skrifva till sin fästman“ — var det likt det? I mitt hus får ingen flicka ha fästman, det har jag sagt hundra gånger! Men af fästman så kommer jag ihåg Boströms på Niska — din mamma lär ha varit der på barndop? Är det sannt att Boström rifvit ned hela ena flygeln och byggt opp den igen, som om den inte varit god nog åt honom kanske! Annat var det då han gick der som fästman i gamle Gnageniuses. Ja ja, låt paddan komma till välde, så spricker den! Jo jo, högmod går för fall, det ser man på handelsman Skryteliuss! Der skulle allt vara så förbålt präktigt och de stekte med smör till och med för köksbordet, och så kom konkursen — och nu kan Skryteliuskan tacka sin Gud om hon har en gammal sarskappa att hänga på sig — det är annat det än mård och sobel! Ja ja, maskamat äro vi alla och ett ödmjukt sinne är det bästa, och det har också min Mina, fast mågen öser på henne allt hvad präktigt är; ingenting är — kantänka — för godt åt henne och lilla Concordia, men så är också barnet det sötaste jag sett; och så stort och starkt, att det håller i med sina små händer som en kräfta, men så har jag också haft

Mina att ge det dugtigt fenkolsthé, för se mormor aflidna sade alltid att ungarna behöfva någon krydda i sig, och det var en krona till menniska, mormor, och hon lefde till nittio år och hade alla tänderna i behåll, då hon samlades hädan — om du tror mig eller inte — och väfde i sitt sjuttionde år ett underkjolstyg — ja det var makalöst, tätt som ett skinn och håller att slita på, och jag har nu i snart tjugu år gått dermed så i helg som söcken — om du tror mig eller inte, men så var det också annat garn de hade på den tiden. Nu är det någonslags maskiner på deras spinnerier, som hacka sönder bomullen, så säger också Martha Storm — fadren är styrman Storm i kyrkbyn — som jag hade hos mig för att väfva till Minas utstyre — fast bolstervaret väfde jag sjelf, jag trodde ingen om att göra det och Agapetus säger också alltid: „ingen går upp emot dig mamma", men så var det också ett tyg — ja om du tror mig eller inte — så var det tjockt som parkum, och den randningen — ja den var gudaskön, och mäster Saxelin, som stoppade madrasserna, sade också —"

Men „här kom jag bort", som barnen säga, då de sluta en saga, ty jag somnade helt beskedligt och vaknade först då solen tittade in genom fönstret.

Sjette kapitlet.

Högtidsklädda samlades alla snart för att gratulera tant Ulla. Sången gick öfver förväntan bra och tant tackade på sitt hjertliga sätt, så väl för den som för de stora och små gåfvor, hvarmed namnsdagsbordet i grottan var försedt; hon var af det folket som förstå att gifva och taga på det rätta viset, den rara tanten.

Det härligaste solsken gynnade festligheten. Föregående dagen hade jag knappt fått språka alls med Elsa, ty hon som dotter i huset hade haft så mycket att syssla med och så många att tänka på, men på förmiddagen, då Gustchen och jag hjelpte

henne att binda buketter till blomvaserna, fingo vi ändtligen åter en stund rå om henne. Vi sutto i en löfsal långt nere i trädgården och språkade om tusen saker som glada flickor bruka, slutligen sade Gustchen:

„Hvar kan Malin vara? Hon borde just varit här med oss!“

„Det hade hon nog velat“, svarade Elsa, „men faster Serafia bad henne hjelpa sig med knytningen som kommit i olag“.

„Det var bra gement gjordt af tant Serafia!“ utbrast den lifliga Gustchen, „och i Malins ställe hade jag sagt tvärt nej. Tänk blott att sitta derinne i hettan i timtal och bråka med hennes gamla knytning, då alla andra ha roligt!“

„Hvad ni alla äro goda och fördragsamma mot tanterna“, sade jag.

„Inte är jag så snäll som du kanske tror“, svarade den ärliga Elsa, „jag blir nog ofta otålig och stygg i mitt sinne, men mamma är god och fördragsam, och Gud har gifvit henne ett märkvärdigt tålamod och en underbar förmåga att jemka, annars hade väl all trefnad långt före detta lemnat vårt kära Uotila“.

„Men hvarför måste tanterna nödvändigt vara här och plåga er?“ frågade Gustchen.

„Fastrarna ha ju intet annat hem“, svarade Elsa, „och Uotila var visst pappas, men fastrarna ha aldrig velat taga ut sitt arf utan det ligger inne i egendom, och det har fallit af sig sjelf att de alltid, likasom i farföräldrarnas tid, skulle ha sitt hem här“.

„Men är det nu alldeles oundvikligt att gamla mamseller alltid måste vara ett huskors för sin omgifning?“ sade Gustchen med en komiskt bekymrad min.

„Nej, det tror jag visst inte“, skrattade Elsa och jag instämde med henne; Elsa fortfor: „När jag blef så gammal, att jag kunde förstå henne, talade mamma en gång med mig om fastrarna. De äro mycket gamla och voro många år äldre än pappa; i deras ungdom brydde man sig ej om att låta flickor lära något, och för dem, som icke blefvo gifta och fingo hushåll

och barn att sköta om, måste ju lifvet sedan bli bra tungt och intresselöst. Många gamla ogifta fruntimmer få likväl verksamhet eller sysselsättning på ett eller annat sätt och känna sig nyttiga, ja oumbärliga, i synnerhet om de äro fattiga och tjena eller försörja sig och andra med arbete, men så har inte varit fallet med fastrarna. De ha varit förmögna och blott haft sig sjelfva att tänka på, derför ha de kommit att bli mycket sjelfviska. Det kan nu mera inte hjelpas, och faster Serafia har dessutom alltid varit sjuklig och ständigt blifvit van att i allt få sin vilja fram; faster Angelique hade i ungdomen en stor sorg — någon som hon tyckte mycket om dog, och derefter hade hon länge varit tungsint och underlig. När jag nu kände mig frestad till otålighet borde jag, menade mamma, besinna huru mycket lyckligare jag var, som fått lära mera än de; som hade så många glädjeämnen och på min ålderdom kunde ha det mycket bättre än de stackars gamla fastrarna. Men nu har jag pratat värre än sjelfva tant Parlander och tröttat er med min långa historie!"

„Nej visst inte", sade jag, „det gläder mig att du sagt allt detta och jag skall försöka tänka vänligare om tanterna, sedan jag vet att de ej sjelfva rå för hvad de äro, åtminstone inte helt och hållet. Det rätta sättet att lefva är ju inte att lefva för sig sjelf utan för andra", tillade jag, som visserligen dock icke hade denna vishet ur egen fatabur. „Om jag blir en gammal mamsell skall jag försöka att ej missunna de unga att de äro glada och ha roligt. Huru roligt har jag ej nu sjelf!"

„Ja vi vilja bjuda till att bli mönster för gamla mamseller", sade Elsa.

„Ja det skola vi!" instämde Gustchen. „Jag tycker hvad vi skola få trefligt, då vi sitta i våra krusade mössor med glasögon på näsan och stickstrumpan i handen vid vår kaffepanna och ha hvar sin blanka snusdosa på bordet bredvid oss, ty att snusa från en papperstrut i smyg tycker jag är ovärdigt en ädel natur. Och så skola vi alla tre flytta tillsammans och kalla vår jungfrubur „Pigero", och så skola vi ha hvar sin feta katt eller en liten Zemire eller Tresor, ty det är bättre att hålla af en katt eller hund, än att hålla af ingenting, och — —"

„Jag hör Gustchens röst, der äro de!“ ropade Ulrik, „hvad är det ni så ifrigt afhandla, bekänn vackert!“

„Åh, vi talade bara om huru hyggliga vi skola bli när vi bli gamla mamseller“, svarade den aldrig försagda Gustchen.

„Derpå tviflar jag alls inte“, sade Ulrik; „det vore rätt så godt att ni straxt inrättade ett nunnekloster och gjorde mig till er biktfar. Men det är sannt — jag måste störa conclaven, ty moster Ulla låter bedja Elsa komma in“.

Solen brände hett, men det var svalt och skönt under trädgårdens lummiga lindar, och nästan alla de yngre i sällskapet hade slagit sig ned der. Sedan vårt första samtal, då vi efter näckrosplockningen gingo upp ifrån stranden, hade Bernhard Hjelm och jag ofta talat med hvarandra, och det var icke utan att Saida L. såg litet snedt på mig derför, emedan hon sjelf gerna uteslutande fängslat honom. Matbud kallade oss till middagen just som Gustchen och jag voro midt i ett trefligt samtal med honom om Helsingfors, vårt aldrig skådade längtans mål, dit pappa lofvat oss att få resa då Axel förvärfvat den akademiska lagern, om studentsång och studentlif, om promotionerna och vårt lands framstående män, och vi kunde aldrig tröttna att höra honom tala om professor Topelius, ty ehuru icke synnerligen belästa kände vi Ljungblommarna och Runebergs dikter nästan utantill, och det var i våra ögon ett stort personligt företräde hos Bernhard Hjelm att han både sett och talat med vår älskade skald, likasom det ansenligt höjt Clas Holms aktier i våra ögon att han som Borgåbarn kunde berätta så mycket om Runeberg.

Samtalet fortsattes likväl mellan häradshöfding Hjelm och mig vid middagsbordet, der vi voro grannar. Det var ett storståtligt bord och dukadt i den på gården inrättade stora löfsalen, som var försedd med tälttak. Slutligen kommo skålarna; prosten höll ett mycket vackert tal till tant Ulla och alla voro rörda, sjelfva tant Parlander, som märkvärdigt nog för en gång teg, bjöd till att frampressa några rörelsens tårar och grinade dervid så förskräckligt, att det höll på att narra oss unga att brista i skratt, och skrattet kunde ej längre hejdas, då gumman i misshugg tog servietten i stället för näsduken och torkade sitt frodiga anlete. Efter talet uppstämdes trenne hurrarop för tant Ulla.

Efter slutadt tal tog tant Parlander äfven sin skada igen och höjde sin röst, så att man öfver allt annat urskilde orden: „Jag ger oskummad i sex veckor — formen väl smord — treskraft — salta gurkor och lök — en tvåårsqviga — jag ger alltid Hjärnes testamente på nykter mage!“ hvilket hon utropade med en så ljudelig stämma att ingen vid bordet kunde undgå att höra det.

Sjunde kapitlet.

Huru roligt är det ej att kläda sig till sin första bal! Det var första gången Gustchen och jag som „stora“ skulle bevista en dans, och vi kunde ej underlåta att allt emellanåt nypa hvarandra litet och växla en meningsfull nick, då omständigheterna ej medgåfvo att gifva språklådan fritt lopp, der vi i det stora gästrummet klädde oss bland en hel mängd yngre och äldre fruntimmer. Midt i vår glädje kom lilla Ebba och förtrodde oss gråtande att hon glömt sina tygkängor, „fast mamma så uttryckligen bett henne lägga dem i vagnsvaschen“; Ebba var snart tröstad då jag försäkrade henne att en dylik malheur en gång händt stora syster sjelf, och att man kunde ha fullt ut lika roligt i läder- som i tygskor. När jag fått hennes tjocka ljusa här flätadt såg hon åter ut som ett solsken.

Vi hunno knappt ned innan vagnar och schäsar körde fram till trappan och uttömde sitt innehåll af stora och små, ty på landet tar man barnen med då något roligt är att förvänta. Det bockades och negs, krusades och gratulerades, och kaffebrickorna gjorde sin rund. Ändtligen spelades det till stor gamman för danslystna fötter upp till vals. Häradshöfding Hjelm bjöd upp mig dertill. Så bra han valsade! Jag hade kunnat valsa huru länge som helst utan att tröttna, och den dansen blef ej den enda, utan många följde derpå. Under en française kom jag att tänka på hans förlofning; det var ändå bra besynnerligt att han icke alls såg melankolisk ut — ja jag

kunde ej minnas att jag sett honom se en smula bedröfvad ut — utom kanske ett par gånger, då han suttit tyst. Jag hade aldrig grubblat på kärleken med dess fröjd och qval, men nu tänkte jag för första gången undrande derpå. Jag försökte också att föreställa mig huru den obekanta flickan måste se ut, hon som varit hans fästmö, som han älskat så högt att han varit nära döden för hennes skull, och som öfvergifvit honom för det snöda guldet. För dylika förbrytelser har ungdomen intet öfverseende, ingen ursäkt! Månne Bernhard Hjelm någonsin mera skulle kunna tycka om någon annan? Månne han någonsin mera skulle våga tro någon annan, då en varit så trolös?

Ändtligen gaf tant Emelie en vink om att det nu var tillräckligt mörkt att tänka på tablåerna, hvarför „årstiderna“ först och jag litet senare borde smyga oss bort till mangelkammaren, som föreställde klädloge. När jag nu sakta gick längs yttre sidan af stora gårdslöfsalen, der ett par äldre herrar sutto, fick jag till min öfverraskning höra den ene säga:

„Tusan till vacker flicka den der Eva Berg! Modren upp i dagen, men grannare“.

„Ja, hon är en skönhet och kommer att göra många yra i mössan. Hon ser så oskyldig ut, som om alls inte visste att hon är en riktig hjertklämma! Ögon har hon att köpa fisk med och sådana fötter sedan! Och så hon förstår att föra dem, den lilla snärtan!“

Usch, det var riktigt obehagligt att höra den gamle kamreraren tala om mig så der — som om en häst — tyckte jag, och skyndade att slippa höra mera, efter jag olyckligtvis icke kunnat undgå att höra så mycket.

I mangelkammaren, der tant Emelie förde spiran, var liflig rörelse och resultatet deraf visade sig snart i öfverraskande vackra arrangementer. Elli Brandelia skulle föreställa den unga våren; hon var ej litet stolt öfver sin betydenhet och gaf Ebba och Hulda oupphörligt mystiska vinkar om något roligt, som hon ej hade lof att tala om. Elsa var en vacker representant för den glada „sommaren“ med rosor i håret och rosor i hågen, Saida L., den känslofulla damen, som omtalat Bernhard Hjelms förlofningshistorie, föreställde „hösten“; „inte den fula och tröst-

lösa", menade tant Emelie, „utan den varma, vackra och fruktrika, med gyllene skördar och granna färger". Högröda pelargonier i hennes svarta hår, smink på hennes något bleka kinder och väl afpassade färger på hennes kostym frambragte ett öfverraskande godt resultat och hon tog sig mycket väl ut, men lika vacker med sitt olika tycke var Malin Granberg, som oaktadt alla protester fick lof att uppträda som „vintern", med silfverstjernor i håret och på sin hvita drägt. Hennes milda resignerade ansigtsuttryck egnade sig väl för denna roll.

De fyra tablåerna vunno det varmaste bifall och tant Emelie ett lika varmt erkännande, och nu återstod blott Undine. Tant Emelie gjorde sig särskildt mycket besvär med mig. Jag hade en lång mjuk hvit klädning — Malin Granbergs — ty min egen förklarades af tant Emelie vara alldeles för mycket kort. Mitt långa hår var utslaget och på hufvudet hade jag en krans af näckrosor — smink behöfde jag ej, menade tant. Lyckligt och väl stod jag ändtligen på en pall ofvanpå det med en grön matta täckta stora bordet, der tant Emelie utbredde gräs och vass, att det skulle se ut som om jag stått vid sjöstranden. Mossväggen var fond och på båda sidor stodo ett par granar. Men nu kom det värsta!

„Tänk dig nu att du är Undine och skall för alltid skiljas från din älskare!" förmanade tant Emelie.

Nu fick riddaren, som var utmärkt vacker i sin granna drägt intaga sin knäböjande ställning, och tillhölls allvarligt att „se ut som om han i Undine skådade all sin lefnads lycka". Utom att det var något brydsamt, var allt detta äfven så oemotståndligen löjligt, och jag vågade alls icke se på honom, så att jag ej vet huru han såg ut, eller hvad han tänkte vid detta tillfälle, men sjelf kom jag i detsamma ihåg min dröm, och fick dervid troligen en min som, i brist på bättre, tillfredsställde tant Emelie, ty hon sade: „att det var bra", och lät draga upp ridån, eller rättare sagdt, draga undan tant Ullas stora sängkammarskärmar, hvilka tjenstgjorde som sådan.

En gång hade vi redan visat oss och blifvit emottagna med ännu mera högljudt bifallssorl än årstiderna; nu skulle tablån en gång till förevisas, och kronan på allt skulle blifva

afbrännandet af blå bengaliskt eld, den tant Emelie, jag vet ej hvarifrån, lyckats anskaffa. För detta ändamål hade en af våra ungherrar gömt sig bakom bordet hvarpå vi stodo. Skärmarna drogos åt sidorna, den bengaliska eldens hemska blåa sken upplyste allt och i detsamma hörde jag ett förfärligt skrik af: „Eld! Eva! Vatten! mitt barn! Hjelp för Guds skull!“ och kände i detsamma, att den stora mattan, hvarpå vi stodo, slogs omkring mig. — —

En allmän uppståndelse uppkom, man trängde sig omkring mig och min räddare, och syndaren bakom bordet bad, afbruten af ständig hosta, tusen gånger om förlåtelse för att han genom sin oskicklighet varit nära att bränna upp mig. Olyckan hade kommit deraf att röken från den bengaliska elden slagit honom så ampert i halsen, och han i sin förtviflan kommit att stöta till den främsta granen, hvilken åter slagit omkull en af ljustakarna vid rampen. Det hade sett förfärligt ut, då en röd eldstrimma under det blåbleka skenet slingrat sig uppför min, eller rättare Malin Granbergs klädning, och hade kunnat bli något så förfärligt, att jag ännu i denna dag ryser vid tanken derpå, om Bernhard Hjelm ej haft så mycken sinnesnärvaro att han genast qväft elden.

Mamma omfamnade mig under tårar och tackade min räddare; alla betygade sitt deltagande. Jag hade kommit från saken utan någon skada, blott med skrämseln, och Malins klädning hade fått en våd förstörd.

Vi som deltagit i tablåerna voro snart omklädda och dansen fortfor till midnatt, då soupé intogs, och ännu litet derefter. Medan gästerna aftroppade satte flere af oss unga flickor, deribland Gustchen, Malin och jag, oss på gungbrädena i stora löfsalen. Der var så svalt och behagligt; snart kommo några af ungherrarne äfven dit, och vi pratade gladt och trefligt medan vi sågo den ena vagnen efter den andra rulla bort.

Detta blef oss dock ett dyrt nöje, ty det kostade den stackars Malin Granberg mycket snubbor af tanterna Angelique och Serafia, för hennes „oerhördt opassande beteende att sitta derute i löfsalen med unga herrar, utan något äldre fruntimmer som förkläde“. Detta var tydligt nog riktadt äfven åt oss

fremmande flickor. Af Malin skulle vi ej fått veta något derom, men Elli och Ebba råkade höra det och vore ej sena att rapportera huru „stackars snälla Malin fått bannor“. Vi voro högeligen förgrymmade, i synnerhet som vi ej hade minsta begrepp om någon skuld å vår sida. Det hade aldrig fallit min okonstlade mamma in att vi behöfde vallas och vaktas, som om vi ständigt haft i sinnet att begå något klandervärdt, och att nu bli beskyllda för att ha begått något opassande var i vårt tycke en förolämpning, såväl mot mamma som emot oss.

När allt kom omkring innebar det „att vara stor“ ändå icke idel rosor utan törnen!

Snart voro de sista vagnarna borta, de sista ljusen släckta och stillhet rådde på det nyss så lifliga Uotila.

Åttonde kapitlet.

För första gången i hela mitt unga lif ville jag ej få sömn; den föregående dagens tilldragelser hade varit så brokiga och omväxlande och jag tyckte att jag derunder blifvit på något sätt olik mig sjelf, ehuru jag ej kunde förklara hvari denna olikhet bestod, om ej att jag nu funderade på saker, hvarpå jag förut aldrig kostat en tanke. Bland annat kom för mig de gamla herrarnes prat om mitt utseende. Var jag verkligen så vacker? Var jag vackrare än Gustchen med de klara bruna ögonen, det ostyrigt lockiga ljusa håret, den lilla uppnäsan och munnen, som ständigt var färdig att le, än glädtigt, än litet trotsigt? Var jag vackrare än Elsa, hvars lilla runda barnsliga ansigte uttryckte den innerligaste godhet och ur hvars mörkblå ögon en engel tycktes framtitta, än Saida med det sydländska utseendet?

„Vacker är den vackert gör“ hade alltid blifvit inskärpt hos mig, och jag kan ej minnas att någon dittills prisat mitt utseende. Alla hade hållit af mig, men jag visste att de skulle gjort detsamma om jag varit harmynt eller skefögd; månne

det i menniskors ögon betydde så mycket huru man såg ut? Jag skulle bestämdt i morgon riktigt noga se mig i spegeln och försöka att opartiskt taga reda på huru det förhöll sig med mitt utseende! Månne alla tyckte, att jag var vacker — månne Bernhard Hjelm också tyckte det? Månne hans trolösa brud var mycket vackrare än jag? Härvid rodnade jag så förfärligt, som om allas ögon varit riktade på mig.

Sedan kommo allvarligare tankar och en innerlig tacksamhet mot Gud som afvändt en så förfärlig fara ifrån mig. Och åter måste jag tänka på honom som varit medlet att rädda mig. Solen tittade in genom en springa mellan rullgardinen och fönstret, alla sofvo omkring mig, slutligen somnade äfven jag och vaknade först, då Gustchen satte sig på min sängkant och helsade godmorgon.

Gustchen hade tvärsäkert lofvat att tant Parlander ej skulle hålla henne en minut vaken, och nu berättade hon på sitt roliga vis huru hon bara fått veta: „huru Agapetus friade till tant Slammertacka, huru många pund turska bönor bemälda tant brukade skära på en morgonstund, huru många råttor hon sista året fångat i sitt skafferi, huru många tallrikar af Agapetuses bästa servis Kallista det nötet slagit sönder här om sist, huru många informatorer Agathon, tants förhoppningsfulle son, haft på ett år, huru många dussin handdukar hon, tant, — „du må tro mig eller inte“ — hade i sitt linklädsskåp, och dertill om alla Minas och Agathons sjukdomar och åkommor, från hjertsprång och ältan till kopporna och kolerin“. Slutligen hade Gustchen somnat från det likt en ström forssande pratet, men drömt om allt detta på det mest förvirrade och besatta vis, tills hon slutligen tyckte att Agapetus friade till henne, Gustchen, och på hennes nekande svar hotade att kasta på henne en stor råtta, hvarvid hon skrek till så högt att både hon sjelf och tant Parlander blefvo klarvakna.

När jag stigit upp begagnade jag vid kamningen tillfället att utföra min föresats att se mig i spegeln och granska mitt utseende. Och hvad såg jag väl der? Ett par stora mörka yrvakna ögon med långa uppåtböjda svarta ögonhår, en hög panna med fina mörka hvälfda ögonbryn, en liten näsa och en

mun med ganska hvita tänder och röda läppar, en liten rund haka, långt mörkt hår och en lång, smärt flickgestalt: Var nu detta skönhet? — —

Öfver denna dag skulle vi stanna på Uotila, och i morgon efter frukosten göra uppbrott tillika med flere andra långväga gäster. Det var helt underligt att tänka att dessa glada och, jag kände det väl, oförgätliga dagar så snart skulle taga slut, ehuru det äfven var roligt att återse det kära hemmet och pappa.

Då jag på morgonen träffade häradshöfding Hjelm, märkte jag hvad handskarna på qvällen doldt, nemligen att han på händerna hade flere brännblåsor, hvilka han ådragit sig då han släckte elden.

Någon skämtade taktlöst nog deröfver och menade det vara en parodi att Undine blef utsatt för eldfara. Bernhard Hjelm förblef mycket allvarsam och jag såg att han ej tyckte det, som kunnat bli ett så hemskt allvar, vara ämne för skämt.

På eftermiddagen skulle man, så lydde dagens program, fara till ett ställe på andra sidan om insjön för att bese ruinerna af en gammal borg; många af deltagarene i utflygten hade aldrig varit der, men jag hade som barn varit många gånger på detta ställe, hvilket blott låg en fjerdedels mil från Uotila, och en färd dit hade alltid brukat utgöra kronan på våra nöjen. Denna gång skulle vi medföra matkorgar och thékök — Elli hviskade i förtroende till Hulda och Ebba att man till mellanmål skulle få plättar och gräddvispning med sylt, så kallad „himlamat“ — och man ämnade stanna ända till qvällen på den vackra löfrika stranden.

Just som vi skulle gå ned till båtarne erinrade sig mamma att min gråa barègeklädning fick fläckar af vatten, och bad mig gå upp för att utbyta den mot en kattuns, för utfärden. Jag skyndade upp på vårt rum, men kunde sedan jag hastigt aftagit den gråa, icke någonstädes i vår babyloniska förbistring få reda på den blåa klädningen.

„Den måste vara i garderoben på andra sidan om salen!“

Snabb som tanken ilade jag dit och hade ändtligen efter mycket sökande fått reda på den saknade, då steg hördes i

trappan, och icke af fruntimmer utan af knarrande herrstöflar. Utan att förlora en sekund drog jag igen garderobsdörren och önskade innerligt att de ville gå åt annat håll — men det var ej så väl! In i salen kommo de, och de knarrande stöflorna befunnos tillhöra Ulrik Lang, som jemte Bernhard Hjelm blifvit uppskickad att hämta några öfverplagg.

„Jag ger tusan att längre söka tant Serafias karpus — tycker den gamla harpan sjelf kunde tagit den med sig! Jag tror vi bära ned hela bråten, så få de hvar och en taga hvad den tillhör. Aha, här är lilla Evas shawl — den tar jag! En rasande söt flicka den der Eva! Vet du, bror Hjelm, jag tror jag omvänder mig till äkta ståndet och friar till Eva. Om ett par år, då jag tagit min examen, förr blir det väl inte, ty min fysik tillåter mig inte att anstränga min hjerna för mycket, kan hon just bli lagom förståndig att bli fru på mitt Gammelbacka".

„Tror du att jag står att tagas så der utan vidare?" tänkte jag i mitt sinne, der jag förargad och halfstekt stod i den heta garderoben.

„Är du så säker att hon vill ha dig, bror?" frågade Bernhard med sitt behagliga musikaliska skratt — ja han skrattade verkligen så att det verkade smittosamt på mig, ehuru jag ej var synnerligen väl till mods.

„Hvarför skulle hon inte vilja ha mig kanske? Hon vet att jag är en beskedlig karl och Gammelbacka är inte fy skam, det heller", menade Ulrik. „Men hvad tycker du sjelf om miss Eva?"

„Eva är en engel och du — en tok, bror Ulrik!" ljöd svaret.

„Hm — mjuka tjenare! Låter det på den tonen? Då gör jag väl bäst i att taga min Mats ur skolan! En engel! En hjertklämma är hon, men med en sådan romanhjelte som dig, den alla flickor bli galna i, till rival, har hvarken jag eller mitt Gammelbacka någon utsigt! Adieu mon plaisir!"

„Vi skulle ju ha ett par galoscher också", sade Bernhard utan att bry sig om Ulriks prat.

„Ja för katten! Tant Angeliques galoscher skulle stå i

garderoben till venster om dörren". Och Ulriks knarrande stöflar närmade sig mitt gömställe.

Nu voro goda råd dyra! Till venster stodo galoscherna — jag kröp i hörnet till höger om dörren och gömde mig så godt jag kunde bland kläderna. Ulrik uppläste dörren och böjde sig pustande ned för att taga de reqvirerade fotplaggen. Jag vågade knappt draga andan af fruktan att bli upptäckt. Nu stängde han dörren — jag andades ut — han gick några steg men utbrast plötsligt:

„Det skulle vara gredelint foder i dem och här är ju rödt;" Och åter ryckte han upp garderobsdörren. I förskräckelsen lät jag klädningen som jag höll på armen falla.

„Jag tyckte något rörde sig här", sade Ulrik; „ah, det var lite krimskrams, som föll ned af luftdraget, ser jag".

Ändtligen knarrade hans stöflar utför trappan och jag var fri från mitt fängelse. Het och röd som en kräfta, kastade jag hastigt klädningen på mig och skyndade ned. Alla voro färdiga till uppbrott då jag kom ut på trappan, och ingen utom Elsa märkte min starka färg.

„Stackars Eva, hvad du är varm!" sade hon. „Fick du söka din klädning, efter du dröjde så länge der uppe i de heta rummen?"

„Ja", svarade jag blott, men berättade sedan, då vi kommit på väg, om mitt äfventyr för Elsa och Gustchen, alltsammans, blott ej hvad Bernhard Hjelm sagt.

Hvem har ej någon gång skrattat, skämtat, lekt och sjungit på en landtlig utfärd? Den som icke gjort det vet heller ej hvad det vill säga att ha riktigt roligt. När solen sjunkit lägre och det blifvit svalare sprunga vi „enka, sista paret ut" på den gröna stranden, och först efteråt kom jag att tänka på huru egendomligt det föll sig att Axel alltid var Evas, Clas Holm Gustchens, och häradshöfding Hjelm mitt par i enkleken, huru mycket de andra än bjödo till att åtskilja oss. — —

Men äfven den gladaste qväll har ett slut, fast man gerna vill tänja ut den i det längsta. Tanterna, som i dag varit vid helgdagshumör, började tala om aftonfukten, till afsked sjöngos några vackra qvartetter i det djupa borghvalfvet, som ännu fanns

qvar, och derpå återvände vi i sommarqvällens lätta skymning till Uotila. Medan man vandrade upp från stranden uppgjordes mellan mamma och tant Ulla att ungdomen från Uotila, det vill säga: Elsa, Malin och Elli samt Ulrik och häradshöfding Hjelm, skulle komma till Moisio på en vecka i slutet af månaden. Vi unga jublade vid tanken derpå.

Då vi skulle skiljas åt för natten hviskade Axel till mig: „Ni, eller egentligen du och Gustchen, få serenad i natt; det är Hjelm och Clas Holm, som vilja sjunga för er båda. Se derför till att du har ljus och tändstickor till hands, så att du genast kan tända på ljus, ty det hör till saken. Elsa ligger i nedre våningen med Malin, och äfven de få serenad".

„Så roligt!" tänkte jag och var ej sen att underrätta Gustchen om vår lycka.

Tant Parlander var borta, och i alla fall tror jag knappt att hon velat ha någon af oss till bolagist, då vi varit så otacksamma åhörarinnor och Gustchen dessutom skrämt gumman klarvaken i morgse. Alla somnade, men Gustchen och jag lågo vakna på våra bäddar, ty: „Tänk om vi skulle sofva så tungt att vi ej vaknade vid vår första serenad!" tänkte vi. Det hade ju varit synd, och skam dertill.

Länge behöfde vi ej heller vänta innan tonerna af „Sakta, hon slumrar redan!" ljödo upp till oss. Jag hade visligen bundit fönsterhaken med en segelgarnsända och lagt ett par handskar emellan fönstret och posten, så att vi skulle höra riktigt bra, och nu påtände vi hastigt tvenne ljus, som ställdes på bordet vid fönstret. Efter att till sist hafva sjungit „Stilla skuggor" aflägsnade sig sångarene.

Alla flickorna voro tacksamma för artigheten; ingen, utom Gustchen och jag, visste att den blott gällde oss.

Nionde kapitlet.

Resdagens morgon var inne. Jag var tidigt klädd för att innan alla andra kommo från sina rum få språka litet med Elsa;

vi gingo i den daggfriska trädgården bland Elsas rosor och talade om de nyss förflutna glada dagarna och om det tillämnade besöket på Moisio, och satte oss slutligen på en treflig gunga i ett hörn af den stora parklika trädgården. Plötsligt fick Elsa i sin förklädsficka tag i en nyckelknippa.

„Vänta ett ögonblick här, Eva“, utbrast hon, „jag måste gå in och ge fram socker till vaniljgeléen — mamma bad mig derom och jag glömde det, då jag råkade dig i trappan. Jag kommer genast tillbaka!“

En annan hade äfven blifvit lockad till trädgården af den vackra morgonen — eller kanske af våra ljusa klädningar — jag har sedermera fått anledning att misstänka det senare, och häradshöfding Hjelm stod snart bredvid gungan der jag tagit plats. Jag satt der nu som på nålar, ty jag hade i glädjen och häpenheten glömt att fråga Axel om vi borde tacka för serenaden, då vi blott genom honom visste att den var oss ämnad, och om det kanske skulle se för pretentiöst ut. Men det fick se ut huru det ville, jag kunde icke låta bli att tacka för den vackra sången, som gjort oss så stort nöje, och jag gjorde det äfven utan vidare besinning. Snart voro vi i samtal om den glada tiden här på Uotila. Bernhard Hjelm började att tala om det tilltänkta besöket på Moisio och huru det stod för honom som ett gyllene hopp, och tillade:

„Kan jag, som så nyss varit en fremling för er, äfven räkna på att få en liten, helt liten del i det glada „välkommen“, som väntar edra vänner?“

„Ja, ni blir oss hjertligt välkommen, häradshöfding Hjelm! Jag är säker att pappa riktigt längtar att få tacka er för hvad ni gjort för mig“, svarade jag.

„Men ni sjelf, Eva“, sade han och hans vackra ögon sågo så bedjande ut, „vill ni inte säga om jag äfven kan hoppas vara välkommen hos er? Vill Eva ej säga: „Välkommen Bernhard Hjelm!“

„Välkommen Bernhard Hjelm, mitt lifs räddare!“ sade jag och räckte honom handen, men innan jag visste ordet af, var äfven min andra hand fången i hans, som ännu var full af

brännblåsor för min skull. Kunde jag neka att låta den stanna der då han sade att det „lindrade svedan?“ — Frågas billigt!

„Tack!“ sade Bernhard endast, men hans ögon sade mycket mera! Huru lärde jag mig så plötsligt förstå ögonspråk? — det må någon klokare än jag utreda! —

Innan Elsa kom tillbaka, och jag misstänker att hon dröjde länge nog, hade rosen som jag bar vid bältet ombytt plats, och just som Elsa syntes vid ändan af gången hviskade Bernhard:

„Får jag anse rosen som en underpant på att Eva ej afslår en bön som gäller mitt lifs lycka, då jag framställer den i Evas hem?“

Jag vet ej hvad jag sade, ty i det samma kommo barnen med höga glädjerop stormande utför den ena trädgårdsgången, företrädda af Kuno som lyckats att fasttaga en ekorre, och Elsa gående på den andra gången; men Bernhard Hjelm såg icke alls melankolisk utan helt segerviss ut, hvad det än sedan må ha varit.

Af frukosten och affärden minnes jag föga, blott att Bernhard Hjelm vid afskedet höll min hand litet längre än fremmande vid sådana tillfällen bruka, och hviskade ett „Glöm mig icke!“ som innebar mycket.

Att jag under vägen var tyst märktes föga, då de andra alla utan uppehåll pratade; att jag gjorde mig skyldig till åtskilliga distraktioner var betänkligare, och då jag lät korgen med reskostäggen falla på marken, måste sjelfva den öfverseende mamma gifva mig en liten förmaning „att ha tankarna med mig“, hvilket jag för tillfället verkligen icke hade, då jag sanningen att säga glömt dem qvar på Uotila.

Tionde kapitlet.

Då pappa hörde olyckshändelsen vid tablån omtalas blef han helt allvarsam och jag såg att han tackade Gud för min räddning undan en ryslig död; derpå kysste han mig innerligt, min käre, gode far!

Lifvet återtog sedan sin vanliga trefliga gång: Gustchen var munter och glad som förr, och om det sedan var för att hon tyckte att Clas behöfde uppfostras eller hvaraf det kom sig, alltnog att de tycktes söka hvarandras sällskap och trifvas utmärkt väl tillsammans. En dag sade Axel, som aldrig kunde låta bli att retas med Gustchen, att hon ändå måste erkänna, att hon „lyckats öfver förväntan med Clas Holms uppfostran, ty Clas hade ju blifvit en riktig kavaljer". Till tack för artigheten fick han en handfull kardborrar i sin yfviga ljusa chevelyr och löfte om skärpt straff, om förbrytelsen förnyades.

* * *

„Hvad fattas dig, min flicka?" frågade mamma en dag med litet bekymrad min, „mår du ej väl eller är det annars något?"

Jag kysste mamma och sade att jag mådde mycket bra och så mådde jag ju äfven, men mamma såg ändå litet ängslig ut och menade att jag blifvit blekare och mig olik. Jag skrattade och rodnade så, att ingen kunde kalla mig blek.

„Ser du inte, mor, att flickan växer! Kom hit Eva, så skola vi se efter huru mycket du skjutit upp sedan sist!" Och pappa förde mig till sin dörrpost, der han hade allas vår längd uppristad. „Jo, som jag sade: två tum längre. Gå inte och inbilla dig att min raska flicka är sjuk!"

Mig fattades också ingenting; jag kände mig så glad och lycklig — jag hade blott trampat ut barnskorna och läppjat litet på den bägare verlden bjuder — det var allt!

* * *

På utsatt tid kommo vännerna till Moisio och Bernhard med dem och jag tror icke att han hade skäl att klaga öfver sin välkomsthelsning. Den tjugunionde juni, då jag fyllde sjutton år, blef jag Bernhard Hjelms fästmö; tvenne år derefter blefvo vi gifta.

Åratal hafva förflutit sedan dess; flere af syskonen äro fullvuxna; Gustchen, som fann att Clas Holm gjorde så stora framsteg i alla ädla dygder, beslöt att belöna honom med hjerta

och hand, då han blef välbeställd skolmagister, Elsa är gift med Axel och en kärare svägerska kunde jag aldrig önska mig.

Mycken sällhet har lifvet skänkt mig och min make, om än sorgen ej varit oss alldeles fremmande, och en lyckligare familj än vår, då vi alla äro församlade på det gamla kära Moisio, kan man aldrig se. Det är således blott med känslor af glädje och tacksamhet jag skådar tillbaka på det förflutna.

Hvar ålder i lifvet har sitt slag af lycka, men den mest oblandade njuter man dock i ungdomen, då man hvarken tänker på forntid eller framtid utan endast lefver i det sälla närvarande, och så lycklig, som då, är man aldrig sedan, ty:

„Sina sexton år igen
Får man aldrig mera!“

UNIVERSITETETS-BIBLIOTEKET 13. VIII. 1930. UPPSALA
Lu 930/484

Skönlitteratur

utgifven från G. W. EDLUNDS förlagsexpedition.

Under ofvanstående titel ämnar undertecknad utgifva arbeten i skönlitteratur — såväl i bunden som obunden form — i det format och tryck, som denna första del utvisar.

Det är en gammal tanke, som undertecknad förverkligar med denna samlings utgifvande.

Våra yngre förf. sakna och hafva allt sedan slutet af 1840-talet då *„Aura"* utgafs, saknat ett ställe der de kunnat få sina arbeten utgifna i tryck. Jag vill icke underskatta tidningarna och den öfriga periodiska pressen, dess stora betydelse i litteraturens tjenst; men dels utkomma der intagna vittra arbeten i små bitar, dels försvinna de samma dag som de födas, ty hvem kan i våra dagar förvara tidningar — — —

Emedan denna samling af skönlitteratur hufvudsakligen är afsedd att tjena som läsning i familjen, intagas deri endast sådana arbeten, som af kompetenta personer blifvit granskade och godkända.

Ehuru samlingen egentligen är afsedd att vara ett originalbibliotek för inhemska förf., kan dock ett och annat särskildt framstående, från främmande språk öfversatt, äfven här få sin plats; likväl vågar undert. försäkra att intet af detta slippriga, ja rent af förderfliga, hvaraf isynnerhet den franska litteraturen är så rik, kommer att intagas.

Då skilda författare komma att bidraga, har i afseende å orthografin den åtgärd vidtagits, att alla i samlingen ingående arbeten vid korrekturläsningen rättas i öfverensstämmelse med Svenska Akademiens Ordlista, hvarigenom behörig enhet vinnes.

Hvarje arbete utgifves i sin helhet — ej i häften — och säljas särskildt.

De arbeten, som till en början blifvit bestämda att intagas i denna samling, äro:

I. **Skilda Vägar.** *Berättelse af Maria.*
II. **Sex små berättelser** *af Aina och Eva.*
III. **Skuggbilder** *af Wanda.*
IV. **Lif för Lif** *af förf. till John Halifax. öfvers. från engelskan.*

Helsingfors i Septemb. 1880.

G. W. Edlund

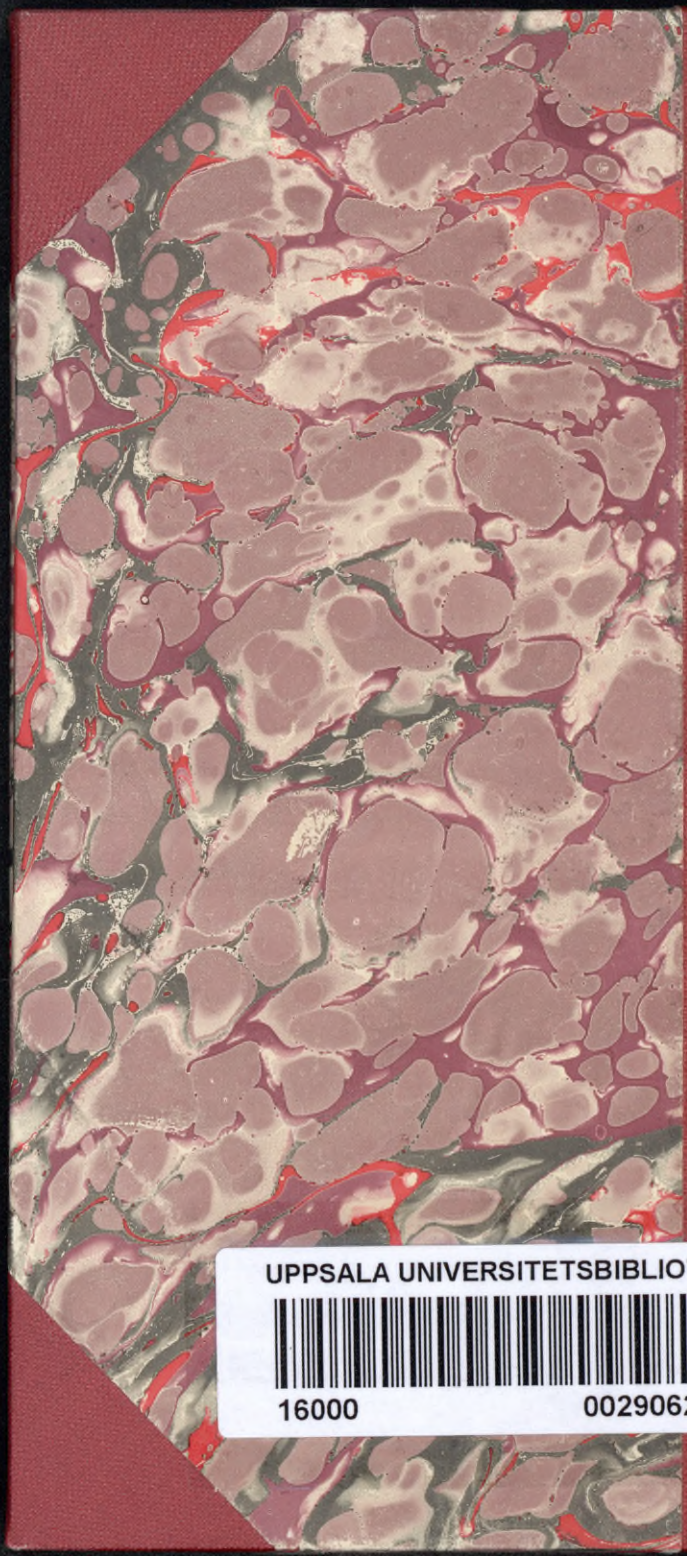

UPPSALA UNIVERSITETSBIBLIOTEK
16000 002906258